

Tác Giả và Tác Phẩm

Trần Thị NgH. (I)

Tiểu sử

Tên thật: Trần thị Nguyệt Hồng.

Tác phẩm

Những ngày rất thông thả (1975)
Tập truyện ngắn Trần Thị NgH. (1999)

Trần Thị NgH
Chóe – Nguyễn Hải Chí (1943-2003)

Mục Lục

Người đàn bà ngồi – 2
Cụt hứng tự đạo ấy – Cổ Ngư - 7
Nhà có cửa khóa trái – 8
Nói chuyện cùng nhà văn Trần thị NgH – Minh Thúy - 13
Người thuận tay trái – 16

Phụ đính :

Mãn dục – Chủ nhật - Cải lương
Ngó vô từ ngoài - Điều tra viên văn hóa và kẻ viết chui
Mataco, Ltd - Nhấn rùm - Trước ngày hôm sau
Bật ngựa - Cinema Paradiso – Đồ tía – Telecom

(Tim bài đọc: ở “Keyboard”, nhấn nút “F5”, đánh số trang, rồi “Enter”)

Người đàn bà ngồi

Mười bốn tuổi tôi yêu một người viết văn lớn hơn tôi mười ba tuổi . Chàng thanh niên giống Anthony Perkins lúc còn trai trẻ trong vai một thanh niên lãng mạn ôm tây-ban-cầm đi lang thang trong rừng rồi gặp đôi mắt nai lẩn trong cây lá của Audrey Hepburn. Hai mươi mốt tuổi tôi thân với một người chuyên làm thơ lục bát hơn tôi mười lăm tuổi cũng có vợ như Anthony Perkins , một sĩ quan thủy quân lục chiến có hàm răng hơi vẩu nhưng đôi mắt sâu và giọng nói diễn cảm như Nguyễn Đình Toàn trong chương trình nhạc chủ đề trên đài phát thanh lúc mười một giờ khuya mỗi đêm thứ năm. Sau cái kỷ niệm chẳng ra gì , tôi vẫn tiếp tục quan hệ tình cảm với những người đàn ông đã có vợ với tuổi tác càng ngày càng xa thế hệ của tôi Hoàn toàn do hoàn cảnh đưa đẩy , không có ý thức nào . Tiếp theo quân thủy quân lục chiến là một nhà văn cao niên theo trường phái lãng mạn tân kỳ, có nghĩa là ông ta mô tả rất nhu viễn những không gian hẹp có đầy đủ tiện nghi của thế kỷ hai mươi cũng những âm tâm trí siêu hình của các nhân vật không có tuổi tác. Tới đây đối tượng tự nhiên chuyển quốc tịch. Verdelli là tùy viên văn hoá của Toà Đại Sứ Ý , lớn hơn tôi mười bảy tuổi , đã có vợ hai con. Một pho tượng có nước da Địa Trung Hải , một giọng hát gần giống Jullio Iglesias và một bộ sưu tập đầy cả Medigliani và Buffet, rất tiếc là bản sao . Những chiếc cổ cao lêu nghêu của những người đàn bà trong tranh đầy ông ta đến gần chiếc cổ ba ngón của tôi Sau đó thì tôi quá ngán những cái bóng quanh quẩn đằng sau các mối tình phiêu lưu mà bây giờ nhìn lại, thật y như sản phẩm của trào lưu Tây phương một thời . Tôi bỏ thành phố về tỉnh vì tin rằng đã đủ trưởng thành để đứng vững trước cái xô bồ của đô thị. Nhưng chính ở cái tỉnh lẻ lơi đó tôi lại gặp một người viết văn nữa , lớn hơn tôi hai mươi tuổi đã có vợ và một bầy con đông phải nuôi . Tuy nhiên, đây là mối tình lớn của tôi vì với ông ta tôi không bị thu hút bởi cái gì hết ngoại trừ sự im lặng. Đó là một cơn giống cảm có sức cuốn mãnh liệt làm tôi quên hết trời đất.

Giữa cơn giống đó, tôi quyết định lập gia đình với một sinh viên chưa ra trường nhỏ hơn tôi hai tuổi , người duy nhất độc thân trong số đàn ông tôi quen biết nhưng nếu nghĩ là chơi , rốt cuộc tôi cũng biến cho hắn thành một người đàn ông có vợ mà người vợ đó chính là tôi . Cuộc hôn nhân chạy nạn kéo dài chỉ suýt soát một năm, có lẽ vì tôi đã quen bị ám bởi một cái bóng thứ ba nhưng lần này thì không. Tất cả những người đàn ông vừa kể , ngoại trừ người tôi lấy làm chồng, đều có một điểm chung là có thể ngồi với tôi đến cùng trời cuối đất mà không sẵn sàng đề nghị một điều khác. Lần thất thân với sĩ quan lục quân chẳng qua chỉ là một tai nạn cho cả hai phía bởi tôi vừa đọc xong Buồn Ở Chào Mi, còn ông ta thì tưởng là Odile của André Maurois .

Nhưng mà tôi kể tất cả những cái này ra để làm chi Bây giờ tôi đang ngật ngữ trên xe lửa tốc hành Thaylys đi từ Gare du Nord đến Amsterdam. Xe đã qua Bruxelles, Antwerpen. Rotterdam, Den Haag, Schiphol và sắp sửa vào ga trung tâm của thủ đô Hoà Lan. Chịu không thể hình dung nổi cái gia đình mà tôi sẽ gặp và Hoorn mà tôi sẽ lưu lại trong hai tuần lễ. Đình là một trong những người bùng mồm quả đi rước râu trong ngày đám cưới của tôi . Đó là lần duy nhất tôi gặp người anh em chú bác với người chồng mà tôi sẽ ly dị không lâu sau đó . Tháng tư năm 75 đã xô giạt mọi người đi từ phía ; cũng không ngờ sau hai mươi bốn năm sau , tôi được Đình gọi điện mời sang thị trấn Hoorn, cách Amsterdam 35km về phía Bắc.

Vợ chồng Đình đón tôi ở ga Amsterdam. Họ vốn vã hết sức. Đình đã có tóc bạc và có bụng. Vợ anh tròn trịa, xởi lởi, to tiếng và thân tình. Trên đường từ ga trung tâm về Hoorn họ ghé một siêu thị Tàu chất lên xe không biết bao nhiêu là thức ăn các loại. Khi thấy Đình vác trên vai bao gạo đi huỳnh huých từ chỗ mua hàng ra xe, tôi không có cảm tưởng mình đang đứng giữa thủ đô của xứ uất-kim-hương.

Gia đình họ ở trong khu nhà mới xây sau này, hơi chệch về hướng Enkhuizen. Không phải loại tường gạch nâu đỏ để trần không trát vôi vữa, cũng không người những khung cửa sổ viền trắng đặc thù của Hoà Lan. Hai dãy nhà đối mặt nhau màu sắc vui tươi một cách lạc lõng trong khu kiến trúc chung của thị trấn. Trẻ con đủ màu da đùa giỡn trên các lối đi Tàu Hoà Lan vớt gia đình Đình cùng mười bốn người nữa vượt biên từ Vũng Tàu, đưa về Hoorn. Họ xúm xít ở đây đã hơn mười năm, tạo thành một cộng đồng nhỏ với nhiều sinh hoạt chung. Mùi thức ăn Việt nam bám trên các vật dụng trong gia đình. Tôi lúng túng không biết xưng hô ra sao. Vợ Đình giục:

- Thôi thím đi rửa mặt, thay đồ rồi ăn cơm với tụi này. Nhà tắm ở trên lầu. Để tôi bảo tụi nhỏ đưa thím lên phòng.

Hai đứa con của Đình, một trai một gái còn đi học, nói tiếng Việt theo giọng Hoà Lan. Tự nhiên tôi thấy mình đứng như trời trồng giữa phòng khách trong một gia đình phía bên chồng sau hơn hai mươi năm ly dị. Ngộ thiệt. Bữa cơm chiều vui ồn, phần nhiều là những câu hỏi về phía Đình.

- Tụi này đâu có biết chú thím ly dị. Sau năm bảy lăm, mạnh thân ai nấy lo. Phía bên chú toàn là Cộng Sản, bên tôi là giặc bỏ nước mà chạy nên đâu có dám liên lạc. Gần đây vợ tôi về Việt Nam thăm nhà mới biết chú thím có đứa con học bên này. Nghe nói hai người thôi nhau từ hồi mới cưới cợ.

Lâu rồi tôi lu bu sinh kế, đâu có thì giờ ngó ngoái lại phía sau. Những câu hỏi của Đình đẩy tôi bật ngược: Một tay cầm bó hoa cúc trắng, một tay cầm túm vạt áo cưới, tôi đã lén qua nhiều cánh cửa của nhà hàng Continental để tìm một ngõ sau. Hấn chụp tôi lại:

- Em đi đâu vậy. Nhà vệ sinh ở phía này.

Coi như cuộc đào tẩu bị bắt quả tang. Sau đám cưới tôi khăng khăng không chịu làm giấy hôn thú:

- Tờ giấy đâu nói lên được gì. Tôi phân bua.

- Có chứ! - Hấn gần từng tiếng, ít ra nó trói chân em lại không cho trốn đi ngả sau.

Chưa đầy một năm tôi bỏ trốn lần nữa. Hấn cười ngây thơ:

- Em có chắc em xoay xở được một mình với cái thai trong bụng không?

Tôi làm được. Vào những năm mà ai cũng đói và bạn bè người thân xung quanh ai cũng tính chuyện vượt biên, tôi xin được một chân thủ thư ở Sở Y tế, gởi con ở nhà trẻ, ban đêm vẽ guốc bằng bút điện để kiếm thêm thu nhập. Khi con bé sắp vào lớp một, hấn tìm tới tôi tâm sự:

- Anh muốn cưới vợ.

- Thì cưới đi. Anh còn trai tráng khoẻ mạnh.

- Nhưng anh cần em ký tên vào tờ ly dị .

- Có giấy hôn thú đâu mà ly dị?

Hắn nhẹ giọng:

- Trường hợp của mình thuộc hôn-nhân-xã-hội . Ai cũng biết anh có vợ . Biết bao nhiêu người tham dự đám cưới của mình, hơn nữa , em cũng có gặp gần đông đủ họ hàng bên chồng ở Phú Yên mà . Chính quyền địa phương không chấp thuận cho anh làm hôn thú với người đàn bà khác nếu không có giấy ly dị với người vợ trước.

Chúng tôi ngồi thảo chung tờ đơn, loay hoay mãi không tìm ra được lý do gì có tính thuyết phục.

- Chẳng lẽ ghi vô đơn: Tôi không chịu nổi cảnh vợ ngồi trong bóng tối thuyết trình về sự phi lý của niềm vui xác thịt sau mỗi lần hai vợ chồng chăn gối

Phải công nhận hắn có óc khôi hài . Hai người dẫn đo mãi, sau cùng đều đồng ý với lý do: Mâu thuẫn trong việc giáo dục con cái . Tội nghiệp con bé mới sáu tuổi, nó không biết nó là cái có trong đơn ly dị của cha mẹ nó .

Toà án Nhân dân quận Phú Nhuận là một biệt thự có sân rải sỏi, có lẽ tiếp thu được của một trong những gia đình bỏ đi rất sớm. Thẩm phán Trần Thị Bi mặc quần áo bà ba đen đang ngồi chờ sau bàn giấy đặt ở gian ngoài chắc trước đây là phòng khách. Bên cánh trái là một phòng nhỏ không có bàn ghế, chỉ trơ một cây đàn dương cầm. Trong khi hắn làm việc riêng với bà thẩm phán, tôi lên vào đó khép cửa lại , ngồi đàn từng tưng chơi cho đến khi có người xô bật cửa ra nói suýt suýt, chị không biết chỗ này là toà án hả ? Tôi đứng dậy cười xên lên vừa kịp lúc được gọi vào gặp riêng bà thẩm phán.

Cuộc hôn nhân pháp lý của tôi thật gọn gàng. Khi ra khỏi cổng Toà án Nhân dân quận, hắn thủ thỉ:

- Để anh về lau nhà cho em lần cuối

Hai người ra phố uống nước ở Givral rồi đi bộ qua Lê Lợi . Không đường đối diện với các tiệm sách lớn, một dạo đã là khu buôn sách cũ nhộn nhịp. Hắn mua cho tôi một bộ sách bìa đen chữ mạ vàng còn mới nguyên trong hộp, tài liệu về Wagner mà trước kia có tiền tôi cũng không thể tìm mua ở Xuân Thu, Đoàn Lực, Khai trí hay gì gì . Sau đó hắn về lau nhà.

Đỉnh cười lục cục trong cổ họng, rồi như phấn kích hết cỡ, giơ tay đập rầm rầm lên bàn:

- Chết dở! Chết dở! Biết vậy tôi đâu có thêm bưng mâm. Công nhận hồi đó tôi khờ , ai biểu sao làm vậy

Vợ Đỉnh cười, cười giọng hơi trách:

- Thím nói chơi mà anh cũng tin. Khờ thiệt!

- Thôi anh chị đừng khai thác nữa , tôi nói , dù gì tôi cũng là cựa em dâu chú bác. Hai mươi bốn năm rồi tôi muốn nói sao thì nói .

- Cọu chớ có phải cố đầu . Mời thím sang đây chơi là vợ chồng tôi coi thím như người trong gia đình. Hơn nữa, con gái của chú thím là cháu của chúng tôi chớ ai . Nghĩ cho cùng, nhắc về dĩ vãng thì ai cũng thích hư cấu một tí cho nó có kiểu .

Tôi biết vợ chồng Đình tưởng tôi kể giỡn chi cho vui bữa cơm tối . Mà vui thiệt. Cả nhà uống bia Đức, ăn phở-mát Hoà Lan và coi băng video chương trình Paris By Night 44 của Thuý Nga để tráng miệng.

Hai vợ chồng nghỉ phép nửa tháng để phò một mình tôi . Tối nào họ cũng họp bàn để quyết định cho chương trình ngày hôm sau . Qua Đình tôi gặp một bác sĩ trung niên đã thôi không hành nghề y từ ngày sang Hoà Lan mà chuyển sang làm chính trị , một người Việt gốc Mường vốn là đảng viên Cộng sản nay sửa chữa máy móc điện tử và tập hát cho ca đoàn ở nhà thờ mỗi tuần ba lần, một quý tử của viên tướng vượt Trường Sơn tên gì đó tôi quên mất rồi đi lao động hợp tác xã ở Đông Âu sang tị nạn ở Hoà Lan sau khi khối Cộng sản bên đó sụp đổ . Phức tạp quá . Tôi nín thinh, sợ bị gài . Tôi không biết gia đình Đình thuộc phe nào . Tôi lưu lại Hoorn vì khoái những cái mương có bèo dọc theo những dãy nhà xinh xắn như truyện thần tiên hơn là để gặp gỡ người này người kia . Với lại tôi cũng cần một lý lịch sáng sủa để còn về lại làm việc và có thể đi thăm con vào những năm sau mà không bị đe dọa sinh mạng chính trị .

Có một hôm trời mưa vợ chồng Đình bàn lùi:

- Thôi hôm nay ở nhà nghỉ mệt, dưỡng sức để ngày mai đi bắt hào ở Oude Nieuwland. Hào bắt lên nướng ăn tại chỗ , thịt vừa ngọt vừa thơm. Thím sẽ thấy cả một cộng đồng người Việt chăm chỉ mò tôm bắt ốc trong một xứ văn minh khỏi cần làm dâu Phú Yên mới có kinh nghiệm.

Tốt. Tốt. Tôi lên ra ngoài , che dù , đi bộ lang thang qua cái siêu thị nhỏ nhan nhản những chữ KORTING màu đỏ . Đang mùa bán hạ giá . Dân chúng đi nghỉ hè, hàng quán vắng, quần áo hè bị dẹp lui để nhường các tủ kính cho thời trang mùa thu . Mưa mù trời . Tôi băng qua hàng hiên của nhà bưu điện đứng chờ . Từ cái bảng PARKEER bên góc trái, một ông già mở cửa xa bước ra chạy lom khom đến chỗ tôi đang đứng. Ông ta cười làm quen rồi nói một câu bằng tiếng Hoà Lan. Tôi lấy tay chỉ vô lối taia, cười đáp lễ, làm dấu không hiểu. Ông ta tưởng tôi điếc, cao giọng lặp lại rõ ràng từng tiếng một. Tôi nói:

- Tôi không hiểu tiếng Hoà Lan.

Ông ta a lên một tiếng rồi hỏi lại bằng tiếng Anh:

- Bà dụt mưa hả ? Lẽ ra mùa hè ở đây đâu có mua lớn dữ vậy.

- Bác có muốn băng qua siêu thị tôi che dù đưa bác qua .

- Không, không . Tôi đứng chơi một lát rồi trở ra xe đi tiếp. Tôi sợ lái xe trời mưa lắm.

Tôi nói vâng, lái xe trời mưa nguy hiểm, sau đó bí tịt hết chuyện nói . Hai người nín thinh nhìn ra màn mưa mù . Ông này chắc già dữ rồi , tôi liếc xéo . Tóc bạc trắng, mặt mày tay chân đều trở đồi mồi, da cổ nhăn nhúm. Một cái hốc lõm giữa hai xương đòn gánh, tuy nhiên lưng còn thẳng và coi bộ diện. Áo sơ mi màu cam, gilet màu vàng đất, áo vét ca-rô màu đỏ . Phải công nhận người Hoà Lan ăn mặc màu sắc vui tươi hơn dân Tây nhiều . Thử ngồi chơi ở Opéra, rình dân chúng trồi lên từ những đường hầm xe điện vào giờ tan sở mới thấy cái tông xám xịt của Paris. Người nào cung mang bộ mặt trầm trọng với những sải chân dài, chả bù dân Việt nam cực thấy mỡ tổ vẫn cứ cười nói ăn nhậu ý sèo, ăn mặc thoải mái . Tuy vậy cũng có những cặp tình nhân, họ hôn nhau dây dưa như không thể còn cơ hội nào nữa trước khi tận thế . Trong khi những ý

tường của tôi cứ nhảy cóc từ màu quần áo Hoà Lan đến những nụ hôn Paris, ông già đã tìm ra được cái băng ghế bên hông nhà bưu điện. Ông ta ra dấu rủ tôi đến ngồi chung. Bây giờ tôi mới nhận ra có một cái gì bất xứng trên khuôn mặt hom hem của ông ta : một hàm răng tuyệt đẹp, trắng và đều như bắp . Tất nhiên là răng giả . Những cái miệng móm mém của các cụ già Việt Nam nghi lại thấy có duyên, còn hơn là tọng vào mồm vật lạ mà mỗi tối phải lặn ra để ngâm thuốc, rồi khi đi ngủ thì thở bụp bụp bằng hai cái môi phập vào nướu răng. Nghi tức cười, tự nhiên trời mưa che dù ra đây ngồi chơi, rồi luận về răng miệng. Để vợ chồng Đình theo phò hoài ớn quá . Ngồi một mình không làm gì cũng có cái thích của nó . Ông già nhúc nhích bất an như có chuyện gì muốn nói . Quả nhiên, rọ rạc một hồi ông ta lại bắt chuyện:

- Nhà tôi ở ngay bờ hồ IJsselmeer gần đây thôi

- ở gần hồ mùa hè thì mát nhưng mùa đông chắc lạnh hả bác?

- Mùa đông nước đóng băng, người ta đổ tới trượt băng đông lắm . Lạnh nhưng vui .

- Bác lớn tuổi còn chịu khó lái xe chắc sức khoẻ bác còn tốt lắm.

- Tôi chỉ lái lòng vòng từ nhà ra phố rồi về nhà . Được cái mắt còn tỏ, chứ đi xe đạp thì tôi làm hết nổi rồi

- Mẹ tôi nói người già thường bị vướng một trong bốn đại nạn: lú lẫn, bại liệt, mù hoặc điếc. Cụ nói cụ may mắn bị cái thứ tư là cái nhẹ nhất, vả lại già rồi không việc gì phải nghe những chuyện nọ chuyện kia . Năm nay cụ chín sáu tuổi .

- Tôi mới ba/y mươi thôi . May chưa bị thứ nào .

Bảy mươi tuổi mà coi ông ta già sòm, chắc đời nhiều thăng trầm. Nhưng bàn về tuổi già làm gì trong khi người ta hình như vẫn tự cho mình còn gân. Tôi lấy tay che miệng ngáp. Mưa đã nhỏ hạt nhưng tôi vẫn lẩn khần chưa biết làm gì tiếp theo . Ông già hỏi:

- Sắp mưa rồi, bà có đi đâu gần đây tôi cho quá giang.

Rồi móc trong giỏ mớ nho mới rửa ra khoe:

- Tôi có chụp mấy tấm ở bờ hồ.

Ông ta đẩy trượt từng tấm xem, bỗng hơi khựng lại:

- ủa, đây là nhà tôi mà!

Ông ta kêu lên, trở tay vào căn thứ ba của dãy nhà khang trang thơ mộng bên lối đi nhỏ dọc bờ nước. Mặt trời lặn bên góc phải tấm ảnh hực cái ánh nắng lên mảng tường gạch màu nâu đỏ làm chói lọi những bồn hoa nơi hàng hiên.

- Trời! Tôi đã mê mết mấy cái căn nhà này kể từ hôm đứng chơi ở bờ hồ tuần trước.

- Những lúc nước dâng thì chán lắm bà . Ngập ngụa tận thềm. Bà có muốn ra đó thì đi với tôi .

Hón hờ như kẻ thất nghiệp tìm được việc làm, tôi giương dù đưa ông ra xe . Ông ta cũng có vẻ vui, bước chân dồn nhanh, tay lúc lắc chùm chìa khoá xe:

- Hết mưa rồi mà, che dù chỉ

Trong xe có mùi whisky Tôi hơi run. Tưởng tượng tai nạn xảy ra, hai thi thể khác màu da, tuổi so le, rồi người ta phải cưa đôi cái xe để móc xác ra Vợ chồng Đình sẽ từng hững bà này mới qua chơi mấy bữa cặp kè với ông già nào vậy trời Đố biết. Xe dừng lại ở một bãi đậu Hai người đi bộ về phía dãy nhà mà tôi đã biết. Ông già nói:

- Không ngồi chơi ở mấy cái băng ghế đó được đâu Còn ướt lắm. Bà vào nhà uống chén nước trà với tôi rồi muốn đi đâu thì đi .

Có nên chẳng? Tôi không biết ông ta là ai và ngược lại . Nghi cho cùng ba/y mươi tuở?i thì làm đàn ông trò trống gì . Tôi hại ông ta nghe còn được hơn. Tôi sẽ cạch ông ta rồi lấy được cái gì thì lấy, đợi khuya trời tối để đẩy xác xuống hồ . Mùa đông nước hồ đóng băng, dân chúng đến trượt băng sẽ phát hiện ra cái xác đã rửa còn mặc áo vét ca-rô và gilet vàng nằm trong veo dưới mặt hồ . Nhà văn đồng con tỉnh nhỏ sáu mươi tuổi cho tôi nhiều lắm chỉ một cơn giông.

Ông già tra chìa khoá mở cửa xong đứng nhích sang một bên mời tôi vào . Quét mắt thật nhanh, tôi thử tìm dấu vết của những thành viên khác trong nhà . Chưa thấy Nghe nói nhiều người Hoà lan đã được giải Nobel, chắc lão này có Nobel hoà bình. Phòng khách bày thiết gọn. Cỡ tuổi ông ta mà không chơi đồ cổ . Ngoài một dàn máy móc âm thanh đồ sộ và những cái giá đựng cơ man là băng đĩa , căn phòng còn được hiện đại hoá với những bàn ghế toàn một tông trắng, hơi chân phương nhưng dữ dội nhờ mấy bức tranh trừu tượng có màu nóng treo trên hai mặt tường và các chụp đèn rần rỉ trần đột ngột ở các góc queo đua qua những phần khác của căn nhà . Không mời tôi ngồi, ông ta đẩy tôi liền ra hiên, nơi có thể nhìn thấy mặt trời chiều sau cơn mưa đang khoan thai ngó xuống hồ nước long lanh. Đẹp hết biết. Chúng tôi ngồi nơi hàng hiên uống trà; sau lưng vọng ra từ phòng khách là một nền piano nhỏ giọt. Có vẻ xếp đặt, bài bản nhưng thôi cũng được. Tôi trở lại hàng hiên nhà ông già thêm hai lần nữa rồi nói với vợ chồng Đình tôi có ý muốn ở lại chơi lâu hơn thời gian đã định.

Cột hứng luôn từ dạo ấy

Cổ Ngư thực hiện

Ngày 30 tháng Tư 1975 chị đang làm gì, ở đâu?

Ngồi chồm hồm tránh đạn dưới gầm bếp một căn nhà nhỏ quận Phú Nhuận, tay ôm cái giỏ đựng giấy tờ tùy thân, vài bộ đồ, một lon sữa Ông Thọ, một ít tiền mặt. Trong bụng có ngoe ngoe một mầm sống được 1 tháng tuổi. Bên ngoài đạn pháo nổ ì sèo.

Đó có phải là một cột mốc quan trọng trong cuộc đời chị không?

Không, vì có những cái cột khác to hơn.

Ba mươi năm sau nhìn lại, anh chị có nhận định gì cho riêng mình và chung cho đất nước?

Rất có ý nghĩa. Nó hình thành một thế hệ cái và nhiều thế hệ con.

Ngày 30 tháng Tư trong sáng tác của chị?

Cụt hứng luôn từ dạo ấy. Rồi từ đó em buồn.

© 2005 talawas

Nhà có cửa khoá trái

Măng mọc – Tranh Trần Thị NgH

Thử tưởng tượng một người đàn ông đứng tuổi, đứng đắn. Một người đàn ông sắp sửa 40 tuổi, có vợ, có địa vị tiền bạc. Không lý tưởng sao, tuyệt vời nữa. Một hôm chàng nói với tôi :

- Em dám bỏ trốn với anh không ?

Tôi nhìn chàng nghi ngờ :

- Chưa có cuộc ngoại tình nào thành công cả.

Chàng hỏi :

- Ngoại tình là gì ?

- Là một cố gắng tuyệt vọng.

Chàng có vẻ tâm sự :

- Có khi chung thủy cũng là một cố gắng tuyệt vọng.

Tôi kêu lên :

- Vậy chứ ngoại tình là gì ?

- Là yêu một lần nữa mà không cần phải cố gắng.

Tôi chịu chàng có lý. Hôm đó chúng tôi đi chơi xa lần đầu. Xe qua khỏi Đập Đá vào Vỹ Dạ. Chàng ngâm nga, giọng ấm :

Lâu quá không về thăm thôn Vỹ

Nhìn nắng hàng cau nắng mới lên...

Nắng thật. Nắng lướt trên những tàu cau xanh mượt, rộn rã chói chang. Mặt sông Hương như có trăm nghìn mảnh chai vỡ lóng lánh, những ngôi nhà rải rác dọc đường tường cổ im lìm trong cái vẻ quan liêu rơi sót, những bụi tre xanh mát, những con đường nhỏ um tùm cây lá dẫn xuống bờ sông, thềm đá dưới mé nước... Tôi đã nghĩ thầm chàng thật thi sĩ, chàng vẫn có cách nói chuyện ví von rất duyên dáng và khả năng liên tưởng của chàng thật bén nhạy bất ngờ. Chàng thuộc nhiều thơ tiền chiến, biết nhiều về địa lý nước nhà cũng như nguồn gốc các di tích lịch sử, chàng thực tế trong công việc, nhạy cảm trước mọi hoàn cảnh và mơ mộng trong tình yêu. Đó là một người đàn ông có tâm hồn và biết liều lĩnh, biết ngoại tình. Sau đó, như cao hứng bởi cảnh trí thanh bình và tươi mát trước mắt, chàng luôn miệng ngâm thơ.

Xe ra cửa Thuận. Trời vẫn trong sáng cho tới hai giờ rưỡi rồi đột nhiên đổ mưa. cơn mưa mịn màng làm trời đất trắng xóa như được phủ một lượt tơ mỏng. Ở một đoạn đồng trống chàng dừng xe lại, sát mé ruộng. Chúng tôi hôn nhau. Cái hôn đầu tiên chưa kịp đoán trước hay chuẩn bị dù sao cũng đã làm tôi thất vọng chút ít. Tôi quệt

nước bọt trong tay áo và chàng có vẻ bồn chồn khi nhìn thấy cử chỉ đó. Tôi không biết, lúc ấy tôi khinh chàng. Tôi nói : À, thì ra ! Chàng tỏ vẻ không hiểu. Tuy nhiên sau đó chàng vẫn hôn tôi hoài.

Trên đường về chúng tôi ngừng lại một quán lá, gọi bia và khô mực nướng thay cơm trưa. Chàng nhìn mưa lướt trên mặt đường nhựa bên ngoài, dáng dăm chiêu. Tôi bày tỏ thiện chí :

- Thú quá nhỉ !

Chàng chỉ gật đầu. Hai người vì thế không nói gì thêm với nhau cho đến lúc xe trở về phố. Chàng không nhắc gì về ý định rủ tôi đi trốn nhưng có vẻ muốn hẹn với tôi một lần gặp khác. Để cho không khí đừng căng thẳng quá, tôi làm bộ bắt chước giọng ngâm thơ rên rỉ của chàng :

Anh cứ hẹn nhưng anh đừng đến nhé !...

Chàng cười lớn, gương vui thích thú trước bộ tịch tôi. Chàng không biết thật ra trong thâm tâm tôi cũng đã muốn như vậy hết sức. Tôi không muốn gặp lại chàng.

Buổi đi chơi đầu tiên như vậy không có dấu hiệu gì tốt. Những lần sau gặp nhau tình cảm của mỗi người có phần khả quan. Tôi tỏ ra sẵn sàng hơn, chuẩn bị hơn trong những lúc đón nhận chàng. Trong khi đó chàng cũng có cái vẻ chu đáo không kém. Nếu đan díu với đàn ông có vợ là tội lỗi thì đó là một thứ tội lỗi rất quyến rũ. Tôi bị lôi cuốn lúc nào không biết. Ít lâu sau chàng đưa tôi về nhà.

Đó là một căn phòng thuê, thuộc phần chái của một tòa nhà lớn gồm nhiều gian cho thuê. Căn phòng đẹp lép tối thui, diện tích khoảng 2m50x10m50, trang trí theo chiều dọc. Chàng ít khi có ở nhà nên cửa trước luôn khóa trái, và vì vậy đi từ cửa sau sẽ nhìn thấy theo thứ tự : Bàn rửa mặt, nhà vệ sinh chung với nhà tắm, giường ngủ cỡ lớn, kệ sách ngay trên đầu giường, tủ đứng nằm ngang đầu lưng với kệ sách ngăn chỗ ngủ với gian trước, một chiếc tủ khác mới hơn kê sát tường tiếp theo đó, bàn viết, tủ lạnh. Tất cả những thứ này đều nằm hẳn phía bên trái; bên mặt là lối đi, hẹp khoảng 4 tấc, dọc theo tường có giăng dây thép để vắt quần áo, khăn lông. Riêng gian trước đối diện với bàn viết và tủ lạnh là một bộ ghế thấp, gồm 4 cái bọc đệm kê xoay quanh một cái bàn nhỏ, làm nơi tiếp khách, uống trà, đọc báo, nghe nhạc...

Ngoài cùng là cửa trước, khóa trái. Nguyên dãy cửa sổ dọc theo thành tường bên phải đều được đóng kín mít, che thêm giấy bồi bên ngoài. Phòng phải để đèn luôn vì không có ánh sáng.

Cửa sau bước xuống mấy bậc tam cấp, rồi cách một khoảng sân xi măng là nhà bếp. Trên bếp những cái lò dầu ám khói nguội lạnh. Chị giúp việc còn nhỏ tuổi kẹp tóc, mặt đỏ hoa mè, da đen xám, răng sún. Chị không phải nấu ăn thường nên suốt ngày nằm chèo queo trên cái giường sắt cũ trong góc bếp, hoặc giặt ủi lờ lững như phim quay chậm. Chỗ ở của chàng nhìn chung có vẻ gì cầu thả tạm bợ, dù thế đã được chàng giới thiệu như một tổ ấm thâm niên.

Ngay ngày đầu tiên tôi bắt gặp trong tủ đứng những chiếc áo dài cũ, máng chung với những bộ đồ lạnh của chàng, đồ ngủ và nịt vú xếp ngăn nắp ở ngăn trên cùng. Trên bàn viết, lẫn với mớ sách báo bừa bãi những bức thư nét chữ mềm mại quá quýt. Chàng không giấu giếm nhưng ghét giải thích, tôi quan sát im lặng. Không phải tôi tò mò hay muốn xông xáo ngay vào đời tư của chàng, tôi chỉ muốn biết rõ cái chỗ tôi sẽ chung sống với chàng dù tạm bợ hay lâu dài, một căn phòng và chàng, dù thế nào, không đáng gọi là chốn mơ ước sao? Nhưng trong đó, trời đất, còn quanh quẩn một bóng dáng khác, người đàn bà mà chàng chẳng bao giờ nhắc nhở nói tới dù chính đó là điều khó khăn duy nhất trong cuộc ngoại tình của chàng. Tôi im lặng và chàng im lặng kinh dị. Hay chàng sợ mọi cách giải thích của chàng sẽ làm tôi khổ tâm? Hay trong sự im lặng, chàng muốn nói rằng sự có mặt của tôi trong nhà này đã là một cách giải thích rõ ràng sự lựa chọn của chàng ? Dù sao, mọi lý luận của tôi lúc bấy

giờ không có gì chắc chắn; tôi không muốn nói là tôi đang lo âu, như thế tôi có vẻ thất thế ngay từ phút đầu.

Đêm đó chúng tôi yêu nhau. Chàng không ngạc nhiên khi biết tôi còn ngây thơ.

Chàng nói không phải sự trong trắng của tôi quyến rũ chàng. Chàng mê sự sòng phẳng của tôi. Trong hơi thở nóng ấm tình ái, tôi nghe chàng nói nhỏ :

- Em...

- Nghĩa là sao ?

- Nghĩa là em yêu anh chứ sao !

- Vì sao khi yêu nhau người ta dầy vò nhau ?

- Để nhớ.

Tôi bầu tay trên lưng chàng. Thật không còn thứ đau đớn nào hơn. Thứ đau đớn để nhớ lại bụi ngùi về sau trong những tình cảm ỡn nghĩa. Đêm nóng và mùi mồ hôi trộn lẫn giữa hai người làm tôi bứt rứt cảm động. Chàng khen :

- Em can đảm lắm

Tự nhiên tôi nói lớn giọng hờn mát :

- Rồi sao nữa, trời đất !

- Nằm yên...

Tôi thì thầm :

- Nàng sẽ trở lại.

Hai người im lặng sau câu nói đó. Chàng có vẻ khổ tâm. Bây giờ chính tôi là người lên tiếng trước. Sợi dây căng thẳng tự nhiên bị đứt một đầu...

Gần sáng tôi khóc. Chàng dỗ, nín đi em. Chàng nói nhỏ, nín đi em.

Những ngày sau chúng tôi bình tĩnh hơn. Tôi bắt đầu làm quen với các thói quen của chàng. Buổi sáng thức dậy chàng nghe tin tức đài BBC trong khi tôi còn ngủ nán trong giường, sau đó cả hai cùng uống cà phê ở cái bàn nhỏ ngoài gian trước (chàng không ưa ăn sáng, dù một lát bánh mì mỏng, tôi nhin đói theo). Chàng đi tắm và hắt hơi khoảng 6,7 cái trong lúc xối nước. Chàng thường ra khỏi phòng tắm với cái khăn lông màu xanh quấn quanh cái bụng phệ, người nhể nhại thơm ngát. Chàng vừa tiếp tục hắt hơi vừa loay hoay với lọ thuốc cạo râu The Hot One, có lúc hôn tôi khi mồm miệng đầy bọt nóng bỏng. Chàng mặc quần áo, chải tóc, mái tóc ướt chải sát xõn xơ làm khuôn mặt chàng trở trụi bóng nhẫy. Đôi mắt cận thị không mang kính có những tia máu đỏ mịt mịt, nụ cười sáng, những hạt tàn nhang phập phồng trên hai cánh mũi. Chàng đi làm lúc 8 giờ rưỡi sau khi đã để lại một nụ hôn thơm kem đánh răng. Tôi thường ngồi chờ người sau đó, trên cái ghế thấp chàng ngồi uống cà phê khi này, hoặc chỗ bàn viết, hoặc ở mép giường, lắng tai nghe tiếng giày chàng đi ngoài hè, tiếng chàng mở cửa xe, đóng lại, tiếng chàng nổ máy xe, chờ máy đủ nóng để de ra cổng. Tiếng xe hù hụ ồn ào như động cơ trực thăng lát sau nhỏ dần, lẫn lộn trong các tiếng động khác của phố xá. Tôi tự nhiên thờ dài, bắt đầu dọn dẹp những thứ chàng vất bừa bãi (tờ báo, ly nước, chiếc khăn tay, bộ đồ ngủ, đôi dép...). Tôi tắt đèn, tắt quạt, tắt nhạc, bắt đầu chờ đợi chàng, trong giấc ngủ gà gật lười biếng, trong những dòng chữ vô nghĩa lơ đãng, quyển sách thờ ơ trên tay như để tránh một việc làm, một sự trống vắng buồn tẻ đến ngao ngán. Tôi làm bộ tắm gội cho lâu, sẵn sóc cái cổ cái gáy, lưng ngực tay chân như sửa soạn trang trọng cho chàng một món quà tặng. Tôi uống nước, xuống bếp lóng ngóng xem chị giúp việc lo bữa ăn trưa hoặc tự tay nấu lấy những món chàng thích. Trở lên phòng xem đồng hồ, lắng nghe tiếng xe chàng về, tiếng chàng tắt máy đóng cửa, tiếng giày chàng nghiền trên cát, bước lên bậc tam cấp phía sau, tiếng chìa khóa tra vào ổ mở cửa. Tôi đã làm bộ chăm chú viết một cái thư, đọc một trang sách, theo dõi một tin chiến sự, trong tờ báo cũ, để lắng nghe bước chân chàng nhẹ nhàng đến gần, chàng hôn tôi chào hỏi, mừng rỡ.

Chúng tôi ăn trưa ở cái bàn vuông dưới bếp. Những bữa ăn trưa thường có rượu ngọt, hoặc tẻ lấm bia hộp. Trong lúc ăn chàng hỏi thăm tôi về buổi sáng ở nhà, em làm gì, buồn không, em mới gội đầu hả, em có làm yaourt thêm không...vân vân..., tuyệt nhiên chàng không đề cập gì tới công việc của chàng ở sở hay về bạn bè chàng. Thịnh thoảng chàng nhận được thư của nàng, nét chữ trên bì thư mềm mại quăn quít, những hôm đó chàng lộ vẻ tư lự, ít nói (chàng ghét giải thích, tâm sự, than thở). Chàng có cách ăn uống hồn nhiên, tôi thường cảm động một cách đột ngột khi nhìn thấy chàng vò vụn đôi dưa kẹp nhúm rau xanh chấm trong đĩa nước kho, hoặc khi chàng cầm ly rượu tu một hơi cạn tới đáy. Chàng đưa chén xới thêm hoặc ăn canh không ở cuối bữa. Tất cả những động tác chàng làm, những thói quen của chàng đối với tôi như một thứ rượu làm nghiện. Tôi muốn hớp cạn cả đời sống chàng. Chàng không biết thế, chàng ghét tỉ tê tỉ mỉ. Chàng chỉ thích nhìn tôi và khen em đẹp, mắt em buồn, môi em đa tình, anh thích em mặc cái áo đó... vân vân..

Sau bữa ăn chàng đứng dậy cầm cái chìa khóa cửa đi lên nhà trên, hai vai chàng tròn trịa khỏe mạnh, hai cánh tay bỏ trần, những hạt tàn nhang trên ngực, cổ, gáy, chiếc áo may-ô trắng mới nhét trong cái quần tây chưa thay. Chàng đánh răng, ra nằm ở cái ghế nylon mở dài, tờ báo ban trưa đặt lật phật hơi gió từ cái quạt điện Westinghouse vận số 2, chàng nghe nhạc FM, trở mình làm các thanh sắt cửa nhau cút kít, chàng ngủ với tờ báo đắp trên ngực, cái đầu ngoẻo một bên vai, chân gác lên chiếc ghế thấp. Tôi yêu cái bộ say sưa của chàng khi ngủ, giống hệt giấc ngủ thẳng thớm của một nông dân mệt nhọc sau công việc đồng áng. Trông chẳng có vẻ trí thức chút nào nhưng được cái vô tư lành mạnh. Tôi thường bỏ ngủ ngồi ngắm nghía chàng, chờ giờ chàng đi làm buổi chiều. Chàng thức dậy lúc hai giờ rưỡi hay sớm hơn, rửa mặt, uống nước, tìm cái gì ăn, khen yaourt tôi làm khéo, hôn tôi trong lúc cài nút áo sơ mi hay lúc sửa lại cà vạt, thất lạng. Chàng nói, anh đi nhé !

Buổi chiều như thế tôi lại chờ đợi nữa, trong những tình cảm rữ rượi, ủ ê hơn, bởi thời tiết oi bức nóng nẩy, gian phòng chật hẹp lúng túng. Tôi sẽ tắm nữa, hoặc ngồi hàng giờ sẫm soi mặt mũi trước tấm gương lớn của chiếc tủ đứng. Có khi tôi bật khóc nức nở không vì lý do gì rõ rệt, rồi thử kể chi đen lên hai mí mắt sưng. Tôi trầm trở say đắm vẻ hoang tàn trên mặt mình, những lúc ấy coi tôi giống hệt một góa phụ. Một góa phụ còn trẻ và xinh đẹp. Tôi sẽ tử thân với ý nghĩ ấy hoặc tôi sẽ tỉ mỉ so sánh, tưởng tượng về người đàn bà của chàng- nàng là một người như thế nào, tại sao nàng bỏ đi rồi viết những lá thư hứa hẹn ngày trở về, tại sao chàng yêu tôi mà vẫn có vẻ như đang dốc lòng mong ngóng nàng, tại sao tôi ở đây chia sẻ may mắn, đánh cắp hạnh phúc nàng ? Cũng có khi tôi rón rén một mình, mở hé cánh cửa tủ nhìn lại những chiếc áo dài của nàng máng trong đó bên cạnh những bộ đồ lạnh của chàng, rón rén và bắt gặp mình vụng trộm nhỏ mọn, một cách tội nghiệp. Sau những giây phút như thế, tôi chờ đợi chàng bút rút ân hận, đôi khi quyết liệt hăm hở trong những dự tính mới về những ngày dây dưa tạm bợ với chàng, đôi khi tôi eo sèo tìm cách an ủi mình.

Như thường lệ những ý tưởng của tôi phần nhiều ít khi ngã ngũ hay được sắp xếp thứ tự, minh bạch. Chàng sẽ về trước khi tôi kịp hấp tấp tìm ra một giải pháp nào đó. Chúng tôi ăn cơm tối, và chàng - như thường lệ, không nói gì về một ngày vừa qua của chàng. Có thể chàng để ý nhìn thấy đôi nét hốt hoảng bất thường trên mặt tôi, chàng sẽ hỏi : em giống như mới khóc?

Buổi tối là thời gian tôi yên tâm nhất, với những tình cảm hoàn toàn về chàng. Và vì vậy tôi sẽ quên hết lo lắng phiền muộn. Chúng tôi thường ngồi ở gian trước uống trà, đọc báo, bàn về thời cuộc, hoặc vui miệng chàng kể cho tôi nghe về tuổi nhỏ của chàng bằng cái giọng chàng cố làm ra vẻ khách quan (chàng ghét tâm sự), nhưng đã có lúc chàng không dấu được những cảm xúc chất phác chân thật. Có đêm chàng mời tôi uống rượu rồi mang thơ cổ ra đọc. Giọng chàng ngắt ngừng, cao hứng. Lúc

ấy chàng trẻ hẳn lại, đôi mắt cận thị bỗng lảng mạn và đôi môi mềm yếu của chàng như kích thích hết mọi giác quan của tôi. Còi hụ giới nghiêm và chúng tôi nấn ná kéo dài những buổi tối như thế với những xúc động đậm thắm. Đêm, sau đó đẹp như một cơn mưa, chàng xối lên tôi cơn mưa nồng nhiệt hạnh phúc.

Một thứ hạnh phúc mỏng manh, bụi ngùi. Một sự yên tĩnh đầy đe dọa. Những buổi trưa buổi chiều chờ đợi chàng khốn khổ một mình. Những giấc ngủ sảng hoảng, cánh tay chàng ghì siết dớn dác giữa khuya, tiếng chàng gọi tức tưởi em. Em. Chàng la lớn : Không ! Chàng đau đớn như đang bị hối thúc trong những ý nghĩ ráo riết. Tôi đắm đuối hơn trong hơi hướm chàng, thêm nhớ các thói quen chàng, thương xót tâm tình chàng. Không có những ngày chủ nhật, ngày lễ, không còn những buổi đi chơi xa, những bữa ăn sang trọng ở hiệu, không còn liên hệ bạn bè gia đình. Bên cạnh chàng tôi quên hết ngày tháng, sở thích. Tôi sống như thách thức với sự dị nghị, phân bua với mọi bất trắc khả dĩ. Một hôm chúng tôi đồng ý xa nhau. Nàng sẽ về trong tháng tới giữa lúc cả tôi lẫn chàng đều gần như kiệt quệ. Tình ái là cái gì thật kinh khủng. Cuộc ngoại tình của chàng dần dần chỉ là những cố gắng tuyệt vọng, chàng thú thật. Đêm cuối chúng tôi say rượu ngất ngư. Tôi ngả ngớn hát ca dao :

Đồng hồ sai vì bởi dây thiếu....

Em xa anh vì bởi sợi chỉ điều xe loi...

Chàng, mặt mũi đỏ kè đỡ tôi vào phòng trong. Chàng dụi mặt vào cổ tôi phụ họa :

Đứt dây nên gỗ mới chìm...

Bởi anh ở bạc em tìm nơi xa.

Chàng hỏi :

- Ngoại tình là gì ?
- Vừa thôi, Cha nội !

Đêm tủy lủy, ngày ngất. Sáng sớm tôi xếp quần áo vào va-li. Chàng ngồi cạnh mép giường nhìn tôi đi tới đi lui thu dọn những thứ lặt vặt (bàn chải đánh răng, khăn mặt, kính soi, kẹp tóc, thuốc gội đầu, thuốc ho...). Tôi mang đi hết, không để sót một món. Tôi ghét di tích, kỷ niệm. Chàng ngồi tẩn mẩn mở quần áo lót tôi còn để bừa ở ngoài, hỏi xin :

- Cho anh một cái
- Cái nào ?
- Cái này. Chàng chọn.
- Cái đẹp nhất của em đó.
- Anh sẽ đền cho em hai cái mới.

Chàng sẽ quên, hoặc chàng sẽ nhớ tôi trong sự lẫn lộn của thời khắc, kỷ niệm. Chàng sẽ... Không hề gì. Chúng tôi hôn nhau chỗ tủ lạnh. Chàng thoa vòng lên môi tôi một chút nước thơm trong cái lọ con màu xanh hiệu Old Spice, loại nước hoa chàng hay dùng sau mỗi lần cạo râu, nụ hôn nóng rát như muối ớt. Tôi hít lấy hít để ngực áo chàng, cánh tay chàng, cổ chàng. Tôi nói :

- Để nhớ.

Cuộc chia tay coi bộ bịn rịn. Trước khi đi tôi nhìn lại một lượt căn phòng. Những sợi tóc còn sót trong chần gối chàng, chiếc khăn ướt vắt cầu thả trên sợi dây thép, ly sữa uống giữa khuya còn một chút cạn dưới đáy, tờ báo toí tả nhàu nhượi, mùi xả phòng chàng tẩm buổi sáng, mùi Parazol quen thuộc trong nhà cầu, ống kem đánh răng vụn vụn... Tôi nhìn lần cuối và nghĩ thầm, không hề gì, đâu sẽ lại vào đấy khi tôi đã đi, chàng sẽ tiếp tục những thói quen cũ, sẽ chờ đợi nàng. Phải không anh? Cái ly bôi mình nhấp cạn rồi mà, còn một chút cạn chứ mấy ? Thôi để dành.

Nói chuyện cùng nhà văn Trần Thị NGH Minh Thúy

Nhà văn Trần thị NGH - một bút danh đặc biệt như văn phong của chị - bắt đầu viết rất sớm từ năm 1968 với tác phẩm đầu tay “Nhà Có Cửa Khóa Trái”, được xem là tác phẩm có tính cách đột phá vào thời đó và thường được gọi là “cây viết ngổ ngáo” vào thập niên 70.

Trần thị NGH. Hình do chị cung cấp

Sau thời gian dài im lặng, hơn 10 năm gần đây chị trở lại với văn học, vẫn với phong cách viết rất đặc biệt của mình: sinh động, trào lộng nhưng vẫn chuyên chở những vấn đề xã hội. Minh Thùy có dịp phỏng vấn nhà văn Trần thị NGH, mời quý vị theo dõi:

***

Minh Thùy: *Chào chị Trần thị NGH, cái tên này có vẻ khá bí hiểm với bạn đọc, vì sao chị có cái bút hiệu không giống ai như vậy, chị có thể cho biết tên thật không?*

Trần thị NGH: Tên thật là Trần thị Nguyệt Hồng. Thứ nhất, tôi chọn như vậy vì lấy từ chữ ký, ngắn gọn dễ chịu; thứ hai, cái tên hơi sến nên tôi không thích lắm; thứ ba do...hèn, lúc mới thập thò ở cửa viết lách, không dám xuất đầu lộ diện sợ bị má rầy.

Minh Thùy: *Truyện ngắn đầu tiên của chị là truyện gì, khi mới bắt đầu viết chị có gặp khó khăn khi gửi truyện đến các tạp chí văn học không, vì chưa có tên tuổi trong giới văn nghệ ?*

Trần thị NGH: Truyện ngắn đầu tiên để chuyển tay nhau đọc được viết rất sớm, lúc còn học tiểu học. Để đăng báo ngày là những truyện viết trong thập niên 60. Đầu thập niên 70 mới gửi đến các tạp chí có vẻ cây đa cây đề, sừng sỏ trong giới văn nghệ như tờ Văn Đề, Văn...

Truyện ngắn đầu tiên được gửi đến tạp chí Văn - lúc đó anh Trần phong Giao làm tổng thư ký - không được chọn đăng; nhưng cũng truyện đó khi gửi sang tạp chí Văn Đề của Mai Thảo thì được chọn. Bắt đầu như vậy không thấy có khó khăn gì, thấy rất vui. Truyện có tựa là Chủ Nhật, được viết năm 1968 nhưng mãi mấy năm sau mới dám gửi đăng.

Minh Thùy: *Theo Minh Thùy được biết thì trước đây chị được xem là nhà văn ngổ ngáo nhất trong số các nhà văn nữ thì lý do tại sao, và tên gọi như vậy có đúng với phong cách viết văn của chị không?*

Trần thị NGH: Ngổ ngáo là chữ của người khác đặt cho người viết, còn người viết trong người như thế nào cứ...xịt ra như thế ấy, chả biết có phải là ngổ ngáo không, nhưng mà không thích điệu, thích cắt tóc tẻm, đi nhanh, ăn mặc gọn; trong văn chương thì không thích uốn éo, không tráng men, chắc vì vậy nên được coi là ngổ ngáo.

Minh Thùy: *Chị là người đã viết văn trước 1975, hiện nay cuộc sống của chị ra sao, chị có vẫn tiếp tục viết không và có gửi sáng tác đến các báo, tạp chí trong nước không?*

Trần thị NGH: Tôi vẫn tiếp tục viết nhưng nghề chính không phải viết văn mà dạy học nên chỉ khi có thì giờ mới viết. Đã có thử gửi một truyện đến 1 tờ báo Việt Nam nhưng người ta thấy có nhiều vấn đề trong đó. Thí dụ truyện Người Thuận Tai Trái, vài người quen biết trong giới văn học đã đọc truyện đó cho là nó mang tính cách giai cấp và kỳ thị địa phương.

Truyện được viết rất hồn nhiên không có ý gì cả, nhưng có thể nó được diễn dịch theo một cách nhìn nào đó. Từ đó tôi không thử nữa. Năm 1997, một người bạn về Việt Nam thăm nhà - anh Phạm Việt Cường, làm biên tập trong báo Hợp Lưu cùng với anh Khánh Trường, do có sẵn vài truyện ngắn nên tôi để anh mang đi.

Thế là sau 22 năm truyện của tôi xuất hiện lại trên Hợp Lưu; từ đó thỉnh thoảng tôi gửi truyện ra ngoài. Hiện nay ở Việt Nam có một tạp chí rất đẹp về hình thức và phong phú về nội dung, Saigon City Life, song ngữ, với một số bài viết của vài anh chị khá quen thuộc như Trịnh Cung, Thân Nhiên, Mạch Nha... trong đó có Trần Thị NGH....

Tờ báo đó dung nạp bài của những người đã viết cũ, trước 1975. Tôi viết những bài rất là trên trời dưới đất, như trời mưa, Saigon Mưa, và dưới đất như Sài Gòn Hẻm - những truyện không thể diễn dịch ra cách nào khác ngoài ....mưa và hẻm.

Minh Thùy: *Trong số các nhà văn nữ của miền Nam trước 1975 hiện giờ còn sống trong nước như chị Nguyễn Thị Hoàng, chị Thụy Vũ thì không viết nữa, trừ có mình chị vẫn tiếp tục viết thì theo chị văn phong của chị hiện nay so với trước kia có khác gì không ?*

Trần Thị NGH: Tôi không chắc chị Thụy Vũ và Nguyễn Thị Hoàng không viết. Có thể các chị không đưa ra tác phẩm đến bạn đọc chứ tôi nghĩ các chị ấy không ngừng viết. Sau 75 chị Nguyễn Thị Hoàng xuất bản một quyển khá dày, khoảng hơn 500 trang, có tựa là Nhật Ký Im Lặng.

Minh Thùy: *Sau này chị có xuất bản thêm tác phẩm nào không ?*

Trần Thị NGH: Năm 75 có tập truyện ngắn Những Ngày Rất Thong Thả do nhà xuất bản Trí Đăng in xong chưa kịp phát hành. Sau 75 thì mãi tới năm 1999 mới có tập truyện ngắn Trần Thị NGH của nhà xuất bản Văn Nghệ ở California.

Năm 2000, do đề nghị của anh Nguyễn Tiến Văn ở Toronto, truyện dài Lạc Đạn và 10 truyện ngắn được xuất bản. Đại khái tạm gọi sự nghiệp văn chương chỉ có một nhúm vậy thôi.

Minh Thùy: *Gần đây trong nước có cho phép tái bản một số tác phẩm của nhà văn miền nam trước năm 1975 như tác phẩm của Lê Xuyên và Dương Nghiễm Mậu mà theo ý kiến của một nhà xuất bản nói là để khơi thông một dòng văn học âm thầm chảy.*

Theo chị thì đây là dấu hiệu gì, có thể là dấu hiệu cho những nhà văn miền nam trước đây được tái bản những tác phẩm của mình không ?

Trần Thị NGH: Tôi cũng ngạc nhiên khi thấy truyện của Dương Nghiễm Mậu xuất hiện - những quyển sách rất đẹp về hình thức. Một dấu hiệu đáng mừng riêng cho tác giả, nhưng sao tôi vẫn hơi lo ngại và thắc mắc vì truyện của anh DNM rất sâu, rất symbolic, có nhiều biểu tượng lấp ló phía sau những điều anh viết khiến người ta có thể diễn dịch nhiều cách. Truyện của anh được tái bản là một điều rất đáng ngạc nhiên.

Minh Thùy: *Cũng như là trong dịp khen thưởng những nhà thơ và chọn lựa những bài thơ hay nhất thế kỷ thì nhà nước có đề cập đến một số nhà thơ miền nam như Đinh Hùng, Thanh Tâm Tuyền, như vậy theo chị thì có thể nào có chính sách nhìn lại dòng văn học của miền nam không?*

Trần Thị NGH: Chuyện này hơi sớm để nói vì năm trước anh Thanh Tâm Tuyền qua đời, tôi đọc báo trong nước không thấy một dòng nào nói về cái chết của một nhà thơ vốn rất được trân trọng trong giới thi ca cũng như trong văn xuôi, thành ra chỉ nhắc đến tên thôi, tôi thấy chưa đủ. Hình như tất cả hãy còn mơ màng, hãy còn sớm. Chưa có gì rõ rệt.

Dòng văn học hải ngoại có nhiều chuyện để nói. Riêng tôi rất trân trọng những anh chị đang tiếp tục hoặc mới bắt đầu viết sau 75 trong đó có những bạn cao niên lẫn những bạn trẻ trên dưới 30. Việc duy trì tờ báo Văn, Hợp Lưu, Đất Nước, Trăm Con... là điều hết sức đáng trân trọng.

Minh Thùy: *Về văn học trong nước hiện nay theo nhận định của chị như thế nào, có những người viết mới và có luồng văn học mới không?*

Trần thị NgH: Cũng có đấy, nhưng hình như chưa để lại dấu ấn nào sâu đậm. Chẳng hạn như Vệ Tuệ của Trung Quốc; bây giờ bà mới bắt đầu viết về sự sống buông thả hay tư tưởng tự do của phụ nữ và được đánh giá là đang mang lại luồng gió mới cho văn học Trung Quốc bấy lâu nay vốn rất kỷ cương.

Tôi cho cái mới như vậy chỉ là sự trở lại cái thời Françoise Sagan của Pháp ngày xưa. Cái mới của Trung Quốc là Vệ Tuệ lại giống như cái mới cách đây 50 năm của Pháp. Quay lại cái mới của Việt Nam, hiện thời cũng có nhiều cây bút trẻ có tâm hồn, yêu chữ nghĩa, có năng khiếu, hoặc có lửa trong cách viết nhưng cũng chưa có gì đậm; giống như lửa phừng lên rồi leo lét.

Về bên thơ có nhóm nữ gần đây mới ra tác phẩm Dự Báo Phi Thời Tiết, trong đó có Phương Lan, Lynh Bacardi... rất có nét, rất cách mạng trong cách cố ý dùng những chữ không thanh, những từ tự đặt để nói lên cái mới của mình nhưng theo tôi cái mới đó na ná nhiều cái mới khác nên chưa đặc biệt mới.

Minh Thùy: *Như người ta đang nói thì dòng văn học hải ngoại đang bị lão hóa và không có những tác phẩm gây ấn tượng, theo chị có gì sáng sửa cho dòng văn học hải ngoại không?*

Trần thị NgH: Dòng văn học hải ngoại có nhiều chuyện để nói. Riêng tôi rất trân trọng những anh chị đang tiếp tục hoặc mới bắt đầu viết sau 75 trong đó có những bạn cao niên lẫn những bạn trẻ trên dưới 30. Việc duy trì tờ báo Văn, Hợp Lưu, Đất Nước, Trăm Con... là điều hết sức đáng trân trọng. Vô hình chung mà các anh chị đó đã làm nên cái gọi là "luồng văn học hải ngoại". Nhưng lớp trẻ sinh ra và lớn lên ở nước ngoài không đọc tiếng Việt nữa và các anh chị dần dần cũng cao niên hơn, văn chương của họ vì thế cũng có tuổi theo. Tuy nhiên, không có gì đáng bi quan vì đây là một dòng văn học mới lạ, do các anh chị được tiếp thu kiến thức văn học nước ngoài, có được không khí sáng tác tự do, có cuộc sống kinh tế ổn định, do vậy các sáng tác của họ có khí hậu riêng trong mỗi truyện. Đây là một nét rất độc đáo, cho dù có lão hóa vẫn khác với những người viết trong nước. Đó là những cây bút cũ và mới, những cây bút đã và đang nuôi dưỡng chữ nghĩa Việt Nam ở nước ngoài.

Minh Thùy: *Cám ơn chị đã trả lời buổi phỏng vấn hôm nay.*

© 2007 Radio Free Asia

Nhận xét về tác giả

Sinh năm 1949. Bắt đầu viết văn năm mười lăm tuổi (mục Các em viết, báo Sống, do Duyên Anh phụ trách), truyện ngắn đầu tiên đăng báo người lớn viết lúc 18 tuổi. Từ đó, truyện ngắn của NgH. đăng rải rác trên các tạp chí: Văn, Văn Đề, Thời Tập, Thời Văn và được giới cầm bút chú ý ngay. Sau chọn thành một tập, mang tên Những ngày rất thong thả, do Trí Đăng in năm 1975, tại Sài Gòn, nhưng chưa kịp phát hành thì gặp biến cố 30/4/1975.

Im lặng trong hơn hai mươi năm. 1997, Trần Thị NgH. xuất hiện lại trên văn đàn với những truyện ngắn mới. Ngòi bút sâu sắc và từng trải hơn. Viết ít nhưng viết kỹ. Đặt ra những chủ đề khó khăn hơn, như vấn đề thân xác, vấn đề tự tử, vấn đề tội ác v.v...

- Tôi gặp Trần Thị NgH lần đầu trong “Nhà có cửa khoá trái”, một tác phẩm đột phá của một bút hiệu nổi bật trong không khí văn chương Saigon hừng hực sôi động, có thể nói là nổi loạn của những năm đầu thập niên 70. Rồi hơn hai mươi năm sau, tình cờ mở ra một cuốn tạp chí Hợp Lưu tôi lại được hội ngộ với “người đàn bà” mà tôi yêu thích, trong “Người thuận tay trái”. Cả hai không giống nhau, không sống cùng một không gian, hoàn cảnh, người này không phải hậu thân người kia. Nhưng cả hai có cùng nguồn gốc: họ là người đàn bà lạ lùng mà chỉ có ngòi bút chẳng sợ lột tả tận cùng tâm trạng nhân vật của Trần Thị NgH mới hạ sinh ra được. Văn chương “Người thuận tay trái” khi lạnh băng, khi nẩy lửa, tưởng như đùa chơi từng từng mà lại cấu đau, sâu xoáy.

(Mai Ninh)

Người thuận tay trái

Sau khi tự tử vài lần vì tò mò, tôi quyết định thôi không chơi nữa, lấy chồng. Chàng là một quý tử, con trai duy nhất của một bà đỡ ở vậy nuôi con trong khi chồng theo cách mạng ra Bắc. Chàng là kỳ vọng, niềm hãnh diện, nguồn an ủi duy nhất của bà mẹ độc thân. Tôi gặp chàng ở Đại Học trong khi cả hai đang theo khóa báo chí. Dễ thôi, mình sẽ “tút” nó lại, từ cách ăn mặc đến kiểu tóc cắt. Mình sẽ tập cho nó quen nghe thay vì nói. Nó hơi mập ư ? Cũng dễ. Cho nó ăn chay một thời gian theo cái kiểu Ăn cơm ba chén lưng lưng, uống nước cầm chừng để bụng thương em. Tôi tự nhủ. Vậy là đám hỏi.

Là sinh viên ở tỉnh, chàng trọ trên một căn gác nhỏ trong hẻm sâu của đường TMG. Vào mọi lúc trong ngày, mùi nước sông xộc lên tới óc. Trong khi tôi dị ứng với mọi loại mùi và màu của cuộc sống, chàng tỉnh bơ. Cha này ngon. Tôi thầm khen. Nhưng sau đám hỏi, ngoài giờ đi học chàng lảng vảng ngay trong nhà tôi, tôi ở quên dì. Phải có tôn ti trật tự chứ, mẹ tôi gầm lên. Chàng ngoan ngoãn nằm tòn teng trên cái võng treo ngay bên dưới phòng tôi. Đêm nghe tiếng kéo kẹt của dây võng cạ vào khoen sắt, tôi nổi điên. Vừa thôi cha. Chẳng những mùi, màu mà cả tiếng động nữa. Tôi dị ứng hầu như với tất cả những cái gọi là dấu hiệu của sự sống. Đám cưới được quyết định sáu tháng sau đó. Hơi lâu so với mức chịu đựng tiếng võng kéo kẹt. Chàng bắt đầu ở rể.

Ngay đêm tân hôn chàng khóc. Sao vậy? Nhớ má. Tôi dỗ dành, ngủ đi mai tôi đưa ông về nhà trọ thăm bà già. Sau khi rước dâu về chính nhà cô dâu, bà cụ còn ở nấn ná chơi vài hôm, ở trọ trên căn gác thuê của chàng. Chắc hẳn đời chàng đang qua một khúc quanh. Còn đời tôi ? Trước đó chúng tôi không có hẹn hò, sau đó không có tuần trăng mật. Đời con gái tân hôn phải dỗ dành đời trai. Tôi “tút” lại chàng như đã tự hứa. Một tí ria mép trên cái mặt có nước da quá trắng, cho có vẻ đàn ông; thêm ba phân tóc cho có vẻ nghệ sĩ. Tôi chọn mua vài quần tây, áo sơ mi, thêm cả giày, vớ, thắt lưng da và ví đựng tiền. Có một điều tôi không chỉnh lại được: chàng ngáy.

Tôi thao thức đêm này sang đêm khác, mắt có quầng, da xanh lè, tay nổi gân. Chắc ốm ghén, mẹ tôi nhận xét. Không đâu, đời nào! Tôi chưa sẵn sàng để có con. Chàng ngáy như sấm và tôi nằm phân tích những tiết điệu trầm bổng nhịp khoan của tiếng ngáy, phối thành một bè cho đại hồ cầm, một bè cho vĩ cầm, có cả một bộ gõ cho tiếng nổ lóc bóc giữa hai bè. Ít lâu sau đám cưới, chúng tôi ra trường. Chàng quyết định đưa tôi về Trung giới thiệu với bà con bên họ nhà chồng, đồng thời hy vọng không khí miền biển sẽ giúp tôi hồi phục sức khỏe.

Trong khi bạn bè người thân của tôi trầm trồ cái vẻ ngoài bắt mắt của chàng. Một D'Artagnan thú thiệt sau khi đã được “tút” lại (chỉ thiếu ngựa và thanh kiếm) và chề tôi ốm đói suy kiệt như Cosette của Những Kẻ Khốn Khổ thì họ hàng phía bên gia đình chàng kêu thất thanh khi trông thấy bộ râu tóc bầy hầy của chàng. Họ cũng nhìn tôi như một kẻ có khả năng gây ra nạn tuyệt

chúng. Tôi sống trong không khí hình sự của một tập thể tỉnh nhỏ, loay hoay không biết làm gì để đối phó với bối cảnh mới. Bao lâu? Chàng nói, cứ tập thích nghi đã. Chàng có vẻ tự tin hơn trong quần thể của chính chàng.

Mùi. Mùi gió biển trộn lẫn trong mùi phân heo Yorkshire. Mùi nước giếng có lẫn cát. Mùi ruồi nặng trên tấm thớt gỗ. Tôi mở hé cửa sổ nhìn mấy con heo đứng hàng dọc thò đầu ra từ các ô chuồng. Để đi ra nhà tắm ở cuối sân sau, phải len qua hàng chục cái mồm heo dài thòn, nghe tiếng thờ hàm hồ của lũ mắc dịch. Tôi văng tục. Không còn lối nào để tránh. Lối đi nhỏ lót gạch tàu nằm giữa một vựa nước mắm và chuồng heo. Tôi nhịn tấm, nhịn đi vệ sinh trừ phi thật cần thiết. Mùa gieo giống, chàng trả tiền cho chủ một bầy heo nọc ở xóm bên. Con heo đực chạy xộc qua cổng, bon bon theo hẻm nhỏ bên hông nhà, da đỏ hừng hực, mép lòng thòng rút rả trắng sệt. Tôi rình. Nhưng bỏ cuộc. Tự nhiên nhớ tới những lúc ở nhà, thỉnh thoảng mẹ tôi mua nhăm thịt heo hôi, bà giải thích: heo nái hoặc heo nọc. Tại sao hôi?Ờ thì.... Tôi ói một hơi.

Một lũ heo con ra đời sau đó. Trông cũng loi nhoi, vui. Tôi thỏ thẻ hỏi xin.

- Cho một con đi

Chàng lừ mắt ngạc nhiên

- Thích heo rồi ư ?

Tôi tha thiết

- Cho một con đi mà. - Rồi ngập ngừng - để đá cho nó đã.

Chàng nuốt đánh ực sự giận dữ. Mùi. Cá biển không biết từ đâu được đưa về đổ vào các thùng phuy trong vựa. Tanh trong dăm ba ngày rồi thối. Từng giọt, từng giọt cá tằm muối nhả ra từ ống dẫn nhỏ, hồ phách đậm đặc. Xung quanh miệng thùng hứng, một lũ dòi. Tôi bỏ cơm một tuần. Chắc ốm ghén, mẹ chồng tôi nhận xét. Chưa đâu. Tôi chưa sẵn sàng mà. Tôi quơ tay đuổi lũ ruồi bu kín đen trên tấm thớt tròn, thè lưỡi lừa mấy hạt cát lẫn trong nước bọt, đưa mắt nhìn vòng vèo. Tại sao cái màn màu xanh da trời cài vô cái cửa màu vàng chanh? Tại sao cùng một lúc ba tấm lịch tháng cười toe toét ba mỹ nhân đứng ẹo, tay cầm hoa? Trong phòng khách tại sao có kê một cái giường? Tại sao hoa bột đỏ trộn lộn với hoa vụn thò màu cam?

Tại sao D'Artagnan mặc áo sọc ca-rô trắng đen với quần tây màu gạch cua, mang dép cao su xanh? Tại sao cạo râu?

Tôi lắng nghe tiếng dép chàng lệt xệt trên cái lối đi lót gạch tàu. D'Artagnan đang cho heo ăn. Tiếng gió lùa qua khe cửa lá sách đuổi đong đưa cái gàu múc nước bằng thiếc máng ầu trên cái cần ngang trên miệng giếng. Tôi đếm những giọt nước mắm nhả lẫn trong tiếng thờ phì phò của Yorkshire và tiếng ngáy của chàng Ngự-Lâm-Pháo-Thủ.

- Bé dùm cái ống dẫn nước mắm được không; để mai cho nó chảy ào một lần luôn.

Chàng gằm gừ.

- Khùng hả ? Ngủ đi cho rồi.

Ngủ thì ngủ. Tôi nằm nghiêng ngó trừng trừng vào bóng tối.

Trong quần thể này, tôi thua. Chàng hiện nguyên hình một nông dân có bằng cấp, một đứa con hiếu thảo, một tay chăn nuôi với quy mô lớn, một chàng tuổi trẻ thành đạt trong tỉnh nhỏ. Chàng kinh doanh nước mắm nhĩ và heo Yorkshire. Tôi nhớ màu trắng ngà trên phím đàn ở nhà hết sức. Nhớ muốn chết nốt Si điếc khi đánh Fugues của Bach. Chắc nó cũng còn điếc. Nhớ chính tôi với cái đầu niêng về bên phải lắng nghe tay trái bắt chéo đánh bè cao trong khi tay phải quần phần trầm thành một dòng nặng và buồn. Trước khi về Trung tôi có viết một bức thư dài cho Piano, bỏ trong thùng đàn hẹn ngày về.

Nửa đêm tôi bật hát một làn khói trắng, ru đời vào quên lãng... Rồi ngồi dậy lần ra phòng khách hút thuốc, nhìn say đắm ba mỹ nhân trong ánh sáng nhá nhem của ngọn đèn đường tạt qua mấy cái bông gió trên đầu tường. Tại sao ọ ? Tại sao cầm hoa nylon ? Chàng lần ra theo. Khùng hả ? Chàng im lặng ngồi chờ, ngáp. Tôi quay trở vô giường nằm ép nghiêng phía bên phải lắng nghe những dấu hiệu của sự sống bằng lỗ tai còn lại.

Linh xình một hồi, chàng quyết định đưa tôi về vườn. Một căn nhà lọt thỏm giữa vườn cây ăn trái. Một căn phòng nhỏ mới xây thêm cho tân lang và tân giai nhân. Nhà tắm ở đầu này vườn, bên cạnh một giếng nước. Lại nước giếng. Miền biển mà. Nhà vệ sinh ở đầu kia vườn. Trước nhà là một hồ cá hình chữ nhật có thành cao bằng xi măng, lớn bằng cái huyệt dành cho ba bốn người chôn tập thể. Tôi nghĩ, được, có nhiều màu xanh lá cây, không có hoa. Mẹ chàng ở một mình trong căn nhà này. Chàng rao:

- Người này sợ heo, không ăn cá, cỡ nước mắm.

Bà mẹ chồng rượt bắt gà, nấu cháo cho con dâu ăn. Vẫn ruồi. Một tập đoàn ruồi quây quần bu kín tấm thớt tròn. Một cái quơ tay, đàn ruồi bay lên. Tôi ới cháo gà ở một góc cây chuối. Họ tử tế thiệt. Trong quần thể này chàng quây như cá gặp nước, việc tôi quy hàng về Trung là một thắng lợi phía họ, bởi vậy họ vô cùng tử tế.

Nhưng chắc phải vậy không? Những ngày hôm sau tôi luôn thấy bóng bà mẹ chồng ngoài cửa sổ. Hai con mắt lấp ló giữa những song sắt nằm ngang. Chẳng lẽ đóng luôn cửa sổ ? Mỗi lần chàng vào phòng hơi lâu bà gọi.

- Khâu ơi Khâu ! (Chàng tên Khôi)

Cứ như vậy, tôi luôn cảm thấy bị rình. Một bữa, loáng thoáng qua cành lá của vườn cây tôi nghĩ là mình thấy hai mẹ con D'Artagnan đang tắm chung bên cái giếng. Tự nhủ hoài là lầm, lầm. Họ xối nước cho nhau. Tiếng gàu va vào thành giếng, tiếng nước ào mạnh rồi chảy vòng theo cơ thể. Chắc là tưởng tượng thôi. Tôi không dám mon men đến gần, chỉ đứng thập thò sau cây dừa như ăn trộm.

Tôi sẽ có con ư ? Không biết. Nhưng tưởng tượng đứa nhỏ được sinh ra lớn lên trong khung cảnh này, cũng được. Trẻ con thành phố bây giờ đâu có biết cái thú làng quê. Nhưng cũng tưởng tượng coi, một bữa nào đó nó bập bẹ nói.

- Bà nậu, hái cho tui trái ầu!

Rồi ba bốn người tắm chung. Chắc chết. Nó làm sao phát âm chuẩn vắn ôi. Thử tưởng tượng một câu cảm thán.

- Ầu ! Lâu thâm quá !

Tôi phá ra cười, chảy cả nước mắt. Cứ mỗi lần chàng ra cái nhà ở phố để chăm lũ heo, tôi khoái chí ngồi trong phòng nghĩ ngợi lung tung. Cũng tìm đôi mắt điệp viên qua mấy khe cửa. Không có. Tôi viết thư cho piano, hẹn : chờ nhé!

Ban đầu nó chỉ hơi nghiêng ngả rồi ít lâu sau điếc đặc. Tôi tự hỏi hay là tại mình thường nằm nghiêng bên phải. Bịt kín riết nó phải ù. Thật kỳ lạ. Hai lỗ tai giống hai cái loa trong máy cassette. Một bên toàn nghe trống ình ình cạch cạch, một bên thì nốt lỗng, cao. Có bữa hai chúng tôi đã thay sẵn áo quần chuẩn bị ra chợ, chợt thấy bà mẹ chồng gào lên một câu gì đó, môi run giật, chắc là “tông” mí. Tôi hỏi.

- Có chuyện gì vậy?

Chàng hỏi trả.

- Bộ điếc hả?

Sau đó thì tôi biết là bà không bằng lòng cho D'Artagnan đưa vợ đi chợ khi đám dưa chưa được búng xong. Lúc bà thờ phì phì, khàn giọng, tôi nghe mồn mồn.

- Đồ con bất hiếu, coi vợ bằng bà. Tao sinh được mày thì tao cũng có quyền giết mày...

Bà ngân chữ m...à...y...thêm ba nhịp nữa. Hàng nút áo sơ mi của chàng bị bà giật phăng. Hai người giằng co một hồi. Bà lên “tông” máng ngắt quãng, hoặc là do tai tôi nghe vậy. Toàn là dấu huyền và dấu nặng.

- Mày...vợ...nào...mày còn là...mày... được quyền...

Những dấu sắc, hỏi, ngã, không dấu đều lặn mất tăm vào tai phải. Tôi lẫn thần giải mã.

- Mày nể vợ, lúc nào mày còn là con tao mày không được quyền....

Dám trúng lắm à. Bỗng nhiên hai người buông nhau ra, rồi D'Artagnan đi lừ lừ xuống bếp mang lên con dao phay. Bây giờ thì chàng ngự lâm chỉ còn thiếu con ngựa. Có hiếu thiệt. Bà cụ bảo lấy con dao cho bà đoạn chỉ tình mẫu tử. Không dám chém đâu. Nhưng không, bà huơ dao lên. Tôi nhảy bổ vào giữa, sau đó thấy mình bị xô ngược. Không biết đưa nào xô. Đầu táng vào cây mận rồi khúc xạ vào thành xi măng của hồ cá. Một tay bị tai, không nhớ tai nào, tay còn lại vuốt mặt thấy máu. Vẫn còn nghe rần rần. A thì ra đã bị nhằm tai phải. Tôi bò vô phòng. Yên lặng một chút rồi nghe tiếng sụt sịt. Tôi rình qua tấm màn (cũng màu xanh da trời mắc lửng lơ trên khung cửa màu vàng chanh). Họ đang ôm nhau khóc, con dao nằm dưới đất.

Ha ! Tôi cười như hiệp sĩ sau khi tuốt kiếm. Mình là cái gì trong nhà này? Đêm nằm từng từng, ban ngày đi ra đi vô chờ có bầu.

- Ấu ! Lâu lâu quá!

Tôi ở đây để duy trì dòng họ Nguyễn nhà chàng? Cho tuyệt chủng cho chết, tôi làm bầm. Đạo sau này tôi hay chửi thề. Mình chửi mình nghe khỏi cần lỗ tai. Tôi cuốn gói dông về Nam. Chào piano! Sau một hồi ựa mưa không vì màu sắc, mùi vị hay tiếng động nào, tôi biết mình có bầu. D'Artagnan vào Nam ra Trung theo đường con thoi, nhưng nhịp đi thưa dần. Chàng mệt. Tôi vượt cạn một mình. Một bé gái đẹp như mơ. Chắc là Tây thuần chủng rồi. D'Artagnan lấy Cosette mà. Tôi trở thành cá mập, chỉ bơi vòng quanh một đích nhắm. Khỏi thối mắc người đi qua đời tôi không nhớ gì sao người. Tôi dạy đàn nuôi con, với cái xe nô để sát

chỗ ngồi dạy. Nó ngo nghiêng sang phía mẹ nghe đàn. Sợ con điếc tôi đẩy xe ra xa. Nó nghiêng theo. Tôi đổi vị trí xe để con nhỏ không phải nghiêng mãi một bên. Bốn tuổi nó đã phổ nhạc tiếng chó sủa Fa-Fa. Tiếng rao ve chai sol-si-sol. Chai bán hôn? Cũng có giọng rao xôi đồ thắng, chè đậu mi giáng. Nó nhận biết hết. Lỗi tai cực kỳ âm nhạc. Tôi khoái hết biết. Nó bắt đầu học đàn khi chưa biết chữ. Dù chỉ còn tai trái, tôi nghe được hết trong đầu những bài nhạc nó chơi. Mozart nằm trên giường bệnh gần châu trời vẫn nghe ra tiếng rầm rập của một đạo binh ma. Beethoven điếc đặc còn nghe được tiếng gõ cửa của định mệnh trong Hòa Tấu khúc số năm. Păm.păm.păm.

Quá đã.

Sài Gòn, Tháng giêng 98

Phụ đính

Nhà văn Trần Thị Nghi

Mãn dục

1. Sát thủ máu lạnh

Tôi lấy hết sức bình sinh đâm Yu một nhát trí mạng vào vị trí của túi áo bên trái, vắt vẻo trên miệng túi là cây bút nguyên tử màu xanh dương có in chữ Norfolk Hotel màu trắng; không chắc đã nhắm trúng tim nhưng rõ ràng con dao gọt trái cây đã lút cán. Cánh tay phải bỗng rũ liệt sau cố gắng quá mức, phải dùng cả hai tay, ở thế quỳ, tôi khom người tới trước để lấy trớn rồi bật ngược ra sau mới có thể rút con dao ra khỏi cái rãnh dài hơn 3 phân nơi máu phọt như nước bung từ ống dẫn bị bể. Tôi nhìn Yu quấy mạnh chân, giẫy giật 4 cái trước khi bất động. Máu vui mừng xối xả như mạch giếng được đào trúng. Cả một vùng cỏ chỗ Yu nằm sấp bị nhuộm sẫm. Mùa này nắng chan chát, nhiều vạt cỏ đã ngã úa. Màu cỏ vàng vàng xanh xanh được phủ đỏ cho ra sắc tím than, gần giống màu măng cụt của chiếc áo sơ-mi Yu đang mặc. Màu tím bầm này có ánh lên chất huyết, dưới nắng hè 1 giờ trưa những lá cỏ bỗng tua tủa đẹp. Máy ảnh kỹ thuật số lấy Yu trọn vị trí trung tâm, nằm gọn gàng 80 độ nghiêng trong khung hình, hậu cảnh là nắng cận cảnh là cỏ.

Yu, photongh

Đây là cái góc hẻo lánh lý tưởng mát rượi bóng tilleul nằm ké né trên đảo Reuilly, nơi chúng tôi thường ngồi lan man những hôm trời xanh ngó băng quơ ra mặt nước hồ Daumesnil trong vắng vắng. Có khi tuột tất tần tất, cả hai nằm phơi nắng cho đến tận xế sau khi đã tọng một bụng thức ăn mang theo. Trong dạ dày của Yu hiện giờ có xà lách trộn dầu giấm, cà chua, thịt nguội, surimi, bánh mì, nước cam Andros pha Valium 5, một quả táo, 2 trái đào và một trái chuối. Lấy khăn giấy lau sạch con dao inox hiệu Cumesa bỏ lại vào giỏ, tôi men ra mí nước rửa tay, khóa khóa làn nước vừa bị nhuộm hồng làm dậy những gợn sóng nhỏ. Vòng nước lăn tăn lan ra rồi chìm ngấm vào mảng trời xanh phản chiếu trên mặt hồ. Yu sẽ nằm ở đây, như **Rip Van Winkle** của Irving. Mười giờ đêm nắng mùa hè mới thực sự tắt. Đêm ở rừng Vincennes như thế nào nhỉ? Những con vịt sẽ lên bờ rửa lông rồi ngủ, cây cỏ xào xạc gió khuya. Dưới trăng cảnh vật chắc hẳn càng đẹp rụng rời. Năm đó đi, và chờ ngày cuối tuần nhé Yu, khi các kiều nữ xinh đẹp tung tăng ra đảo Reuilly mặc áo hai mảnh tắm nắng chèo thuyền, các nàng sẽ phát giác một chàng Rip áo quần tươm tất nằm ngủ say sưa trên cỏ.

Tôi gom các thứ lặt vặt, xách cái giỏ đã nhẹ hẫng đi tà tà ra chiếc cầu nối đảo với đường Ceinture dẫn ra trạm xe điện Porte Dorée. Từ đây lấy ligne 8 về đến terminus Pointe du Lac mất 20 phút. Từ ga, để tiết kiệm 1.30 euros cho 3 trạm xe buýt tôi sẽ đi bộ về Bouglione. Kinh nghiệm di chuyển hàng ngày cho biết, với tâm lý ổn định tốc độ trung bình sẽ mất 30 phút, hớt hơ hớt hải 20 phút, hoảng loạn chạy việt dã 15 phút. Chặng này không đẹp, thiếu bóng cây, cỏ dại mọc cao viền hai bên lề phần đường dành cho người đi bộ, chốc chốc phát phơ vài đóa anh túc đỏ cam trông yểu ợt như cánh bướm lả. Nắng hè tạt rất lừng lúc đi buổi sáng cũng như lúc về buổi chiều. Mùa đông thì thôi, càng ngán ngẫm.

Bây giờ là 3 giờ 20 phút chiều thứ sáu 2 tháng 8. Tâm lý ổn định. Tôi bấm đồng hồ, xong đi thong dong theo đường Pompadour; từ ga Pointe du Lac đến trạm buýt Euro Parc 10 phút, Euro Parc-Stade de Bonneuil 10 phút, Stade de Bonneuil-Messidor 10 phút. Nếu đi buýt, xuống trạm Messidor phải cuốc ngược lại Jean Rostand một tí để quẹo phải Bouglione 3 phút. Tac! 3 giờ 50 phút! Lách cách mở cửa hầm chứa thùng rác các loại, tôi xấn hú họa con Cumesa vào một bọc rác màu đen, lẩn thẩn tự hỏi sao mình không vứt nó dọc đường. Đào, chỉ là một con dao gọt trái cây dài 30 cm tính cả lưỡi lẫn cán giá 5 euros một bộ 6 con ai chả có. Khóa cửa hầm rác, tôi đứng nhìn bao quát khu chung cư. Êm đềm. Ban-công các căn hộ của tòa nhà đối diện nắng chói chang. Các ô được kéo màn kín mít. Nhà xeo xéo tầng 2 có đám hoa giò đỏ rũ rượi bắt mê.

Phải tắm một phát mới được. Thuốc gội đầu DOP có lòng đỏ trứng, sữa tắm Marseillais mùi chanh. Trước khi đi ngủ, Yu thường uống một ly sữa nóng có đập vào một quả trứng tươi lấy cả lòng trắng, nặn thêm vài giọt chanh. Nhoẹt! Uống gì thấy ớn, đơn giản chỉ để biết tác dụng khác nhau giữa trong uống và ngoài thoa. Khác nhau thấy rõ! Tóc tôi mượt, da tôi thơm. Còn Yu ngày càng kết tủa ở nội tạng.

Chỉ khi ngồi sẩy mớ tóc ướt mới gội tôi mới thắc mắc không biết Yu chết chưa nhỉ. Nhát dao có thể không chạm vào chỗ tôi muốn, nhưng với giấc ngủ Andros pha Valium 5 ở góc đảo tịch tịch và dòng suối đỏ miên man chảy cho đến khi cơ thể chỉ còn một màu trắng bệch, sau một đêm, Yu ít có cơ may mò về đường Bouglione. Nhìn kỹ tấm ảnh tôi chụp Yu mà coi. Dẫu có ông đi qua bà đi lại khu vực này, ai sẽ nhận ra màu đỏ lẩn trong màu mảng cụt của áo và màu nâu của đất chử? Tôi đến đứng trước gương chải lại tóc cho đúng nếp rồi rướn người tới ngó sục vào đôi mắt đang đăm đăm nhìn trả của kẻ đối diện.

Tôi chứ ai! Một người đàn bà vẫn còn yêu đắm đuối bản thân, vừa chi 200 euros cho 3 cái áo hiệu Laklook, đã đổi sáp khử mùi từ X-men hàm hồ dùng chung với Yu sang Sanex mùi mộc của riêng tôi, đang dự định cắt đi 4 phân tóc, sắp rảo qua Versailles để xem các tác phẩm điêu khắc trên thân cây của Giuseppe Penone. Cũng đang lăm le một suất chiếu Les Insaisissables/Now You See Me, ở MK2, một phim hợp tác Pháp-Mỹ của Louis Leterrier. Riêng Yu thì tôi không còn muốn nữa. Một vẻ đẹp hoàn hảo từ hai gien trội của di truyền. Tóc nâu dày tía khéo hai bên

mang tai kéo xuống 4 phân giao thoa nhịp nhàng với màu xanh râu đã cạo còn chừa lún phún đủ định dạng một quai hàm đầy nam tính. Nhưng thôi, cảm ơn.

Thành thật mà nói, tôi có khuynh hướng xử tử mọi vấn đề bằng cách làm cho nó chết đi hoặc biến mất. Đã từng mang con chó chung sống 15 năm đi thiêu khi nó hầy còn thở vì không muốn nhìn thấy nó chết già. Đã chặt phăng cây hoa lài Thái Lan đang bùng bùng ra hoa để tiêu diệt bọn sâu róm. Đã đột ngột bỏ việc có lương hậu ở Sanofi để dứt khoát với cha già dịch trường phòng. Tuyệt giao với mọi liên hệ huyết thống khi đánh hơi thấy mùi tranh chấp. Đập tan nát một bình gốm chỉ để lấy miếng đất vào thủ cấp tâm ảnh lớn chụp kẻ phản bội. Với Yu, làm sao thiêu, chặt, bỏ, tuyệt giao hay đập tan nát. Đã đành Yu gắn kết và bền bỉ, nhưng không phải là không thể bóc tách.

Sau mỗi cuộc thanh toán mang tính chất tổng vệ sinh thường là cảm giác thống khoái. Tôi sẽ quét mắt qua toàn cảnh, đậu lại ở một góc đẹp của khung hình, thơ thới trước không gian yên ắng, hoặc đột ngột cuộn trào cảm xúc chỉ bởi một cánh bướm rơi, một giàn hoa rũ rượi hay một cảnh tượng hoang tàn. Con chó, cây hoa lài, cha già dịch, bình gốm, kẻ phản bội..., chưa là yếu tố cấu thành tội ác. Lần này tôi đã tước đi một sinh mệnh, sao cảm giác chẳng khác chi lúc chém phụt một cành cây?

***

Chà! Giết Yu xong, kéo được hơn 3 trang có cả ảnh nạn nhân nằm sóng soài trên cỏ mặc áo sơ-mi màu măng cụt rồi tịt ngòi không biết tại sao giết. Chẳng lẽ kết truyện bằng cách cho nhân vật nữ quả quyết tuyên bố *sẽ giữ bí mật này cho đến lúc bị hỏi cung, mà cũng chưa chắc sẽ tiết lộ, bởi nó là một niềm đau, một nỗi nhục*. Đau chỗ nào hay nhục đến đâu để độc giả tự giải mã. Rõ ràng hư cấu không phải chuyện dễ làm; phải có cảm hứng từ ... ư, đại khái khoảng 50% sự thật, phải sống hẳn trong bối cảnh án mạng hoặc ít nhất lấp ló ở cự ly gần. Bởi vậy phục James Hadley Chase hết biết! Nghe đồn tác giả chưa bao giờ sống ở Mỹ, chỉ ngồi một chỗ dùng bản đồ để chọn bối cảnh cho các cuộc hành quyết đẫm máu, thường khi là Florida với Paradise City nơi mà qua hàng trăm tác phẩm, Chase đã hạ độc thủ hàng ngàn lần, hoặc dao hoặc súng hoặc thuốc độc hoặc dây thừng hoặc tai nạn dàn cảnh, hoặc đơn giản chỉ là một thế võ hiểm hóc làm gãy cổ hay chấn thương cột sống. Bộ 3 truyện ngắn có tựa chung *Tu me suivras dans la tombe/Theo tao xuống lỗ* do nhà Gallimard xuất bản năm 2012 cho thấy Chase - dù đã qua đời 28 năm trước - vẫn còn ăn khách, với 50 tác phẩm đã được chuyển thể thành phim.

Hôm nay chủ nhật. Yu đã nằm ở đảo Reuilly từ trưa thứ sáu. Cố mà nghĩ xem Yu là ai, là gì. Tại sao cho nó chết tức tưởi ngay đầu truyện? Nó không có cơ hội để phản trần gì sao? Nữ sát thủ đông phương sương mờ hay huyền bí đông âu? Khi hết muốn gì, nàng chặt búp rồi phủ tay như một tên giết người máu lạnh trong xi-nê? Hai nhân vật này đang cư ngụ bất hợp pháp vùng Bonneuil cách Bois de Vincennes 20 phút đường xe điện không tính chặng đi bộ? Chỉ là một tấm ảnh chụp lén, làm sao phanh phui ra cho đủ một cuộc đời?

2. Nghệ sĩ múa rối

Sau khi cho cô gái tắm gội sạch sẽ, sấy tóc soi gương, thậm chí để nàng bâng khuâng hoa cỏ hết một lát, tôi bảo thôi đi chỗ khác chơi vài hôm đi. Yu thì cứ cho nằm ở cái góc khuất trên đảo Reuilly. Đã đến lúc phải nghỉ mệt; leo đèo theo bọn này miết vừa cả người. Sau buổi cơm tối quấy quá món sườn non nấu nui, tôi ngả người ra ghế dựa, vừa xĩa răng vừa xem TV mục tin tức buổi tối trên kênh TF2. Tay phát thanh viên tóc xẹt keo sắc lẹm, môi mép dẻo quẹo đang tía lia tường thuật ngày bạo động đẫm máu với hơn 500 xác chết ở Cairo. Chưa qua được bản tin thứ hai thì Yu mò về. Gần như quát, hấn hỏi:

- Ka đâu?

Ngó bộ dạng hấn kia. Mái tóc nâu bù xù, quai hàm bạnh ra xanh um cả râu, ngực áo sơ-mi màu măng cụt loang một khoanh nâu đen quanh túi bên trái. Nách hở. Cây bút nguyền tử màu xanh dương có in chữ Norfolk Hotel màu trắng chắc rớt mất rồi. Tôi hạ volume TV rồi chậm rãi nói:

- Trông cậu ghê quá, y như một tên du thủ du thực. Rất nên rửa ráy thay đồ rồi nhá cái gì đi. Ba cái thứ cậu xức hồi trưa thứ sáu tiêu ra phân từ lâu rồi.

Tôi vừa nói vừa móc ra từ trong túi gói Marlboro, chưa kịp bật quẹt, đã bị hấn dùng tay hất cho một cái rở mạnh.

- Đi ra ban-công mà hút. Ka không chịu được mùi thuốc lá bám trên đồ đạc trong nhà. Tôi nhớ ông bảo đã bỏ hút rồi mà!

- Nghĩ lại rồi, công trình tập luyện 40 năm nay, bỏ ư ổng! Vẫn còn quan tâm đến Ka ư? Nàng đã lui cho cậu một dao trí mạng, bỏ nằm chò co trên bãi cỏ ngoài đảo rồi đi về nhà gọi đầu... Không để cho tôi dứt lời, Yu gầm lên:

- Ka? Láo khoét! Ông nghe đây. Hôm nay tôi với ông phải ăn thua đủ mới được! Ông có biết làm thế nào tôi lết được về đến đây không?

- Biết. Sau khi tráng miệng bằng một trái táo, hai quả đào và một trái chuối, trong giấc ngủ nửa say nắng nửa say cái gì không biết, cậu bỗng nghe nhói một cái đau điếng, nhưng chịu, không mở mắt ra được. Hai mí díp như bị ghim xuống hốc mắt bằng một hàng đinh gút. Tai ù ù, cậu nghe lờ mờ tiếng nước khò cách đây không xa. Toàn thân như bị liệt, cậu cứ nằm như vậy, mặt hơi úp sấp, mũi ngửi được mùi cỏ và mùi đất, ngực nóng rát, hơi nhòen nhòet...

Hấn như bị cuốn bởi câu chuyện của chính mình, đột nhiên kéo ghế ngồi đối diện, vô thức tham gia:

- Đúng vậy. Không biết bao lâu sau thì tôi vật ngửa được người ra. Cổ nhướng hai mí mắt nặng như đeo chì, tôi ngơ ngác nhìn màu trời chạng vạng rồi nhìn quanh. Không thấy Ka đâu. Mẩn mò chỗ nóng rát trên ngực tôi hoảng kinh phát giác ra mình đã bị chảy máu. Chỗ túi áo bên trái có một vết rạch khoảng 3 phân, rách áo cũng rách ngoác, mở nút ra thấy bên dưới chỗ túi bị rạch một vết cắt sâu sâu như bị vật bén trượt ngang thật mạnh; máu đã đông khô xung quanh, vết xước còn ri rỉ rin rít.

- Tất nhiên là cậu làm sao biết được chuyện gì đã xảy ra, cũng không biết đầu mình tưng tưng vì bị cho uống Andros có pha thuốc ngủ; cậu không thể tưởng tượng mình đã bị đâm trượt một nhát chí tử đến nỗi con dao đi ngọt xớt từ túi áo xuyên qua rách áo, cắm lút cán xuống đất. Mạng cậu lớn thật, nhờ gặp phải tên sát nhân nghiệp dư, lụi xéo xẹo trong lúc cậu đang trong tư thế nằm nghiêng!

- Quái quỷ! Kẻ nào đã làm chuyện ấy?

- Ka chứ ai!

- Ka? Thú thật là lúc ấy tất cả những suy nghĩ của tôi đều tập trung vào một điểm: Ka. Nhưng mọi thứ trong đầu cứ đứt rã ra như những sợi chỉ mục, không thể nối ráp lại thành một hình thù gì cả. Từ đảo Reully tôi loang quanh mãi mới tìm ra được chiếc cầu nối đảo với đường Ceinture, vừa loạng choạng bước vừa mê thiếp từng chập.

- Có người thấy cậu ra được đến ga xe điện Porte Dorée, ngồi dựa ngửa ở bến, bỏ hai chuyến rồi mới ngả nghiêng leo lên chuyến thứ ba; may mà mà cậu đi đúng hướng Créteil không thì đã lưu lạc về phía Balard rồi.

- Làm sao mà ông biết được những chuyện đó?

- Vì thằng cha thấy cậu liêu xiêu tối thứ sáu là tôi chứ ai nữa? Có điều tôi không hiểu tại sao đã mò về được đến tận nhà, cậu lại quay trở ra bỏ đi biệt đến hôm nay chủ nhật mới đả về, bộ dạng tả tơi như chiến sĩ ngã ngựa. Ở nhà một mình mấy hôm nay sướng quá trời, không phải vướng víu đôi nhân tình khùng!!!!

Yu đứng bật dậy chỉ tay vào mặt tôi:

- Bém mép! Chính ông đã gắn Ka vào đời tôi, bắt nàng yêu tôi đấm đuổi, buộc nàng hi sinh cho một thằng bá vợ sống nhờ vào trợ cấp thất nghiệp, chọn thay nàng hiệu nước hoa và thuốc gọi đầu, o bế cho nàng càng lúc càng xinh đẹp, tiêu diệt lòng kiêu hãnh của thằng đàn ông nơi tôi, nhưng lại ép chúng tôi chung sống, cùng với ông mới chết chứ! Thú thật là đêm thứ sáu, khi lê chân về được nhà tôi định ninh sẽ gặp Ka, dự định sẽ bàn bạc với Ka tìm cách thoát ra khỏi tay ... hừ, nói sao nhỉ, nghệ sĩ múa rối; tôi sẽ cam đoan với nàng về một cuộc sống chung đảm bảo hơn, riêng tư hơn, êm ả hơn, lâu dài hơn. Nhưng tôi thấy gì? Ông đang ngồi chễm chệ trong ghế

bàn xem TV, miệng phì phèo thuốc lá, ra chiều thanh thoi. Biết tổng rồi, do bản thân ông đã già nua cảm xúc, cạn kiệt ham muốn nên đã hút cạn những say đắm nơi nàng. Ông bắt lực trước hừ cầu, tự ti với Chase, ganh ghét Patricia Cornwell và tất cả các tác giả cùng thể loại. Không biết làm sao để xử tử tôi cho rảnh nợ, ông bày ra buổi dã ngoại ở đảo Reuilly, ấn vào tay nàng con dao gọt trái cây rồi phán: giết nó đi! Sôi máu nhìn thấy ông an nhiên tự tại, tôi đã quay người ra cửa, còn người thấy mùi cơ thể nàng quanh quất trong căn nhà quen thuộc. Trong hai ngày qua tôi trở lại đảo, đơn giản chỉ để tìm lại Ka. Tôi đã nằm ở chính bãi cỏ đó, soi sáng lại tất cả những điều ấy.

Thật ngạc nhiên trước sự lưu loát của thằng bá vợ. Vì sao bỗng dưng hấn mình mãi, thậm chí tỉnh táo nhận ra mối tình của chính mình, mà thật ra là quà tặng của tôi chứ đâu. Nhưng do còn vương chút tình si, Yu khó thể ý thức được Ka đang lắng nghe hấn bằng lỗ tai của tôi. Thằng này dữ. Chậc, khi chấm cái cạch để kết truyện, tôi đã định cho hấn nằm chết dí ở góc đảo đó luôn rồi. Làm bộ trầm ngâm, tôi từ tốn nói:

- Chớ nóng giận. Cậu ngồi xuống đi, và phải uống một tí gì mới được – vừa nói tôi vừa với tay lấy chai porto Ferreira đang uống dở - mà này, có lần tôi cho cậu mượn đọc *Mouche/Love Of Seven Dolls* của Paul Gallico, nhớ không? Cậu vẫn biết là tình yêu dành cho Mouche không phải đến từ 7 con búp-bê múa rối chứ? Có ông bầu Coq ở đằng sau cái sạp của gánh hát.

- Aaaaaahhhh..... – vẫn giữ tư thế đứng đối diện, hấn giơ thẳng hai cánh tay lên, vừa hung hăng vung vẩy vừa gầm như rên – đừng mang văn thơ ra nói chuyện với tôi. Trong một lần trả lời phỏng vấn, khi được nhà báo hỏi *các nhân vật bị ông rử vào tác phẩm một cách rất bị động, khi không thích trò chơi của ông nữa, làm thế nào họ có thể chủ động bước ra?* Ông đã trả lời vớ vẩn ra sao ông nhớ chứ - giả giọng rên nicotin của một lão quá trung niên, hấn diễn, lặp lại đúng y từng chữ một – *Tôi sẽ rử họ ra. Sẽ không ai gặp lại họ nữa, chỉ còn một hình ảnh để lại làm kỷ niệm, mà hình ảnh thì bây giờ có photoshop rồi. Có thể anh cho là tôi nói phét chứ hầu hết họ đều vui vẻ ở lại chơi và thích gặp lại chính mình trong một bối cảnh và hoàn cảnh khác. Ai cũng thích soi gương. Tôi nè, không có ảo tưởng về bản thân nhưng gặp vũng nước mắt vệ sinh cũng soi mặt trong đó, đơn giản chỉ để coi mình vẫn vẹn ra sao.*

Tôi chưa kịp có phản ứng gì thì hấn đã đoạt lấy chai porto trong tay tôi rồi bỏ lên cái đầu đã thừa tóc của.... a hèm...nghệ sĩ múa rối. Rượu chảy ròng ròng ướt cả mặt, len xuống xương bả vai, cổ rồi ngực. Chưng hửng thấy tôi vẫn ngồi trơ trơ, chợt bắt gặp ánh nhìn ngao ngán của Ka trong mắt tôi, hấn lại hơi cao nửa phần chai lờm chờm đang còn nhỏ giọt, vẻ quyết tâm muốn hạ thủ một cú ra gì lộ lộ trên từng cơ mặt đã vụn vẹo méo xệch như tượng sáp đang nóng chảy; gần từng tiếng, hấn tuyên án:

- *Một hình ảnh để lại làm kỷ niệm!* Đi mà soi gương đi, đồ nghệ sĩ!

Bonneuil, 08.2013

Chủ nhật

Nhà thờ Quán Lợi 1969

Chẳng bao lâu lẫn giữa đống cây lúp xúp của một sân nhà đã dọn đi, tôi chỉ còn thấy Thạch như một vệt đen in cái bóng cong queo dưới bãi nước phía xa.

Buổi sáng tôi đưa thằng nhỏ ra phố. Vào ngày nghỉ đường sá có nhiều đoạn tấp nập hẳn, người ta đi qua lại không ngớt trên hè Tự do, quần áo đủ màu đủ kiểu, nhiều cái ngó phát ngượng. Thằng nhỏ coi bộ ngỡ ngác trước cảnh tượng ấy, nó bầu chặt tay tôi mặt mũi lấm lét. Chị sen đã chọn cho nó cái quần có lưng quá rộng khiến bộ điệu nó lụng thụng buồn cười. Đã lâu tôi không nhớ sắm cho nó thêm một ít quần áo mới, nó đã tới tuổi đi học. Anh Hải hứa sẽ giới thiệu một lớp mẫu giáo gần nơi tôi làm việc để tiện đưa đón. Có lẽ vào đầu tháng Tư tôi sẽ cố gắng thu xếp chỗ ở riêng, dù anh chị Q. vẫn luôn luôn tỏ ra dễ chịu và đặc biệt chăm sóc cho thằng nhỏ.

Căn phòng của hai mẹ con cũng khá tiện nghi; mấy lúc sau này tôi sắm thêm được một tủ lạnh nhỏ, buổi tối khỏi phải xuống nhà lục đục lấy nước uống hay pha sữa khi thằng nhỏ đói bụng trước khi đi ngủ. Phòng có ban-công ngó xuống những mái ngói san sát của khu nhà bên dưới, dây ăng-ten ngang dọc chĩa lên trời. Buổi chiều có thể đứng nhìn xe cộ chạy đàng xa ngoài mặt đường vào giờ tan sở, những ngọn điện bật sáng lúc sẩm tối và đèn xe loáng thoáng vụt tới vụt lui như những cây đuốc được quơ đi quơ lại. Thằng nhỏ có một con ngựa gỗ bỏ ngoài hành lang, thỉnh thoảng nó cưỡi gục gặc cạnh cái ghế mây tôi nằm hay lẫn quần gần đấy với cái hộp thiếc đựng đủ thứ đồ chơi tôi sắm, có cả nút chai, ve nhỏ mà nó nhặt nhanh được dưới bếp. Đó là khoảng thời gian thường thường sau cơm chiều, những ngày nóng, hai mẹ con đều cảm thấy nực nội và cần một chút gió mát. Tôi rất thích chỗ đọc sách ấy. Nhưng có lẽ tốt hơn tôi không nên làm phiền anh chị Q. nữa. Chắc cũng có một vài bất tiện trong khi chung đụng, vài năm nữa sẽ có thêm những đứa trẻ và như vậy sẽ sinh ra nhiều bất tiện khác. Điều làm tôi khó chịu là chị Q. trong bất cứ lời nói hay việc làm có liên quan đến đời sống hai mẹ con tôi đều tỏ ra bao dung, như muốn chứng tỏ chị sẵn sàng tha thứ bảo bọc tôi, và muốn gánh một chút trách nhiệm gì đó từ ngày má tôi chết.

Trong cái thư viết cho má khi còn ở Billings, chị đã giải thích trường hợp tôi như là một đòi hỏi cần thiết bình thường; tôi thất thân với Định cũng giống như người ta ăn uống, ngủ, bài tiết, giải trí; chị viết: "... má hãy an tâm, con bảo nào cũng dứt, đời sống chúng ta cần đến điều ấy." Tôi đã ngạc nhiên vô cùng về lối trấn an ấy và tự hỏi mình có thật tôi đã đòi hỏi như thế. Dù thế nào tôi vẫn không thể phân trần với ai về cái ấn tượng khủng khiếp một buổi tối tôi nằm ngửa dưới thân thể nóng hực của Định, mở mắt trần trối nhìn lên trần gian phòng lạ hoắc, lắng nghe da thịt vỡ tung cùng một lúc với ngày tháng mù mịt trước mặt. Định đã ra khỏi tôi, nhưng sự ê ẩm vẫn còn sót theo các lóng xương trong cơ thể, trong trí nhớ. Những lần trần truồng một mình, tôi vẫn hay nhìn ngắm tôi trong tấm gương lớn trong phòng tắm, như soi bói một kẻ lạ. Tôi thù ghét chỗ này chỗ nọ, chỗ này tôi không thể rửa sạch được bằng nước, chỗ này tôi không thể kỳ cọ, hơi thở tôi gay gắt mùi thuốc lá, hơi đàn ông lẫn trong chân tóc, còn chỗ nào không, tôi tan hoang từ đầu xuống chân. Đó là tình yêu chẳng, em những tưởng anh như một phương tiện cho em thể hiện

sự tự do, đến khi không còn là nô lệ của chính thể xác mình, em cũng biết đó cũng là một cách nô lệ, nhưng với một thể xác khác. Tôi đã nghĩ đến má lúc ấy, từ sự nhớ bản tương tự, tôi được sinh ra. Ba đã giày vò má, mọi người giày vò nhau để những đứa trẻ đừng không được bước ra từ cơn đau ấy, tội nghiệp má, con là đứa con thứ mười hai trong gia đình. Nhưng má đã chết, con muốn nhìn lại lớp da bụng nhăn nhúm của má.

Thằng nhỏ vấp té, tôi hoảng hốt đỡ nó dậy.

- Có sao không con, có sao không? Nó nhoèn miệng cười:

- Con muốn ăn kem, má.

Tôi đưa nó vào một quán giải khát. Công viên ở góc đường đối diện bây giờ được xây thêm những bậc thềm làm nơi hoà nhạc ngoài trời. Không phải đến bây giờ tôi mới nhớ ra ngày xưa đã có lúc tôi ngồi đây với Định, từ buổi này qua buổi khác nhìn mọi người sinh hoạt bên ngoài qua lớp kính cửa, nhưng thật là lâu hết sức tôi mới trở lại đây, với thằng nhỏ. Bàn ghế không có gì thay đổi, mấy cô hầu bàn vẫn mặc bộ đồng phục cũ, một vài cô có vẻ mặt lạ, những cô khác lớn tuổi hơn một chút, có lẽ vậy, cảnh tượng bên ngoài vẫn y nguyên, những chiếc xe xẹt qua xẹt lại nhìn thấy trong tấm gương dính vòng theo góc cột giữa quán.

- Con ăn kem dâu nhé!

Tôi hỏi thằng nhỏ. Nó ngó xung quanh bên lên, ngón tay trở ngậm trong miệng. Tôi mắng:

- Đừng ngậm tay trong miệng con!

Cô hầu bàn mang ra một kem dâu và bình trà, múi chanh nằm khuất dưới kẽ đĩa, cái tách bằng sứ trắng sạch sẽ. Đó cũng là một thói quen được tình cờ lập lại, những động tác cũ, vắt chanh, bỏ đường, châm trà, tiếng nói chuyện lả oải chung quanh, những khuôn mặt đủ kiểu, đủ cỡ, khói thuốc bưng kín làm cay mắt. Không có một người quen nào trừ cô đầu ngân viên ngồi sau cái quầy bên cạnh những chai rượu xếp thứ tự trên kệ là tôi còn nhận ra. Cô ngồi táy máy cắn bút nguyên tử, dáng điệu ơ thờ, có lẽ cô đã đổi lối trang điểm, hai mắt dường như kẻ quá đậm ở mí dưới, ngồi xa thấy hai quầng trũng, cũng không chắc lắm, có lẽ cô đang ngồi ở một góc thiếu ánh sáng. Thằng nhỏ khỏ sờ múc những thìa kem từ cái ly quá cao, đầu nó thấp gần ngang mặt bàn, tôi nói:

- Để má dứt cho con ăn. Con bỏ chân xuống.

Nó là con tôi. Coi bộ nó không sáng sủa gì lắm. Thịnh thoảng quan sát nó tôi thấy nó lạ hoắc, tay chân ẻo lả, hai mắt thao láo. Đến khi nó cười tôi vẫn không thấy vẻ vô tư của một đứa trẻ, nó có hai khoé miệng nhăn. Đôi lúc chắc nó cũng dễ thương; những câu hỏi thỏ thẻ ngớ ngẩn làm tôi cười té ra giuờng. Tiếng cười lớn có khi đã làm tôi sợ mình, cần phòng những lúc ấy bỗng trống trải. Thằng nhỏ thường cười theo. Luôn luôn tôi thấy nó lục đục một mình hoặc lẩn quẩn theo chị sen hồi han lung tung. Anh Hải nói tôi ít sẵn sóc đến nó; anh hay trách tôi về việc ấy. Mỗi lần như vậy tôi thấy áy náy và mang thằng nhỏ tới sờ để nó ngồi bên cạnh trong khi làm việc. Gugliemi thích trẻ con nhưng chê thằng nhỏ lừ đừ. Ông hát cho nó nghe những bài hát tiếng Ý nhịp điệu vui vẻ, bắt nó vỗ tay theo, nhưng một lát thằng nhỏ cũng than buồn và đòi về. Thấy nó tong teo, Gugliemi hỏi tôi *bà cho nó ăn cái gì mỗi ngày?* Tôi đáp tôi cho nó ăn spaghetti. Ông cười và cũng đùa, *chứ không phải chỉ húp nước mắt à?*

Anh Hải cho là tôi không yêu thương gì thằng nhỏ, nó có từ một kỷ niệm xấu. Tôi không nghĩ thế, từ một án tượng xấu có vẻ đúng hơn. Tôi không nhớ gì về kỷ niệm cũ. Mỗi ngày tôi nhìn thằng nhỏ và nghĩ nó sẽ lớn lên, sẽ đi học, tôi mong nó thông minh và biết vâng lời, tôi không muốn nó đánh nhau với các trẻ con khác trong trường, hay làm cái gì tệ hơn như vậy. Có lẽ tôi phải để ý đến nó.

Gần giờ cơm trưa mọi người lục đục đứng dậy ra khỏi quán chừa nhiều bàn trống. Thằng nhỏ tụt xuống khỏi ghế hai tay kéo lưng quần.

- Má má, con mắc tiểu má!

Tôi chặc lưỡi đứng dậy nói, đi! Những đứa trẻ luôn luôn có những vấn đề phải giải quyết trong tiệm nước, quán ăn. Tôi dẫn nó vào phòng vệ sinh phía trong quán, tụt quần và bế nó đặt lên bàn cầu. Thằng nhỏ có vẻ lo lắng, hai tay bụm chéo áo trước bụng cho khỏi ướt, hai ống chân nó nhỏ xíu thông chưa chắm đất. Tôi lắng nghe tiếng nước chảy lách tách xuống ống dẫn, tự dưng thấy

cảm động muốn khóc. Con yêu, ngày xưa đã có lần má muốn áp sát cái mặt con vào ngực má cho con tắt thở khi đang bú, hay quần con kín mít bằng tấm chăn xanh mà bây giờ má vẫn đắp cho con mỗi buổi tối con ngủ ngoan ngoãn bên cạnh má. Vậy đó con, những điều ấy dần vật má như ly thuốc ho Phénergan thật đầy má đã muốn ép con uống, nỗi sợ hãi mỗi lần nhìn con ngo ngoe đỏ hồng giữa đống mền gối, đã biết bao nhiêu đêm má để con nằm một mình, đứng trong góc phòng nhìn tay chân con co duỗi tội nghiệp, má đã kinh tởm thù ghét con biết bao nhiêu. Ôi da thịt mà con mang trên người, hơi thở con đều đặn và nhịp đập nhỏ nhẹ của trái tim con má đã tạo ra và mang trong cơ thể má, những ngày tháng tủi nhục xót xa ấy, con.

Tôi mặc quần vào cho thằng nhỏ, hôn nó và dắt ra ngoài. Người ta không thể biết tôi vừa nói những điều gì với thằng nhỏ. Có lẽ tôi không nên nói với nó như thế, không phải, đó chỉ là tiếng nói tôi dội ngược trở lại. Dường như tôi chỉ hôn thằng nhỏ, mặc quần cho nó và dắt nó ra ngoài. Tôi đã muốn khóc, nhưng tôi không hề nói một điều gì với nó, phải không con? Hai mẹ con trở lại chỗ ngồi trả tiền. Quán lựa thừa một vài người ngồi một mình, tôi không quen ai ở đây cả, mình về đi con. Không, có lẽ tôi nên đưa thằng nhỏ đi ăn trưa, ở nhà chắc anh chị Q. đã dùng xong bữa, má sẽ dắt con đi hết ngày. Thằng nhỏ đỏ mồ hôi rịn ướt sau lưng áo, những sợi tóc dán trước trán, coi bộ nó đừ câm. Hai mẹ con đứng đợi xe ở góc đường.

Tôi đưa thằng nhỏ tới thăm Thạch sau bữa ăn. Trời chuyển mưa vào khoảng một giờ rưỡi. Những cụm mây xám kéo đùn đùn về một phía, thấp gần đụng nóc phố. Gió thổi xoáy những vòng bụi tròn trên mặt đường. Thạch ra mở cửa, chàng hôn tôi và hỏi *hai mẹ con đi đâu thế, ăn cơm chưa, may không bị ướt dọc đường*. Đúng ngay lúc ấy mưa đổ xuống lác rác và chẳng bao lâu ào ạt như bão. Những ngọn cây nhìn thấy từ cửa sổ ngã nghiêng như người say rượu. Thạch khép bớt một cánh cửa, tới bật ngọn đèn và ngồi xuống bên cạnh hai mẹ con. Chàng kéo thằng nhỏ vào lòng hỏi:

- Thế nào, từ sáng tới giờ má đã đưa con đi đâu?

Hành lang Trung Học Bình Long
những ngày đầu cuộc chiến An Lộc.

Cơn mưa rầm rộ kéo dài đến chập tối. Thằng nhỏ nằm ngủ ở cái đi-văng kê sát tường bên cạnh kệ sách. Những sợi gân nhỏ nhìn thấy dưới hai mí mỏng nổi vồng trên tròng mắt. Tờ lịch treo trên tường bị gió thổi lật ngược quay bìa sau ra ngoài. Thạch nằm ngả người trên ghế dựa hút thuốc, hai mắt nhắm. Ngọn đèn màu vàng trong góc tường không đủ sáng làm căn phòng tù mù và nặng nề. Trời nóng xộp da suốt một tuần lễ, cơn mưa xối xả sau mấy tiếng đồng hồ đã làm lối đi trước nhà ngập nước lênh láng, nước rút không kịp chảy cuộn cuộn mang theo rác rưởi, những mảnh ván mục từ đống gỗ vụn bên nhà đối diện nổi lều bều trong khoảng sân xi-măng bỏ trống. Thạch cho biết dãy nhà bị dỡ đi từ mấy tuần trước. Khu xóm này nằm trong chương trình kiến thiết và thiết kế đô thị của chính phủ, có lẽ một cơ sở gì đó sẽ được dựng lên. Thạch nói chàng chưa biết phải quyết định như thế nào. Lời nói tuy vậy đã có phần rõ ràng, chàng có người quen cho ở trọ nhà trong kì nhập học tới, chàng đã xin được một chỗ dạy học ở Bình Long. Tôi nói em thích căn

nhà này. Tôi nói và nghĩ tôi không định nói thế. Có lẽ Thạch cũng không nghe thấy. Mưa đổ rầm rì đều đặn bên ngoài tường như sẽ không bao giờ dứt. Tiếng nước đập long tong xuống cái thau kê ngay kế dột trên trần nhà nghe buồn nản như sợi dây đàn bị khảy hoài một nốt. Những tấm màn cửa tôi may cho Thạch đã bạc thếp, bộ ghế bọc đệm đã tưa vải ở hai bên chỗ để tay và sau lưng, khóm hoa giả đặt giữa bàn méo mó một cách tội nghiệp, bụi bám trắng theo mấy kẽ lá. Nhớ ngày đầu đến chỗ ở Thạch tôi đã ngạc nhiên thấy tự dưng có sự thân thiết kì cục giữa tôi và các đồ vật bày biện trong nhà. Dường như tôi đã đến đây một lần hay đó chỉ là một hình ảnh gần giống tôi được nhìn thấy ở một nơi khác, hay gặp lại trong trí tưởng tượng. Đó cũng có thể là nỗi khao khát không rõ, chồn mơ ước mà mỗi người ai cũng muốn tự xếp đặt lấy với đầy đủ lớp lang thứ tự trong đầu. Nó có thể lẫn lộn trong nhịp sống xô bồ hàng ngày, đôi khi bị cố tình lãng quên như một món xa xỉ, nhưng nó không thể mất tích. Tình cảm ấy như bị chặn đứng giữa ngực khi tôi chột tự hỏi tại sao tôi không nhận lời chung sống với Thạch. Chàng nhìn tôi dò xét khi đưa tôi vào phòng trong, cái giường ngủ trơ trụi không có chiếu trải. Chàng nói *đâu có gì khó khăn, em cho là như thế nhưng em cũng biết em muốn gì chứ*. Chàng nói và cố ý đo lường trước câu trả lời. Tôi đáp không phải vậy, em cũng đang dần xếp một chỗ ở. Căn nhà bây giờ sắp bị giải toả theo chương trình kiến thiết gì đó của chính phủ, Thạch sẽ đi dạy học xa. Tôi vẫn không thể có cơ hội để làm theo ý muốn, nói theo Thạch, tôi cũng biết tôi muốn gì chứ.

Thạch không nói gì. Chàng châm điếu thuốc khác và dập que diêm vào cái gạt tàn đã đầy vụn. Tôi hỏi:

- Anh uống cà-phê em pha cho nhé! Thạch đáp:

- Thôi khỏi, uống cà-phê mãi anh bôn quá. Với lại nhà hết đường rồi, mấy cái ly cũng bể nhẫu.

Tôi kêu lên:

- Sao thế?

Chàng nói mấy con mèo quỷ sứ nó hay nhảy qua bàn nước ban đêm lúc chàng ngủ. Tôi thì tôi nghĩ chẳng có mèo chó nào, chàng say rượu như cơm bữa. Chàng sống làm ra vẻ ơ thờ nhưng thực sự chàng đang rượt theo sau tuổi tác mình. Chàng chối, *anh đang đu bay đấy!* Tôi nắm bàn tay mềm mại của Thạch, có lẽ em cũng nên tập chạy nhảy một chút, nhưng em sợ không khả quan gì. Thạch nhìn tôi dịu dàng, *em đừng nói thế*, chàng hôn tôi với ngum khói trong miệng, *nước tự nó sẽ bốc hơi...* Tôi sặc sụa ho giữa câu nói của chàng, nước mắt ràn rụa. *Em khóc đấy ư?* Chàng có giọng nói của người đóng kịch. Tôi nói, trời mưa mãi thế này làm sao về? *Thằng nhỏ, a thằng nhỏ*, Thạch kêu lên, *em tới coi nó ngủ gì ngủ dữ vậy*. Tiếng kêu của Thạch làm thằng nhỏ cựa mình, nó rên ừ ừ trong cổ họng rồi ngủ tiếp. Tôi đến bên lấy tấm chăn của Thạch đắp hai chân nó, cái quần rộng lưng tuột khỏi rún chừa một khoảng da bụng thoi thóp lên xuống. Thạch nói với lại *hết mưa đi kiếm cái gì ăn mới được*. Tôi gọi, tới đây xem anh, thằng nhỏ nóng như lửa.

Trời tối và gió thổi luồn theo kẽ vách lạnh buốt mang theo hơi nước lẫn trong hơi đất xông lên từ nền gạch nứt. Sự oi bức của những ngày vừa qua như vẫn còn bám trên các bìa sách bọc nilông, trên tủ kính. Những cánh hoa giả trắng mốc, bụi đóng theo mấy kẽ ghế nhựa, chấn song cửa sổ, tàn thuốc trong cái gạt bị gió thổi bay ra mặt bàn. Mưa tạnh còn để lại những bãi sinh lớn trước cửa. Nước đọng trên máng xối nhỏ giọt xuống hiên làm bắn nước tung toé lên tận thềm nhà. Những ngọn cây bên ngoài chỉ nhìn thấy lờ mờ trong nền tối. Tiếng ào xào của lá cây nghe rõ trong sự im vắng của khu xóm. Thằng nhỏ khóc lúc thúc trong tấm chăn tôi kéo lên kín mít tới cổ nó. Thạch mặc áo đi ra cửa nói *anh ra hiệu thuốc tây chút, em đóng bớt cửa sổ lại đi*. Chàng nói xong bước xuống vũng nước lội bị bơm qua khoảng sân xi-măng bên kia. Ánh đèn từ hiên nhà hắt ra soi rõ hai bàn chân chàng xanh xao trong đôi dép cao su mỏng, những ngón chân nhỏ nhắn ướt sũng nước, sinh bắn lấm lấm trên lai quần phía sau. Qua tới đồng gỗ vụn chàng dừng lại giữ giữ chân, hai tay túm lấy vải quần hai bên đầu gối. Chàng bước khúm núm e dè trên những viên gạch lở; coi chàng gầy nhom giống con cò mò mẫm giữa đồng. Chẳng bao lâu lẫn giữa đồng cây lúp xúp của một sân nhà đã dọn đi, tôi chỉ còn thấy Thạch như một vệt đen in cái bóng cong queo dưới bãi nước phía xa.

Cải lương

MÀN MỘT

Thật là một điều hay khi lâu lâu phải làm một chuyến đi xa không thôi chắc chết. Cứ một người xuống nước nhỏ thì người kia lên chừn. Sao cứ phải ăn thua đủ? Tuổi Hải Sư thường bị tranh chấp giữa tình yêu và lòng tự ái. Nó bị cái tôi hoành hành. Hai gười cứ phải gồng lên để gằm gừ tay đôi, rớt cuộc ai nấy đều mệt. Lòng tự ái của nó sẽ làm hỏng cuộc hạnh ngộ. Từ từ. Từ từ rồi đâu sẽ vào đấy. Sẽ vẫn còn hai bữa cơm tối ăn chung mỗi tuần, vài cú điện thoại hoặc không cú nào cả để có thể nói lời từ tế với nhau sau mấy ngày im tiếng. Ma-sô hết chỗ nói. Tàn bạo để có thể dịu dàng. Mạng thủy gặp hỏa tinh, một là tắt ngúm hai là cháy bùng lên. Ở tuổi này có nên phùng phùng một ngọn lửa?

Hạnh vừa xần quần nghĩ ngợi vừa nhìn trong gương. Đã từng có nhan sắc. Bây giờ sự duyên dáng nhũn lại, chẳng chịt lỗ chân lông và những rãnh sâu. Hay là mình buông nó ra cho nó sống đời thanh xuân. Cũng hơi uổng. Mấy ngày nay Sol thứ Ré trường Do thứ ngân nga từ sáng đến tối, đứt khúc trong lúc ngủ, diu dặt ngoài vườn, lừ đừ trên xe điện. Từ ngày còn trẻ cho đến nay đã gần lục tuần, Hạnh chưa rung rinh với ai đến độ có nhu cầu phải la lên một tiếng long trời lở đất, phải du dương từ gam này qua gam nọ, phải sơn phết tía tót những chân dung. Những món giải trí với một tí năng khiếu không được đầu tư để nảy nở, bỗng nhiên trào lên như nước ngầm bị đào trúng mạch. Tình yêu ghê gớm thật. Nó làm cho người ta bùng lên, nhưng lúc tắt đi thì sao hả? Bây giờ mới hiểu tại sao một số các bậc lãnh đạo tự nhiên phátù lên làm thơ, nhạc sĩ vẽ tranh ấn tượng, họa sĩ viết tùy bút, bác sĩ sáng tác chuyện đường rừng... Phải có cái gì khui cho nó bật ra chứ. Giá trị nghệ thuật chắc chẳng tới đâu nhưng rõ ràng mọi thứ đã được bật ra từ nó. Nhớ nó, Hạnh đã ôm một mình gam Ré thứ

Em quay về chưa mà sao giữa trưa vật vờ chiêm bao
Chiều rơi xuống đêm mà sao nắng hanh nhập nhòa lối vào
Em quê nhà chưa mà sao giấc khuya gọi nhầu tên em
Chợt nghe tiếng em mà sao bóng em lập lòe khuất chìm

Bệnh hết chỗ nói. Nghe như cha nào yêu em nào vậy. Hát trong nhà tắm, trong lúc tưới cây, trên đường đi, trên đường về, trước lúc ngủ, bắt đầu ngày, kết thúc chiều. Có người đàn bà nào ở tuổi đó lãng mạn cỡ này không? Cũng có thể Hạnh thích thăm kịch. Nghịch cảnh gọi cảm hứng. Thử tưởng tượng một chuyện tình suôn sẻ, chàng và nàng đẹp đôi, tuổi tác không so le, ngoại hình khớp, trình độ học vấn ngang cơ, gia đình hai bên môn đăng hộ đối, địa vị xã hội ổn, hai đầu lương nhiều hơn đủ, tử vi tốt... . Còn gì để éo le nữa? Làm sao lên được Nộ Khí với gam màu đỏ, nó màu chì, hai cánh tay giăng ngang gồng cứng, chân đạp thẳng vào mặt người xem, đầu chui ngược vào một cái lỗ trống hóc thẳm thẳm. Chui sao được với tư thế đó? Nó đang cưỡng lại lương tri đen, cảm dỗ đỏ. Nó đang nỗ lực bảo vệ thuần phong mỹ tục đạo lý Á đông. Nó đang chứng tỏ bản lĩnh. Nghịch cảnh ở chỗ đó.

Những hôm trời đất mát mẻ, Hạnh dụ xuống. Trên tấm ván ép 60x80 nó ngồi đàn, nó hút thuốc, nó chống tay ti cầm, nó nhắm mắt, nó cúi xuống, nó ngẩng lên. Gam màu tím lẫn xám tro. Mạng Mộc. Vẽ trên gỗ mà! Mạng mộc gặp mạng thủy may ra phát. Gỗ gặp nước nở ra tòi loe tóet lét. Vậy mới được. Những lúc ngọn lửa nơi ò Hạnh bị nó dội nước cho ngúm, cô nghe kêu xèo xèo nghi ngút một nỗi buồn. Trời, mình già đầu còn để cho thằng nhỏ quần điều đứng. Rồi hờn dỗi, Hạnh mong cho nó chết đi, hay ít nhất nó không còn ngo ngoe trong lòng cô nữa. Mạng mộc ôm Mĩ thứ lão đảo

Em âm hồn chưa mà sao cõi dương lòng trần sân si
Lần theo vết em mà sao mắt nhắm còn gì thấy gì

Mất rồi tim, xô rồi níu. Chen chúc trong cái thời dụng biểu đặc cứng là những kẻ hồ. Nó lách vô, đi đứng nói cười nghiêm nghị thủ thế buông thả... Ôai thôi đủ thứ. Làm sao một người đàn bà gần sáu mươi tuổi có thể kham nổi một trận tình cỡ đó. Làm việc đầu tắt mặt tối để quên nhưng vẫn nhớ, bận nhưng vẫn đủ rảnh để đàn từng tưng hoặc để vẽ những nhit, thỉnh thoảng lại nhìn vào gương tự nhủ buông nó đi. Ra đường cô nhìn quanh, thấy lạ hoắc. Hình như không biết từ lúc nào Hạnh đã khoanh vùng cho mình một thế giới. Ngôi nhà có cây cối xanh rì xung quanh, bên trong là một mối tình bí mật. Chỉ có một mình Hạnh quanh quẩn lên lầu xuống lầu, đi ra đi vô nhà bếp nhà tắm cầu tiêu phòng khách phòng ngủ, với nó chỗ này chỗ kia khoanh nó. Nó đã từng đứng đây ngồi đây nằm đây, nó đã từng nói từng tâm từng rên rĩ từng ngân nga. Thế giới này bọc Hạnh lại trong một cái kén. Ở đó cô nhả tơ, xong chung hưởng mỗi lần bước ra cổng, ngo ngác trước màu sắc tiếng động từ đám đông tràn tới trước mặt, đùn đẩy sau lưng; sao ngoài này người ta làm gì rần rần vậy, sao không ai bí mật yêu ai, không ai đắm đuối hát tình ca hay mê muội họa chân dung. Sao không thấy tấm nhả tơ, chỉ thấy vài sợi tổng hợp đủ màu sắc bay phấp phới giữa nắng thiêu đốt 38 độ? Hoàn hồn mới biết mình thất lạc. Để tái sinh người ta phải chết đi. Nhưng chừng nào tạt nấy, Hạnh cứ việc chết đi sống lại mỗi ngày như vậy. Nó chưa đủ tuổi và không cùng hệ để có thể hiểu tất cả những cái này. Chắc nó nghĩ bà này quái, mơ mơ màng màng ra cái điều văn học nghệ thuật.ĩ

Ba tháng công du đã cạn hai. Năm nào cũng vậy. Nghĩ tới những lần xa nhà mà ngán, nhưng tưởng tượng phải quay trở về để gặm gù ăn thua đủ với thằng nhãi ranh Hạnh thấy sồn tóc gáy. Chắc, ở xa thì than nhớ em một nhòai, buồn rụng lông tay; ở gần thì chê môi em nho khô hôn em cổ úa.

Sol thứ Do thứ Ré trường chìm chìm từ tháng sáu, lời bật ra xong lại chìm chìm. Đến đầu tháng tám Tể Em đã hoàn toàn hồng bởi những cơn co thắt ngát người. Thời tiết xoay như giơn. Nghe nói Việt Nam đang điều chỉnh vì hạn Bà Chấn, sao ở đây người ta run lập cập, dân nghỉ hè phía Nam bơ hơ bài hải lợi nước, cây cối trong vườn bị bão đập mấy trận toi bời. Tể Em được rinh theo vô Bệnh Viện Sainte Eugénie. Cửa sổ phòng đổ ra một bãi cỏ xanh thôi là xanh, tít mắt là một cái trụ vòi vọi, tiếp theo, một hồ nước lỏng lạnh. Mắt nhắm mắt mở một sáng nào tỉnh giấc ngó ra có thể tưởng mình đang hưởng tuần trăng mật ở Đà Lạt. Từ chỗ nằm nhìn ra cửa sổ, Hạnh đã khều khều lại ký ức nhưng chỉ nghe âm âm một bài kệ. Tể Em rút xuống lác đác, lết rồi chỏi. Lời hát vượt mắt chỉ còn nghe trong đầu tiếng gõ lóc cóc vắng ra từ một ngôi chùa cheo leo. Mấy tuần lễ cuối của chuyến đi coi như rách. Nằm, ngồi, thỉnh thoảng được phép đi dạo, còn thì là kim tiêm, ống cao-su, bình dưỡng khí.

Trong những ngày nằm đây, thường trực bị ám bởi nó, tóc tai mặt mũi dáng đi giọng hát bàn tay ngón chân mũi nách áo vị môi dẫu rằng, Hạnh đã tỉ mỉ soi sáng lại mọi việc. Buông nó ra, cô tự nhủ. Về lại căn nhà đó mỗi sáng phải soi gương để nhớ mình là ai để có thể bắt đầu ngày không có nó. Lơ phơ buồn bã vài tháng sèo nguôi. Lâu lâu công ty gửi đi công tác. Bám lấy công việc, giờ rảnh đừng nghe lại mấy bản nhạc đã nghe chung. Ngưng vẽ nó đi. Bộ không thấy mình bắt tài hả? Đừng hành hương tảo mộ những thói quen cũ. Nó cũng sẽ làm giống vậy, hôn ai nấy giữ. Nó sẽ cưới vợ ra riêng, sống đời công chức với cái phòng Nhà Đất quý tha ma bắt không biết ở đâu. Mình sẽ về hưu, sẽ là đàò nhần nheo, trở đời mồi, mất mũi kèm nhèm, lú lẩn gói món này mở món kia, kiếm đồ để lạc, lình bình đi tới lỗ huyết không có nó ngày hỏa thiêu. Chuyện tình éo le tới đây còn đẹp, còn hơn là kéo, đẩy, kéo. Tội thằng nhỏ, tội mình. Trời tru đất diệt ba cái mớ tình cảm lồi thoi. Tại sao đàn ông đàn bà phải nhào đầu vào nhau mới sống được? Nhưng hể đi tu thì lại có khuynh hướng làm bậy nhiều khi còn tệ hơn kẻ phạm phụ tục tử. Sống một mình bà

con cô bác đàm tiếu mắt quân bình. Tăng tị cho âm dương đề huề bèn phê không đứng đắn. Chọn cho đúng một thằng cha tương hợp tuổi tác lý lịch có đóng dấu ký tên thì rỉ tai nhau dèm pha cha đó bỏ vợ mẹ đó bỏ chồng. Vợ một ông già sẽ bị cho là đồng tiền cám dỗ. Nhon nhon với một chàng trẻ tuổi càng làm thiên hạ chú ý tai gai mắt, ngữ đó hoặc thằng nhỏ bòn rút của cải hoặc con mẹ dụ dỗ trẻ con để thỏa mãn nhục dục đê hèn.

Còn nhớ trong một chương trình TV lá cải, Stephane Berne phỏng vấn nữ nghệ sĩ Amanda Lear lồ ngũ tuần với Mannuel hai mươi sáu. Màn hình cho thấy một mớ đàn ông ở trần mặc quần đùi, cung tay xoay qua xoay lại phô trương cơ bắp, đoạn Amanda túm lấy một. Liên hệ công việc đẩy hai người lại gần nhau. Họ chính thức sống chung trong một cơ ngơi màu mè mênh mông không bút mực nào tả xiết. Trong cuộc phỏng vấn, hai người ngồi trước ống kính cười cười nói nói, đút cho nhau ăn, hôn hít, nhìn nhau triu mến. Nàng khen chàng đẹp, người mẫu thời trang mà. Chàng khen nàng giỏi, kinh nghiệm, hiểu biết. Họ sống đời vương giả, đi du lịch khắp thế giới, khiêu khích dư luận. Trông cũng hơi chương chướng. Nhưng phải công nhận tuy cao tuổi, Amanda vẫn còn cực kỳ khiêu gợi và năng động. Bà ta cười nói vạm vỡ, sửa giọng thổ trong khi người đẹp Mannuel non như táo xanh, tóc rử rử mỗi chúm chim con gái. Chém chết, không nói ra, ai nhìn qua cũng nói thằng nhỏ lợi dụng tên tuổi bà chằn để tiền thân, còn cáo già Amanda chụp lấy cu Tý để vui vầy thân xác. Vụ này sẽ không thọ. Khi đã vinh quang, cu Tý sẽ phản mẹ mìn.

Nhưng chuyện của mình đâu phải vậy, Hạnh ai oán nghĩ. Không có những xoắn xít tầm thường, không lôi thôi tiền bạc. Thuần túy tình mẫu tử, tình chị em, tình thầy trò, tình bạn. Nó làm Hạnh đắm thắm, lãng mạn, sáng tạo; còn Hạnh làm nó khôn ra, lý hơn. Nó là chất xúc tác, nguồn cảm hứng. Nó là một nhân vật. Hạnh nhập cục mấy thứ tình kể trên, gọi đó là tình yêu. Côø cho phép mình lỏng tay một tí với những biểu lộ hơi quá trớn đại loại như vãi nộ hôn không vượt quá răng, ngửi ngửi nhau như hai con chó tìm hơi quen, quán tay nhau như sợ lạc, nằm co ro bên nhau trong bóng tối như hai trẻ mồ côi không nhà. Chấm hết. Chừng đó đủ để Hạnh phăng ra một tá tình khúc nỉ non với vài lổ chân dung nguệch ngoạc tài tử. Mệt nhưng vui mặc dù có vẻ buồn. Nghe nghịch lý nhưng đúng. Tuổi già như vậy nhất rồi. Công ăn việc làm ổn định nếu không nói thành đạt, công du năm châu bốn bể, đi xa có cái để nghĩ tới, quay về có cái để gặp lại. Từng từng trong tuần ăn cơm chung hai lần. Nấu sao cho nó ăn vừa no vừa ngon vừa bổ. Tính coi kể gì cho nó nghe cho vui. Làm mặt ngẫu cho nó sợ, hoặc cười bí ẩn như Mona Lisa cho nó hoang mang chơi. Để nhử nhử mấy ngàn đô-la khơi khơi coi nó có động lòng tà bán rẻ nhân cách. Bảo nó trật áo ra cho xem cái vai để vẽ thực ra để coi con thú vật nơi người đàn ông có nhào ra không. Nhưng thằng này bản lĩnh. Chưa bao giờ nó sập bẫy. Cứ lý lý phẳng, giỏi thật. Thương là thương em cái nét. Cái nét đánh chết cái đẹp, nếu không em đã xấu òm rồi.

Làm chi chịu nấy, nghĩ cũng tội. Không nghe ca cảm phàn nàn. Đưa bài nào hát bài nấy, trưng bức vẽ nào ra trầm ngâm bức nấy. Chắc nó không hiểu trời trăng gì. Hiểu hay không hiểu, nó cũng thấy đã đời bởi vì nó đó chứ ai. Nó trôi trong nhạc, hiện hình sờ sờ trên nền vải, nền gỗ, nền giấy, nền kính. Nó nó nó, rồi nó. Có ngày em sẽ hiểu em ơi. Tám mươi tuổi em sẽ chống gậy lòm khòm đến bên giường một bà già hơn một trăm tuổi sống lâu do di truyền, đang nằm thờ pheo pheo. Em sẽ gật gù cất giọng khào khào: hiểu rồi, hiểu rồi. Eureka, eureka. Bà già sẽ nhón cái miệng không răng cười móm mém phất bàn tay bãi họai chào vĩnh biệt.

Hay mình biến, Hạnh nghĩ. Nội mấy cái I-meo bán qua bán lại trong mấy tháng nay cũng đủ làm nhức đầu. Hể bật tin, nó bán qua: lạy trời cho mail này đến nơi. Nhận được trả lời, nó thổ lộ: thật kinh khủng, giống như vừa thoát khỏi bệnh hiểm nghèo. Dịu dàng với nó thêm vài bức, nó im. Đã nói cứ một người xuống nước, người kia lên chụm. Mỗi ngày kiểm hộp thư trên mạng không thấy nó, Hạnh ngất ngư vài tuần rồi vỡ lẽ ra không bò lên mạng để chịu hơn nhiều. Anh em ơi đừng sợ cao-bồi, nó có súng mình có dao găm. Nghĩ vậy Hạnh cúp điện đã hơn ba tuần. Đúng ra cũng nhờ thánh nữ Eugénie cho trụ trì gần trọn tháng tám. Sắp phải về lại ngôi nhà đó, xây kén làm tổ,

nhả ra cái mớ gì nữa không biết. Lần nào trước khi về Ø Hạnh cũng mừng tượng trước các chi tiết của cuộc hạnh ngộ. Nó sẽ có mặt ở phi trường với bộ váy của một người thắng cuộc. Nó sẽ khoác vẻ hiên ngang, sẽ tầm ngòm nội tâm. Còn mình, vai người hùng. Thế là lại rình chờ đối phương thất thế để ghi bàn thắng.

Vậy chứ cuối cùng vài ngày trước khi xuất viện Ø Hạnh cũng khề khề tụng được trọn bài kệ Tế Em,

Thấp em một nén nhang trầm
Bùi ngùi ta dâng em
Chút ân tình xưa
Nát như mật cưa...
Cúng em một nhúm tro tàn
Bệ thờ nghiêng hai vai
Ào quan công lừng
Vác em mỗi chân...

Ha, sẽ tặng cho thằng nhãi ranh, coi như quà phương xa.

MÀN MỘT (bis)

Lắp ló trong mặt gương của tủ đựng ly tách là mình, Diễn nghĩ. Tóc dài hơn định mức. Phải cắt đi ít nhất một phân rưỡi không thôi cha phó phòng lại kiểm chuyện. Nêm nếm của Hạnh thật hợp khẩu vị Diễn. Hai người đều ăn hơi mặn. Thời gian Hạnh không phải đi xa, mỗi tuần hai lần Diễn ào ơ ví dầu với Hạnh đến khuya; lần nào cũng dứt một chai không chateau này thì chateau nọ; tệ lắm cũng hai lon, hoặc Tiger hoặc Heineken. Lúc đầu cứ sần sần, Hạnh bắt đầu nói, không thì khóc. Sau này từ nửa chai trở đi thì im. Từ chỗ ngồi ở bàn ăn thỉnh thoảng Diễn lại liếc vô mặt gương của tủ đựng ly tách. Bây giờ mình khác nhiều so với lúc còn ràng rịt với Doanh mười năm trước. Nàng đã yên bề gia thất, có hai con. Hai mươi bốn tuổi còn vụng, tham, hèn, vô trách nhiệm; nàng phụ tình cho là phải. Tình đầu ỏ vẫn đẹp cho dù được kết thúc bằng một trận ấu đả. Diễn đã cung tay đấm vô mặt Kang, Doanh đứng gần nhảy chồm chồm hét đừng đừng anh Diễn. Giống hệt phim võ hiệp Hồng Kông, hai tay còn đồ dành gái, âm thanh nền là tiếng rú giọng kim khí của vai nữ.

Nếu tính luôn 3 cái thai Doanh phải giải quyết trong thời gian hai người yêu nhau, nàng đã có 5 con nhưng chỉ hai lần sinh nở. Không thể phủ nhận Doanh có thể lực tốt. Bảo đảm hai đứa con Doanh có với Kang vừa mắt hí vừa mập. Đại Hàn kinh doanh thứ thiệt. Cũng dễ hiểu, đàn bà đa số thực tế, cần một cuộc hôn nhân rình rang để thay áo đẹp nhiều lần trong tiệc cưới. Có chồng giàu tốt quá. Doanh có thể ăn mặc khiêu gợi, thoa son màu sô-cô-la, di chuyển bằng xe hơi có tài xế, mua sắm ở những cửa hiệu đắt tiền. Xong theo chồng về xứ hưởng đời vật chất. Đạo ấy Diễn cay đắng, nhưng yêu một lần nữa quả thật không phải dễ. Anh đã đau khổ theo kiểu cổ điển: nhậu. Một năm sau Diễn gặp Mân. Nhỏ nhắn, xinh xẻo, hiền hậu, những nhéo, xòang. Bố mẹ Mân ly thân nhưng vẫn ở chung nhà, đơn giản vì không ai có khả năng tậu thêm chỗ ở khác. Gia đình cũng tan nát như anh đã thấy ở bố mẹ Doanh, mạnh ai nấy tự do. Minh xui thiệt, Diễn tổng kết. Trong thời gian này Diễn gặp Hạnh. Một tương quan kỳ quặc, vừa thú vị vừa đáng ngại. Anh nhập cuộc nhưng luôn ở thế thủ.

Những lần Ø Hạnh nói, Diễn bị hút. Những sự kiện, ý tưởng hoàn toàn không ăn nhậu gì đến Phòng Nhà Đất Ủy Ban Nhân Dân Quận. Không có những bản vẽ, những công trường. Tuyệt

đôi không giống chút nào nhịp sống của Diễm với 8 tiếng làm việc, những bữa cơm gia đình gồm 11 thành viên hằm-pà-làng chị dâu anh rể cháu nhỏ cháu lớn, những buổi nhậu chí tử với đồng nghiệp. Những lần ø Hạnh khóc, Diễm bấn. Nỗi niềm riêng chồng chéo, trôi lên, mắt mưng nước rồi đỏ. Y như một trận võ đê không phương chi ngăn kịp dòng lũ. Anh ngồi im chịu trận, ngại nói lời vụng về. Sau một đợt như vậy ø Hạnh rút khăn giấy hỉ mũi, đi rửa mặt xong trở ra cười kết luận. Đạo sau này Hạnh không nói cũng không khóc. Sự im lặng của cô làm Diễm nổi gai ốc. Anh quan sát, ái ngại, hoang mang nhưng vẫn trơ bộ mặt phẳng lì. Coi chừng đấy, Hạnh 56 còn mình 34, thế giới này xa lạ. Mọi phản ứng đều có thể trật nhịp. Hạnh đang đẩy anh vào một phức điệu trong đó lớn ngồn âm thanh của nhiều nhạc cụ Diễm chưa biết cả tên gọi.

Mỗi thứ bảy là một sonate hoặc concerto. Diễm nhận thư ø Hạnh gửi qua đường bưu điện. Thứ tư gửi, thứ bảy nhận. Đầu đặn đến nỗi đến đúng ngày anh không dám đi đâu, ở nhà ngóng ông phát thư. Thời buổi điện tử, dù rằng cùng một thành phố, nhận được cái thư viết tay có dán tem trở thành chuyện thần tiên. Thực ra cũng chẳng phải ø thư, những bài hướng dẫn thưởng thức nhạc cổ điển, đúng hơn. Hạnh viết, không mào đầu không ký tên.

Trong 27 cái concerto của Mozart, em đã nghe được 2 rồi. Cung Mi giáng trưởng số 9 và Sol trưởng số 17. Tuần này là Ré thứ số 20 và Do trưởng số 21. Vẫn Mozart, nhưng đây là 2 concerto kỳ ảo nhất được viết cách nhau có 4 tuần lễ, trong khoảng giữa tháng Hai và tháng Ba của năm 1785 – thời gian Mozart thăng hoa tột đỉnh trong sự nghiệp âm nhạc. Lúc ấy ông ta chỉ mới 29 tuổi, không đang hoàng, không chừng chạc, đồng bóng, bốc... Prestissimo phản kháng đến tận cùng kịch tính. Trận chiến nội tâm tôi bời vậy đó mà em vẫn nghe thấy một giọt cười rớt nhẹ tung ở dòng nhạc kết. Andante là đoạn song hành nhịp nhàng giữa dàn nhạc và soloist. Vĩ cầm mượt, vuốt ve. Dương cầm nâng niu, đỡ. Một cuộc hôn phối đẹp đến ngây ngất... Sáu mươi mốt phút lẻ năm giây cho hai concerto nghe tại nhà. Thêm một cuối tuần nữa với chương trình giáo dục cưỡng bách...

Trong các bữa ăn tối, hoặc lòng gà nấu rau thơm, thịt kho gừng, canh khoai mỡ, fettuccine, raviolis, hoặc tây hoặc ta, nhạc nền là Fauré, Leclair hoặc Debussy hoặc ai đó. Chốc chốcø Hạnh dừng đĩa ngong ngóng, uống một ngụm vang nhỏ, nói đó, đó. Dần dần Diễm phân biệt được sự khác nhau giữa các thể loại sáng tác, không chỉ từ những bài học qua đường bưu điện. Hai người thỉnh thoảng có ra khỏi nhà, trực chỉ nhạc viện thành phố với một buổi tứ tấu hoặc một giàn giao hưởng có tài trợ của Đại Sử này Lãnh Sự nọ, hoặc tề lăm piano bar – nơi Diễm nghe kèn đồng quận với vĩ cầm hoặc đại hồ, dương cầm nhỏ giọt hoặc cuộn cuộn.

Thế giới này trước đây Diễm không biết. Anh chỉ đến những tụ điểm ca nhạc cùng với bạn bè, nghe ca sĩ trẻ rên rỉ gào thét nhảy chơi chơi trong ánh chớp nhóa của đèn màu sân khấu. Anh chưa từng nghe nhạc trong không khí ướp nước hoa, bối cảnh đèn chùm trên đầu thảm đỏ dưới chân với những con người thanh nhã ăn mặc lịch sự nói năng thì thầm. Hạnh còn mở cho Diễm những cánh cửa khác nữa, bằng cách này hoặc cách nọ, bằng cảnh trí trắng trong ngôi nhà của cô, mưa bụi ảnh với những địa danh lạ chụp các nơi cô đã đi qua, những tấm bản đồ nho nhỏ có khoanh tròn đánh dấu bằng một mũi tên tôi đang ở đây, xứ này 10 triệu dân, thấp hơn mực nước biển 80m. Riêng Bruges được coi là Venise của phía Bắc Châu Âu vì thành phố chỉ chít kênh rạch. Nổi tiếng về đăng-ten thêu tay và chocolat, Bruges chỉ cách Paris có ba trăm sáu chục cây số, mất hơn 3 giờ xe hơi. Biên giới đều hiu hắt mấy cái trạm gác bỏ trống sau khi mười mấy nước Châu Âu hợp lại làm một cụm SCHENGEN. Đây là bản đồ thứ mấy bị ấn vào tay em?

Ban đầu cho gì nhận nhấy, dần dần Diễm nhận ra mình đang được bổ túc văn hóa. Kiến thức lịch sử địa lý què quặt, văn chương mù, âm nhạc giới hạn, hội họa lạc. Chưa kể kiểu rót rượu trong bữa ăn, cách bài trí ly tách chén đĩa dao muỗng nĩa khăn ăn chỗ ngồi... Nhưng thực ra có cần thiết lắm không, một kiểu sống ơng ẹo như vậy?

Mỗi lần ra về từ nhà Hạnh Diễn thấy như mình vừa làm một chuyến du lịch. Xúc một tô cơm chan canh thêm chút nước mắm ớt ngồi mặc quần xà-lỏn vừa lua vừa xem TV, thay quần áo vắt bừa trên dây kềm giăng ngay trong phòng, lấy cọng thun cột lỗ mùng rách để trị muỗi, gậy cán tiền bạc trong nhà, tranh chấp đất đai ở phường, la mắng trẻ con, suyết chó đười mè, họp giao ban, tổng kết cuối quý, kiểm tra thường niên, xét duyệt vào đảng, nhậu đám giỗ nhậu đám cưới nhậu cuối năm... là những sinh hoạt đời thường của Diễn. Hạnh không can dự vào những cái đó, không biết, không phê bình. Cô chỉ lặng lẽ dẫn anh đi. Cứ như một cuộc dạo chơi qua những con đường trước giờ anh chưa hề đặt chân. Phải thú thật Diễn bị mê hoặc mặc dù không có dấu hiệu gì chứng tỏ anh bị dụ dỗ. Để làm gì mới được chứ?

Đó là một người đàn bà độc lập, hơi quá mạnh mẽ nhưng không phải không đầy nữ tính. Một người mẹ nghiêm khắc với những bài giảng luân lý đôi khi xưa như trái đất và một cái thời dụng biểu cứng ngắt lẫn chính xác như Big Ben; một người cha dễ hòa hợp có thể vừa thù tạc vài lít trong một bữa ăn vừa bình luận bóng đá, chính trị, bùng nổ dân số, ô nhiễm môi trường, tệ nạn xã hội; một người chị hiểu biết đầy bao dung để phó thác mọi tâm sự. Một người tình được không? Được. Bây giờ ngoài lại Diễn thấy rõ chính anh đã đâm đầu tới Hạnh, ở chơi lãn la, sơn phết nhà cửa, đưa cô đi làm, lấy thuốc cho uống, gọi điện thoại hỏi han, chăm sóc căn nhà những tháng Hạnh đi xa vì công vụ. Trong khi đó Hạnh hoàn toàn không biết Diễn ở đâu, làm việc chỗ nào, lương lậu ra sao, bồ bịch có chưa. Không cần biết, cứ chăm chăm chờ Diễn đến đúng ngày đúng giờ, cho ăn ngon, nói chuyện thế giới đại đồng. Không nghe than thở chuyện tiền bạc công việc gia đình tuổi già cô đơn sức khỏe kém.

Với Hạnh, Diễn không có chuyện gì để nói. Chẳng lẽ kể chuyện trong chỗ làm việc: thăng Tư Lãn Sần tính rút lui vì vợ nhằm cô bồ có đạo Thiên Chúa, con Mắm thư ký trở mòi ve vãn đồng nghiệp, cha phó phòng nhìn lom lom cái đầu tóc dài bảo cắt, bên quận Thủ Đức mời họp tác văn nghệ, thằng cháu ở nhà bị té xe té đầu... Trong căn nhà đó Diễn trầm xuống, lènh bènh một cách dễ chịu. Có vẻ như không lúc nào anh không nghĩ tới Hạnh. Hạnh. Hạnh. Trong giờ làm việc, ở bãi đậu xe, giữa đám đông chen chúc, sân quần vợt, căn-tin, bàn nhậu; hay lúc nửa đêm trằn qua trở lại trên cái giường rộng quá khổ cho một người. Anh không dám gọi đó là tình yêu, nhưng rõ ràng anh không còn bị hút bởi những cô gái xuân thì duyên dáng, ngọt ngào giọng nói, hấp dẫn ngoại hình. Tự nhiên Diễn thấy ngán. Và anh chợt nhận ra đã từ hơn hai năm nay anh vô thức bám lấy cái thời dụng biểu với Hạnh, ngóng chờ đúng ngày đúng giờ để chạy ào ra đường như thể đến nơi hẹn với một người tình.

Cho là Mân xòang đi, đâu phải anh không có cơ hội gặp gỡ những thiếu nữ khác. Nhưng tưởng tượng phải bắt đầu một quan hệ tình cảm mới, Diễn ớn tới óc việc đưa đào đi chơi, chiều chuộng những vôi vỉnh, dỗ dành khi nàng hờn dỗi, giữ tư cách trong các hoàn cảnh đầy cám dỗ, lấy lòng phụ huynh, chứng tỏ trách nhiệm khi nàng đặt vấn đề, quyết định nghiêm chỉnh khi gia đình nàng hối thúc, lên kế hoạch tương lai trước đám cưới, tận dụng bản lĩnh đàn ông trong vai làm chồng làm cha, không bao giờ được thối lui trước trở ngại vật chất cũng như tinh thần... Có thể nàng xinh đẹp trẻ trung, đầy nhựa sống, hồn nhiên, giản dị. Có thể mỗi nàng ngọt, mắt nàng đa tình, mũi nàng thanh, da nàng mịn. Diễn sẽ hãnh diện xuất hiện trước mọi người với một người tình như Doanh, như Mân. Còn ngoài ra? Hạnh cho anh những thứ mà anh tin anh không thể có được ở bất cứ người phụ nữ nào khác. Một người đàn bà tự do nhưng không vô lấy sự tự do để muốn làm gì thì làm với Diễn. Hạnh biết ghim cảm xúc xuống trong một cách thức khiến anh nhận ra được đó là một sự trào lên.

Đây là lần thứ ba anh quanh quẩn từ ngày này sang ngày khác trong căn nhà không có Hạnh. Cứ mỗi lần cô đi công du vài tháng, Diễn lại lãnh nhiệm vụ lui tới để dẫn mặt bọn ăn trộm thường ngấm ghé những ngôi nhà vắng chủ, sẵn tiện tưới mớ cây kiểng trồng lảng nhặng từ khoảnh đất

nhỏ trước nhà lên đến cái hành lang hình chữ L trên lầu. Ngoài ra là cho cá ăn, độc nhất một con cá chui kiếng trong cái hồ bán nguyệt xây né bên góc hiên. Anh thường ngồi lơ ngơ trong cái ghế Hạnh thường ngồi, nín hơi nghe Kenny G thổi kèn, hoặc đưa mắt lơ đãng quét chậm qua các thứ trưng bày trên kệ, trên tường, những bức tranh dựng dưới đất, trên giá, cây đàn dương cầm trùm tấm khăn trải màu sắc rờ rợ như thảm Thổ Nhĩ Kỳ. Anh nhìn và hình dung lại Hạnh đứng chỗ này tựa lưng chỗ nọ, di chuyển từ nhà bếp ra bàn ăn, vô phòng tắm lên cầu thang, bàn tay rà theo thanh chắn uốn lượn, cổ ngóai nhìn xuống, cười huề trước khi queo khuất.

Anh không muốn nói anh nhớ. Vẫn còn cảm thấy kỳ kỳ sao sao trong tương quan này. Tránh biểu lộ, Diễn cảm thấy mệt. Nắm bàn tay Hạnh hay ngậm lấy môi, vùi đầu vào hốc cổ hay cắn ngập răng phần trên cánh tay trái, nhổ mấy sợi tóc bạc phía trước trán, nằm cong người sát đường lưng và hông, ngồi xếp bằng ngắm chính mình trong những bức vẽ, hát tình ca trong đó người nữ gọi tình nhân của mình bằng em... Tất cả những cái này là cái gì? Đổ ra mệt, nhốt vô cũng mệt. Nói mệt, im lặng mệt. Những hôm không được tin Hạnh anh cảm thấy như mình bị mắc bệnh nan y. Thật kinh khủng. Anh loay hoay rà mạng, đưa con chuột chạy vòng vòng tự hỏi mấy ngày nay Hạnh bận gì đến không thể kiểm hộp thư, hay cô đang điều chỉnh tình cảm? Những lúc gặp mặt, Diễn thường nơm nớp không biết sắp có chuyện gì xảy ra nữa đây. Cười nói vui vẻ, lạnh như tiền, nồng nàn như một người đang yêu, u ám như một góa phụ, nguyên tắc như một tù trưởng, bốc như đồng bóng, sát phạt như ngang hàng, chịu đựng và hi sinh như một đấng sinh thành, ân hận như đã nhầm lẫn rồi hân hoan như thể vừa tìm được cái mình muốn. Diễn hoàn toàn bất ngờ, phản ứng của anh trước mọi xung động biến thái của Hạnh là sự phẳng lý. Anh không dám nhúc nhích cục cựa, sợ một cái nhíu mày hay mím môi của mình có thể làm nổ đùng. Rằm một cái, sau đó chỉ còn gạch đá lụn vụn, tro bụi, tàn lửa.

Tâm tình của Hạnh, Diễn mù tịt. Chỉ đoán lờ mờ mình đang làm khổ một người đàn bà đã lâu không có ai chia sẻ. Có lần trong lúc nói chuyện trên trời dưới đất, Hạnh nhận định, tình dục phá tan nát tình yêu. Anh lại thấy khác, tình yêu phải được thể hiện nhiều cách trong đó có khám phá tình dục giữa người nam và người nữ. Có phải anh đang khui bung khao khát tưởng nguội xong hỏang hồn bỏ chạy vì sợ làm tiêu ma sự lãng mạn hai người đang có với nhau; nhưng bằng cách làm như vậy có thể anh đã đẩy Hạnh đến tận cùng dồn nén. Lòng kiêu ngạo là chiếc mặt nạ; phải chăng Hạnh đã đánh nam đẹp bắc trong lòng để khoác vẻ đứng đắn của một phụ nữ chính chuyên? Cái đầu ở phía trên trái tim, hay vết thương tâm lý nào đã làm khựng lại mọi ước muốn?

Đọc ở đâu nhỉ, cơ thể là phần man rợ và chưa thuần của cái tôi. Diễn đã tập lý lợm, đã bóp cổ con vật tình dục trong anh, đã đánh nhau với nó trong giấc ngủ, đã tỏ ra có giáo dục, đã trân trọng từng giây phút anh có với Hạnh, sợ hãi nghĩ đến một lúc nào đó mọi sự sẽ hồng, hoặc sẽ mất. Anh sợ mất Hạnh, Diễn tự thú nhận. Có cũng mệt, không có còn mệt hơn. Không có sau khi đã có chắc chắn mệt hơn lúc chưa có.

Có thể bản thêm một cái I-meo nữa để nói em nhớ, em đang mắc bệnh hiểm nghèo. Nhưng lòng tự ái đẩy anh lên, trán ngộp những cảm xúc. Diễn nuốt ngược chịu trận. Anh luôn mặc cảm mình đang làm bậy, đang gây chú ý bà con láng giềng, đang giữ riêng điều bí mật đối với bạn bè, gia đình, đang lừa dối Mân, đang lon ton chạy theo một người lớn để hưởng lợi. Những món quà đặc biệt từ nước ngoài sau những chuyến đi xa, những buổi tối dành trọn cho Diễn trong cái lịch làm việc chặt cứng, những baiò học bổ túc văn hóa và kiến thức phổ thông, sự chăm sóc tỉ mỉ từ cái quần cái áo đôi vớ dây thaté lưng đồ cắt móng tay ví da bàn chải đánh răng xà bông rửa mặt tập giấy bút viết bật lửa móc chìa khóa khăn trải giường đồ lót khăn tắm máy nghe đĩa đồng hồ đeo tay điện thoại giá đựng CD bông gòn ráy tai thực đơn hàng tuần... Hiển nhiên Diễn đâu cần những thứ này, nhưng chúng đến từ một con người, một tính cách, một thẩm mỹ quan, một cơn lốc. Anh muốn đẩy nhưng nó cứ nhào tới, mà hể nó có dấu hiệu thối lui thì anh kéo. Lần lựa, anh vẫn không đủ can đảm để bỏ lên mạng. Cảm giác bật máy rà mạng mà không thấy tăm hơi Hạnh

làm anh tức ngực. Nhưng anh sẽ kéo, không lúc này thì lúc khác. Hạnh thường nói tuổi Hải Sư bị dằng co giữa tình yêu và lòng tự ái. Chỉ khi cái sau bị tiêu diệt, cái trước mới thò mặt ra.

Không sinh nhật nào của Diễm có Hạnh. Cô thường vắng nhà vào những tháng của tuổi Hải Sư. Lần nào trước khi đi Hạnh cũng dọn, quà sinh nhật của em đã gói sẵn, để trên phòng; đừng quên chờ đúng ngày... Mỗi lần ghé về nhà Hạnh, Diễm thường đi lên đi xuống, đi qua đi lại nhìn cái gói nằm chênh vênh trên gù giá vẽ. Luôn luôn là những bất ngờ. Sinh nhật này anh rời sở sớm, lao tới. Anh đã lần quần rất lâu, uống nước, bật quạt, để Kenny G đứt hơi mất mấy bài mới cẩn thận mở cái gói giấy đen có ghi dòng chữ màu bạc bên ngoài: mừng em ba mươi bốn tuổi. Bên trong là vỏ một chai Porto Pitters bị bẻ gãy một phần ba, đường kính rách tạc lờm chờm một vòng tròn hở. Sơn dầu chạy ngang dọc xanh đỏ xám trắng trên nền ve chai. Diễm có thể tọng vào đó tàn thuốc lá của hai ba tuần lễ khổ sở đầy. Anh tắt quạt rồi lại bật lên, uống nước, xong uống thêm ly nữa trong khi Kenny G nín thở với Dying Young. Diễm đã ngồi trọn buổi chiều một mình nhưng không thấy một mình. Anh hạnh phúc. Vậy mà sau bữa ấy Hạnh biến khỏi mạng. Chai rượu gãy mang về để trống không ở góc bàn viết cạnh cửa sổ, sáng nào nắng 7 giờ cũng lọc đến trong veo những bệt màu đục.

Đã một tháng bất tin. Dù gì chỉ còn ít hôm nữa Hạnh về. Không biết tình cảm đã được điều chỉnh sang hệ nào, hay mọi sự vẫn cứ y si như cũ: đón ở phi trường, mở cửa căn nhà anh đã quét dọn trước một ngày, rót hai ly nước, cùng ngồi xuống hai cái ghế đối diện, cười cười.

Lần này là những đâu?

Madrid hay Barcelone? Milan hay Florence?

Bắc Âu có gì lạ?

Ở nhà bình yên không?

Có một chai Muscadet 98; hay muốn chơi Berger Baron?

Chọn rượu đi rồi lựa thực đơn sau.

Nghe Edith Piaf không, xưa quá hả? Hay Keith Jarrett đi cho nó mềm.

Vậy đó mà rồi đến chiều tối có thể ngẫu mặt lên.

Bộ không có gì để nói hả? Sao giống cục gạch vậy.

Thôi cảm ơn, hôn ai nấy giữ.

Anh sẽ tự ái đồn cục, băng xe về, nhìn chằm chằm cái điện thoại quyết tâm không gọi để dành cuối tuần lao tới, bật ra, cạch. Khô khốc, nhưng hiệu quả công phá không thua gì một cây Weston&Lees có gắn bộ phận hãm thanh.

MÀN HAI

Hạnh về đúng hẹn, sập sừ sai biệt giờ giấc vài hôm khung làm việc lại khép chặt như thường lệ. Tuần lễ tiếp theo 6 giờ chiều chủ nhật Diễm theo thói quen canh đồng hồ băng xe đến. Anh tự mở khóa cổng như đã làm không biết bao nhiêu lần, cho xe vào hàng hiên. Bên trong không có đèn. Thường khi ở Hạnh bày sẵn bàn ăn ngồi chờ. Không ngửi thấy mùi xào nấu. Nếu phải đi vắng Hạnh luôn luôn báo trước. Chắc có việc phải ra ngoài một lát sẽ quay về ngay. Chưa bao giờ cô sai hẹn. Diễm biết Hạnh có thể bỏ mọi công việc quan trọng để bám lấy cái thời dụng biểu với Diễm. Anh vào nhà bật đèn bật quạt, ngồi xuống cái ghế đối diện cầu thang. Anh không có thói quen ngang nhiên soi bói hay lục lọi dù chỉ để tìm một lời nhắn để lại trên bàn viết. Nửa giờ sau Diễm quyết định lên lầu.

Máy lạnh chạy xè xè. Anh quẹo vào phòng ngủ. Những gì nhìn thấy làm anh bủn rủn tay chân, hai đầu gối bỗng mềm sụm như bị đốn. Diễn nhận ra ngay anh đang ở thế kẹt, cổ họng chột đắng nghét. Ba ngày không gọi điện, anh đã ngậm một mình sự chờ đợi khắc khoai nhưng đầy thú vị. Ma-sô hết biết. Nhịn đói để tăng thêm sự thèm muốn, tàn bạo để có thể dịu dàng, Hạnh thường nói vậy. Anh nghe ngực nặng như bị đá đè, tim rớt nhịp, lâu lâu lại thót lên một cái đầu điên. Diễn có thể đứng dậy, thụt lùi, làm lại những động tác theo chiều ngược của kim đồng hồ, lưng va vào tủ áo cạnh giường, chân quay gót một trăm hai chục độ, trượt xuống cầu thang, tắt đèn tắt quạt khóa cửa dẫn xe từ hàng hiên ra cổng rồi ào xuống đường.

Anh có thể biến đi, biệt tích mà không ai biết. Không có gì trong ngôi nhà đó lưu lại gốc gác, địa chỉ nơi làm việc hay tên tuổi của Diễn ngoại trừ mớ chân dung. Nhưng bức nào Hạnh cũng xóa đầu, hoặc nhiều lắm chỉ phết nhờ nhờ nếp tóc, đường cổ. Chân Thương Sọ Nảo chỉ có vai và hai bàn tay lơ khơ không cầm nắm vật gì cũng chẳng phải đang ném vất, phần đầu là một đống gạch vụn ở Hạnh đã đập bằng cái đầu tà của búa đóng đinh, bụi gạch tán nhuyễn lả tả từ cổ xuống vai, đầu lại chỗ khủy tay gập. Nộ Khí với hai bàn chân đạp tổng ở cận cảnh, cánh tay dang rộng gồng cứng, chỉ có một tí cảm nhô lên ở phần đầu teo nhỏ theo phối cảnh. Mạng Mộc là tấm ván ép Diễn đã mang đến cùng với hai cái giá vẽ mừng sinh nhật năm mươi lăm của Hạnh. Thay vì dùng kê giấy vẽ như công dụng của nó, Hạnh đã trây lên mặt gỗ những tảng xám tro trộn tím với năm chân dung chổng chéo không đầu, chín bàn tay cong, duỗi, tì, bấu. Những bức khác còn tệ hơn, hoặc tối thui hoặc trống hoác. Không ai có thể nhận diện được cái gã đã từng lui tới căn nhà này. Hấn không có lý lịch được thị thực tại địa phương. Mà nghĩ cho cùng, hấn không dính líu gì đến vụ này, hoàn toàn không trách nhiệm cái chết của kẻ tử đạo. Một cái xác lỏa lồ vụn vẹo, đầu trật khỏi gối, mồm há hốc, tay phải còn nắm chặt một cục gỗ, đầu nhọn cắm phập vào hồng tâm phần mềm yếu nhất của người đàn bà.

Ngó vô từ ngoài

Sau 30 năm lạc nhau, ở nhiều nghĩa, tôi gặp lại bạn cũ - bây giờ là một người Việt Nam không buồn không vui. Một người Việt Nam mà từ đầu đến chân toát ra sự man mác ở mọi lĩnh vực. Đón tôi ở phi trường Sacramento, bà bạn đã ghi hình trong máy kỹ thuật số cái lúc tôi lơ ngơ bước xuống cầu thang, đang ngó quanh quất tìm băng tải hành lý và người mà tôi sẽ gặp. Đó là một người đàn bà nhỏ thó mang kính cận thị có tròng đổi màu, tóc cắt tém hơi hoe thuốc nhuộm, đội casquette không có nắp đậy hộp sọ, lái xe hybrid màu trắng. 62 tuổi, gọn nhanh vừa, ít biểu cảm. Chỉ hỏi: mệt không?

Hành khách và hành lý được chở đi một vòng tham quan thủ phủ của Cali. Đây là lần thứ nhì tôi ghé Sacramento. Mấy năm trước đã từng ngồi với Vi Tấn bên bờ Folsom Lake, lúc mùa đông vẫn còn rét lạnh trên mặt hồ mênh mông. Lần này cỏ xanh hơn và cây cảnh đã lác đác lá, lấp ló những tổ chim đã có chủ. Chúng tôi ăn trưa vào lúc 2 giờ chiều ở một tiệm Tàu trên đường đi, rồi bà bạn quyết định ngoặt xe hướng thung lũng Coloma thay vì đưa tôi về nhà nghỉ ngoại sau chuyến bay dài từ San Antonio lộn ngược lên Denver trước khi tạt qua Stockton. Chỉ có 48 tiếng đồng hồ để nói lại 30 năm thất lạc, tôi không có lý do gì để nói: mệt.

Tại sao Coloma? Chắc không phải hành hương khu đào vàng của hai thế kỷ trước, nay đã biến thành nơi trưng bày và tưởng niệm. Xe hybrid bon bon từ đỉnh Citrus qua thung lũng Coloma. Dừng xe trên bờ đường cao, bà bạn chỉ tay xuống dưới thấp nơi có một ngôi nhà xoay mặt phía dốc xoải.

Hai chục năm trước, qua trung gian một người quen của cả hai, tôi nhận được vài tấm ảnh màu của bà bạn chụp hai đứa con gái nhỏ đang cưỡi ngựa trên một nền nâu đất có rừng cây sau lưng, tấm kia - một ngôi nhà tuyết phủ trắng khung gỗ chưa lợp mái. Đó là thông tin duy nhất tôi

có được về bạn kể từ tháng tư 1975. Trong thời gian mất liên lạc sau đó, tôi đâu biết không lâu sau khi định cư ở Mỹ gia đình họ đã quyết định bỏ phố chợ về sinh sống vùng hẻo lánh không điện nước, đơn giản chỉ để thực hiện lý tưởng nuôi con không TV, đồng thời để tự cời bỏ những ràng buộc của chủ nghĩa tiêu dùng, và nhiều thứ khác nữa. Lúc nhận mấy tấm ảnh, tôi không biết gì hơn ngoài những cái nhìn thấy trong ảnh. Hoá ra họ đã trụ lại được Coloma Valley hơn hai thập niên, nuôi con theo kiểu bà mẹ của thầy Mạnh Tử, xài đèn dầu, tắm nước giếng, nuôi gia súc, thư giãn cuối tuần giữa thiên nhiên phơi phới - hoàn toàn tránh xa mọi bon chen vật chất của xã hội Mỹ. Trong khi ở Việt Nam người ta đi kinh tế mới với bộ mặt nhăn nhó vì khổ cực và bộ dạng quắt queo vì thiếu ăn, ngay giữa lòng nước Mỹ, người Việt Nam nhỏ thó là bạn tôi đã làm một chuyện tréo cẳng ngỗng. Vậy đó mà ba đứa con, một đứa trở thành kiến trúc sư - chắc do ám ảnh và kinh nghiệm xây nhà ở tuổi thiếu niên, một đứa là nhà văn - nhờ không xem TV nên có nhiều thì giờ cho việc đọc sách, và cô út, nhà sinh vật học - kết quả từ một tuổi thơ giữa hoa đồng cỏ nội.

Những đứa trẻ nay đã trưởng thành với chí hướng riêng và gia đình riêng, ngôi nhà dưới thung lũng đã được bán cho chủ khác và bạn tôi cũng đã mò về chỗ thị tứ sống trong một căn hộ nhỏ gần chỗ làm việc. Đưa tôi về chốn cũ, bà bạn muốn tôi xâu chuỗi những sự kiện đã bị đứt khúc trong 30 năm, và bản thân chắc cũng thích thỉnh thoảng có dịp ngoái lại chặng đường đã đi. Dĩ nhiên tôi cũng thổ lộ về phía mình, về những năm nuôi con bằng số mua hàng, về cái gia đình sau ngày hòa bình có đến ba loại Việt - Việt kiều, Việt cộng, Việt ngụy, cùng những xung khắc huyết thống mang nhiều chất sĩ và không sĩ, về mẹ tôi - người có lần đòi đốt các cuống rốn của 11 đứa con, mà bà đã phơi khô để dành - hòa với nước lã cho cả lũ uống để có thể thương nhau. Căn nhà dưới lũng đeo tôi suốt buổi chiều lang thang với bạn trọn con đường mòn 2 dặm rưỡi ở Coloma. Chúng tôi leo dốc, chụp ảnh những bờ rào xiêu vẹo, những tảng đá đầy rêu xanh, những dây chùm gửi. Vừa hào hển một cách dễ chịu trong không khí mát lạnh cuối đông, vừa bình luận lan man một vật nắng rớt, một cụm cỏ lạc.

Tôi đánh một giấc mỗi như những đã đời trên cái ghế dài trong phòng khách, thỉnh thoảng có chập chờn nghe nhịp ngắt của tủ lạnh xen kẽ tiếng xe chạy xoẹt ngoài con lộ chỉ cách căn hộ vài thước. Buổi sáng thức dậy ở một chỗ lạ hoắc, bỗng ngửi thấy mùi vinacafé. Đảo mắt một vòng. Tối đêm trước về đến chỗ ở của bạn, chỉ muốn sập, không nhìn thấy gì ngoài cái bồn tắm và chõ nằm. Tôi nhắm bốt một con mắt để định hướng, rồi ngồi bật dậy để ngó vô gian trong. Bếp. Tủ lạnh có dán ảnh cháu nội cháu ngoại, nồi cơm điện, lò vi-ba, lò nướng, các chai lọ trên kệ. Phòng ngủ. Giường cá nhân. Tất cả đều có kích cỡ nhỏ nhất. Lạnh quạng nghĩ hay là trong lúc ngủ li bì có đứa nào đã khuân mình về nhà mình ở Phú Nhuận? Cũng sống đơn chiếc, tôi ngạc nhiên bắt gặp ở bạn những vật dụng, thói quen, sinh hoạt hằng ngày của chính tôi. Tập thể dục 20 phút trong khi nghe tin tức từ radio, café hiệu Vina tan nhanh, đồ ăn dư cất trong hộp nhựa bỏ tủ lạnh để hôm sau mang theo đi làm, đĩa trái cây thường trực trên bàn ăn, check mail sau 9 giờ tối và chông cẳng đọc linh tinh trong giường trước giờ ngủ. Con cái ở xa thỉnh thoảng í ới cho có lệ. Như vậy có gì khác nhau giữa một người mẹ độc thân Việt Nam trong nước và một người mẹ độc thân Việt Nam đã sống ở Mỹ hơn 30 năm? Bạn tôi khen, rất vui thấy người cũ sau ngàn ấy năm vẫn tồn tại, vững vàng. Bạn ơi, chẳng qua là bản năng sống còn nó níu mình lại không để cho rơi tự do. Cũng có những lúc vất vẻo tồn teng trên một cành khô de ra từ vách đá cheo leo trên đường bay xuống vực, nhưng mà cái chết nó đẩy mình lên. Sao có nhiều người Việt Nam vẫn chày nước giải khát khát nhìn nước Mỹ? Tại vì xe tốt và nhà to. Tại vì làm nail cũng giàu. Tại vì tự do. Tự do để làm gì? Có người hung hãn kêu gào tự do, nhưng thử cho hấn một cục bự, hấn sẽ làm gì? Thì liếm nó như ăn cà-rem. Có tự do rồi đâu còn gì để tranh đấu hay hô hào. Không phải vậy đâu! Chứ sao nữa? Ăn thua là mình cảm thấy tự do. Á à, vậy ra tự do là một ý niệm? Ủ, đại khái là như thế. Tỉ dụ bạn đã không ra đi vào thời điểm đó, ở lại nuôi con trong vùng kinh tế mới, đúng lý tưởng giảm thiểu hóa nhu cầu vật chất? Tôi sẽ không biết làm thế nào để nuôi sống chúng nó. Hai vùng kinh tế khác nhau.

Tất nhiên chúng tôi không muốn đi xa hơn trong cuộc tranh luận, vì còn nhiều góc ngách phải moi móc ra. Nhưng rõ ràng bạn tôi, rốt cuộc, không buồn không vui với một kiểu sống như hiện

nay, ở tuổi 62. Tôi cũng vậy, tuy trẻ hơn nửa chục. Chúng tôi đã an nhiên, dù ở nước văn minh hay chậm phát triển.

48 giờ thật quý báu và ý nghĩa. Ngày cuối, giữa bạt ngàn mưa bụi và tuyết trắng ở rừng Redwood cách thế gian 4000 feet, trông bạn tôi nhỏ xíu nhìn từ xa. Tôi đã sỏi hai bước chập một để đến ôm vai bạn từ sau lưng: ôi sao người rất bé mà làm việc rất to. Cười khẩy, chứ còn phía ấy thì sao? Nhỏ thôi, mọi thứ đều nhỏ. Chỉ có tự do là bụi, mà thứ này thì tìm ở đâu cũng được.

Điều tra viên văn hóa và kể viết chui

- Ông cần gặp ai?
- Tôi muốn gặp bà Nguyễn Thị Thào Dầu.
- Dạ tôi đây. Còn ông là....
- Công An văn hóa, cục XL chuyên ban SML.
- Nghe như size áo quần. Mời cán bộ vào nhà.
- Chị ở đây một mình?
- Dạ đúng.
- Nhà này của chị?
- Nhà tôi thuê ở để tiện đi làm.
- Thảo nào tôi đến địa chỉ thường trú của chị theo lý lịch chúng tôi nắm, người ta bảo chị đã chuyển đi chỗ khác không có đăng ký tạm trú tạm vắng.
- Tôi vẫn về chỗ đó rất thường để thăm cha mẹ già. Cán bộ gặp tôi có việc gì?
- Chúng tôi cần điều tra một vài trường hợp dân sự....
- .....
- Hiện nay chị làm nghề gì?
- Tôi dạy học.
- Chị có viết lách gì không?
- thỉnh thoảng tôi cũng viết.
- Nghe nói gần đây chị có một số bài viết đăng ở các tạp chí phản động nước ngoài. Các bài ấy chưa được đăng trong nước có nghĩa là chưa qua sự kiểm duyệt của nhà nước. Chị làm như vậy có ý gì?
- Trước hết tôi không thuộc hội đoàn nào trong lĩnh vực sáng tác để phải qua khâu kiểm duyệt; thứ hai tôi không phải là người viết chuyên hay kiếm sống bằng ngòi bút; tiếp theo tôi chỉ viết chuyện tiểu lâm không đả kích chế độ hay phê phán cá nhân nào ngoài chính tôi; sau cùng các báo trong nước không thèm đăng bài của tôi.
- Chị có gửi cho các báo trong nước sao?
- Không trực tiếp với người chủ biên nhưng nhờ bạn bè có tên tuổi – những người đi chân vòng kiềng – bắc cầu gạ gẫm dùm. Hai lần đều thất bại.
- Hẳn họ có giải thích tại sao bài không được chọn đăng?
- Cũng qua trung gian bạn bè - lần thứ nhất họ nói truyện phản ánh hiện thực tiêu cực; lần thứ nhì họ phê kỳ thị địa phương, phân biệt giai cấp với lại ...cọ quẹt thuần phong mỹ tục.
- Chị có thể nói rõ hơn về hai truyện ấy?
- Trời ơi, tôi cà rớn cho vui chứ đâu có chi. Truyện đầu kể vụ con tôi bị một thằng nhóc lang thang giật mất cái lồng đèn ngay đêm Trung Thu. Truyện thứ hai viết về một người đàn bà bỏ chồng do không ăn được nước mắm, ngoài ra hẳn ta còn nuôi rận trong người.
- Chị nói nghiêm chỉnh chứ?
- Nghiêm chỉnh, mặc dù cà rớn.
- Thế độc giả bên kia của chị là những ai?
- Chắc chắn là người Việt Nam vì tôi viết tiếng Việt mà! Còn tuổi tác, giai cấp, thành phần xã hội thì tôi chịu.

- Chị gửi tác phẩm ra ngoài mà không cần biết độc giả của mình là ai, làm sao cung khớp với cầu?
- Trước hết tôi cũng rất thèm biết những ai đọc truyện của tôi nhưng không có điều kiện để biết; thứ hai, tôi không viết theo luật cung cầu vì đây chỉ là vấn đề nhu cầu bản thân – đói ăn khát uống vậy thôi!
- Chị có thể nói rõ hơn về nhu cầu cá nhân này? Hay chị ám chỉ khó khăn kinh tế? Họ trả cho chị như thế nào?
- Không phải kinh tế. Nhu cầu giải tỏa – giống như người hát thèm sân khấu, thợ mộc nhớ đinh nhớ búa, thợ may ghiền kim chỉ. Tiền bạc ư? Nói không ai tin chứ họ chẳng trả tôi đồng xu teng, đã vậy còn hối bài. Được cái thỉnh thoảng họ gửi báo biểu, so le đến nửa năm là thường.
- Như vậy động lực nào thúc đẩy và khích lệ nào nuôi dưỡng lý tưởng viết lách của chị?
- Ừ hự, đã nói là đói ăn khát uống mà! Nhưng cán bộ yên tâm đạo này tôi xức thứ khác rồi! Có người dọn nhà vứt cho một mớ đồ bỏ, trong đó có mấy ống màu, thế là tôi cứ vẽ nặng xì cả lên.
- Chị đã được đào tạo ngành hội họa à?
- Nói không ai tin chứ trước giờ tôi làm toàn các thứ mà không qua trường lớp đào tạo chính quy. Ngó sơ cũng biết. Chữ nghĩa thì đâu có được học trường viết văn Nguyễn Du hay tham gia trại sáng tác quốc gia; nhạc nhiếc, chưa hề bước chân vô nhạc viện ngoại trừ thỉnh thoảng có trà trộn trong giới trường giả đến nghe nhạc hòa tấu theo giấy mời; vẽ vờ thì tôi bắt đầu nguệch ngoạc truyện tranh từ hồi tiểu học, để bán cho mấy đứa trong lớp...
- Vậy còn nghề dạy học của chị? Không qua đào tạo sao được nhận vào dạy Đại Học?
- Tôi dạy lậu thôi, nhờ quen biết gửi gắm giới thiệu. Vừa dạy vừa học. Ai cắc có hỏi đến bằng cấp chắc tôi ú ớ bởi không có miếng giấy chứng nhận lặn lụng.
- Theo như chị tường trình nãy giờ, chị có vẽ một kẻ đứng bên lề?
- Ý cán bộ nói tôi đứng ngoài vòng pháp luật? Chặc, lòng lề đường đã có người chiếm hết rồi. Tôi chỉ dạy ở trường theo hợp đồng, làm ăn cò con ở nhà. Nói chung lương thiện, không lừa gạt cưỡng bức ai. Tự người ta đọc truyện tôi viết, mua tranh tôi vẽ, học lớp tôi dạy... Ngoài ra tôi luôn sống và làm việc theo pháp luật, tôn trọng phép đi đường, nghiêm chỉnh bỏ phiếu mỗi cuộc bầu cử, có chứng minh nhân dân và hộ khẩu thường trú do chính quyền địa phương cấp, tham gia họp tổ đều đặn, hàng năm được giấy khen đoạt chuẩn gia đình văn hóa. Ủa mà tôi có vi phạm gì để nhà nước phải cử người xuống điều tra?
- Tôi lập lại: chị viết bài cho các tạp chí phản động ở hải ngoại.
- Là tạp chí nào?
- Những tạp chí trong đó người đọc có thể gặp các loại chính kiến; đặc biệt các bài viết không có lợi cho chính sách chủ trương của nhà nước ta.
- Vậy mà lâu nay tôi tưởng diễn đàn tự do là nơi người ta muốn nói cái gì thì nói, người nghe có quyền bịt tai hoặc bỏ đi chỗ khác chơi.
- Không đơn giản như chị nghĩ. Địch luôn luôn rình mò để phá hoại.
- Minh ngon thì việc gì phải mặc cảm hay lo sợ?
- Rõ ràng chị không biết gì về chính trị.
- Thì tôi đã nói mà!
- Như chị có phát biểu lúc nãy, bây giờ chị "xức" thứ khác nghĩa là thôi không viết nữa, chỉ vẽ. Chị vẽ gì?
- Cán bộ ngó trên vách tường thì biết. Văn chương – mặc dù không treo được tồn teng như tranh – có thể phanh thây nhân vật làm văng miếng tá lả thậm chí khiến những kẻ bàng quan nghĩ mình cũng bị trúng. Với hội họa, người vẽ lẫn người xem đều an toàn; dĩ nhiên đừng bày đặt vẽ bôi bác hay dùng photoshop, biếm họa, chú thích toan hoàn rằng đây là Nguyễn văn A đang ăn hối lộ hay Trần Thị B đang ngoại tình. Ba cái thứ này đã có máy quay phim, máy ảnh kỹ thuật số và điện thoại di động đa chức năng.
- Có nghĩa là tranh của chị mang nhiều ẩn dụ?

- Nửa! Đây nè cán bộ ngo coi. Bức này tôi chép của Georgia O'Keffee. Bà ta vẽ hoa diên vĩ nở tõe loe toét loét khiến ai nhìn cũng nói giống âm hộ. Còn bức này tôi sao của Magritte vẽ đôi tình nhân trùm kín mặt mũi – dạo thập niên 50, nhưng ai cũng bảo y hết bọn khủng bố thế kỷ 21.
- Hóa ra chị chỉ chép tranh chứ không sáng tác?
- À, tôi vừa chép vừa học. Có khi phóng tác. Như bức này tôi chôm của Dali, xong bố trí cho chàng chui ngược vào cửa càn khôn. Tất cả những bức còn lại có chữ ký là của tôi. Đại loại tôi trộn lộn các trường phái cùng các chất liệu cho nó đa dạng, còn tôi thì biệt dạng ở trông.
- Có người nói chị tung hỏa mù trong những bức vẽ của chị...
- Nửa! Mệt ông này quá. Ý ông muốn nói tôi vẽ tranh cho người mù coi?

*Cuộc điều tra đến đây tạm ngưng.
Cán bộ nghĩ phép 10 ngày đón Tết con chuột.*

tháng 1.200803.2006

MATACO, Ltd

Viết tặng Công Ty Mai Táng Trách Nhiệm Hữu Hạn trực thuộc trại hòm Tân Lập.

SQ 333 còn đang lơ lửng phía trên Hắc Hải tôi đã muốn uống một tí vang thay vì chờ ăn trưa cùng thực đơn với các hành khách ngồi chung khoang hạng nhì. Sau đó rất nên trùm chăn qua đầu lim dim cho xong chuyến bay 16 tiếng. Ngồi một chỗ không thể ngo nguậy, ăn ba cái thứ nặng bụng chỉ tổ ứ hơi. Rồi ợ và trung tiện; có văn minh hàn lâm mấy cũng khó bề khống chế những phản ứng sinh học của cơ thể.

Lùng bùng trong cái màu nhá nhem lọc qua các xơ len của tấm chăn mỏng, tôi cố tự dỗ giấc. Mọi việc xong cả rồi, về thôi. Từ nay cắt giảm việc bay qua bay lại, vừa tốn kém vừa mất sức lại vừa nơm nớp lo sợ bên này không biết có chuyện gì, bên kia có chuyện gì không biết.

Dưới kia Gigi trút hơi thở cuối cùng đúng cái lúc tôi đang chập chờn giữa tiếng ngáy của một ông mập thù lù ngồi số ghế 42A bên cạnh và tiếng khò khè suyễn của chính tôi, số ghế 43A. Nếu tốc chăn nhìn ra cửa sổ biết đâu sẽ nhìn thấy Gigi đang đờng vờn bay ngang, vẫy vẫy tay: Má nè con! Má châu trời nè! Mọi việc xong cả rồi, thẳng thiên thôi!

Về tới đầu ngõ đã thấy lô nhô màn trướng cờ quạt. Quan tài của trại hòm Tân Lập sơn son thếp vàng đặt giữa phòng khách nhang đèn sặc sỡ. Xung quanh hoa phúng điệu choàng băng tím chữ trắng mang tên những đại nhân mà tôi không biết chắc là ai. Số 6 nhào đến. Mới về tới hả? Có mang theo hộ khẩu không? Chạy lo dùm ngay cái giấy xin phép mai táng. Hai anh em đang đứng giữa sân trước, cạnh cái bàn kê thêm ngoài hàng hiên cho khách đến viếng. Trỏ tay vào trong nhà, tôi trả giá. Chắc phải thấp hương đã. Bước hụt xuống nền nhà trũng, quét một vòng. Không thấy ai khóc. Hẳn đã có người sụt sùi lúc liệm, một giờ trước khi SQ 333 hạ cánh. Phần tôi thì làm rồi, sau lúc được hàng xóm cho biết tin. Một tí thôi, một mình trong nhà tắm của cái nhà thuê cách chỗ đám tang 17 phút đi bộ. Tôi tưởng tôi sẽ si sụp, bởi bấy lâu nay mỗi lần muốn khóc thường tự nhắc để dành mai mốt má chết làm một trận tổng kết. Vậy mà nó không chảy, nó rĩ,

giống giẻ lau nhà vắt chưa ráo đã đem hong.

Né cái quần thể xôn xao anh chị em họ hàng xa gần, viện có phải chạy lom côm đi xin giấy phép mai táng, tôi hả hê thờ. Không phải vô hậu muốn đoạn chi tình mẫu tử với người đã chết, cũng không phải ưng làm Kẻ Xa Lạ như Meursault của Camus. Đơn giản vì sợ nỗi cơn suyễn bò lê bò càng do mùi nhang đèn. Hồi trước Gigi vẫn mắng đồ con trời đánh không chịu thờ cúng ông bà, đến lượt cha mẹ chắt mảy dẹp lự hương. Đứng quá rồi còn gì nữa. Chuyện cúng kiến thờ phụng nếu không vì những người còn sống thì vì người chết hử? Nếu vì má thì con thờ kiểu nào má cũng biết tổng tổng tong bởi người cõi trên chắc chắn thấy tuốt tuốt người cõi dưới. Má biết con bị suyễn di truyền chứ nào con có tội tình gì.

Cán bộ hộ tịch phường 3 tên Lý trầm ngâm một chập hơi lâu rồi lắc đầu:

- Vụ này rắc rối quá, ngoài chức năng của phường quận; chị lên Sở Tư Pháp họ giải quyết cho. Việt kiều tạm trú bất hợp pháp 13 năm không đăng ký, ở đây không dám xía vô.

Cán bộ hộ tịch Sở Tư Pháp chỉ ra ngoài cửa:

- Ra ngoài, bên trái, chỗ phát đơn có người hướng dẫn.

Người hướng dẫn phát cho một bộ đơn bảo về coi theo chữ mà điền. Hú vía. Mình biết chữ chứ bộ đồ bỏ sao. Điền xong rồi về phường chứng thực.

Lại gặp cán bộ Lý. Tôi làm bầm khăn thành tiếng:

- Má có linh thiêng chỉ đường con đi cho rồi chứ o này vẽ lung tung hai ngày nay đi vòng vo vẫn chưa có giấy phép cho thiêu.

Cán bộ Lý, khoé môi hơi giựt giựt muốn cười nhưng cố làm mặt nghiêm:

- Sao hỏi đó chị không xin giấy tạm trú cho bà cụ lúc mới về, có phải bây giờ dễ dàng hơn không?

Trời ơi, phải nói sao đây? Chẳng lẽ kể lể đầu đuôi sự tình hồi đó 89 tuổi má tui ở bến về chơi rồi không chịu đi nữa. Đồng chí Công An phường lúc đó là ông Phong xuề xoa xoa tay bảo thôi, bà già gần 90 tuổi xin giấy tờ chi mất công; chuối chín cây mà, không sao đâu; lâu lâu chị cho một két bia được rồi. Dò la thời giá thị trường, mang nộp đồng chí 120.000 liền bị rầy còn 5.000 nữa mới đủ, chắc chị không phải dân nhậu? Chẳng lẽ giải thích với cán bộ Lý đồng chí Phong dung túng má tui lâu nay; đồng chí Mỹ về thay cũng nói giá cho giặc vị chi là 13 năm. Chuối chín cây 13 năm sau mới rụng vị chi là 102 tuổi, tổng cộng là bao nhiêu két bia? Không phải dân nhậu biết đường đâu mà tính?

Ú ó một hồi tôi nhẹ giọng:

- Thôi cô chứng thực dùm. Trời nóng như mấy ngày nay để cái hòm lâu trong nhà không tiện. Thầy bà cũng coi ngày lành giờ hạn rồi. Chết cực quá vậy mai một chắc tui bắt tử cho sướng cái khoản chứng thực.

Cán bộ Lý háy con mắt có đuôi:

- Mai một tới phiên chị con cháu nó lo cho.

Nữ! Lại rỉ máu vết thương lòng. Má mình 8 đứa con, còn mình – ứ hự, có một đứa mà nó... thoảng còn hơn mẹ nó. Còn lâu con nhỏ mới chịu chạy vòng vòng xin cái tờ giấy 25.50x29.50cm có chữ ký với con dấu đỏ của Chủ tịch Ủy Ban Nhân Dân Phường, nói chi đến chuyện nhang đèn dù không bị suyễn di truyền. Nhân nào quả nấy, có khi còn chất hơn.

Cán bộ hộ tịch Sở Tư Pháp cầm hồ sơ lật qua lật lại, quay sang nói với đồng chí kế bên:

- Nokia 9500 hàng xách tay mà nó tính tui mười triệu, bỏ thấy rẻ hay mắc?

- Rẻ. Thứ đó đúng giá không dưới hai chục triệu. Mua đi.

Đứng đổi chân này sang chân kia năm lần bảy lượt, cuối cùng tôi được hướng dẫn thêm:

- Mang hết mấy cái này lên Phòng Quản Lý Người Nước Ngoài, chừng nào bên đó xác nhận thì đem trở lại đây xin giấy khai tử.

Răm rắp. Ở Phòng Quản Lý Người Nước Ngoài là một rừng cây nhấp nhô; mỗi cây đều vắt vẻo trên nhánh hộ khẩu cùng chứng minh nhân dân. Tôi tự hoà mạng, vào rừng, tính nhảm má mình qua đời ngày 15 hôm nay 18 vị chi 3 ngày qua 3 cửa 12 lượt xuôi ngược; hi vọng lần này bà già phân luồng giao thông đúng tuyến, không vướng con lươn hay con chạch. Lạc quan hơi sớm. Hai cây mặc sắc phục công an ngồi hai bàn sát nhau, trước mặt có bảng ghi rõ chức năng, một cây xử lý vụ việc người nước ngoài, một cây chăm sóc người Việt ngoài nước. Tôi tự trồng ở giữa, phân vân. Bên trái đúng hơn, bà già chưa đổi quốc tịch. Trật lất. Sau khi liếc sơ các loại giấy tờ, cây bên trái chìa nhánh qua cây bên phải. Vậy chắc mình bị mù chữ.

Sang ngày thứ ba, lúc này ở nhà hẩn thân bằng quyền thuộc nướm nượp như trảy hội. Không thể phủ nhận Gigi đã sản sinh ra cho tổ quốc những đứa con cưng. Đặc biệt số 4 tên tuổi lẫy lừng không thể không trực 12/24 để đón tiếp các hội đoàn, cá nhân tầm vóc quốc gia cũng như quốc tế. Nghe nói số 3 đi cùng số 5 chỉ đến lạy mẹ lúc liệm rồi xin cáo lui vì lý do sức khỏe. Số 1 đã qua đời, không tính. Số 7 còn đang bay trên Tokyo. Đích danh đích tử chỉ có số 6 giày rơm gậy trúc đầu thâu công khai. Lúc số 3 tổ chức mừng thọ cửu tuần cho mẹ 12 năm về trước ở đại sảnh Thư Viện Quốc Gia, Gigi đã mình mẫn dặn dò các con chừng má trăm tuổi không được chấp điều bởi bà con cô bác đi quà cáp hoa quả tiền bạc quá nhiều, mình mang nợ rồi. Nói có Trời, Gigi chỉ nhận được 5 gói quà do số 3 chuyển lại. Hoa không về đến nhà, tiền chỉ là một xấp bao thư trống, bên ngoài có ghi tên người biếu. Toàn bộ hiện kim được số 3 quản lý dưới hình thức một trương mục tiết kiệm ở ngân hàng X. mà không lâu sau đó số 3 tuyên bố đã phá sản. Giờ đây, mặc dù ngoài cửa có dán bố cáo miễn phúng điếu, không ít con cháu đã từng yêu quý bà chân thành muốn đóng góp cho cuộc ma chay. Tổng kết sơ bộ số 6 ghi nhận đã thu được hai mươi mốt triệu sáu trăm ngàn nhưng đã chi hết hai mươi triệu bốn trăm ngàn trong đó mười hai triệu bảy trăm ngàn trả cho MATACO, Ltd.

Cây bên phải gọi tên. Đã 11 giờ trưa, sắp hết giờ làm việc buổi sáng, vậy mà mình được gọi tên. Trong cái rủi có cái may, trong cái mệt có cái khỏe.

- Bà cụ của chị về tạm trú thành phố hồ Chí Minh 13 năm không có đăng ký ở địa phương, không thông qua Sở Ngoại Vụ bộ phận Quản Lý Người Nước Ngoài. Chị chuẩn bị đóng tiền phạt nghe!

Trong cái khỏe có cái mệt. Tiền phạt cho 13 năm cư trú bất hợp pháp; nếu đương sự không có khả năng chi trả dù con cháu chuyển ngân cho một tấn đô-la âm phủ, thì ai sẽ chịu trách nhiệm

trước pháp luật? Minh chứ ai? Minh chưa chấp Gigi trong chính cái nhà của đương sự – tuy chủ quyền pháp lý đã chuyển nhượng cho người nuôi giấu – với sự dung túng của đồng chí Phong và sự đồng lõa của đồng chí Mỹ. Vậy thì mình phải chuẩn bị đóng tiền phạt nghe!

Trở lại Sở Tư Pháp hí ha hí hửng với giấy cho phép mai táng, biên lai đóng tiền phạt, đơn xin cấp giấy khai tử, tôi – số 8 – cảm thấy tự tin hào hùng khí phách. Để có chiến thắng này, công dân sống và làm việc theo pháp luật là tôi đã phải qua một lộ trình gặp ghềnh nhiều khe mà không phải ai cũng làm được.

Gigi đã linh thiêng. Dù gì tình mẫu tử dành cho con gái út vẫn luôn luôn nhỉnh, nếu không nói thiên vị. Không thôi thì trước khi xuất ngoại bà đã chẳng chuyển nhượng chủ quyền nhà cho nữ sinh ngoại tộc trước sự bất bình của các con số. Chẳng trách số 6, giữa nghi ngút khói hương đã cảm lòng không đau:

- Em 8 tính sao cái nhà này?

- Tiểu muội mới đáp xuống đất còn tá hoả tam tinh, đại ca cho phép...chưa tính.

Lễ động quan cuối cùng đã được xúc tiến khít khao tươm tất cùng với sự vẻ vang của giấy phép mai táng, dưới đôi mắt chứng giám có ánh nhìn hơi nghịch của người đã khuất. Giấy khai tử thông thả rồi sẽ được bọc nhựa sau.

Trời mưa lâm râm lúc 7 giờ sáng. Nghe có vẻ xạo nhưng chuyện có thật trăm phần trăm. Đâu có phải lễ động quan nào trời cũng mưa cho tang gia thêm bối rối. Tôi tắt tả đi bộ từ nhà mình thuê đến nhà má mình đã cho mình, mất 17 phút. Thầy chùa rước từ Vĩnh Nghiêm đang chuẩn bị tụng kinh lần chót trước khi nhân viên nhà đôn Tân Lập làm những thủ tục cần thiết cho việc đưa Gigi về nơi an nghỉ cuối cùng.

Số 6, con trai duy nhất có mặt, lãnh đủ chuyện tế bái trong khi thầy tụng đọc râm ran từ một tờ sớ dài. Á, hình như có tên mình ở trong. Một mụn cháu nội trung niên bỗng ré vô tai cô 8 bằng giọng nam cao:

- Thế cô định xây nhà này lên mấy tám?

Sáu tám. Cô 8 xây lên mấy tám thì việc gì cháu phải quan tâm? Cái hòm sơn son thếp vàng còn nằm chình ình đó mà hỏi chuyện xây nhà. Thấy bà nội mà chưa? Sống hơn một thế kỷ, kinh qua bao lần nước nát nhà tan, xa từng đứa con, đứt từng khúc ruột, chịu đựng hi sinh kể sao cho hết, đến lúc nằm xuống không còn gì ngoài 6 tám ván hòm. Nghĩ vậy thôi, nói ra làm chi cho mệt. Thần khẩu hại xác phàm.

Bà con cô bác dàn hàng dọc hai bên hẻm nhỏ. Chợt nhìn thấy Nguyên. Tay này sáu năm trước có mẹ qua đời, vài ngày sau tang lễ đã gửi một thư viết tay qua đường bưu điện đàng hoàng.....còn nhớ hôm đám tang bà già bạn đến viếng đem bó hoa xanh, bảo là đã chọn vì tình bạn; nghe cảm động quá chừng. Thật là giây phút ít có trong đời. Mấy ngày sau chung sự chợt thấy bó hoa nằm lẫn lóc cùng đủ thứ hoa khác, chuyện bình thường. Tôi đã chọn một hoa ít bầm dập nhất đem ép vào sổ, để nhớ một tình bạn..... Công nhận tay này....ây thiệt. Ngó hấn trả lễ kìa! Vô cùng khó xử. Người trùm áo tang đầu đội khăn xô, không thể xoè miệng cười hơn hử tung hô vạn tuế tình bạn. Chờ nghe!

Trưởng nhóm phục vụ mai táng nhịp nhàng như nhạc trưởng. Sáu tay khiêng hòm y hệt nhạc công đang khuôn nhạc cụ chờ hiệu từ nhạc trưởng để khuyụ gối 25 độ gẩy giúp Gigi cúi chào

tạm biệt xóm nhỏ. Nằm teo tóp gọn lỏn trong 6 tấm ván bít bùng chắc Gigi rên rỉ như trong cái thư viết từ San Antonio gửi cho số 3 có lưu một bản photocopy cho số 8.....nhà này tự tay má tạo nên để ở trong lúc tuổi già, hui hút với con, đợi chờ các con đi xa về để sum họp. Má ở với con 7 con 8, tụi nó đi học tới ngày đi làm được, kể gả đi lấy chồng. Ba con ở Ao Kho có tiền trướat hữu ruộng đất, cất nhà mướn bếp nấu ăn tự do, má ở Sài Gòn chạy ngược chạy xuôi lo định vợ gả chồng cho hai đứa con gái. Hiện giờ ba tụi con còn tỉnh minh tụi con hỏi xem có đúng sự thật như thế không. Ông ở dưới lên có mua một đồng hồ treo trên vách, ít lâu gỡ xuống bán; hiện giờ cây đinh máng đồng hồ còn đó. Ba làm đủ thứ chuyện, nếu kể hết đâu có giấy mực nào mà tả cho nổi. Má thờ Ông Bà ba cũng đồ lư hương đi. Đừng gọi đây là nhà hương hoả. Hương hoả mà con cháu của Ông Bà, mấy người có biết ngày giỗ chạp chẳng? Nhà này tự tay má tạo, hồi sắp gả con 8 bên chồng cho 23 lượng vàng, má nhận của ấy để làm cái gác, sửa nhà cho có chỗ tụi nó ở cùng má. Hồi năm ngoái má định đi cùng với con 7 nên làm giấy tờ sang tên cho con 8, bởi vì 8 nó có phụ giúp trong nhà mỗi món vật dụng. Một lần nữa xin đừng gọi là nhà hương hoả. Căn nhà này không phải ở dưới Ao Kho bùng lên, xin hỏi ông già mới biết sự thật. Mấy con đi xa 30 năm mới về, ban đầu còn tới lui thăm viếng má, riết rồi có ai thêm đến, chề nhà buồn, nhà tối hù. Má biết vậy lâu lâu má nhớ tụi con má đi đến thăm các con cháu. Kể từ đây sắp tới má khỏi có bước chân đến tụi con, khỏi đưa tiền xe tiền bánh. Khoẻ rồi há con? Cũng nên mừng đi. Dứt tình mẫu tử rồi. Má kiểm điểm lại thật kỹ má có lỗi gì với tụi con? Dầu sao các con nên hiểu, người mẹ già đã tám mươi bốn tuổi, vì hoàn cảnh khổ não nên mới bỏ xứ ra đi, đi tới cái xứ ngôn ngữ bất đồng đâu có vui sướng gì. Nói thật với các con, mẹ đi tìm chỗ chết mà. Ngày đi của mẹ là ngày vĩnh biệt. Ngày rất lạnh lùng. Tụi con phải giải quyết việc nhà, đối với đứa em út mẹ giá con cô.....

Thôi chào nhé, xóm nhỏ. Trời xám, sũng nước. Lâm râm kiêu này Gigi thường nấu canh nắm rơm bún tàu, bông bí xào tép bạc, cá chốt kho tiêu, bảo trời ui ui ăn mấy thứ này để nhớ Ao Kho. Bà con cô bác đứng chật đầu hẻm. Một vài người nỗ má, quày quả trở đầu xe, chắc vội. Cùng ngồi xe đôn có số 6, số 7, số 8. Những số khác có lý do riêng. Chẳng hạn số 4 viện cớ nhạy cảm không muốn chứng kiến cảnh mẹ già bị thiêu ra tro ở Bình Hưng Hoà, số 3 do suy mạch vành đã biến cùng với số 5 tàn tật từ sau khi liệt, số 2 mắc bệnh công giáo kiêm nhiệm nhức mỏi do cao tuổi.

Bình Hưng Hoà cơ ngơi ra gì. Phòng nghi lễ lạnh lẽo. Vài tràng hoa tượng trưng được ai đó chọn mang theo từ nhà, dựng sơ sịa trước quan tài. Thầy lại tụng. Số 7 xả tang tại chỗ để hôm sau theo Japan Airlines về Mỹ. Quan tài sau đó được điều khiển cho hạ xuống một cái huyệt ảo. Không có ném đất ném hoa. Số 8 cúi chồm ngó xuống. Vĩnh biệt Gigi. Lúc đó nỗi niềm trào lên nhưng phải nuốt ngược.

Màn hình đặt gian bên cạnh cho thấy quan tài được đưa vào lò thiêu; hai phút sau TV có sọc. Không biết, nhưng có thể hình dung. Những lóng xương sụn xuống giống căn nhà bị hỏa hoạn, điêu tàn một nhúm tro. Như thế vẫn ấm áp hơn là để Gigi nằm dưới lòng đất lạnh với bọn dòm bọ tự tung tự tác. Thế là xong. Y như chương trình phát hình mỗi đêm, hết giờ thì có sọc hoặc lấm tấm.

Chiều cùng ngày Gigi đã nhập hộ khẩu chùa Già Lam quận Bình Thạnh, nơi người ta gửi cốt tro thân nhân trong những hộc tử 60x40x30cm có cửa kính trượt lắp khoá. Địa chỉ mới mang số 144 dãy A. Cùng hộ với Gigi là Zorba, con-người-chịu-chơi. Mười chín năm trước ông già tạ thế đúng nơi chôn nhau cắt rốn; địa chủ ngang dọc một thời, ngày tàn không có lấy một vuông đất an táng. Số 2 đã chạy vạy xin được một chỗ ở nghĩa trang công giáo. Phật tử pháp danh Dung Nhẫn tức con chiên Phê-rô Phan Thiên Tri chưa kịp nghìn thu ở nước Chúa, nhân dịp này đã được bốc cốt, thiêu, đoàn tụ gia đình với Gigi cho trọn nghĩa tào khang chi thể. Thuở sinh tiền các cụ bị nhốt trong nhà, cổng ràng dây xích sợ lú lẫn đi lạc, nay trong cõi vĩnh hằng tiếp tục được canh gác

nghiêm nhặt. Nhưng không sao, hồn đã phi phách đã lạc thì ba cái đồ lẻ tẻ như hũ chậu, hoa giả, trái cây giả, đèn chong giả, lư hương giả có bị lộng kiếng cũng chẳng hề chi. Lo là lo thân nhân những học lảng giềng dục vọng đê hèn ngứa ngáy nhón một cái do thôi thúc của lòng ganh tỵ nhỏ nhen. Sao ba má nó có hai cái chân đèn đẹp vậy mà ba má mình thì không?

Tình hình có vẻ im ắng, nhất là sau lần cúng thất tuần ở chùa với sự hiện diện lèo tèo của các con số – chính xác thì chỉ có số 6 với số 8. Cái nhà nay chỉ còn uy nghi nóc và nền. Tường nứt, trần thấm nước mưa qua mấy mùa chinh chiến đang trong tiến trình phân hủy. Tồn teng vài trảng hoa cườm sót lại trên tấm vách ngăn hai gian. Mấy cái tủ đã xộc xệch cánh, ống nước nghẹt, điện đóm tù mù, dây phơi đồ giăng ngang dọc trong diện tích sử dụng 4x14m trông không khác chi bát quái trận đồ. Người được cất đặt phân công nài nỉ van lạy kính trọng tâng bốc hậu hĩ để thay mặt các con số chăm sóc Gigi 13 năm qua chắc chắn có gu thẩm mỹ thuộc trường phái lập thể. Lắm liệt trên bàn là một bình hoa vạn thọ bằng nhựa vàng choé điểm xuyết những chiếc lá xanh bội thực diệp lục tố. Chân đèn bội ảm sáp lỏng chảy ngoằn ngoèo xuống tận chân của chân. Một vuông khăn trắng, kỳ chỉ tang, dệt bằng sợi tổng hợp, khùng bố một chữ ĐIỆN giữa hai dòng Hán tự đối xứng như liễn ngày Tết: Tư Thân Duy Vọng Bạch Vân Phi, Thủ Tự Bất Tri Hồng Nhật Lạc. Một ngàn năm đô hộ giặc Tàu, một trăm năm đô hộ giặc Tây, ba mươi năm nội chiến từng ngày, gia tài của mẹ để lại cho con là nước Việt buồn. Gigi hỡi, chiến tranh trong lòng người Việt Nam hoà bình là con, giờ đây thư hùng trận đấu súng giữa làm vệ sinh hay không làm vệ sinh, ép vô số hay không ép vô số những bông hoa ít dập, sửa hai cái tủ hay bán hai cái tủ, xây lại nhà rồi bán hay bán cho chủ mới xây lại, hoa cườm đưa lên xe đổ rác biếu lại cho tiệm hay đưa tiệm biếu lại xe đổ rác, ở hay không ở, đi hay không đi?

Tường đầu trận quyết đấu bất phân thắng bại nhưng cuối cùng tôi đã bỏ ra 3 tuần để quét dọn và thanh lý đồ cũ. Vừa làm vừa nghĩ, sách vở đi học từ hồi mới biết ráp vần cho đến lúc già sắp xếp ngăn nắp mấy chục năm nay chẳng lẽ bán ve chai? Búp bê, thú nhồi bông chất đầy tủ, đĩa nào cũng được làm giấy khai sinh có tên tuổi ngày nhập hộ khẩu nở lòng nào khai tử cả lũ? Khi dọn đồ đi chỗ khác ở, để Gigi hồi hương có nguyên cái nhà của chính mình, tôi đã không thể mang theo mọi thứ. Sau chừng đó năm quá khứ đã lốm đốm cứt gián và có mùi hăng.

Mà dọn dẹp chi vậy hử? Nhà này vừa buồn vừa xui tận mạng. Tuổi thơ dữ dội, tuổi trẻ cuồng nộ, tuổi già chùng hững; không nên trở lại hiện trường nơi đã xảy ra quá nhiều án mạng. Kiến trúc sư Việt kiều Gehry Cuong nói như đinh đóng cột:

- Tôi sẽ thiết kế cho chị một cái nhà độc đáo giữa những căn phố hộp. Sàn lát gỗ, tường ốp gỗ, ánh sáng chan hoà từ trên xuống dưới, cây xanh um tùm từ trước ra sau. Với 20 ngàn đô chị đã có một cõi niết bàn.

- 20 ngàn đô mà trong đó ông tính vô tư 4.368 đô cho chi phí thiết kế; kiểu này chắc tôi vô nhà đá chứ nhà gỗ gì!

Hay là bán quách cho khoẻ. Vừa đi làm vừa xây nhà vừa mắc nợ vừa ớn lạnh quá khứ vừa sợ án mạng vừa hoang mang không biết thọ được bao lâu cho đáng công nhập cõi niết bàn. Ừ thì rõ ràng cả đời mới có dịp này để tạo một lỗ châu mai đúng ý, nhưng có chắc gì bom mìn không nổ vô nơi trú ẩn? Lãng mạn thì còn đó chứ đâu, vậy để cho nó nghĩ xả hơi, khi nào tiện việc sổ sách sẽ lãng mạn tiếp.

Sau hai tháng rao bán đã có 6 người hỏi mua. Lùng khùng hết chỗ nói. Từ trước đến nay đã quen là người tiêu dùng, bây giờ mới biết cái truân chuyên của việc đứng bán. Mỗi lần có người hỏi mua phải hẹn hò giờ giấc, rồi đi bộ 17 phút từ nhà mình thuê đến cái nhà má mình cho mình. Mở khoá lách cách, vô nhà vạn đèn, quét một cái trước khi vạn quạt. Bàn thờ còn đó nhưng

nhang tàn hương lạnh; như đã có thừa với má, nào con có tội tình gì với cái bệnh suyễn di truyền. Nhằng nhì giá cả một hồi, hai bên sượng sượng hứa tới hứa lui xong thì tắt đèn tắt quạt khoá cửa lách cách, đi bộ 17 phút về lại nhà mình thuê. Có chủ nhật làm đến 3 chuyến, 6 lượt a-lê-rờ-tua.

Trong tuần cách hai ba ngày hàng xóm lại gọi điện thoại:

- Cô về coi cái gì trong nhà cô thúí quá.

Án mạng chứ gì. Mình giết người giấu xác ở trống mà lưới trời lồng lộng bắt dung gian. Cũng may lúc Gigi từ giả cõi đời về nơi gió cát mình có bằng có ngoại phạm rành rành chuyến bay SQ 333 của hãng hàng không Singapore, không thôi rất có khả năng bị buộc tội sát hại mẹ già hầu sớm chiếm đoạt gia tài. Thế là đi bộ 17 phút từ nhà mình thuê đến nhà má mình cho mình để hốt cútt mèo, xác chuột không đầu, đầu chuột không xác. Một kiếng hai què, hưởng gia tài kiểu này không biết lạc thú nằm ở nhà nào là chính.

Mới vệ sinh môi trường hôm trước, hôm sau hàng xóm lại gọi:

- Cô về coi...

Lại đi bộ 17 phút từ nhà mình thuê đến nhà má mình cho mình. Lần này, ô hô, án mạng thú thiệt. Số 3 tuy suy mạch vành đã cửa ổ khoá, bê số 5 tàn tật đặt giữa nhà, cong queo như dấu chấm hỏi: đồ mày dám?

Nhăn rúm

1.

Tình đầu của mẹ tôi là ông Dũ, một thầy giáo làng lưu lạc vô Nam từ Ngọc Hà, nói giọng miền Tây rất địa phương, vừa dạy học vừa kiếm thêm thu nhập bằng nghề buôn đất ruộng. Mẹ tôi tên Lang. Dũ - Lang. Hai ông bà có đứa con gái đầu lòng da đen nhẻm, được đặt tên Lãng Du.

Cái tên định mệnh, Lãng Du có số di dịch tợn. Do ở làng không có trường trung học, hết lớp nhất chị được gửi từ Vàm Mương lên Vĩnh Khúc trọ học nhà cậu Thìn nơi chị bị coi như cháu ghẻ. Được ba năm chịu không xiết bà mợ chì chiết, chị xin cha mẹ chuyển lên Sài Gòn ở đậu gia đình dì Ngọc, gần khu chợ Thái Bình. Giai đoạn này bà chị cùng mẹ khác cha của tôi trải qua nhiều

truân chuyên bởi dì Ngô ác không thua chi mụ Thénardier trong Những Người Khốn Khổ của Victor Hugo. Bao nhiêu là tiền và quà cáp của mẹ tôi từ dưới quê gửi lên cho dì, nhưng mong chị Du được đối xử tử tế, trái lại, y như tiểu thuyết, chị Du bị coi như một con đòi. Ngoài việc phải bồng nách mấy đứa con nhỏ của dì Ngô đến chai một bên hông, chị còn kiêm thêm việc vật trong nhà gọi là phụ tá cho bà người làm tên Tươi có cái mặt chửi cái tên vì trở trêu là nó thường trực bí xị. Do gian trước cách gian sau một khoảng sân nhỏ lại không có nhà vệ sinh nên cả nhà 6 người, không tính bà Tươi và chị Du, đi tiểu đêm trong một cái khạp mà sáng nào chị Du cũng phải cong lưng khuôn đờ vô cầu tiêu ở nhà dưới. Cái mùi a-mô-nhắc, theo như chị nói, *nó bám vô trong tóc rồi lẩn vô óc, nín thở vẫn xì ra theo lỗ tai, có khi làm cay mắt nữa!* Đã vậy còn bị ông dượng thỉnh thoảng dề một miếng chơi cho vui. Nặng bóp bậy bạ cho đỡ ghiền vậy thôi chứ thương yêu gì, cũng may chưa dám vượt qua vòng lễ giáo của một người chồng rường cột, một người cha bốn con, trong đó một đứa xấp xỉ tuổi chị Du.

Trong khi chị Du bôn ba phố chợ, vừa đi học vừa ở đợ, ở vườn ông Dũ làm ăn thua lỗ thiếu nợ lút đầu, phải bỏ trốn, sẵn tiện bỏ luôn mẹ tôi với cái thai 4 tháng. Vụ phá thai sau đó với sự giúp sức của một lang băm miệt vườn đã làm mẹ tôi kiệt quệ cả hồn lẫn xác. Thảm kịch này họ hàng chưa ai kịp biết, chị Du lại càng không, do mẹ tôi muốn bảo mật cuộc đào tẩu của ông Dũ lâu được chừng nào hay chừng nấy, một phần cho sự an toàn của ông ta, một phần cho bản thân và đứa con gái nhỏ lưu lạc. Đồ đạc trong nhà bị chủ nợ xiết hết chỉ còn trơ cái chõng nơi mẹ tôi nằm rên hừ hừ chờ ngày qua.

Không nhận được tiền hàng tháng từ mẹ tôi, dì Ngô đã thực sự coi chị Du như một con ở. Lu bu vậy nên chị học dở ẹc, có cái bằng trung học đệ nhất cấp mà rớt lên rớt xuống không biết mấy năm. Có lần chị giúp bà Tươi viết cái thư tuyệt mệnh để lại cho dì Ngô trước khi bà ta bỏ trốn; âm mưu bại lộ khiến cả hai bị phang một trận bằng thước bằng tóe máu đầu. Phải công nhận dì Ngô có khiếu tra tấn dã man. Phang thước bằng từ xa chỉ là bước lung khởi, qua giai đoạn trực khởi, đi tấn phạm nhân vào kẽ hẹp giữa hai tú đưng chỉ vừa ngám cho một người rồi quất túi bụi bằng cán chổi lông gà. Kẻ chịu tội hết đường tẩu. Sau đó là một bài mo-ran ngũ vị hương. Tại vậy mà có lần đi lấy 5 cái quần tây của ông dượng ở tiệm giặt ủi, bờ chờ bợt chợt thế nào trên đường về làm tuột mất một cái, chị Du sảng hồn không dám về nhà. Chị chui vào một trong những cái cống xi-măng để lẩn lóc chỗ công trường xây dựng, ngồi chồm hồm ở đó đến tối. Một tay khư khư 4 cái quần còn lại, một tay chị nắm cục gạch gói kín trong lòng bàn tay, miệng lầm rầm khấn *xin Trời Phật biến cục gạch thành cái quần tặc-gan có màu xám tro kích 42*, lâu lâu lại hé ra nhìn coi linh nghiệm chưa. Chị thiếp ngủ với cục gạch nóng hổi trong bàn tay nhỏ xíu, cho tới khi có ông cảnh sát đến rọi đèn pin. Mấy chuyện này về sau chị kể đi kể lại cho tôi nghe hoài, mỗi lần thêm thốt một chút, nhưng lần nào cũng làm tôi mê mẩn.

Ông Dững, một công tử vườn hơi cứng tuổi hưởng gia tài 400 mẫu ruộng từ cha già là Hội Đồng Chánh mới qua đời, đang loay hoay kiếm vợ thì cảm cảnh bợ vợ của mẹ tôi, một người đàn bà hầy còn nhan sắc, với ánh mắt bén mà không ác, hai bạnh cầm chữ điền đầy cương nghị. Chẳng phải ông không băng khuâng trước các cô thôn nữ môi mắt đưa đẩy, nhưng vốn có chút tây học, ông muốn cuộc hôn nhân của mình chừng và có một ý nghĩa nhất định; hơn nữa người đàn bà này biết đọc biết viết, đã có thời giúp chồng ăn nên làm ra, biết đối nhân xử thế, lại nghe đâu trong huyết quản còn lộn cợn chất Bắc kỳ 18 đời ông bành tở với gốc gác không tệ, chỉ do đời đưa đẩy về ruộng theo chồng. Vào thời điểm này, mẹ tôi được tin mật ông Dũ đã trốn ra Bắc. Vậy mới biết không phải ai đi theo cách mạng cũng đều có lý tưởng.

Dững - Lang. Rất không lâu sau khi ông Dũ biệt dạng, tôi ra đời mang tên Lãng Dung. Vẫn cái kiểu nói lái, đích thị là món sớ trường của mẹ tôi. Chẳng phải bà hay chữ, nhưng thấy tiện dụng, khỏi mất công suy nghĩ. May mà thuận nhip. Thử tưởng tượng một cái tên khác, Hùng - Lang. Lung Hàng, Làng Hung, Hang Lùng. Hoạc Cường - Lang. Cang Lường, Lương Càng, Làng

Cương. Thật chẳng ra làm sao. Ông Dũng hoàn toàn tán thưởng, còn khen Lãng Dung đọc lên nghe đất và mềm. Tên này cũng định mệnh, bởi tôi có một dung nhan cực lãng. Da dẻ có mịn màng trắng trẻo hơn chị Du, mũi không tõe loe cánh dày, môi đỏ chúm chím, nhưng hai mắt mài mại, con này đuổi con kia, không phải kiếu hai em kinh nhau sùng sỏ, cũng không phải tõe về hai hướng. Như thế này, nếu một em ở đúng vị trí, em kia lân la đến gần như hỏi thăm ê, sao đứng đó chi vậy, y như muốn đuổi đi chỗ khác chơi. Đại khái thì sự loạc choạc này không ảnh hưởng gì đến thị lực, tuy về sau tôi bị cận thị, một em luôn phải làm việc nhiều hơn em kia khiến việc xua đuổi lẫn nhau ngày càng gay gắt.

Tuổi thơ của tôi vì vậy không vui. Đi học thường bị bạn chọc. *Lêu lêu lé kim, liếm ke*. Rồi sẵn dịp *lêu lêu Dũng - Lãng, Lãng Dung*. Bị cười nhạo khuyết tật và bêu tên cha mẹ là chuyện nhục nhã kinh khủng đối với trẻ con. Trường học đối với tôi chẳng khác nào địa ngục. Mặc dù được các thầy cô thương vì học giỏi, chỉ có mấy đứa mù chữ trong Vàm là tỏ ra vị nể, do biết tôi cháu nội ông Hội Đồng, lại được mẹ cho ăn mặc sạch sẽ trông khác hẳn cái đám lam lũ suốt ngày mò tôm bắt ốc, lang thang mót lúa sau mỗi vụ gặt. Gá nghĩa với ông Dũng, mẹ tôi dần hồi phục cơ ngơi, tiếp tục gửi tiền cho dì Ngọ để nuôi chị Du ăn học. Hơn bao giờ hết, mẹ không muốn chị Du về lại Vàm Mương.

Chuyện học hành của tôi không khác với chị Du là mấy. Tôi vừa mới lên lớp ba, mẹ liền đày ra chợ Quán tá túc nhà cậu Thân, xin cho vô trường tiểu học thị xã. Sau mấy năm lành bình, công tử vườn giao mọi thứ cho vợ quán xuyên, lại thêm có chút của ăn của để đâm ra nhàn cư ngày nào cũng nhậu ba xi để với đám tá điền thân cận đến be bét. Tây học là vậy nhưng khi bí tỉ có bao nhiêu nho rùng mang ra vãi muốn thúí lỗ tai. Dần dà bổ sung thêm ngón khóa thân cưỡi kim ngư, rồi chỉ cần ngà ngà đã hươi đoản đao, múa trường kiếm, sẵn sàng chém bỏ mạng tào khang chi thế. Em ơi, *tinh như một đường gương*... Trong nhà không lúc nào yên, bởi mẹ tôi cứ rình cho ba tôi tỉnh rượu để đay nghiến, chữ nghĩa ra gì; hai người có khi quần nhau đổ máu mặc tôi gào khóc kinh hãi. Tiềm tàng lập trường chính trị ba phải từ hồi nào không biết, hôm thì đội cái vìm trên đầu chân nam đá chân xiêu miệng chữi tổng thống phe quốc gia, hôm khác lại ngậm thơ con cóc cười nhạo chủ tịch phe cách mạng cáo hồ lộ tẩy lòi đuôi. Hai ba tháng bị Việt Minh cảnh cáo, vài ba tuần bị phe chính quyền bắt nhốt dần mật. Mẹ tôi một mặt lo gửi tiền lên Sài Gòn cho dì Ngọ, một mặt mượn người chèo ghe lên thị xã cống cho gia đình cậu Thân toàn đặc sản hảo hạng miệt vườn, còn thì cứ chạy vạy tảo tần thăm nuôi người hùng sa cơ trên đường cứu nước.

Đến đây chưa có ma quỷ hiện hình, nhưng rõ ràng là trong mỗi người đã nhập nhòa bóng tối, đầu óc vẫn vũ mây mù như chực mưa bão. Tám tuổi, tôi lủi thủi tị nạn trong gia đình cậu Thân, chơi một mình trong sân trường, khóc tủi phận trong vườn cà cạnh cái má đá của ông ngoại.

2.

Cái bóng tối đó trùm kín ngôi nhà ba gian hai chái ở Vàm Mương làm mẹ tôi ngộp vì bùng bùng. Đường tình duyên long đong, không có mệnh thân cư phụ nhưng do tính lo xa, lần này bà đã khôn ngoan tích cóp phần mình đủ để vạch mây đen tìm một chút nắng cho bản thân và hai đứa con gái nhỏ đang ăn nhờ ở đậu nhà họ hàng. Đầu tiên mẹ đẩy tôi từ chợ Quán lên chợ Thái Bình, cho nhập cục với chị Du ở nhà dì Ngọ. Mụ Thénardier tuy thấy vướng víu phải cưu mang thêm một đứa nhỏ, vẫn đánh hơi được cái lợi trước mắt. Thật khó từ chối khi mà cùng theo tôi vô cái gia đình đái đêm trong khạp là đôi bông tai cẩm thạch mẹ trân trọng dâng dì với lòng biết ơn sâu xa. Bỏ tôi lại đấy để về Vàm thu xếp công việc, mẹ hứa sẽ sớm quay trở lên đón hai chị em tôi đến ở nhà mới.

Tôi bắt đầu làm quen với chị Du. Hai chị em cách nhau 10 tuổi. Chị đã lên đên 3 năm ở nhà cậu Thìn, 7 năm ở nhà dì Ngọ, khi tôi được sinh ra thì chị đã rời cái hốc bà tó của Làng Duyệt rồi. Thiếu nữ 20 da vẫn ngăm đen dù đã là dân thành thị, tóc túm lơi lơi bằng kẹp ba lá inox, mặc áo

dài tê-tơ-rông, vẫn còn ạch đụi lớp đệ tứ, đã có bồ - một chàng tuổi trẻ mặt mũi nhòe nhẹt, dù cố gắng lắm tôi cũng chẳng nhớ được mấy tí nét. Đối với chị, tôi là cục nợ. Mẹ dặn *phải lo cho em nghe chưa, đưa đón nó đi học đàng hoàng, dạy nó lễ phép với dì dượng và các anh chị trong nhà, quyền huynh thế phụ, một giọt máu đào hơn ao nước lã*. Khoảng cách tuổi tác làm tôi phải ngược lên, ngưỡng mộ lẫn kính sợ. Trong gia đình dì Ngọc, chị vẫn chẳng là gì nhưng sự thâm niên đã cho chị một vị trí nhất định trong quần thể đó. Phần nữa, mấy người anh chị họ của tôi tuy chẳng nề nang gì vẫn có vẻ mền da mền thịt cái người đã bông nách, rửa dĩa và đút cơm họ đến chừng ấy năm. Bà Tươi chính thức được tha cho về quê làm ruộng do chị Du đã lớn và đã quen việc.

Hai chị em được cho ở nhà dưới, ngủ chung trên cái phản bèo ngang một thước, bèo dài một thước tám. Đó cũng là nơi chúng tôi ăn uống, học hành, kiêm luôn những sinh hoạt khác. Trên cái phản đó tôi bày hàng chơi một mình hoặc nằm ngủ khò chán chê mà chẳng ai để ý tới. Một tháng 2 lần chị Du cắt giùm móng tay móng chân; rủi nhằm lúc ông dượng đang ngủ trưa, hai chị em phải trùm mền ngồi lọ mọ trong đó để dượng không phải nghe tiếng lác cắc hay xì xào. Nói là xì xào chứ thật ra chỉ có mỗi chị Du vừa cắt móng tay vừa dần vật chì chiết máng tôi *mày chẳng những ở dơ mà còn làm biếng, ai cho mày vọc đất dang nắng, đồ ham chơi, đồ ngu tằm không biết kỳ cọ trong nách trong háng, mày vô tắm lại cho tao coi, mày làm toán chưa, sao không chịu hỉ mũi cứ để vậy mà hít tòn tọt...* Thi thoảng vui trong người, chị kể lại chuyện đã từng viết thư tuyệt mệnh giùm bà Tươi và chuyện làm rớt mất cái quần tạc-gan màu xám tro của ông dượng. Những lúc đó hiếm hoi nên tôi sượng lắm. Một lần, do phải tắm đi tắm lại nhiều lần tôi bị trúng nước nằm sốt mê man; cảm thấy trách nhiệm, chị Du chăm sóc ra gì, đêm còn ngồi bên cạnh hát bài Lòng Mẹ ru tôi ngủ. Bài hát này chẳng hiểu vì sao ám ảnh tôi suốt đời, đến nỗi về sau cứ nghe ban nhạc đám ma đánh trống cà inh cà inh thổi kèn tè te te te te té tè tè tè là tôi lạnh xương sống, nổi da gà.

Rõ ràng đối với chị Du tôi là tai bay vạ gió làm chị thêm cục. Một mặt chị thấy vô cơ mà gánh thêm trách nhiệm đối với đứa em cùng mẹ khác cha, một mặt chị gặm nhấm cảm giác sượng sượng đa đã vì nay đã có đối tượng cho chị trút xả hờn tủi sẵn tiện chứng tỏ quyền uy, thứ mà trước đây chị chưa bao giờ được dịp thể hiện với bất cứ ai. Chị không giấu giếm sự khinh bỉ, cho tôi là kết quả của một cuộc hôn nhân ngoài pháp lý, căm ông Dũ bỏ của chạy lấy người, thù ông Dững lấy mẹ ra khỏi cuộc đời chị rồi lại lấy ý nghĩa cuộc đời ra khỏi mẹ, hận mẹ không có cái chính chuyên của một người đàn bà và ghét tôi đã choán cái chỗ mà lẽ ra tôi không đáng có. Thỉnh thoảng chị long mắt lên nhìn tôi, cắn răng khít rít rồi buông giọng đấng và uất, *tao lấc, tao lấc, lấc cho cái Vàm nó rớt ra khỏi đầu*. Về chuyện này, một đứa nhỏ 10 tuổi làm gì hiểu nổi đầu cua tai nheo. Ngoài những cái vừa nêu thì tôi khá được việc khi làm chứng nhân vô tư cho mỗi lần chị đi chơi với bồ. Dắt tôi theo, chị tránh được rắc rối từ phía dì dượng. Thật ra dạo ấy, có bồ chỉ có nghĩa là đi ăn kem hoặc ngồi bờ sông uống nước dừa; hai anh chị thủ thủ thủ thủ, có khi sượng sùng nắm tay nhau. Trong khi đó tôi xớ rớ không biết làm gì ngoài việc vọc chán chê mớ ly tách chỉ còn cặn ở đáy rồi ngáp đến chảy nước mắt sống. Cứ như vậy mà hai chị em lây lất với viễn ảnh sớm được về nhà mới mẹ hứa sẽ mua. Trong khi đó, ở nhà trên họ vẫn đái đêm trong khạp.

3.

Mẹ giữ lời. Chắc là phải vất vả lắm mới thoát thân khỏi những đường gươm tào khang chi thế của ông Dững, chạy băng qua những cánh đồng đầm tiều của lảng giềng, bạnh xương hàm chữ điền chèo ghe ngược lên thị xã, đón xe lỏi ra bến lục tỉnh, rồi đường trường xa muôn vó câu bay chập chùng mẹ vượt hơn 300 cây số, ngất ngư hai cái đò qua sông Cần và sông Mỹ, phần phật xích lô máy về chợ Thái Bình để cuối cùng có thể nắm tay hai đứa chúng tôi, giọng quyết liệt, *đi con!*

Đó là một căn phố nhỏ bằng cái lỗ mũi nằm trong hẻm chùa Kỳ Yên, nền lát gạch bông ô vuông trắng xanh, phía trước có hàng rào lưới sắt, kế liền cổng là hàng hiên 5 tấc, rồi một phòng vuông vức cho đủ thứ sinh hoạt của ba người, phía sau bếp có một hồ nhỏ bằng xi-măng dành chứa khoảng 10 mét khối nước, do cả khu phố chưa được lắp hệ thống nước máy. Mỗi ngày mẹ mượn chú tám Nhấn gánh 5 đôi nước giếng từ nhà ông Tòa đổ vô hồ, xài cảm hơi. Đối với chúng tôi, chừng đó đã đủ thần tiên. Tôi ngây ngất được ở gần mẹ, được ăn những món mẹ nấu, được không nhèo đòi mua cái nọ cái kia. Tính ra chặng đời vất vả của tôi ngắn ngủn so với 10 năm khổ nạn của chị Du. Có nhà rồi, chị Du học hành khá hơn tuy 24 tuổi mới lấy xong bằng tú tài đôi. Nghỉ học, chị kiếm được chân thư ký trong một hãng buôn, đi làm bằng xe solex. Chuyện bỏ bịch bèn bĩ qua nhiều thăng trầm nay đậm đà công khai khiến mắt môi chị mượt rượt. Tôi thường len lén ngó chị trang điểm, vô thức niễng đầu theo cách chị ghim cây bút chì đen viền hai mí mắt, bặm môi theo dõi chị đưa cây chổi nhỏ quét vuốt hai đuôi chân mày.

Mua xong căn nhà 78.000 đồng, mẹ chẳng còn gì ngoài một ít nữ trang. Bà con cô bác mỗi người tử tế góp cho một món. Tủ đựng chén của bà giáo Lương, quạt máy của ông Hai Phước, vạt giường của ông Tòa, tủ đựng của cậu năm Huỳnh. Chị Du mỗi cuối tháng lãnh lương bỏ túc thêm vài món lặt vặt. Dần dần chúng tôi gần như không thiếu thứ gì tuy phần lớn xộc xệch chấp vá, phải chêm, kê, chèn, cặp, ràng, nẹp mới dùng được. Tường mẹ yên vui, đầu có, lâu lâu lại thờ dài đánh thượt, rên rĩ *đang ở ba gian hai chái giờ chui vô hốc kẹt này trốn cái hũ hèm*. Cỏ về như mẹ vẫn thất thỏm, ngay ngáy chuyện đời không biết còn gì nữa chẳng.

Tôi mười sáu tuổi, tóc dài hơi quăn dợn tự nhiên, da trắng trắng, người mong mỏng, hai mắt mài mài. Hôm nào thần kinh thị giác khoe khỏe, lưỡng nhãn ít hàm hè đuổi nhau, ngó chung chung cũng xinh xinh. Vẫn ít bạn, vẫn sợ chị Du - lúc này đã dứt tình đầu, hướng cảm xúc sang một ông đồng nghiệp trong chỗ làm việc. Quyền huynh vẫn thế phụ bởi tiếng là có cha theo tây học, tôi chưa được ông Dũng dạy cho nữa chữ. Còn mẹ thì bảo, *ói, mấy chuyện đó tao biết gì, để chị Hai mày lo*. Chị Du thay mặt phụ huynh ký sổ học bạ, ký đơn xin nghỉ bệnh, quyết định sinh ngữ chính sinh ngữ phụ phải học ở trường, chọn ban B bắt tôi theo toán. *Mày lơ lơ mơ, lẳng mạn chép thơ văn lung tung, lại bày đặt viết nhật ký, theo ban C có mà chêm nhẹp, còn ban A thì mày làm biếng đầu có chịu học thuộc lòng*. Tôi giải phương trình đại số, rị mọ hình học không gian, nhưng giấu bên dưới các quyển sách giáo khoa là tập giấy pơ-luya mỏng màu hồng để chép thơ Nhã Ca, Trần Dạ Từ, Trần Đức Uyển, Viên Linh, Du Tử Lê, Nguyễn Sa, Lê Thanh Xuân, Nguyễn Xuân Hoàng, Nguyễn Đạt.... Mê tí tồ lò những câu như

Tôi mở lớn cửa vườn để mọi người vào nhìn

Nhưng có nhìn xin đừng hái

Lá hồng tôi đã chín vàng

Sắp về đến cội

(Nhã Ca)

Khi nào lấy ta mang theo cái cưa

Nhớ con dao phay nhớ cái dùi to

....

Cưa để cưa chân chú để làm gì

Chân bị cụt rồi chân chẳng còn đi

...

(Nguyễn Sa)

Nếu đôi lúc thầy giảng bài con ngủ gục

Hoặc hò reo như một chỗ không người

Thầy tha thứ cho con đừng gắt gỏng

Vì bây giờ không còn chỗ vui chơi

Thuở mới lớn thềm đôi chân của biển...
(Lê Thanh Xuân)

Tôi tâm niệm như thần chú những câu thơ trong *Bài Luận Làm Tại Nhà* của Nguyễn Xuân Hoàng.
Tôi chợt sinh ra như loài thảo mộc
Rồi bỗng lớn lên như lũ thú rừng
Xương thịt mẹ cha cho cùng tiếng khóc
Anh em mỗi người tặng chút yêu thương
Năm lên 7 tuổi theo lời mẹ dạy
Sáng sớm đến trường ngồi đó nghĩ ngợi
Đường làng phân trâu gái mùi cỏ dại...

Những bài thơ tôi chọn, đọc lên nghe bùi ngùi, dễ chịu, âm vọng như trôi theo nhịp thở làm tôi đắm đuối. Điểm Toán vì thế khi nào cũng dưới trung bình. Mo-ran ngũ vị hương từ chị Du, hẳn được ướp lâu ngày bởi dì Ngọ, là thứ mà tôi phải thường xuyên vận nội công để cầm cự mỗi khi đưa học bạ cho phụ huynh ký.

Do không có phòng riêng, tôi chỉ có thể nháp nhộm chép thơ khi chị Du đi làm. Không có ai để tâm sự, thay vì tỉ tê với Kitty như Anne Frank, tôi viết hàng ngày, bắt đầu bằng *Audrey yêu dấu* hoặc *Alain thân mến*, đơn giản chỉ vì mê đôi mắt đẹp của Audrey Hepburn và Alain Delon. Quyển huynh thế phụ có lần đã phát giác trong nhật ký Lăng Dung: *năm nay tôi mười sáu tuổi mà vẫn còn trinh, điều này ám ảnh tôi suốt ngày*. Câu này chép của Nhã Ca nhưng không được cho vô ngoặc kép. Bốp, bốp. *Mày đọc Ngoài Đêm của Thế Uyên? Đã cảm rồi sao còn dám?* Sau này đọc Văn Học Miền Nam của Võ Phiến mới biết Thế Uyên chuyên trị tình dục, chứ hồi đó có được phép đọc đâu mà đòi truy theo sách.

Ăn hai bạt tai oan mạng. Lo mà khóc cho đã đi, bề nào cũng bị bốp rồi, dính chính cũng vô ích. Tôi trở thành đứa hư thân mất nét trong mắt chị Du. Thành thật mà nói, hai cái tát nháng lửa đã khiến độc giả thiếu niên né Thế Uyên đến hai phần ba thế kỷ còn lại, còn Nhã Ca thì bất công thay, vẫn được tiếp tục đọc. Mọi chuyện tồi tệ hơn khi chị Du thỉnh thoảng xin phép mẹ đưa bỏ về nhà. Sau ông đồng nghiệp còn vài ông nữa, ông nào cũng phong cách văn học hoặc tiền chiến hoặc hiện đại, chữ nghĩa lưu loát, mắt mũi tinh nhạy chất chứa bao nhiêu là tâm hồn và sự uyên bác. Thần sắc chị Du ngày càng long lanh, nước da ngăm bồng trở nên duyên. Tôi đứng xa chiêm ngưỡng nhưng mấy ông kệ thì thoảng lại sấn đến gần bồng lơng vài câu với em gái nhỏ; có ông còn thì thầm rủ đi ăn kem, dặn dò *nhớ đừng để chị Du biết nghe*. Nghĩ mà coi, ông nội tôi cũng không dám đi, dù có mê kem đến chảy nước miếng. Dĩ nhiên thời ông Hội Đồng chưa ai được thấy cục nước đá ra làm sao, nói chi đến chuyện ông nội tôi đi ăn kem với bỏ chị Du. Mấy vụ rủ rê này sớm bại lộ thôi, bởi ngó thấy cái mặt gian xảo lấm lét lưỡng nhãn bất đồng tâm bất trung của con trời đánh mỗi lần các ông đến chơi, chị Du sinh nghi đưa em trặc nét hẳn đã phạm tội tổ tông do đã thềm mất trinh quá mà.

Mẹ thất tha thất thỏm là phải. Ma men hiện về đứng trước cửa, hồn xác đề huề. Ông Dũng đã truy ra hang ổ của con đàn bà phản trắc. Cái lỗ mũi trong hẻm chùa Kỳ Yên nay chèn nhét 4 mạng. Với số tiền có được từ việc bán sạch mấy trăm mẫu đất ruộng sau khi đã chữa một thẻo hương hỏa, ông Dũng quyết định làm cư dân thành thị, thường trú với sự tự tin. Khổ, tiền ông ông xài. Ba mẹ con vẫn giật gấu vá vai với đồng lương khiêm nhượng của chị Du, nay thêm một miệng ăn. Mẹ lấy có gì đuổi người hùng đi chứ? Thành ra vẫn cứ phụ thê tại đường, thiếu kim ngư để ngất ngưỡng và gươm đao để loang loáng, nhưng bí tỉ thì vẫn. Người hùng lâu lâu làm nư ra ở khách sạn, nghe đồn có thuê bao một em tre trẻ miệt dưới. Có lần Người bắt chợt hỏi chị Du cặp kiếng mát này mua bao nhiêu, khiến giác quan thứ tám mách bảo mẹ đàn bà thiếu cái chính chuyên rằng ma men vẫn hút hồn được gái bằng mãnh lực kim tiền. Chắc mẹ không thềm

ghen đầu, nhưng tôi thấy mẹ dùng bút nguyên tử đồ rạch nát tấm hình em bé quê tìm thấy trong túi áo ông Dũng, bảo *cho nó gặp hoạn nạn tai ương đáng đời dĩ nguyện*. Với hũ hèm trong nhà, chị Du thôi không mời các văn nhân về chơi, dùng một cái chị tuyên bố lấy ông đồng nghiệp trong hãng buôn.

4.

Đám cưới trọn bộ lễ mễ. Tôi đủ lớn để mặc áo dài phù dâu đứng chung với mấy nàng ẹo ẹo khác. Ông Dũng xi một cái rồi bỏ đi nhậu, nói *nó đâu phải con tao*. May gì đâu, không thời thì sui gia đang gái sần sần hừng chí phun phì phì nho rùng cho phía đàn trai thúí lố tai chơi. Mẹ thờ cái khi tạ ơn ông bà ông vải. Xe đưa dâu đưa về Long Thành, mấy nàng phù dâu ngồi băng ghế sau, cô dâu ngồi phía trước, chú rể lái. Nhìn mấy sợi tóc con sau gáy chị Du với từng lọn vén cao gói trong khăn vành dây, tôi chợt nghĩ hay là trong vụ này có vài người hi sinh ?

Chị Du không phải làm dâu ở tỉnh, trái lại còn có nhà riêng khang trang ở hẻm Lập Thành gần cổng xe lửa số sáu. Từ hẻm này về chùa Kỳ Yên gần xịt ; mẹ tôi trưa trưa lại chụp nón lá lên đầu, lúc lắc xâu chìa khóa kếp mới được tân lang và tân giai nhân giao cho, bảo *tới coi con Du nó cần cái gì*, thực ra là để chùi lau quét dọn giùm con gái bận đi làm cả ngày, sẵn tiện tránh ông Dũng sắp xiêu vẹo mò về sau cuộc nhậu từ thuở bình minh, dù chạng vạng hoàng hôn Người sẽ lại lên đường nhậu tiếp. Ở thành phố không có tá điền thân cận để thù tạc, ma men ra quán gần nhà ngồi tì tì cụng ly vô chai chửi đồng *đụ mẹ bậy coi thường tao đâu có được !* Vậy mà tôi cứ việc coi thường, có lúc còn muốn gây án mạng. Đã có lần nửa đêm tôi bỏ tóc xõa, chân không mang dép vừa chạy vòng vòng xóm vừa rú như bị quỷ nhập. Lố mũi hẻm Kỳ Yên không có lối thoát hiểm, gọi là lố nhưng bí. Đêm nằm chung với hũ hèm trong cái diện tích nhỏ xíu, nghe chửi thề ngay sát bên tai, ngửi mùi ọc ụa của nhà trí thức yêu nước, rồi người đàn bà thiếu chính chuyên hươì cây treo mùng đập bụp bụp vô cái đồng ái quốc thù lù trong bóng tối. Ấm và nhớt, và tanh, và nhão nhoẹt.

Tôi bắt đầu hư. Bây giờ em mới bắt đầu nè chị Du ơi ! Giữa 10 và 20 là khoảng cách giữa một đứa nhỏ và một thiếu nữ, nhưng giữa 20 và 30 thì mình ngang cơ được chưa ? Mới năm thứ hai đại học tôi bỏ ngang đi làm kế toán làng nhàng trong xưởng giấy Cogido, nuốt không vô mấy xấp cours dân luật, công pháp, đối chiếu. Chị Du nói đúng, tôi không sành món học thuộc lòng. Chọn luật khoa vì định giết người rồi tự biện hộ, nhưng coi bộ không xong. Phần nữa, già đầu còn xòe tay nhận tiền từ vợ chồng chị Du coi có được chăng ?

Chồng chị Du tên Kiên, tiêu biểu cho hình ảnh một viên chức cần mẫn. Tuy làm hãng tư, ông ta nguyên tắc thấy ón. Trước khi cưới được chị Du, chàng ôm mối hận tình 6 năm ngồi chờ nàng đi tìm ý nghĩa siêu hình của cuộc đời nơi những người đàn ông kiến thức hàn lâm. Trong thời gian này chàng tậu nhà cửa, sắm sanh tươm tất đến từng món nhỏ trong nhà bếp, tin chắc như đinh đóng cột rồi sẽ có lúc nàng cần một bến đậu. Hình như việc chị Du muốn chui ra khỏi cái lố mũi hẻm chùa Kỳ Yên có hơi hướm máu me từ người cha dượng. Ngoài ra, các văn nhân tuy dập diu nhưng mắt mũi láo liên, thơ tình viết cho em này đề tặng em khác, phấn hoa lả tả tình chị duyên em. Và Kiên thì, định mệnh thay - cái tên, vẫn tro gan cùng tuế nguyệt. Lấy ông Kiên ở tuổi 30, chị Du chỉ việc *bé cái thấy qua ở nhà mới*, nói theo kiểu của mẹ. Tưởng vậy là sướng đời, làm chết. Bể một cái chén của lão cũng phải giấu miêng, gầy một chiếc đĩa của lão cũng phải đãi bôi giả lả. Chăn gối thì rạch rời như khách mua hoa ; cái này chị Du tiết lộ chứ ai chui vô mùng họ ngồi coi đầu mà biết. Có vẻ lão đang rửa hận. Lục trong mớ giấy tờ của lão, chị Du té ngựa té sấp vì mấy tấm ảnh các em ở trường, tưởng đâu hình người mẫu cất từ tạp chí playboy, hóa ra phía sau tấm nào cũng có chữ ký đề tặng. Rửa hận kiểu này làm sao sạch được hận. Đàn ông thật là cái thứ... Chị em phụ nữ, hãy cảnh giác với những viên chức cần mẫn ! Nhưng thôi, nói một hồi đụng chạm đến ông Trời, vốn cũng là giống đực chứ đâu.

Vậy mà rồi họ cũng hợp tác hạ sinh được một hoàng nam. Thời gian chị Du ở cũ, lão Kiên ghé tai em vợ nói nhỏ *anh cưới chị Du vì muốn ngồi cùng xe hoa với em*. Nhộn, nhưng chẳng lẽ cho chó ăn chè như ông Dũng. Tôi cười hi hi nói, *giỡn hoài, bà Du xé xác tui đó*. Méch lòng, lão nói *em ngu lắm*.

Vừa ngu vừa hư. Đạo ấy tôi là người yêu của lính. Ban đầu là thiếu úy thông dịch viên chiến trường, xong tụt xuống chuẩn úy Quân Trường Thủ Đức, rồi leo lên trung úy Quân Y, chấp sau đại úy Hải Quân, cuối cùng trở lại hàm thiếu úy binh chủng Thủy Quân Lục Chiến. Chúng tôi gặp nhau dần dần theo kiểu domino trong các buổi tiệc sinh nhật của bạn bè, phần lớn họ thích tôi vì *em có dáng mỏng như thơ* - một bài thơ, không dày như toàn tập hay trường thiên, *với đôi mắt đẹp và buồn nhìn vào cõi mộng lung* - hai em hai cõi. Mấy tay này, tiếc thay, chết như sung rụng. Tôi ôm nỗi buồn góa phụ cô đơn rên rỉ nhạc Trịnh *anh nằm xuống sau một lần đã đến đây ...* Đến hẻm chùa Kỳ Yên đó, nhưng thường bị lão trượng ma men hiện ra múa võ lừa nam nhi chi chí chạy thực mạng nên chưa kịp làm nát đời nhau. Rồi

Em đi qua cầu

Có gió bay theo

Thổi bùng khăn tang

Trắng xóa khung chiều...

Hát chơi đờ buồn vậy chứ ai mà để tang cho mấy ông, đã có vợ con anh chị em họ lo chuyện đó. Yêu hàm thụ theo kiểu em gái Dạ Lan thủ thỉ với các anh chiến sĩ trên đài phát thanh, tha hồ nỉ non

Tôi có người yêu chết trận Pleime

Tôi có người yêu chết trận Chu Phong

Tôi có người yêu chết trận A Shau

Tôi có người yêu chết trận Ba Gia

Chết thật tình cờ chết chẳng hẹn hò

Không hận thù nằm chết như mơ...

Mẹ nói kiếm ông nào già già ưng đại như chị Hai mày đó, chứ thanh niên đời nay phơi thây chiến địa như cơm bữa.

Đã khá lên đâu mà nghèo xuống mặt rệp rồi. Bắn nhau đùng đùng mấy tháng, hết thành phố này thất thủ đến tỉnh kia rơi vào tay địch. Địch ở đây thật ra là anh em cùng mẹ khác cha giống hai chị em tôi, muốn nối vòng tay lớn. Những người không chịu nổi tim cách chui ra khỏi vòng tay. Vài đêm trước khi máu anh em chảy đến Sài Gòn, dân chúng níu nhau chạy tán loạn, chen chúc leo lên các cao ốc trong thành phố với hi vọng được trực thăng Mỹ bốc đi. Luồn trong các con hẻm, lính tráng phe quốc gia vất bừa vũ khí, tuột bỏ hết quân phục chỉ chừa cái quần đùi, thất thểu ra đường cái tìm lối về nhà. Tôi ngồi trong nhà thò mặt ra cửa sổ nhìn hoạt cảnh buồn, nuốt nước miếng nghe đau trong cổ họng như bị cảm cúm, nước mắt ràn rụa trào nhưng không phải khóc. Có cái gì như đang bị đè xuống nhưng tự trỗi lên rồi bung ra. Lâu nay đọc tiểu thuyết diễm tình, đâu có biết thế nào là sự sụp đổ của một chế độ, đâu có hiểu tại sao lại có kẻ chạy trốn hòa bình. Trên đài phát thanh người ta cho tua đi tua lại bài Nói Vòng Tay Lớn của Trịnh sĩ.

Rừng núi dang tay nối lại biển xa

Ta đi vòng tay lớn mãi để nối sơn hà

.....
Cờ nổi gió đêm vui mỗi ngày,

Dòng máu nối con tim đồng loại

.....
Người chết nối linh thiêng vào đời

Những lời hát được lập đi lập lại lồm bồm câu được câu mất chen vào nhịp vỗ gập của đời sống hàng ngày khiến trong người ai cũng vô thức âm ư cùng một điệu nhạc.

Ông Dũng mất hết số tiền bán đất gửi trong ngân hàng. Tôi thất nghiệp. Mẹ lại tất tả ngược xuôi quơ đồ trong nhà mang ra đường ngồi bán tháo bán đồ kiếm tiền mua bo bo cho 3 nhân khẩu. Chao đảo lập trường chính trị, nhà ái quốc tạm hưu chiến vài hôm khiến không khí trong nhà u ám còn hơn lúc ông ta đang trong thời kỳ hoạt động. Tôi nằm lên nằm xuống thỏa thuê rồi cứ tờ mờ sáng lại cầm sổ đi xếp hàng mua nhu yếu phẩm. Phía chị Du không khả quan hơn là mấy. Hai ông bà mất việc, nhưng kỹ lưỡng như lão Kiên hẳn phải còn của ăn của để, thành ra lâu lâu lại thấy mẹ giấu đồ tiếp tế bên dưới tủ thờ.

Không thấy ông Dũ xuất đầu lộ diện như phần lớn các ông bà tập kết cùng thời điểm ông ta đi trốn nợ. Mẹ nói ngữ ấy chắc đã vợ con đùm đề, không dám trời đầu về sợ bại lộ tung tích ô uế lý lịch đảng viên ; cũng có thể ông ta đang sống đâu đó cùng một thành phố trong một vi-la tiếp quản có hồ bơi và đàn dương cầm, đang xưng hùng xưng bá ở một địa phương miệt lục tỉnh, đang ngồi ghé chính quyền tung hô vạn tuế lý tưởng cao đẹp. Chị Du không có vẻ gì muốn tìm lại người cha biệt tích, không thôi thì cả nhà đã được hưởng chế độ ưu đãi dành cho gia đình cách mạng rồi. Ai biết chuyện cũng hùi hụi tiếc. Chỉ có người trong cuộc chẳng tha gửi gió cho mây ngàn bay.

Dù gì, trừ vài triệu người bỏ mạng trên đường bôn ba *nắm tay nói liền biển xanh sông gấm, nói liền một vòng tử sinh* thì mấy chục triệu người còn lại vẫn sống nhăn răng. Người nào người nấy xương sọ muốn lòi ngoài da, không vui cũng thấy hai hàm răng trắng ớn phơ ra như cười. Tôi hóa rồ vác đơn chạy lung tung, cuối lá đơn nào cũng có một đoạn lâm ly y chang thư tình, trước khi ký tên còn thề bán mạng sẽ làm việc với tinh thần tập thể cao ngất ngưỡng, quyết tâm đóng góp cật lực cho cách mạng đến giọt máu cuối cùng.

Không vướng lý lịch gia đình quân nhân chế độ cũ, tôi sớm tìm được chân đứng máy ở một hãng dệt do chính quyền mới tiếp quản từ một giám đốc bụng bự đang bị cải tạo vì tội giàu mà than nghèo. Cuộc sống trở lại không y như cũ nhưng nó khiến người ta bận bịu trong nỗ lực thích nghi.

Non non một năm sau, tôi đang giao lưu tình cảm với một ông sồn sồn lừa con phản vợ, vốn là quản đốc trong hãng dệt chỗ tôi làm, thì hay tin lão Kiên uống thuốc trừ sâu. Trừ chi không trừ, nhè mượn con sâu mà trừ mình. Nghe kể sáng đó chị Du bỗng hoàng nam đi chích ngừa nói sẽ ghé nhà bạn ở chơi đến chiều, lão nghĩ làm ở nhà ực nguyên chai Visher 25ND, còn quyết tâm tọng thêm một chai Bassa 50EC. Trật tự trước sau giữa hai chai này không quan trọng nhưng chắc cú lão có lăn lộn co giật kịch liệt trước khi trút hơi thở cuối cùng. Khi được phát giác người ta thấy lão nằm đút đầu dưới giường trong phòng ngủ, hai chân thò ra ngoài. Cái chết này khiến tôi đánh giá lão khác đi, cho lão 7 điểm trên 10, khá chênh so với điểm dưới trung bình thường lão còn sinh tiền chỉ vài hôm trước đó thôi. Suy luận xem, phải có mối sâu u ẩn, niềm đau chôn giấu hay lý tưởng sụp đổ lão mới đủ động lực đi đến một quyết định như vậy. Chị em phụ nữ, hãy cảnh giác với những viên chức cần mẫn, đừng tưởng bỏ họ không có chiều sâu nội tâm. Thành thật mà nói, về khoản tự tử thì tôi thua lão xa; bởi đã nhiều lần muốn quỳ sinh nhưng cứ chần chừ sợ vết cắt lưỡi lam làm độc ở cổ tay, sợ bị mấy con y tá mặt sắt súc ruột trào mặt xanh, sợ bỏ uổng mấy cái áo dài mới may chưa kịp mặc.

Chị Du bị cú này hơi nặng. Buổi chiều đó đi làm về tôi thấy chị đứng trong bếp, chỗ cái hồ xi-măng, nách thẳng cu Diên. Môi chị cắt không còn hột máu. Trong hoàn cảnh như vậy, ai hẳn tâm cắt môi người ta ra làm chi để coi có hột máu nào chẳng, nhưng rõ ràng là nó có màu trắng như được phết vôi và hơi dộp lên. Mẹ tôi đang ngồi bệt cạnh sàn nước, mắt lạc thần. Xác lão Kiên đã được đưa vô nhà thương giải phẫu nghiệm, nhưng chị Du khăng khăng đòi ngủ lại hẻm chùa Kỳ Yên. Chị nói *nhà đằng kia bị quỷ ám rồi, không ở được đâu*. Lần đầu tiên tôi thấy chị yếu cơ,

nói mà không nhìn thẳng vào mắt tôi, dù có một con mắt của tôi nhìn thẳng vào hai con mắt cụp xuống của chị, còn con kia thì lảng du vô hốc lăm le đuổi con nọ đi chỗ khác chơi. Ông Dũng đêm đó tỉnh như sáo, chê *thằng này dở, chuyện gì ngồi nhậu với nhau rồi anh em tính cho.*

5.

Tôi trẻ môi, giọng gièm xiêm :

- Ba tôi nói ông dở, chuyện gì ngồi nhậu với nhau rồi anh em tính cho.

Lão Kiên cười khẩy :

- Ai anh em gì với ông. Sống mà liêu xiêu ngoặt ngoẹo như ông chết đi còn hơn!

- Chứ bộ ông vững dữ; ngon sao kết liễu đời trai?

- Em vẫn ngu. Du Nương coi vậy mà khôn hơn em nhiều. Lãng Dung ơi, sứ mệnh phục thù bất khả thi. Du Nương đâu có thềm buồng neo bến đậu. Nàng vẫn hoài mơ chân trời tím.

Tôi tự nhủ, thôi chết rồi, hậu quả từ Z-28 Tống Văn Bình, James Bond và nhạc vàng. Lão Kiên có ăn nói theo cái kiểu thi văn đoàn tạp lục bao giờ đâu. Tôi đánh liều, cắc có hỏi:

- Ông nói vậy là sao? Chân trời tím là chân trời nào ?

Bóng tối chập choạng ngả qua phía lão ngồi khiến tôi không thấy gì hơn ngoài cái trán bóng có rắc vài hạt tàn nhang. Những đốm lấm tẩm nâu bóng mờ dần như bị nuốt trọn bởi cái họng đen ngòm há toang hoác ngoài cửa sổ. Lão bị hút tọt trong đó. Từ ngày tôi dọn về hẻm Lập Thành ở coi chừng nhà giùm chị Du, cứ nhá nhem là lão xè xuống cái ghé cạnh giường, ngồi tán dóc. Tuy vậy mỗi lần tôi hỏi tới thì lão xéo. Chắc cho là ngớ ngẩn. Muốn lão nán ná tốt hơn nên để yên lão tự bạch, chớ cật vấn. Quỷ ám đâu không thấy, chỉ thấy một gã cầu bơ cầu bắt thập thò tối tối xin vô ngồi nói chuyện chơi, bảo về thăm nhà chút rồi đi liền. Bà cụ căn phố đối diện một hôm gặp tôi đầu ngõ bỏ giọng rôm rả:

- Đêm nào cũng nghe cô nói chuyện rào rào, có khách hả? Ừ, nhà có âm khí vậy rủ bạn bè tới ngủ cho đỡ sợ ma.

Xóm nhỏ, việc nhỏ cũng thành lớn huống chi là việc lớn. Ai đi ngang cũng ớn ớn chỉ trở nhà này có người tự tử, vậy mà có một cô trẻ măng tới ở tỉnh bơ. Nghe nói bà vợ ấm con đi mất tiêu rồi. Chịu gì nổi, bên chồng làm dữ bảo tại con đàn bà có máu sát phu. Hay là tại bà dẫn trai về nhà khi thằng chả đang còn sống sờ sờ? Vậy hả, ghê vậy! Tôi nghe qua thì độ ra trai ở đây là chân trời tím của chị Du. Nhưng tím đến mức nào thì chịu. Tím than, hoa cà, tím sim hay tím cả rừng chiều. Đâu có nghe chị tâm sự tình sầu chi đâu. Dạo ở nhà di Ngọ, lâu lâu chị còn kể chuyện này nọ, thực ra là độc thoại với đứa nhỏ 10 tuổi ngồi trơ mắt ếch. Từ khi tôi nhòm nhòm lớn, chỉ có lườm nguýt hoặc bạt tai. Bỏ học đi làm tưởng đâu khoảng cách thế hệ giữa hai người được thu ngắn lại, ai ngờ cũng vẫn mười năm tình cũ. Thông tin về đời sống vợ chồng chị, tôi được biết qua mẹ vốn là người duy nhất trong nhà mà chị có thể tỉ tê. Chính mẹ bảo tôi đến ở trông nhà trong khi chờ có người mua; nhà bỏ không mau hư khó bán, với lại tại tôi luôn miệng hăm he sẽ thanh toán cái hũ hèm nên mẹ nơm nớp sợ phải ôm thêm thảm kịch, muốn đẩy tôi đi cho bớt mầm nhiễu sự. Phần chị Du thì cứ lừ lừ ôm thằng cu nằm thế chỗ con em trác nết. Chị đã thôi nhìn tôi. Không phải chị yếu cơ đâu.

Ở một mình thật sướng. Tôi thăm van vái lão Kiên cho nhà bán ế chẳng ma nào mua để có thể thên thang hưởng sự yên tĩnh mà tôi đã thêm suốt thời gian thiếu ngủ đến cứng hai mí mắt vì ông Dũng. Đàm đạo với lão nhiều khi tức trào máu; đang hỏi gây cản thì lão biến. Nghe đồn trong vòng 49 ngày sau khi qua đời, người chết vẫn là đà ở nơi đã sống. Tôi lên kế hoạch dụ lão phá lệ; tự sát sinh như lão thì sẽ đi đâu sau 7 tuần lễ nếu không phải là xuống địa ngục. Ngoài ra thuở sinh tiền lão quậy quá trời, tham sân si lão có đủ, một mặt chơi với mấy em ở trường một mặt dụ dỗ gái ngây thơ, tức gái ngu không chịu vũ thoát y cho lão thường thức nghệ thuật hình thể. Chắc phải dọa lão nào là quỷ sa tăng cắt lưỡi nào là vạc dầu sôi nào là biển lửa. Ở trần gian khổ lắm cũng chỉ bị phá sản, bội tình, giựt hụi hay tù oan. Nhiều lắm là giang mai, lậu; ai bảo ăn ở mất vệ

sinh chi. Gần đây thì có sida, cúm gà, cúm heo, nhưng nghĩ kỹ thấy chẳng ăn thua gì so với cõi âm ty.

Nghe tôi nói chuyện rào rào là làm. Cứ mỗi lần lão Kiên ghé thăm nhà, ly tách chén đĩa của lão nhíp rần rật như nhạc giàn chào. Thuở trước lão yêu quý chúng hơn cả vợ con, bảo sao chúng không mừng chủ. Rồi gió từ cái quạt trần cứ giập một vòng quay lại xì ra tạch tạch xè đều đặn mỗi 3 giây. Cùng với giọng hơi mai mái của lão là một mớ tạp âm gồm cả nữ cao nam trầm nam trung cao, râm râm như chợ Bà Chiểu. Hình thì chỉ thấy mỗi mình lão, đám kia y như nhạc nền trong phim tài liệu. Một hôm tôi đề nghị:

- Ông bảo cái đám lao xao tốp bót giùm cái miệng. Ôn quá!

- Họ đòi đi theo coi, nghe nói có cô em nặng vía.

- Ai triển lãm đâu mà coi. Hàng xóm bắt đầu dòm ngó, coi chừng có người cúng một quả là mấy ông bà ngửi mùi nhang ách xì rần chịu.

- Em còn trẻ mà khó tính như bà già, hèn chi ế nhẹ. Thấy Du Nương không...

- Á, tôi biết chân trời tím của bà Du rồi. Ông thợ điện.

Tự nhủ, đừng hỏi, đừng hỏi, để lão tự khui. Quả nhiên :

- Không phải thợ điện. Tay này thợ máy, chuyên trị mô-tơ các loại trong chỗ anh làm. Hai người tình trong như đã. Du Nương có mời về nhà ăn cơm, gấp thức ăn cho nhau trước mặt anh.

- Đáng đời.

- Nàng nói *anh dê con Lãng Dung trước mặt tôi*, lại còn cảnh báo *con nặc nô nó đeo anh vì tiền, anh muốn thì tôi cho anh cưới nó*. Nàng bê em ra đánh phủ đầu để anh hết cơ đầu súng tay đôi với me-xừ mô-tơ.

Lúc ngồi trên xe hoa đưa dâu về Long Thành, tôi đã chân thành nghĩ trong cuộc hôn nhân này hẳn có vài người hi sinh. Chị Du vu quy để gỡ rối cho cái lỗ mũi hẻm Kỳ Yên, lão Kiên phí cả 6 năm để giữ tròn chữ sĩ, những người tình văn học sống trên cung trăng phải nhường bước cho kẻ có nhà có cửa dưới địa cầu. Hoàn toàn tôi không dính líu chi đến vụ này, lại càng không cảm nỗi cha già dịch.

- Rồi ông nói sao ?

Đã bảo đừng hỏi mà cũng hỏi. May quá, lão bị cuốn.

- Anh nói thôi, không lấy đâu; con đó hư lắm. Nói vậy cho nàng tưởng tượng lung tung chơi.

- Thảo nào bà Du khinh tôi ra mặt. Từ hôm nọ đến nay không thềm nhìn thẳng. Chắc tưởng tôi trao duyên cho tướng cướp rồi.

- Nàng nói em mất trinh hồi 16 tuổi do đọc truyện của ông Thế Uyên.

Oan cho ông kẹ. Đọc truyện ông ta mà mất cái nghìn vàng thì đúng là khoa học viễn tưởng. Độc giả đang cầm quyển sách, đến đoạn cao trào nhân vật trong truyện nhào ra đoạt lấy cục vàng về nộp cho tác giả. Nhào ra nhào vô kiểu này cuối cùng tác giả thu gom được một đồng vàng, y như mấy gã hát dạo luyện cho con khỉ đi vòng vòng móc túi mấy người đứng xem. Tự dạn dò, đừng dính chính, người trần tim óc tương tác nhàn, huyết quản lưu thông rộn ràng còn không tin hướng chi là ma quỷ. Tôi đưa đây :

- Biết ông phục hận, Du Nương cũng muốn báo thù, hoài mơ chân trời xa xa có dáng thuyền viễn xứ.

Lão Kiên bỗng trở giọng đưa đám :

- Em có khôn ra rồi. Anh thất bại trong việc gài em vào cuộc tàn sát đã được lập trình. Nàng đã bồng con lên thuyền theo tay mô-tơ.

Tôi vừa há hốc hỏi hã, cái gì thì lão liền chui tọt vô cái họng đen ngòm ngoài kia, hút theo mớ tạp âm nghe đánh ực như húp cháo lỏng.

Hôm sau đi làm về tôi ghé hẻm chùa. Mẹ vẫn ngồi bệt cạnh sàn nước, mắt lạc thần. Chiến sĩ ái quốc gần đây đã trui rèn lại ý chí, đang hành quân đầu đó trong bán kính thuận lợi cho địa điểm rút quân. Có cảm tưởng như đoạn phim hôm trước bị ngắt pause, hôm nay play để xem tiếp. Tôi hỏi :

- Sao nhà tôi hù mẹ không bật đèn ?

- Có chi nữa đâu mà ngó. Hai mẹ con nó đi rồi, tốn hết 13 cây vàng.

Dạo ấy ai cũng muốn thành họ hàng của người Hoa ; người tổ chức đã mua bờ bãi, đảm bảo chỉ cần 13 cây là xuống ghe tắc-xi ra tàu lớn. Nghe chắc như bấp, nhưng phần lớn lên đênh vài tuần ở biển, hoặc nuôi cá mập hoặc nuôi cướp Thái, may thì được trại tị nạn nuôi. Lãng Du hưởng xái của ông chồng quá cố, chẳng những đủ vàng để nộp chủ tàu Chợ Lớn mà còn để lại một ít cho mẹ xây xài. Đi đột ngột như vậy đâu kịp làm giấy ủy quyền, không sớm thì muộn chính quyền sẽ tiếp quản cái nhà vô chủ, lúc đó không chỉ tôi mà cả lão Kiên đều kẹt. Dù gì, sau 49 ngày lão sẽ xuống địa ngục rồi đi đầu thai, còn tôi thì phải lo lộn về hẻm cũ.

Quái, nghe tin chị Du bỗng con vượt biển tôi chẳng thấy ưu tư gì về những hiểm nguy chị có thể gặp trong cuộc ba đào, chỉ lo mất chỗ để về nằm mỗi tối sau một ngày đứng máy muốn liệt giò ở hăng dẹt. Mẹ không biết gì về chân trời tím, cứ cần mẫn ngày hai bận xá bàn thờ ông bà vái làm rằm cho mẹ con chị Du tai qua nạn khỏi. Thiên cơ bất khả lậu, vậy mà lão Kiên thọt thọt với tôi đúng một hôm trước khi chị Du rời nhà. Việc me-xừ mô-tơ cùng đi với chị Du có đáng tin chẳng ? Dạo này đồng nghiệp trong hăng chê tôi mặt mũi lơ láo, nghi bị trúng tên có tẩm thuốc phiện. Trái lại thì có, chưa bao giờ tôi cảm thấy bình tâm đến thế. Đêm nào ba đĩa một hồi với lão Kiên xong cũng đi ngủ sớm, mộng mị ngẫu xạ, vui vẻ tưng bừng, mỗi sáng thức dậy trong người sáng khoái vô tả, y như vừa trở về từ cuộc hội hè hay chuyến nhàn du. Chả bù lúc trước, thỉnh thoảng nửa đêm lại bỏ tóc xoắn chạy chân đất vòng vòng, vừa chạy vừa rú.

6.

Lão Kiên đã lâu không ghé thăm nhà khiến tôi nơm nớp lo mất cơ hội dụ khi lão la đà chón trần gian chơi. Chị Du đã nhắn tin về báo hai mẹ con đến nơi bình yên, không nghe tiết lộ gì thêm. Một ngày trước bữa cúng thất, lão hốt hơ hốt hải chạy bán qua cửa, không còn bộ dạng thập thò như mọi khi. Tóc như trượt khỏi trán, hai con ngươi trôi lộ ngoài hốc mắt, quần áo tơi tả. Lão hào hển :

- Giạt vô đảo Bidong rồi. Tay mô-tơ bỏ cuộc vào giờ chót, kêu vợ đang có bầu đi không đành. Du Nương chưng hửng rồi sụm bà chè, nằm thiêm thiếp trong khi tàu tròn thành mắc bão. Thằng Cu Diên ngon lành...

Nói đến đây lão hụt hơi, người gầy gập, hai tay vịn hai đầu gối để không khuyu xuống. Xung quanh lặng ngắt rợn người. Hình như lão đến một mình. Mừng gặp lại lão nhưng tôi làm bộ cảm rằm :

- Ngồi đại đây đi. Ông chơi nguyên băng tiểu liên muốn điếc con ráy. Vậy ra me-xừ mô-tơ xù. Hừ ! Đàn ông là cái thứ....

Lão ngồi ghé góc đi-văng, tợp một ngụm hơi như cá lia thia đớp bọt rồi xuống nước nhỏ :

- Lãng Dung, em lấy xe đồ hoặc xe lam về Long Thành ngay, ngăn gia đình anh đừng cho cúng thất. Anh còn vướng nhiều việc chưa giải quyết xong, mai đi chưa được đâu !

- Tôi lấy tư cách gì làm chuyện đó ? Hồi ông kết liễu đời trai, gia đình ông thiếu điều muốn giết Du Nương, sang đoạt hoàng nam, mẹ tôi phải nhờ một tay bặm trợn giắt súng lục ở lưng quần hộ tống góa phụ đưa xác chồng về quê. Chắc quên rồi ?

- Em không giúp anh thì anh chịu chết ! Xung quanh toàn thứ nhẹ vía.

- Còn chết được lần nữa ? *Người chết hai lần thật da nát tan...*

Tôi tí tởn hát ti tỉ. Nặng mùi phấn chiến, dù chiến tranh đã lùi lại sau lưng, còn chẳng chỉ là bụi mờ của quá khứ. Tường mình có khiêu khôi hài, nhưng thua, lão chẳng đếm xỉa đến việc tôi giả giọng mùi mẫn .

- Em làm ơn, muốn chi anh cũng chịu.

- Thật không đó ? Bị đời lườm gạt đã nhiều...

- Rồi em sẽ thấy anh giữ lời...

Thấy tội nghiệp ghê. Ma quỷ mà biết giữ lời hứa. Nói vậy chứ tôi thực sự không biết mình muốn gì để gây áp lực cái lão trác táng. Tôi nã bừa :

- Nhớ nghe. Vậy xin khi nào đoàn tụ với Du Nương làm ơn cải chính giùm trước giờ ông chưa lấy cái chi của tôi, phần tôi không hề đeo ông vì tiền bởi chưa nhận của ông đồng xu teng nào ngoài bịch hạt dưa ông cho hồi Tết năm ngoái, trong có kẹp miếng giấy ghi nắn nót bằng mực parker xanh đây em nghìn hạt vui hồng...

Yêu sách vợ vẫn chơi cho qua chuyện, ngờ đâu nghe đến đây bỗng dưng lão buồn hiu, mặt cúi gằm, miệng lí nhí :

- Anh là thằng đáng chết.

Khi xe tới Long Thành đã 10 giờ đêm. Mò mẫm một hồi mới tìm ra cái nhà trước đây đã đến duy chỉ một lần hôm đưa dâu. Hai ông bà già đang ngồi xem tivi. Có khói nhang tỏa ra từ cái tủ thờ quá khổ sừng sững chiếm nửa phòng khách. Vài tràng hoa cườm dựng xiêu xiêu trong góc. Không khí còn thoảng mùi tang. Bác gái mời, giọng nguôi nguôi:

- Cô Dung vô nhà. Ghé đột ngột, chắc có chuyện gì gấp? Hai mẹ con nó khỏe cả?

- Dạ khỏe.

Đến đây tôi cứng họng, hết biết nói gì tiếp.

Lưng bụng một hồi, tôi nói như đột ngột bị đồng nhập:

- Cháu đi công tác gần đây, sẵn tạt qua thăm hai bác chút xíu xong phải trở lộn ra lộ sớm, sợ hết xe về Sài Gòn. Khuya quá rồi. Với lại, chị Du cháu nhận có tìm thấy mấy dòng trần trối của anh Kiên để lại dặn gia đình tuyệt đối không nên cúng kiếng vì làm như vậy anh thêm nuối, đi không đành.

Nghe đến đây bác gái nhòai người ra sàn nhà khóc hu hu, trong khi đó bác trai từ chỗ ngồi trong ghé bành đưa mắt ngầu ngầu nhìn tôi căm căm. Ánh nhìn này hẳn vẫn vũ trong hai hốc tối lâu rồi, vì tôi thấy nó đã sẫm xuống cái màu chịu đựng, không có mấy tí dữ dội. Thấy tình hình hơi căng, tôi đi giật lùi ra cửa, mười ngón tay cài nhau chụm trước ngực xá xá, miệng lập bập:

- Vậy thôi cháu xin phép hai bác.

Không đợi họ nói gì thêm tôi cứ vậy mà nhắm mắt đi một mạch ra quốc lộ không ngoái cổ lại.

Có một luồng khí lạnh trườn ngược từ dưới xương cột lên 7 đốt xương cổ rồi xộc vào óc. Cảm nhận rõ ràng nó đang len chi chít trong 32 đôi dây thần kinh tủy sống khiến chúng căng rung. Tôi rùng rùng toàn thân mở choàng mắt ra dáo dác. Mình đang ngủ ngồi trên giường, vậy mà tưởng đang khật khừ trên xe đò. Nhìn đồng hồ dạ quang treo gần tủ lạnh thấy gần 2 giờ sáng. Quạt trần đang vù vù phát ra tiếng tạch tạch xè ở mỗi vòng quay. Lụa quynh sách đang đọc dở xuống đất, vói tay tắt quạt, chuỗi người vào chặn, nghe da se se ớn ớn như muốn bệnh. Tôi cố dỗ giấc.

Giấc ngủ bắt lại sau nửa đêm làm hụt chuyến xe sáng đưa đón công nhân hăng dẹt. Khi tôi thức dậy nắng đã hanh hanh ngoài hàng hiên. Xóm nhỏ huyền não bắt đầu ngày với một giàn giao hưởng qui mô gồm đầy đủ các loại đàn dây, kèn hơi và bộ gõ. Tôi lọ mọ đánh răng rửa mặt nghĩ hay là mình nhân tiện nhõng nhẽo với tay quản đốc, gọi điện thoại nói anh Mười Trí à, bữa nay xương cốt em rục rã, anh nhờ cô Vân đứng máy giùm, tuần sau em lấy hai ca.

Trái với dự đoán của tôi, quản đốc giã nãy:

- Thôi đi cô nương, hôm nay cuối quý hợp bình bầu chọn ứng viên Bàn Tay Vàng. Em vắng mặt mất điểm ráng chịu.

Tôi làm bộ kêu lên tiếc rẻ chết cha, vậy hả vậy hả nhưng mắt lom lom ngó tờ lịch tháng treo tường, đoạn búng tay đánh tróc, lão Kiên! Nếu đúng như những gì người ta tin về hai cõi âm dương, hôm nay mới thực sự là ngày lão từ giã chốn trần gian để đi đền tội dưới kia, nơi lão sẽ chẳng còn ai để ba đĩa mỗi tối hay chạy tới chạy lui tung tin lá cải giúp vui thiếu phụ cô đơn.

- Anh Mười, em bệnh thiệt, cả đêm bị vọp bẻ không đứng ngồi gì nổi đâu! Anh cứ ban cho em một bàn tay sắt cũng được, nhưng nhớ bọc nhung nghe!

Bên kia đầu dây quản đốc cười ha hả ra chiều thích thú.

- Em không đẹp nhưng có duyên ác, chả bù con mụ vợ của anh, nó bị liệt cơ môi làm anh triết luôn dây thần kinh cười.

Với một ngày thên thang trước mặt, tôi bắt đầu bằng nửa gói xôi bắp và một viên thuốc cảm. Tầng hắng lấy giọng như sắp phát biểu trước đám đông, tôi nghiêm chỉnh ngồi vào bàn, xắn hai tay áo lên sẵn sàng nghênh chiến với cái gọi là bụi mờ của quá khứ. Đầu tiên tôi ghi lại tất cả những buổi trò chuyện với lão Kiên, phăng ngược các chi tiết và ngày giờ những lần lão ghé về thăm nhà, so sánh các sự kiện thật và giả, đúng và sai. Khó nhất là việc kiểm chứng lại chuyến xe đò về Long Thành đêm hôm qua, đặt biệt lúc tôi rời nhà ông bà cụ đi bộ ra quốc lộ. Tại sao sau đó ký ức chợt trắng xóa? Bằng cách nào tôi đã về được nhà để ngủ ngồi ngay trên giường chứ!

7.

Khoảng hơn 6 giờ chiều trời đang ngà ngà bỗng sa sầm. Mưa đánh rầm kèm theo gió quất rào rào nghe như có người vãi đậu trên mái tôn. Từ lúc bảnh mắt ra, tuy đã tỉ mỉ sẫm soi từng góc ngách của vấn đề, mọi thứ càng lúc càng rối tinh rối mù như mớ bong bong khiến tôi chưa phan phui ra được manh mối chi thì đã sắp hết một ngày nghỉ bệnh. Với tay định bật đèn bỗng ghe giọng quen quen:

- Cứ để ui ui vậy để nói chuyện.

Xung quanh là một khối xám và sệt của đêm đến sớm, không biết lão Kiên đang đứng phía nào. Tôi xoay người qua trái qua phải, hỏi dò để định hướng:

- Ủa, sao còn cà rà ở đây?

- Đến cám ơn em về phi vụ Long Thành. Du Nương thì ổn rồi; cá một ăn mưòi còn lâu nằng mới lập bàn thờ cúng cầu siêu. Anh chỉ lo phía ông bà già, nhưng may quá em đã can ngăn kịp thời. Hóa ra lão đang ngồi trên mép giường sau lưng. Giọng lão tưng tưng, có vẻ giận. Tôi nói:

- Tôi chưa kịp động thủ.

- Xạo. Tối qua em về đến nhà khuya lác khuya lơ.

- Ký ức trắng xóa.

- Đó là vì em đã ngủ một giấc ngon lành không mộng mị ngẫu xỉ.

- Ai đã đi bộ ra quốc lộ đón xe về Sài Gòn?

- Lương tri của em.

- Tôi có thứ đó hả? Nó đi bộ sao?

- Chặc, nằng Du đã diệt sạch của em lòng tự tín. Nằng phun thuốc diệt cỏ Paraquat.

- Bọn ly tách chén đĩa sao hôm nay không nghe trối nhạc dàn chào?

- Vì xe lửa chưa đến giờ băng qua cổng số sáu.

- Ông làm tôi muốn bệnh.

- Không phải anh. Cây quạt trần. Sau này đừng để quạt quay đêm vu vu như vậy; có người sáng ra đã quay cu đơ.

- Vụ vượt biển của Du Nương là sao?

- Em thừa biết nằng sẽ không để cu Diên lớn lên ở một nơi ai cũng quen nhau.

- Chân trời tím ?

- Ai chẳng hoài mơ một chân trời, sắc độ tùy gu thẩm mỹ.

- Mô-tơ có thật ?

- Em có thể trụ lâu với một thằng chồng vừa khốn nạn vừa chết máy trong tình yêu?

- Phục hận rồi ân hận ?

- Yếu tố cá nhân ít thôi em. *Trong mọi vụ tự tử, tác động gia đình và xã hội thường là thủ phạm giết dây.* Cái này ông Emile Durkheim nói chứ không phải anh, nhưng anh đã làm như ông ta nói.

- *Đây em nghìn hạt vui hồng...*

- Anh đã có băng khuâng, và hồ thẹn nữa.

- Hồ thẹn vì đã băng khuâng ?

- Vì đã bôi đen một hình ảnh mà trước đó Du Nương đã cố tình làm cho bê bết bằng những bết màu tối.
  - Tại sao ông lấy nàng Du ?
  - Để có cảm tưởng mình về đích và đã ghi bàn thắng.
  - Ông tìm hạnh phúc theo tinh thần thể thao thể vận hội?
  - Kiêu hãnh giống đực là chiến lợi phẩm có được từ giống cái.
  - 50 ngày rồi, sao không đi mà đầu thai đi?
  - Buồn thân bán thánh như em lại tin ở nhang khói ?
  - Vậy sao ông mè nheo nài nỉ tôi về Long Thành ?
  - Không phải anh. Sự cô đơn khiến em tưởng mình muốn giữ con ma lại để đớp chát cho vui trước khi ngủ. Ý như em đang đọc Liêu Trai Chí Dị của Bồ Tùng Linh.
  - Thiên cơ bất khả lậu. Ông đã thọt thọt với tôi về vụ Du Nương vượt biển một ngày trước khi nó xảy ra.
  - Em trộn thời gian với trí tưởng tượng, vo viên nó thành tiểu thuyết rồi nhóp nhép nhai ngậm như ăn xí muội.
  - Ông là ai?
  - Lương tri của em. Hihi.
  - Nó đi bộ, nên chậm ?
- Lão này hôm nay phá lệ, sẵn sàng trả lời tất cả các câu hỏi mà thường khi lão cho là ngớ ngẩn thay vì chạy biến như mọi khi. Thấy lão cà rớn, tôi đổ quạu, đứng dậy bật hai ba ngọn đèn cùng một lúc rồi la lớn vào khối ánh sáng chan hòa xung quanh, giọng lạc :
- Hãy đi đi, cái lương tri. Và đi nhanh lên.

Nghe thì có vẻ hai bên đều diễn, ông ọ làm dáng, nhưng thật sự là chúng tôi đã trò chuyện như thế gần hết buổi tối. Bị xua kiêu đó lão chỉ còn nước lộn trở lại Bidong theo hai mẹ con Lãng Du định cư ở nước thứ ba. Ngày hôm sau tôi thức dậy tinh minh, đón xe buýt đưa rước công nhân hăng dẹt đúng giờ như thường lệ. Mất danh hiệu Bàn Tay Vàng nhưng vẫn còn bàn tay sắt bọc nhung của tay quản đốc. Nhịp sống đều đặn tiếp diễn, có mùi dễ thở. Mỗi sáng mặt trời vẫn lên, vòng xe vẫn quay. Lão Kiên thôi trở lại, và tôi yên chí mình chẳng còn sót tí tẹo lương tri nào để thỉnh thoảng tự cật vấn. Kỳ diệu là chính tôi đã trục cái âm khí quỷ ám ra khỏi nhà chị Du kịp lúc chủ tịch phường 3 tiếp quản nó. Đã đến lúc tom góp đồ tế nhuyễn, quay về hẻm chùa.

8.

Thấy vụ này quái quái, tôi biên tập lại những buổi trò chuyện với lão Kiên, thêm thắt chi tiết, dựng đứng một vài cảnh ngộ, biến nó thành truyện huyền bí hù thiên hạ chơi, đầu truyện ghi rõ *không nên đọc lúc nửa đêm*, xong gửi chui cho một tạp chí văn học hải ngoại được đánh giá là cấp tiến, đăng tả-pín-lù bài vở phe ta phe địch. Thật bất ngờ, ít tháng sau tôi nhận được thư mời lĩnh nhuận bút chợ đen qua trung gian người môi giới, kèm theo là mấy lời khen nhã nhận khích lệ gửi thêm sáng tác mới.

Không phải tôi muốn trở thành nhà văn hay làm thêm để tăng thu nhập. Âm vọng từ những bài thơ chép trong tập giấy pơ-luya hồng, mớ tiểu thuyết diễm tình với những nhân vật thuộc thể hệ lạc loài mất phương hướng, tư tưởng hàn lâm siêu hình của các triết gia nội ngoại, nhạc vàng với ca từ đầy đầy những ngu ngơ thụ du vô thường miên trường tinh cầu ngã son vàng lả tả ... bấy lâu nay ngủ đông đầu đó, bỗng chỗi dậy xô giạt các công thức hình học đại số, lao động tiền lương, kết toán cuối năm, ca đêm trực hăng dẹt, thi đua bình bầu... Những câu chuyện của tôi mang khí hậu nhiệt đới oi oi âm ẩm lờng trong bối cảnh ma quái đầy ám ảnh dĩ vãng có vẻ như hợp khẩu vị độc giả Việt kiều xa quê. Thời kỳ này tôi nhũn xuồng, mềm đi. Chỉ là nhu cầu bày hàng cảm xúc thôi, nhưng khi viết tôi thấy thống khoái như đang rong chơi với một người bạn đường đồng điệu. Người bạn này không *lêu lêu mắc cỡ lé kim liếm ke* hay *Dũng-Lang Lãng*

Dung. Đại khái là ban ngày đứng làm việc xác, ban đêm ngồi vọc phần hồn. Không thể có sự quân bình nào tuyệt đối hơn.

Sực đếm ngược thấy thắm thoát đã gần 10 năm tính từ cuộc ba đào của chị Du. Không lần nào chị về thăm. Thăng cu hần sắp xong trung học. Mẹ nhiều tóc bạc hơn nhưng lưng vẫn thẳng trong khi ông Dũng càng ngày càng cong vẹo. Yếu rồi. Chỉ ngửi ngửi chút để đỡ lừ đừ, làm như trong người có sẵn hèm, hơi còn bay thoảng qua cũng đủ làm dậy men. Nội công chửi thề cũng xiu, miệng ú ớ phát ra hết nỗi hai chữ đụ mẹ vành vạnh như trước kia. Tôi được tay quản đốc tin dùng, cất nhắc lên làm phó phòng nhân sự, thôi đứng máy. Lực viết vẫn vậy, đều đều tâm cảnh nhiệt đới với các nhân vật không ai khác hơn là người trong nhà, không có dấu hiệu đột phá hay cách tân khiến các nhà phê bình văn học lúc đầu nhấp nha nhấp nhồm, nay chỉ ngồi ngáp ruồi ứ hự. Lâu lâu chị Du gửi về 100 đô-la cho mẹ ăn trầu. Chị quên là dạo phải chắt bóp từng đồng mua gạo, mẹ đã trải qua thời kỳ cai trầu vát và thấy thương đứt ruột.

Giữa lúc mọi thứ như đã vào nếp, kể cả nếp nhăn cuối hai đuôi mắt mông lung của cô em gái nay đã 30, chị Du gửi thư về tỏ ý muốn bảo lãnh mẹ qua Mỹ. Trong thư chị kể chuyện đi làm phải lái xe rất xa giữa trời tuyết, chuyện chị đi học lại, vừa lấy được bằng cử nhân trẻ tràng ở tuổi 40, chuyện thăng cu rất ngoan biết săn sóc khi mẹ bệnh, chuyện chỗ ở gần chợ có bán cả trầu cau. Cuối thư chị không quên kèm thêm một câu mạn chát, *mẹ đừng để con Dung giặt quần áo dơ ở máy nước công cộng*. Mẹ tôi hỏi, *chị Hai mày nói vậy là sao ?* Tôi cười một mình đắc thắng. Chị Du, vì lý do nào đó, vẫn theo dõi cuộc chạy bộ việt dã của con nặc nô.

Để xúc tiến giấy tờ xuất cảnh, tôi phải đưa hai ông bà già 70 tuổi lụm cùm ra tòa án nhân dân quận làm thủ tục ly dị tuy trước giờ họ chưa hề có giấy hôn thú. Luật pháp gọi đó là hôn nhân xã hội vì hai cụ đã có 30 năm chung sống như vợ chồng xóm giềng ai cũng biết. Tôi được giải thích rằng việc ly dị đơn giản chỉ để làm cho thủ tục xuất cảnh của bà cụ được dễ dàng, không bị ràng buộc tài sản chung. Hiểu vậy nhưng vẫn thấy oái oăm, mặc dù trong những năm qua đã biết bao nhiêu phen tôi muốn rủ mẹ bỏ trốn lần nữa mà không phải nhờ đến pháp luật. Nhà ái quốc biết phận, chẳng những không đòi xuất ngoại còn khẩu khí bảo :

- Sang đó khó chơi. Muốn giấy tờ chi tao ký tuốt miễn mẹ tụi bây sung sướng tuổi già.

Bà thẩm phán nheo nheo mắt tra vấn từng người vì tò mò hơn là nguyên tắc. Tới một lúc tự dưng ông Dũng méo máo :

- Tôi còn thương bà lắm, bởi thời cuộc đưa đẩy mới ra nông nỗi này.

Mẹ tôi hứ một tiếng rồi quay ngang.

Linh xình giấy này giấy nọ cũng lâu mẹ mới thực sự chuẩn bị cho ngày đi. Trước khi rời nhà mẹ đi vòng vòng vừa sờ món này nắn món nọ vừa quệt nước mắt. Cầm cả hai tay của tôi bóp bóp, giọng mẹ rớt ra từng mảng :

- Thôi con ở lại rán lo cho ba, ông già rồi chắc không còn sống được bao lâu ; chị con số phận chìm nổi phải vượt sông vượt biển tính mệnh lắt lẻo vậy mà bây giờ mẹ đường hoàng bay trên trời thật quá bất công...

Ông Dũng đang sẵn sẵn ngồi gần đó nghe vậy đăm hơi :

- Giày dép nó còn có số...

Hai người có nhìn nhau một khắc, *tình như một đường gươm...* Không ngờ đó là nhát cuối cùng họ đã thương nhau. Tôi đưa mẹ ra phi trường, hai mẹ con ôm nhau hoài đến nóng cả ngực.

Mẹ khuất trong kia rồi tôi còn đứng nán lại rất lâu, mắt nhìn xuống chỉ thấy chân người rợn rợn đan mắc chằng chéo với hành lý kéo rên rẹt trên sàn gạch trơn bóng. Họ nô nức đi đâu vậy, có bao nhiêu tâm trạng ? Phần lớn chắc hăm hở đi tìm chân trời mới, chỉ có mẹ ê chề nghĩ chính ở cái lần tiếp giáp với mặt đất đó, mặt trời sẽ lặn xuống. Nói theo lão Kiên, ai cũng ôm ấp một chân trời, sắc độ tùy gu thẩm mỹ. Gu của mẹ giờ đây là màu vàng cam đang ngả tím và bầm. Thử

tưởng tượng xem mẹ sẽ làm gì nơi đó ? Xần quần trong căn hộ chung cư của chị Du trong khi chị đi làm, thằng cu đi học, cuồng cẳng nhưng không biết đường sá để có thể trưa trưa chụp cái nón lá lên đầu đi bộ qua nhà bà giáo Lương nói chuyện chợ búa chơi, trời lạnh co ro nằm đến xoạc cả tóc tai, vật dụng trong nhà không dám mó tới sợ cháy nổ... Mẹ đi vì mỗi mệ. Mẹ đầu hàng cuộc kháng chiến trường kỳ của ông Dũng, dù ánh nhìn vẫn còn bén mà không ác và xương quai hàm vẫn cứ vuông vuông.

Còn chân trời của tôi màu gì ? Chắc như đinh đóng cột, màu tím không phải gu tôi. Nó phải xanh lá cây, vì thỉnh thoảng tôi vẫn nhớ điếng khu vườn bao quanh căn nhà ba gian hai chái ở Vàm Mương. Có khi nó có màu nâu quạch của đất, đỏ tươi của chuồn chuồn, trắng ngà của bông dứa rụng đầy lạch nước sau hè. Hiện giờ nó màu gì vẫn vện thấy ón. Đã đến lúc xếp đặt lại cuộc đời một lần nữa. Ôi, sao chỉ có một cuộc đời mà cứ phải làm đi làm lại hoài phát mệ.

Không thể bỏ ông già 70 lớ ngớ một mình cả ngày để bươn chải cho chuyện bá láp bá xàm ở hăng dẹt, tôi nộp đơn xin thôi việc. Lương lậu ổn định nhưng tính ra không bao nhiêu, nhu yếu phẩm theo tiêu chuẩn công nhân viên thì ai nấy cũng đã ngán ngược chuyện chia chác lụn vụn, gây thù chuốc oán, nói hành nói tỏi *miếng ăn là miếng tòi tàn, mất đi một miếng lộn gan lên đầu*. Mỗi người cố sức làm như chỉ có mình là thanh cao. Cầm lá đơn, quần đốc ở ra, nói một câu na ná kiểu ông Dũng phê lão Kiên :

- Bức xúc gì anh em tính cho, sao lại nghỉ việc ?

- Anh Mười thông cảm, ba em già quá rồi, nhà lại neo đơn không có ai trông nom. Em đã được anh em giúp đỡ rất nhiều trong thời gian dài làm việc ở đây.

- Rồi em làm gì để sống ?

- Có chị Bảy ở gần nhà rủ em hùn hạp bán cơm tấm cho khách trong xóm.

- Bán như vậy mỗi ngày được bao nhiêu đâu ! Em suy nghĩ cho kỹ, cần gì nói anh giúp cho.

Quần đốc tử tế thật. Ngoài cái miệng bông lơn tán phét với đám thợ nữ cho vui qua ngày, ông ta không hề bốc hốt suồng sã. Nghe thì tưởng âm mưu lừa con phản vợ rủ các em gái ngồi quán cà phê với ý đồ đen tối, thực sự ông ta chỉ muốn giao lưu tình cảm vu vơ để châm cứu dây thần kinh cười vốn bị triệt vì có mụ vợ bị liệt cơ môi. Nghe giọng cười ha hả hào sảng thì biết người lành. Vậy chứ đã có lúc tôi hiểu lầm nghĩ đàn ông là cái thứ...

9.

Phải khởi sự từ đâu đây. Sáng đầu tiên sau khi nhận quyết định đồng ý cho thôi việc, tôi cho phép mình không hấp tấp, rề rà pha cà phê, chiên cơm nguội còn dư chiều hôm qua. Ông Dũng đã dậy từ hồi nào, không thấy dấu hiệu sẽ ra khỏi nhà. Hôm nay lại thêm món tọa thiền. Mắt nhắm tịt, chân quặp kiết già, hai tay bắt ấn. Thiền nhưng miệng mấp máp như đang cầu kinh. Tôi se sẽ đến gần ghé tai nghe thử. Nam Mô A Di Đà Phật Mười Một, Nam Mô A Di Đà Phật Mười Hai... Hú vía, không phải dụ mẹ. Ba tôi đang tu, nhưng kết hợp nhiều phương pháp, còn cẩn thận đo đếm công quả, kiểu người ta lần tràng hạt. Càng nhiều hạt càng mau thành chánh quả tuy không ai biết rõ giá sát trần là bao nhiêu. Cảm thấy có người đứng gần, ông bỗng mở choàng mắt ra nạt lớn làm mất vía:

- Rình cái gì?

- Dạ, ba ăn cơm chiên.

Tôi cười lỏn lỏn làm hòa. Từ nay chỉ có hai chúng ta, có muốn chạy trốn hòa bình cũng không được. Chắc ông cóc biết tôi đang hi sinh. Mẹ có để lại một ít tiền, hai chiếc vòng tay cần hồ phách, một đôi bông tai hột đá đen, một mặt dây chuyền cẩm thạch, dặn dò nức nở, *mấy món kha khá mẹ đã nộp cho di Ngọ hết rồi, chỉ còn chừng này; đây là của hồi môn bà ngoại cho lúc mẹ lấy ông Dũ, bây giờ là của con; chị Hai con may mắn lấy được thằng Kiên khá giả nên mẹ không cho nó gì nhiều; thôi lo mà kiếm chỗ tử tế đừng có lông bông thơ vãn, thấy mấy thằng mang kính trắng trước đây ve vãn chị mày không, có thằng nào ra đám ót gì đâu; tội nghiệp con bây giờ gánh thay mẹ cái hũ...* Sao mẹ không nhận ra tôi đã lủi thủi suốt những năm ấu thơ,

quất queo cả tuổi xuân cũng vì cái hũ đựng hèm mẹ ôm suốt 30 năm. Nó làm tôi té chúi nhủi bởi còn một đầu vẫn nhẹ tênh. Tôi lấy đầu ra tình yêu ém đầy thêm hũ nữa cho cân cả hai đầu? Bây giờ đổ thừa cho ông Dũng thì giải quyết được gì chứ? Tôi chợt làm mặt nghiêm:

- Con nghĩ việc rồi. Ba cũng nghĩ nhậu đi.

- Thì ba cũng tính vậy.

Giọng ông chùng xuống, có vẻ lép vế. Nghe sao dễ ợt như húp cháo. Tôi hỏi đố:

- Ba nói thiệt?

- Yếu rồi con...

Chữ *con* được kéo dài ra nhẹ nhẹ làm như không thể ngưng. Đàm trời lên làm ông khò khè một lúc nhưng cố nén lại trước khi khạc ra. Nó đặc queo và có màu vàng chanh.

Trụ sở cơm tấm được đặt ngay trước hàng hiên nhà tôi, ngang nửa mét dài 3 mét. Chị Bảy phụ trách đi chợ và tiếp khách, tôi nấu cơm làm bì pha nước mắm ớt. Khi thấy làm ăn coi bộ được, tôi bỏ túc thêm món chả trứng. Tổ trưởng thông cảm hoàn cảnh cho buôn bán lẻ nhưng dặn trên phường có xuống thì nói nấu cho trong nhà ăn, đừng để khách chiếm lòng lẻ đường. Ông Dũng thấy có người lui tới, biết phận lui ra sau ngồi thiền gần hồ xi-măng dưới bếp. Có lúc bị ma men hành tội, ông xỏ chân vô quần dài định lên đường cứu nước, nhưng chỉ mới loạc choạc đưa vô được một ống thì đã loạng choạng muốn té. Con, buổi sáng bán cơm tấm, buổi chiều chuẩn bị các thứ cho ngày hôm sau, buổi tối nuôi phần hồn; cha, nỗ lực tu, đồng thời hạ quyết tâm kháng chiến chống lại kháng chiến. Đại để là sinh thái cân bằng, chỉ có mẹ thỉnh thoảng viết thư về than mận và buồn; có hồi đòi chết nhưng hễ trời lạnh thì than nhừc xương không biết làm sao, phải chi ở nhà đã thoa dầu nóng, ở đây cửa kính tứ phía xức dầu nó bảo làm hôi nhà.

Việc mẹ ra đi có vẻ như đã giải quyết phần nào thảm kịch, ít nhất cũng làm thay đổi đáng kể mối quan hệ giữa hai cha con, nhưng khi nữ thánh tử đạo vừa ngưng than thân trách phận thì mọi hoạt động bài tiết của ông Dũng bỗng tuột ngoài vòng kiểm soát. Bây giờ mới thực sự vác thánh giá nè. Nhà luôn có mùi phân và nước tiểu dù tôi đã cật lực dùng bàn chải tre cọ rửa với xà bông bột. Quần áo nhà ái quốc, tuy vô vắt muốn thúí móng tay vẫn phảng phất mùi thum thum. Cũng may xóm nhỏ bình dân không hôi rác thải cũng bốc mùi cống mùa mưa, dân chúng cứ hồn nhiên ăn điểm tâm ở sạp Bảy-Dung không nhận thấy có gì khác lạ. Mấy cô chú trong hèm còn khen ông già lúc này im ru bà rù, giữa khuya lữ chó hết sữa hoang, con nít thôi giật mình khóc đêm.

Ông Trời thương cả hai cha con, hay việc tu hành của ông Dũng đã hiệu nghiệm? Chiều chủ nhật, trong khi tôi đang trộn thính dưới bếp thì nghe đánh rầm ở nhà trước. Đạo sĩ té lộn đầu từ đi-văng xuống đất nhưng vẫn giữ tư thế ngồi quặp chân. Lúc ấy, kỳ lạ thay, điều duy nhất nhá lên trong đầu tôi là đường gươm loang loáng hai ông bà già đã chém nhau ngày mẹ lên đường đi Mỹ. Vết thương đó chưa kín miệng, chắc chắn còn làm đau rát cả hai, vì tính ra chỉ mới ngót nghét 3 tháng.

Đám tang đơn giản và lặng lẽ. Nhà đòn đã phải làm đủ cách để kéo thẳng chân người chết trước khi liệm. Hình như họ đã bẻ răng rắc hai bên nhượng như bác sĩ chỉnh hình chuyên nghiệp. Tôi đã đắp cho người hùng tấm mền gấm màu rượu chát mẹ khâu tay trước đây để chuẩn bị cho chung cuộc của chính mình. Viết thư cho mẹ, tôi vẫn khoe ở nhà bình yên, cơm tấm đất khách, ông Dũng đang trên đà đắc nhân tâm.

Tôi có cảm thấy nhẹ nhõm vì cuối cùng đã vác thập tự đến nơi mình sẽ bị đóng đinh? Lôi xềnh xệch và bị đóng cạch cạch tòn teng trên kia, cái nào đau dây dứa hơn?

10.

Ông Dũng tăng hăng:

- Nên nhớ, kẻ vác thánh giá và bị đóng đinh là một, phải chịu mọi khổ hạnh.

Tôi tỉnh táo nghĩ, lại nữa rồi. Lão Kiên nói tôi thường vo viên mọi thứ thành tiểu thuyết rồi nhóp nhép nhai ngậm như ăn xí muội. Nhưng ngó kia, ba tôi đang ngồi kiết già trên bàn thờ, một tay tì trên gối trái, tay phải giơ ngón trở nhịp nhịp chỉ xuống chỗ tôi ngồi. Tôi vận vẹo:

- Ba có vẻ an nhiên tự tại như Đức Chúa Trời sau khi gửi đứa con duy nhất của mình xuống thế để thực thi điệp vụ bất khả.

- Xi, ông đó hả? Rất lồi thồi. Nghe ba nói đây, ái nữ. Nếu ông ta không muốn Adam và Eva ăn trái cấm, sao không trồng cái cây ôn dịch chi đó bên ngoài vườn Địa Đàng, lẫn với đám cây rừng đàng xa kia? Khi đã trồng sai địa điểm rồi, tại sao sơ suất không cài bảng cảnh báo hay rào chắn khiến bất cứ ai cũng có thể gặp nguy hiểm. Đã vậy lại còn chỉ, đó cây đó đó. Có phải là vẽ đường cho hươu chạy không? Ông ta đơn thân lập pháp xong tìm cách dụ cho người ta phạm pháp để có cơ hội hành pháp. Rất cuộc như con biết, ông ta bắt con mình chịu tội cho những gì mình gây ra nhưng lại đổ thừa cho cái đám lôm côm là chúng ta đây.

Hoan hô bài thuyết trình, nhưng sao nghe quen quen. Hình như nhân vật luật sư của Paulo Coelho đang truy tố chứ không phải ba tôi. Mà tự nhiên đưa ra vấn đề này để chi?

- Vậy ba ngon hơn?

- Chứ sao! Ba đã không để con đau đớn lâu.

Tôi bật khóc, giọng kẻ lè:

- Ba đã không đếm xỉa chi đến con.

- Có chứ con. Nhưng con ma men nó hãm, không cho ba nói với con thậm chí một lời xin lỗi.

- Ba đổ thừa cho ma quỷ?

Ông Dũng im bật, thu ngón trở lại chậm rãi đặt ngửa bàn tay lên gối phải, khoan thai bắt ấn. Trong căn nhà quạnh quẽ hai tuần sau đám tang, chỉ còn mình tôi ngồi khóc thê lương, ai oán như bị xử oan. Ngọn đèn chong trên bàn thờ hết dầu lụi dần rồi tắt ngúm. Bỗng có giọng mai má, giều giểu:

Khóc cho voi đi những nhục hình

Nói cho quên đi những tội tình

Đời con gái cũng cần dĩ vãng,

Mà em tôi chỉ còn tương lai...

Tôi ngó quanh quất vừa hỉ mũi vừa hỏi, giọng nghệt:

- Đứa nào hát Bài Không Tên Số 4 dở ẹc vậy?

- Buuuuuu! Ma Việt Kiều nè! Sợ chưa?

Lão Kiên! Tường lão đã đi đầu thai tuy trễ một ngày, đâu ngờ xuất cảnh theo vợ con cả chục năm, nay còn bày đặt hồi hương. Hay là lương tri mình đang lợi bộ về? Đạo này lão ta có vẻ mất tư cách viên chức cần mẫn. Chị em phụ nữ, hãy cảnh giác!

- Hừ! Về thăm quê cha đất tổ? Còn nhớ hèm chùa?

- Nhà đàng kia có gia đình ông kẹ nào quản lý rồi.

- Đạo này ông làm ăn khá không, thấy coi bộ vui?

- Làm ăn gì đâu em ơi! Đi chặn thằng nhỏ coi nó học hành ra sao.

- Bây giờ thì tôi cảm chắc là ông trường kỳ yêu nàng Du, và thương con nữa.

Lão Kiên trầm ngâm một lúc, đoạn xuống giọng bùi ngùi:

- Chỉ có em cảm nhận được điều đó. Du Nương vẫn coi anh như ác mộng. Thỉnh thoảng nàng lại ngoái cổ ra sau ngó chân trời cũ nay đã ngã sang màu khói lam chiều. Nàng cũng thường nhìn trần trần thằng cu Diên rồi rùng mình bảo *giống quá, giống ông Kiên phát sợ! Cũng cái đầu dèm đẹp, lưng dài thon, đùi ngắn ngắn.*

- Ông nhập vô thằng nhỏ hả?

- Đâu có. Di truyền mà. Dốt quá trời, không biết chi về gien lặn gien trội!

- Vậy lúc này tình hình sao rồi?

- Xấu. Du Nương dọn nhà hai lần vì đổi việc, thằng cu bỏ học kêu chán, không thích bị người ta dạy, bà cụ u ám đòi về Việt Nam.

Từ trên bàn thờ ông Dũng bòn chòn hỏi vọng xuống:

- Nè cậu Kiên, bà Lang biết tôi cười hạc qui tiên chưa?

- Dạ chưa, nhưng cụ nói dạo này một bên mắt máy lia chắc ở nhà có chuyện không hay.
- Có chuyện hay, tại bà không biết. Tôi với con Dung làm lành với nhau, huề một đều rồi. Mấy tháng cuối nó lo cho tôi rất đàng hoàng, chỉ phải cái tật hay than trời trách đất. Tôi nói hoài, giày dép còn có số mà nó không nghe, lại còn lý sự cùi, hứ, vác thánh giá với lại đóng đinh.
- Dạ, em Dung đọc nhiều sách nhưng thiếu người hướng dẫn.
- Hồi trước chị Hai nó nhắc chừng chừng, giờ không có ai dạy nên hư.

Tôi chen vô cãi :

- Hư, mà từ hồi muốn...

Lão Kiên thấy căng, lái câu chuyện qua hướng bang giao quốc tế :

- Thừa, ở trên tiên chắc khỏe ?

- Đâu có biết. Cậu là đà dưới này miết, thần thức u mê không tỏ đường đi lối về, quên hết việc sổ sách của Nam Tào Bắc Đẩu. Tôi còn ở đây chơi với con Dung hơn cả tháng nữa mới đi. Mà cũng chưa chắc sẽ lên đó. Có một đám bạn nhậu rủ tôi về tái lập trụ sở ở Vàm Mương tạo điều kiện cho anh em hoạt động lại.

Tôi đứng dậy châm dầu vô cây đèn chong, khêu lại tim, thở đánh thượt :

- Thôi, họp mặt gia đình hôm nay như vậy là vui quá rồi. Ba nghỉ ngơi. Ông Kiên đi thăm bà con một vòng đi, hôm nào gặp lại. Tôi phải đi cắt tóc xả xui trước khi làm lại cuộc đời.

Độ chừng mười ngày sau buổi tọa đàm với ông Dũng và lão Kiên, chiến sĩ gái với mái tóc mới cắt tém tự nhiên cảm thấy hưng phấn như vừa phục sinh. Trong người nghe vang vang rầm rập âm điệu những bản hùng ca.

Mãi mãi lòng chúng ta, ca bài ca người lính

Mãi mãi lòng chúng ta, vẫn hát khúc quân hành ca...

11.

Đã quyết định rồi, phải làm lại cuộc đời. Đời mình chứ đời ai, mình không làm ai làm giùm cho. Trước hết cương quyết không lấy lát kiếp công nhân viên nhà nước. Quay trở lại hãng dệt chỉ cần nhỏ nhẹ vài lời, quản đốc sẽ cho nhận việc lại ngay coi như vừa nghỉ phép hơn 3 tháng không ăn lương, nhưng thôi, phải biết xấu hổ đã hứa lèo hứa cuội trong đơn xin việc. Nhớ không ? Lúc túng quẫn, đã từng thề bán mạng sẽ làm việc với tinh thần tập thể cao ngất ngưỡng, quyết tâm đóng góp cật lực cho cách mạng đến giọt máu cuối cùng. Thực tế, ngày nào cũng lãn công, vậy nhưng được đề cử Bàn Tay Vàng của hãng dệt, may mà hạt không thôi mỗi ngày đánh răng súc miệng không dám ngó mặt trong gương.

Tiếp theo, cương quyết ngưng làm văn chương vớ vẩn. Nghe bà Du cảnh báo chưa ? *Mẹ đừng cho con Dung giặt đồ ở máy nước công cộng*. Không oan. Đúng là bao nhiêu người trong nhà, cả trong xóm chùa và hẻm Lập Thành đều đã bị sơn phết cho biến thành nhân vật múa may quay cuồng ở các buổi dạ vũ hóa trang. Người nghệ sĩ nghe nói phải có sứ mệnh thay đổi thế giới, phục vụ cho cái đẹp và mang lại lẽ sống cho nhân loại. Ba cái chuyện ma quỷ chỉ để hù những ai nhẹ vía, tuyên truyền sách động mê tín, hoặc nhiều lắm là gửi gắm vài thông điệp hời hợt về khắc khoải âm dương. Để làm văn chương hàn lâm, đứng ngang ngửa với các nhà văn nhà thơ hải ngoại chỉ là ảo vọng ; so với trong nước lại thiếu hẳn màu đỏ, màu vàng.

Mục tiêu kế tiếp là nói lời tạm biệt chị Bảy, em xin ngưng họp tác dịch vụ côm tằm để chuyển sang nghề môi giới bất động sản. Có tiền rồi sẽ hoài mơ chân trời màu xanh lá cây. Thử nghiệm đầu tiên : sẽ đập cái nhà, dùng tiền để dành và của hồi môn xây mới xong rao bán với giá ...cảm ứng. Vì sao ? Đây đã từng là chốn thần tiên sau những ngày ở đậu nhà cậu Thân và dì Ngọ, nơi chuyên tiếp từ ấu thơ sang niên thiếu rồi thanh xuân, nơi lớn lên cùng những tác phẩm văn học trác tuyệt, nơi chợt nhận ra mình là nàng thơ của những người đàn ông mang kính trắng ve vãn chị Du, là người tình hậu phương của lính chết trận, nơi khám phá bản thân có tiềm tàng những cơn điên xòa tóc lúc nửa đêm... Ôi,

*Lệ xóa cho em được không
Những kỷ niệm đáng ?
Lời nói yêu thương ngày xưa
Có trở về tìm ?*

Mục tiêu cuối chắc chắn phải là Thế Uyên. Sẽ đọc Ngoài Đêm để tìm hiểu xem tại sao Du Nương cho ăn hai bạt tai 14 năm trước, sẽ kiểm chứng lại có phải trong *Tiền Đồn* rành rành 15 cuộc làm tình và 69 chỗ liên hệ đến dục tình như lão nhân Võ Phiến đã thống kê. Hi vọng trong khi nghiền ngẫm các tác phẩm của Thế Uyên, một nhân vật đàn ông bất thành linh nhào ra, sẽ chụp lấy cơ hội để hiến dâng cái nghìn vàng, đồng thời thăm xin lỗi Nhã Ca vì đã bê trễ. Chớ quên tỏ vẻ với kẻ được vàng, anh yêu, em đã dùng sạch của hồi môn để dựng vốn làm ăn.

Xóa nhà khoảng cách 10 năm giữa hai chị em cùng mẹ khác cha có lẽ là điều duy nhất bất khả thi, tuy nhiên không sao, lắm khi máu chảy nhưng ruột chẳng chịu mềm do bị xơ cứng mãn tính. Chị Du sẽ ngậm cười nơi chín suối với một đùm ruột hóa đá, gọi là thạch tràng. Hi vọng lúc đoàn tụ Du Nương chốn suối vàng lão Kiên sẽ giữ lời đính chính dùm con nặc nô đã không đeo lão vì tiền. Bảo đảm lão sẽ giấu nhem vụ án bịch hạt dưa có kèm dòng chữ viết bằng mực parker xanh *đây em nghìn hạt vui hồng*. Lão sẽ không đại gì thú nhận đã có lần mình băng khuâng và hổ thẹn, nhưng vẫn sẽ úp mở bảo *con đó hư lắm* cho nàng Du tưởng tượng lung tung chơi.

Tổng hợp và phân tích xong các vấn đề nêu trên, rõ ràng chẳng còn gì phải ưu tư. Các dự án này có thể sớm được thực hiện, chỉ còn chờ cúng 49 ngày cho ông Dũng không thì nhà cách mạng không chịu đi đầu thai, quay trở xuống Vàm Mương làm chính trị với các bạn nhậu. Đất nước hòa bình rồi, những tổ chức phản động cò con có nguy cơ chết từ trong trứng nước, loại lý tưởng lên men như của ông Dũng chỉ để nhảm với khô cá thiêu.

Trong những tuần lễ tiếp theo, hai cha con thường trò chuyện râm ran sau mỗi lần cúng cầu siêu. Vào tuần chung thất tính từ lúc viên tịch, cuối cùng đạo sĩ đã thốt lời tâm huyết :

- Ba đã hủy hoại đời mình và làm khổ ba người đàn bà.

- Lại sắp sửa lôi con ma men ra.

- Lúc đầu ba chỉ cà rờn với nó thôi, nhưng con này mạnh lắm, nó quay ba trong những khoảnh nhàn rỗi, xúi giục ba chớ ngu ngốc tỉnh táo nhìn lại những điều xằng bậy của ngày hôm qua ; khi bị vợ con và mọi người ruồng bỏ, nó trở thành người bạn duy nhất để ba trò chuyện với. Nhờ nó, ba đã rơi vô chân không, bập bênh mù mịt. Cảm giác đó ít nhất cũng giúp ba xiêu vẹo bước sang ngày hôm sau.

Tôi đã mừng hụt.

- Ba vẫn thọ ơn con... bạn vàng ?

- Con ơi, ơn nghĩa gì, thứ ma đó mỗi người ai cũng có riêng một con ; có điều con ma của ba nó có mùi hèm, vậy thôi. Con ma của bà Lang là nghĩa tào kang ; nó đã ám mẹ con suốt 30 năm mới chịu buông tha nhưng vẫn bay theo tà tà trong những năm cuối đời để khều khều cái lòng trắc ẩn của người đàn bà nhân hậu.

- Chà, câu này nghe hay nè ba. Còn con ma của chị Du ?

- Bất mãn số phận, tị hiềm trộn lộn nhẩn nhục và kiêu ngạo, tự ái, tự ti lẫn tự tôn.

- Ma gì tên dài ngoằng. Ma men, nghe vừa thanh vừa gọn vừa súc tích.

- Ma tôi. Nó giục mình tàn nhẫn đánh giá người khác nhưng lại ngăn không cho khe khát với bản thân. Còn con ư ? Con bị con ma khô nó triệt mọi dòng cảm xúc. Con ôm nó trong người làm vũ khí để tự phòng vệ, xong cười khà khà như hài lòng với hệ thống an ninh.

Phải vậy không ? Dám trúng lắm à. Tôi đã thu mình lại thành con chi chi nhỏ xíu núp trong hốc tối nhìn ra cõi đời hung tàn với lưỡng nhãn bất đồng, ngờ vực mọi thiện chí tiếp cận, nơm nớp lo mình sơ hở. Phải chăng có những người viết văn chỉ vì muốn tận hưởng cảm giác được quyền

sinh sát các nhân vật, do trong cuộc sống họ vốn là kẻ chết nhất ? Có nên đổ thừa cho hiệu quả thuốc diệt cỏ Paraquat ? Dù gì, mọi thứ trong người như đang quắt lại, có lẽ rồi trong cơn hấp hối cọng cỏ cú vẫn cố ngửa cổ ré lên cười đắc thắng. Hừ, cỏ mà có cổ, lại còn biết cười ré. Buổi nói chuyện hôm nay làm tôi mất tập trung. Đang nghĩ đến việc mở cửa sổ cho thoáng chợt quay trở vô xối nước rửa nhà cầu. Đang định ra chợ mua vài món về nấu bữa cơm chay cúng thất, bỗng loay hoay đi kiếm cái giẻ để lau bụi bàn thờ.

Khúc quanh của định mệnh : tôi làm ngã cây đèn chong.

Dầu loang ra. Lửa phụt lên liếm tẩm nhựa trái trên bàn thờ, bắt qua bó nhang, hực lên bức ảnh đen trắng trong đó người hùng với đôi môi hơi dày đang méo đi như thay lời muốn nói. Thoạt tiên cả ngôi nhà bỗng thơm lừng mùi chùa chiền rồi chuyển nhanh sang khét lẹt. Mình đã hỏa thiêu Hồng Lôu Mộng ! Bất cứ món gì trong tầm tay đều được chụp lấy để trùm lên ngọn lửa nhưng phản tác dụng, y như được châm thêm mồi. Bên ngoài có tiếng người la hoảng đến lạc giọng, *cháy, cháy nhà cô Dung cơm tẩm*. Tiếng chân chạy huỳnh huỵch, khói bung xì xì. Ai đó hét lớn, *chạy ra đi cô Dung ơi, chết cháy bây giờ !* Tôi quơ hũ tro cốt của ông Dũng ôm vô ngực, trên đường sặc sụa băng khói bung ra cửa thuận tay vợ lấy cây gậy đạo sĩ dựng gần cổng, hoàn toàn không hiểu vì sao.

12.

Vụ cháy nhà làm rụi hai phần ba cái lỗ mũi, tấp qua mái nhà ông Tâm bên trái, bà Hương bên phải, thím Mẫn đầu đít sau lưng. Không có tổn thất về người nhưng bà con bị một mẻ hồn phi phách lạc. Mấy gia đình túm của chạy hoảng đang lục tục quay lại, tùm năm tùm ba bàn tán sôi nổi. Không thiếu những lời mắng nhiếc, quở sủa, bờ chờ bợt chợt, mém chút nữa cả xóm màn trời chiếu đất, cháy thêm vài phút coi như chết cả lũ, may nhờ mấy ông phía sau nhanh trí chườn nước từ lan can nhà cô Tư Lụa, chờ xe chữa lửa là tiêu rồi, ba cái vụ cứng kiếng làm cháy nhà như cơm bữa, kiểu này bắt đền sao đây, có bà bác với bà chị bên Mỹ lo gì, ở phải, cháy cái nhà chó cũng còn cái địa chỉ để gửi tiền về...

Tôi bị phỏng sem sém hai cánh tay, lòng bàn chân trái chảy máu do đập phải vật nhọn trên đường chạy ra, quần áo te tua, mặt mày không tự ngắm nghĩa nhưng chắc giống con ma lộ nôi. Dự án môi giới bất động sản giờ đây chỉ còn cái nền nhà nám đen, bốn mặt tường liêu xiêu lỗ chỗ, trần nhà bết còn vát vẹo tí trên miệng hồ xi-măng . Một tay ôm hũ tro cốt, một tay cầm gậy, tôi đứng lớ ngớ nghe chửi cho đến lúc mỗi rục giò thì ngồi xuống, chặp sau lại đứng lên. Tổ trưởng đưa cho chai nước và một tấm bạt dạn ở đó coi chừng, chờ trên phường xuống làm biên bản, chừng nào nguội nguội vô bụi moi coi còn vớt vát được món nào hay món nấy, có tiền của gì không sao coi bộ tỉnh rụi không thấy tiếc ? Tiếc chứ, nhưng con ma khô nó hãm không cho giẫy lên đành đạch khóc kể trời ơi tiêu rồi cái hộp đựng gói tiền để dành, hai chiếc vòng cần hồ phách, đôi bông hột đá đen, mặt dây chuyền cẩm thạch, tập giấy pơ-luya chép thơ tình...

Chiều tối có một cơn mưa nhỏ khiến không khí bớt oi, tro bụi trôi xuống làm nền nhà như dày lên. Đồ đạc bề bề lôm côm vương vãi chèm nhẹp lẫn với nước mưa và nước chữa cháy. Chị Bảy lôi kéo :

- Đứng chi đây tối hù. Chắc còn lâu người ta mới nối lại đường dây điện. Vô nhà chị mà nằm nghĩ, thông thả tổ phụ nữ giải quyết cho chuyện ăn ở tạm trong khi chờ chòm xóm mỗi người một tay cất giùm cho cái chòi dã chiến. Dù gì gian bếp chỉ mới rụng cái la-phông. Nghe đồn mấy vụ như vậy trên phường trích quỹ cứu trợ ủng hộ một phần chi phí vật tư.

Tôi nói, lưu loát như có chuẩn bị trước:

- Em tính làm sạch gọn một góc bếp, lót tấm bạt ngủ coi chừng nhà. Còn nhiều món xài được, để em mót lại. Chị cho em mượn vài ngàn mua bánh mì, bán được xà bàn em trả lại cho.

- Mượn gì, bày đặt. Nè cầm chút đỉnh xây xài. Bà con không bỏ rơi đâu mà lo. Còn cóc khô gì nữa đâu mà canh chừng, khủng quá trời !

Chị Bảy đi rồi tôi ngồi chồm hổm nhìn chăm chăm vào chỗ cách đây không bao lâu đã từng có cái gọi là tử thờ. Dưới đất tử này có một hốc bí mật, nơi trước đây mẹ thường giấu lương khô do phía chị Du tiếp tế những năm đói kém. Cũng nơi này tôi đã cất cái hộp. Nó đang nằm bên dưới gạch đá lụn vụn, ván ép cháy dở, bàn ghế bị xô gãy. Tôi sẽ để yên cho nó ở đấy được lâu chừng nào hay chừng nấy. Đó là chút hi vọng mà tôi muốn nuôi, dù không biết để làm chi.

Trong góc bếp gần sàn nước, nơi một buổi chiều hơn mười năm trước mẹ ngồi bệt hai mắt lạc thần, còn chị Du rách thằng cu Diên đứng cạnh hồ xi-măng môi trắng nhách như phết vôi, tôi trải tấm bạt ra và nằm xuống. Mùi khen khét nặng và dày làm ngộp nhưng nền gạch loang lổ vẫn còn âm ẩm một cách dễ chịu. Đêm càng lúc càng đặc đến không cần nhắm mắt. Đang thao láo trong cái màu đen thui đó thì chợt thấy mình dềnh lên chìm xuống như đang ngồi trên một chiếc xuồng ba lá tròng trành không có người chèo, băng ngược sông Ghành ở Làng Duyệt. Ông Dũng đứng trên bờ ngoắc ngoắc hỏi với xuống :

- Xương cốt cháy thành tro rồi ôm theo chi ? Sao không ôm cái chi chưa cháy ?

Nước tấp ồ ồ hai bên mạn xuồng khiến tôi phải la lớn :

- Định mang đi gửi trong chùa Già Lam sau khi cúng thất.

Không nghe rõ, ông Dũng hét :

- Chùa gì ? Chùa gì ăn thua gì ! Đi xuồng nước ngược biết chừng nào tới ?

Xuồng vẫn vật vã trườn về phía trước, tiếng nói nhỏ dần và cái bóng cong cong bỗng gãy làm đôi. Ngoái nhìn hút mắt chỉ thấy một cái cây còi còi thâm thấp đang lặn từ từ xuống đất. Tôi đứng chàng hảng giữ thăng bằng giữa lòng xuồng kêu với ba ơ ba, bỗng cảm thấy từ âm hộ rớt ra một vật gì, tiếng chạm xuống lườn nghe đùng đục. Vói tay nhặt lên mân mê. Từ chỗ nó chui ra không có cảm giác gì đặc biệt, giống phụ nữ có tháng thỉnh thoảng nhợn ra một cục huyết bầm bằng nửa miếng gan gà. Là thoạt nhìn nó giống miếng tóp mỡ hay thèo vò quýt phơi khô đã trở màu sậm sì. Phải chăng cái trinh tiết, do bị hãm bởi con ma men và con ma tôi, đã nằm chờ từng ấy năm đến quá queo nhăn rúm ? Chắc cú không phải thai chết lưu, bởi cái nghìn vàng vẫn còn đó nổi buồn nên nó đành tự sản tự tiêu ?

Rõ ràng nó là một phần trong cơ thể rụng ra, như cuốn rún của trẻ sơ sinh bị héo do đứt dinh dưỡng từ nhau của người mẹ. Nó là cái gì thì cũng là điều thầm kín, phải được cất ở hốc bí mật dưới tử thờ cùng với tiền để dành, của hồi môn và những bài thơ tình. Thôi chết, cái hộp ! Phải móc nó lên từ đồng xà bàn trước khi xe ba bánh đến xúc đi trong ngày mai! Hốt hoảng với ý nghĩ phải lấy cái chi khều cho xuồng tấp vào bờ, tôi mò dưới chỗ đứng tìm cây gậy đạo sĩ, lúc bấy giờ không biết tại sao có mắc tồn teng một sợi nhợ với cả lưới câu. Một cách vô thức, tôi móc cái vật vừa nhặt được vào lưới câu rồi vung lên quơ quơ kiểu người ta giương cờ trắng đầu hàng. Trời nổi gió đùng đùng lừa chiếc xuồng quay mòng mòng. Trong nỗ lực cuối cùng, tay vung vẩy cây gậy có miếng gan gà khô queo đong đưa, mắt dõi về phía chân trời mờ mịt, tôi lấy hết sức bình sinh gào lên nhưng tiếng la chết ngắc trong họng.

Rivière, 12.2010

Trước ngày hôm sau

Tôi chậm chân một chút rồi dừng lại đọc mấy dòng chữ trên cái bảng nhỏ cắm ở rìa bãi cỏ rộng ước chừng đến cả ngàn mét vuông:

Khu dành riêng cho người đi dạo.

Cấm chơi bóng. Chơi bằng tay OK.

Chơi bằng chân không OK.

Hiện nhiên nội dung gốc được viết bằng một thứ tiếng Pháp văn học văn hóa văn minh hơn nhiều, nhưng không khác mấy với cách diễn dịch vừa rồi. OK là một từ đại khái và đại chúng.

- Anh OK không?

- Không OK. Nhưng phải làm.

- Làm như vậy liệu có OK không?

- Không. Làm như vậy không OK, nhưng nếu anh thấy OK thì cũng OK.

- OK, vậy cứ làm thế nào miễn OK thì thôi. OK?

- OK!

Bây giờ là 10 giờ sáng thứ năm ngày 14 tháng 6. Một ngày đẹp trời sau suốt tuần lễ xám xịt lâm râm dai nhách từ sáng đến tối. Tôi dè dặt dẫm lên mép rìa của bãi cỏ còn lấm tấm sương sau một đêm mát mẻ, rồi như dần tự tin hơn, dõn bước tiến vào trung tâm điểm của cái diện tích mênh mông không một bóng người, từ từ ngã lưng êm ái trên bãi cỏ chan đầy nắng. Thay vì nằm sấp dang rộng hai cánh tay như kiểu người ta làm trong nhà thờ trước tượng Chúa để xưng tội hay than thở nài nỉ chút ơn phước từ đấng Chí Công, cũng trong tư thế đó tôi nằm ngửa, không thú nhận, không xin xỏ. Trời xanh, tất nhiên là xanh da trời, không một gợn mây. Cỏ xanh, tất nhiên là xanh lá cây, không lẫn lộn một vết úa. Đang cuối xuân. Cây cối như đồng loạt bung cho cạn sinh khí để còn hỏn hển chuẩn bị hè, vốn chỉ còn một tuần nữa chứ mấy. Sau đó thì sẽ vụn vẹo chuyển màu vàng nâu để chết ngắc trong mùa thu rồi trụi lũn trong mùa đông. Biết quá mà, lòng tôi đã trải qua những mùa màng như thế. Xung quanh chim hót líu lo. Không biết chim gì. Một dàn đồng ca lỏn nhỏn những âm cao khiến buổi sáng càng bồng. Tôi nhắm mắt và trầm mình xuống cái cảnh thên thang vừa nhìn thấy, trong trí tưởng phơn phớt phần nền của những ý nghĩ nát vụn là gam màu xanh lỏn như có pha nước, một màu xanh nhập nhoạng giữa lá cây và da trời.

Rất nên để cho toàn thân rơi tự do, xuống, xuống nữa. Đừng có ghì lại. 14 tháng 6 thì sao chớ? Niu lầy nó để làm gì, bẻ nào nó cũng trôi qua ngày 15. Nắng càng lên hai mí mắt càng trong veo như thể nhìn thấu được qua lớp da mỏng có cảm hai hàng lông mi thưa. Bóng tối trong mắt ửng màu đỏ đỏ của gân máu pha màu am ám của mặt kính râm. Tôi thử điều khiển cho hai tròng mắt chạy qua chạy lại, cảm nhận được dây chằng kéo đẩy như nhịp võng. Để chừng rơi thông dong đã hơn 1 giờ đồng hồ. Với thời gian này người ta đạt được độ sâu bao nhiêu giữa đỉnh và vực? Cõi chừng đấy! Liệu có ai rón rén đến gần cúi sát xuống nhìn cái kẻ đang nằm phơi nắng với áo quần tươm tất, có đội cả nón, quần khăn quàng và đeo kính mát. Cùng một tư thế và điều kiện không gian thời gian, không phải ai cũng được coi như là tôi. Cũng còn tùy giới tính và tuổi tác. Đàn ông ư? Một nghệ sĩ. Thiếu nữ thanh xuân? Một đào lẳng. Đàn bà trung niên? Bệnh nhân trốn trại tâm thần. Một nhóc tí? Đào, vô tư thôi. Tôi? Nhòa nhòa vành nón che khuất nửa mặt, một vật thể không xác định đang chìm chìm.

Trầm xuống, trầm xuống nữa. Hãy tập trung vào độ sâu, hút bên dưới đó. Cứ rơi không nỗ lực, không để vướng vật cản. Chớ nghĩ đến ngày hôm sau. Tưởng tượng chỉ đến bản đồ đường xe điện dẫn từ ngoại ô ra trung tâm Paris, từ lộ trình màu xanh lam chuyển qua màu tía tồ. Tính chi đến thời lượng sẽ mất cho mỗi chặng đường, sao cho không trễ giờ hẹn ở chốn công đường. Bịch! Hả? Đụng đấy? Tôi mở choàng mắt nhưng liền háp háy bởi màu nắng chan chất. Xung

quanh đã thấy lác đác nhum nhúm người tuân thủ theo bảng chỉ dẫn, đi dạo thư giãn trong khu vực dành riêng. Một thằng nhóc e dè đến gần nhặt quả bóng. Tôi ngồi bật dậy giờ ngón tay trở lên, vừa đưa qua đưa lại trước mũi vừa chặc lưỡi khiển trách:

- Tchik, tchik! Chơi bằng tay OK, chơi bằng chân không OK! OK?

Thằng nhỏ líu ríu nói OK rồi cặp vòng quả bóng dưới nách bỏ chạy. Cảm tưởng như vừa bị kéo giật lên từ đáy giếng, tôi đứng dậy tên tò phỉ lưng áo, lừ đừ tiến về phía rìa bãi cỏ, bước qua cái gờ, đặt chân xuống lòng đường có lát đá dăm râm mát hàng cây trồng lượn cong cong dẫn ra cổng Coysevox.

Đi đâu đây? Cụt hứng, tôi bắt đường Arouet đi thẳng quẹo phải góc Duchesse du Maine. Cắt ngang trước mặt là đại lộ mang tên tướng Leclerc, rẽ trái là nó. Một căn hộ 60 mét vuông nằm trên lầu 1 của tòa nhà 4 tầng không có thang máy. Cửa thứ nhất bên phải, 3 lần khóa. Lộ trình này chỉ mất 10 phút. Chả bù ngày đầu tiên đến chỗ ở mới, rì mọ đi tìm cái công viên tên Sceaux nghe đồn rộng đến 181 ha, đã phải quanh co theo Alerbert quẹo Le Notre bỏ Marouise du Deffand một khúc rõ lâu rồi mới đến cổng, gấp đôi thời gian. Coi như hai lượt đi về mất 40 phút, lẩn quẩn quanh cái hồ bát giác 45 phút, ngồi lơ ngơ ghế đá 30 phút. Vị chi gần 2 tiếng cho mỗi buổi sáng có nắng. Đó là hai tháng trước kia. Đạo này đã gần như thành thổ địa; 181 ha thì đã kinh lý gần trọn, chỉ chưa có lặn xuống hồ tìm hiểu đời sống của bọn phù du. Hôm nay trời đẹp nhưng giữa chừng lại bị bóng dè. Dù gì cũng giết được nửa ngày. Mưa dầm như tuần rồi chỉ có nước lục đục trong 60 mét vuông.

Nhà này thoạt trông tưởng phức tạp. Mấy hôm đầu thỉnh thoảng lại quẹo lung tung. Thực ra nó chỉ là một chữ L mập, có hơi thò thụt ở cánh nhà bếp. Từ cửa vào đi thẳng hành lang hẹp ngang qua nhà vệ sinh nhà bếp và phòng tắm dần thẳng hàng bên trái sẽ đụng ngay cửa một phòng ngủ vuông vuông. Phòng khách chung vách nằm bên phải được biết trước đây mênh mông sau ngăn đôi để có thêm một phòng ngủ dẹt dẹt với cửa kính dày có thể mở lớn bước ra ban-công đứng ngó xuống đường Leclerc chơi; ban đêm nằm trên tấm nệm cá nhân trải sát tường cuối phòng, do lầu 1 ngang tầm với trụ đèn giao thông, sẽ nhìn thấy ngả tư nhấp nháy xanh đỏ cùng tín hiệu dành cho người đi bộ. Hộp kim loại thon thon chạy đầy đường nhưng không nghe tiếng động cơ. Hộp bê-tông cao cao bên kia đường thực vật trồng viền hàng hiên đóng cửa, cửa sổ màn che trướng phủ năm khi mười họa mới thấy động vật nhúc nhích. Đại khái là tuy ở ngay mặt tiền quốc lộ 20, ngồi trong nhà nhìn ra rõ ràng thấy có sự sống nhưng không có âm thanh. Hôm nào trời đất ui ui, buồn buồn ngồi xem phim câm nhớ Charlot đen trắng của đầu thế kỷ trước.

Lũ con trời đánh chưa biết chỗ này. Qui có hương 7 tháng rồi đáo lai, nhưng xé lẻ, canh vừa kịp ngày gia hạn cái thẻ cư trú. Từ phi trường đi thẳng về nhà trọ mất 1 giờ 30 phút đường xe điện. Chủ nhà lúc lác xâu chìa khóa giao cho khách rồi vừa đưa đi giới thiệu các ngõ ngách trong căn hộ vừa thông báo dưới bếp có mua giùm sẵn 5 ký gạo, còn tủ lạnh thì đã cắm điện. Tạ ơn Trời. Chắc kiếp trước ăn ở nhân đức, kiếp này gặp người tử tế. Nghĩ mà xem, bây giờ còn non nước gì trở lại cái phòng 9 mét vuông ngó xuống đường Ribière ở quận 19? Chỗ đó bọn chúng hiện phải đối phó với nạn nhân mãn. Đám hiện sinh tiếp tục sản xuất trẻ con khi chưa kịp có ý niệm gì về gia đình hạt nhân, hướng chi là khoảng cách thế hệ. Biết bô lão có được chỗ ở riêng, thanh niên thiếu nữ lẫn thiếu nhi hẳn phải mừng ra mặt. Nghĩ cho cùng, các bên đều có lợi. Thế kỷ này bọn chúng không biết hát ầu ơ ví dầu

con chim se sẽ nó để cột đình

bà ngoại để má má để mình em ơi...

mà người cao niên cũng hết xí quách để gồng tay đưa võng.

Bỗng nghe tiếng mình cười sảng sặc. Ban đầu ực ực nuốt xuống cổ họng, xong khịt khịt bung ra mũi, cuối cùng tràn xuống thanh quản ha hả. Mặc cười quá! Nhìn cái générique của Un Été Brulant xuất xưởng năm 2011 thấy đạo diễn Philippe Garrel ở trên, nam diễn viên Louis Garrel ở dưới bèn tự cá một ăn mười họ là cha con. Cha tạo điều kiện cho con đóng cặp với cô đào Ý nổi tiếng Monica Bellucci nay mập thù lù, vai mông cứng ngắc như có tập tạ tuy mặt mũi tóc tai vẫn rất Gina Lolo, thêm một tí bốc bốc kiểu Isabelle Adjani trong L'Été Meurtrier. Cũng lại mùa hè. Thì phải mùa hè mới trần truồng được. Mười trên mười phim Pháp có đàn ông đàn bà lộ hàng trọn

gói lòng thông luộm thuộm đi qua đi lại trên màn hình, gập tinh thể lỏng lại càng luộm thuộm lòng thông.

Chuyện là vậy: Louis Garrel trong phim là Frédéric, họa sĩ a-ma-tơ ăn không ngồi rồi hưởng lạc cùng vợ là Monica Bellucci trong phim là Angela, diễn viên hạng ba nhưng đầy tham vọng. Cả hai sống trong một cơ ngơi ra gì có hồ bơi và ban-công sân thượng nhìn xuống Rome dưới kia. Đôi tình nhân Paul – Elizabeth cũng vô công rồi nghề kéo va-li từ Paris sang Rome nghỉ hè theo lời mời của bạn vàng Frédéric. Trong thời gian lưu lại đây họ chứng kiến cuộc tình điếm lệ nhưng đầy nước mắt của vợ chồng chủ nhà. Angela phản bội Frédéric làm anh này ngồi khóc hu hu, than không còn lẽ sống. Sau đó thì nàng nhảy lồm côm qua vài người đàn ông nữa còn chàng thì tuyệt vọng đâm xe vào gốc cây tự tử do không thể sống thiếu đàn bà. Mùa hè kết thúc bằng một đám tang, và đôi tình nhân kết thúc kỳ nghỉ bằng một bụng bầu. Phim chấm dứt lúc họ kéo va-li về lại Paris; camera lia cận cảnh cho thấy một bé gái mới ra đời nằm ngo ngoe trong nôi. Paul là người dẫn chuyện cho 95 phút tuyệt tình ca. Hữn quá!

Thông điệp của đạo diễn: Người ta có thể chết cho tình yêu. Rằng đã yêu say đắm một người, khó thể yêu một người khác nên tốt hơn là chết cho rồi. Rằng hãy cứ yêu nhau đi đã và hãy để đá đi đã, công ăn việc làm hãy đợi đấy! Hữn mà!

Phim tình cảm bi đát, sao lại phá ra cười sảng sặc như xem phim hài? Chậc, khoảng chục năm trở lại hề nghe đến hai chữ tình yêu là ngứa ngáy toàn thân như bị dị ứng chắc do bộ đồ lòng bị như nhần bởi tuổi tác, đã trở nên nhạy cảm với cái chi mềm mềm mượt mượt. Đạo này lại sinh ra thói nói cười sang sảng trong cái nhà chỉ xộc xệch mấy khoang kệ trống và một ít bàn ghế cũ.

Thỉnh thoảng tự nghe mình kêu rõ to: *Trời, sao kỳ vậy*, khi mở không được nút chai hay cắm ba trật ba vượt phích điện. Có lúc *hứ, hé* cười gằn khi gặp phải mấy dòng lãnh nhách trong quyển sách đang đọc. Bây giờ mới hiểu vì sao có người tự nhiên nói chuyện rì rầm một mình. Độc thoại là một triển vọng đầy hứa hẹn đối với những ai lâu ngày thiếu cơ hội tiếp xúc hoặc biểu cảm với đồng loại, chớ quên!

Mùa Hè Nóng Bỏng chỉ giết được một phần buổi tối ngày 14 tháng 6. Không thể tắt đèn đi ngủ khi bên ngoài trời hãy còn lấp ló nắng chiều. Mùa này công viên mở cửa phục vụ công chúng từ 7 giờ đến 22 giờ, nhưng chẳng lẽ quay trở lại bãi cỏ lúc sáng để nằm ngửa hát bài *Starry Night* của Don McLean.

Starry, starry night

Paint your palette blue and grey

Look out on a summer night

With eyes that know the darkness in my soul

Bóng tối tâm hồn cái con khỉ mốc. Giờ này trời còn quang, sao sẽ chưa kịp mọc cho mà hát. Soạn sẵn lại gần 20 thứ giấy tờ các loại phải trình cho sở Cảnh Sát Đô Thành theo lịch hẹn lúc 9 giờ 30 sáng ngày mai, 15 tháng 6, bỗng phát giác còn thiếu 3 tấm ảnh. Xem xong Mùa Hè Nóng Bỏng đã 10 giờ đêm. Giờ chỉ còn nước đi kiếm cái nhà ga đầu đó nơi thường khi có đặt máy chụp ảnh tự động. Tiêu chuẩn hành chính là thủ cấp nghiêm nghị, mặt mũi vô cảm, không râu mép râu hàm, tóc không cột nơ không phủ trán, vén gọn để lộ đủ hai tai không đeo khoen, mắt ngó thẳng không mang kính dù cận thị 12 độ, cận cảnh phải cho thấy khoảng cách từ đỉnh đầu xuống cằm chính xác trong qui cách từ 33mm đến 35mm. Bỏ vào máy 5 euros, quay ghé ngồi ngang tầm để thủ cấp lọt hẳn vào khung cố định trên màn hình, bấm nút theo chỉ dẫn, người mẫu có quyền nhá ba kiểu để chọn một; tất nhiên đó phải là tấm đúng chuẩn, không thì phải bỏ thêm năm đồng, và cứ thế. Năm trước chụp ở phố Tàu đường hoàng có phó nhòm nói tiếng Quảng Đông tiếp chuyện xí xỏ xí xào, lại còn chỉnh hộ tóc tai; 4 đồng 8 tấm xài hoài không hết, chỉ hết giá trị thời gian.

Chụp hình lúc quá 10 giờ đêm trong một phòng ảnh tự động tọa lạc ở ga xe điện là kinh nghiệm đầu tiên trong đời. Tôi nhìn soi bói 5 tấm hình rút ra từ khe máy. Chân dung là một cái đầu ít tóc, hai đuôi mắt xệ tỉ lệ thuận với hai khóe môi trẻ, mí mắt bùng nhùng dòn da xuống hai hàng lông mi còi làm hẹp lại trông mắt trước đây vốn đã không lấy gì làm tinh anh. Hồ sơ, dù gì cũng coi như đã hoàn chỉnh.

Sau ngày hôm qua

Chưa kịp ngó ngoài nỗi niềm của ngày hôm trước thì ngày hôm sau đã đến rồi. Không biết từ lúc nào người ta bắt đầu xếp hàng trước cả giờ mở cửa. Khi tới nơi đã thấy nối đuôi rồng rắn, kẻ đăm chiêu người ngáy ngủ. Đứng vào hàng ngũ này là đã phụng hiến trọn ngày cho mấy tờ giấy ôn hoàng dịch lệ, chắc ai cũng nghĩ vậy. Trước ngày hẹn họ có buồn người rơi tự do xuống bãi cỏ công viên, xem phim tình cảm mùa hè nóng bỏng cho qua một phần buổi tối, lúng ta lúng túng soạn tới soạn lui bộ hồ sơ phải nộp, sáng hôm chụp ảnh lúc gần nửa đêm ở máy tự động, trần trở hình dung đám nhân viên mặt sắt ngồi ngẫu ngẫu trong các ô cửa có đánh số; có hay không thoáng qua đầu ý tưởng ngoao ngán muốn thổi lui?

Sở Cảnh Sát Đô Thành, cũng giống như đa số các dinh cơ được xây cất hồi thế kỷ 19, là một tòa nhà mênh mông có kiến trúc *néo-florentin*. Tọa lạc trên một hòn đất nổi được nối với quận 4 bằng Pont au Change và quận 5 bằng cầu Saint Michel, nó chiếm một diện tích bẽ thế giữa lòng Paris, đối diện nhà thờ Đức Bà, bốn mặt phoy ra bốn con đường Palais-Lutèce-Cité-Quai des Orfèvres tiếp giáp với một mé sông Seine. Dù được nhìn từ góc nào, trông nó vẫn không khác chi một cái chuồng với tường quây tứ phía chừa ruột rỗng ở giữa – một khoánh sân hình chữ nhật được dùng làm bãi đậu xe có lẽ dành riêng cho các nhân viên có chức sắc. Xung quanh là các phòng ban sự vụ được phân loại theo chữ cái A, B, C, D, E, F. Nơi đây tập trung giải quyết mọi vấn đề có liên quan đến lý lịch cá nhân, bằng lái, đặc trách việc di trú của người nước ngoài, có thẩm quyền đưa ra các quyết định sinh tử đối với những kẻ nhập cư.

Nối đuôi nhau vào cổng từng đợt 10 người, cho giò xách chạy qua máy dò an ninh, ngoặt ngoẹo hai ba lần cửa mới thoát ra sân, nơi có thể đứng nhìn bao quát quét mắt xác định tọa độ trước khi trực chỉ mục tiêu. F là khu vực xử lý hành chính cho dân Châu Á và Châu Đại Dương. Nó kia kia. Mùa đông năm trước đã từng chầu chực chỗ này 5 tiếng đồng hồ không đi vệ sinh dù trời lạnh te tái, đơn giản chỉ để được cấp một chứng nhận tạm có giá trị 3 tháng trước khi có thể cư trú thời hạn 1 năm. Thẻ này phải được gia hạn hàng năm; sau 5 năm sẽ được cấp cho một thẻ 10 năm. Mỗi lần gia hạn lại truân chuyên khởi đầu từ cửa số 1 của 12 tầng địa ngục. Hãy nhớ lấy, đây chỉ mới lần đầu gia hạn thẻ cư trú, sau điệp khúc sẽ lộn lại *tempo* rồi đảo về 4 lần điệp khúc nữa. Ngó xung quanh không thấy ai có sắc mặt căm hờn muốn đánh bom Sở Cảnh Sát, nếu không nói là cầu cạnh, nhẫn nhục đến nỗi gần như hèn hạ, vậy đâu là công dụng của máy dò an ninh?

Tôi ké né ngồi cạnh một cặp nửa Tây nửa Tàu, chặp chặp lại ngó lên cái mặt kính đen đen hình chữ nhật mắc cao trên góc tường đang nhấp nháy số của người được gọi. Ngáp chảy nước mắt sống. Tối qua trần trọc, không phải vì lo mà vì tiếng lạo xạo của mấy tờ giấy mắc dịch cứ lật phật trong đầu gần như suốt đêm. Ngó quanh quất không biết làm gì, lại moi hồ sơ ra vọc chơi cho qua thì giờ. Thấy đa số ai cũng làm vậy.

Lần nào cũng na ná, từ phía người bảo lãnh vẫn giấy lương 3 tháng cuối, biên lai điện nước gaz, hợp đồng thuê nhà có ghi rõ diện tích sử dụng, giấy khai thuế hàng năm, thuế nhà ở, giấy khai sinh chứng minh trực hệ, giấy hôn thú nếu đã kết hôn, sổ gia đình. Phía người được bảo lãnh luôn luôn là giấy thông hành, bảo hiểm an sinh xã hội, giấy hôn thú, giấy ly hôn, giấy khai tử nếu góa bụa; mỗi lần gia hạn phải trình chứng chỉ xác nhận trình độ tiếng Pháp, khả năng chuyên môn, kiến thức dân luật, hiểu biết về văn hóa và đời sống của nước sở tại – bốn thứ này đã được cấp khi xin thẻ cư trú lần đầu sau rất nhiều thử thách qua một buổi phỏng vấn cá nhân và các khóa đào tạo, cuối cùng là hợp đồng cam kết hội nhập có chữ ký của chính đương sự. À, 3 tấm ảnh 35mm X 45mm, thủ cấp vô cảm.

Cứ như cá thòi lòi đòi vượt vũ môn. Tội nghiệp lũ con trời đánh, tuy không có chỗ cho ở cơm cho ăn tiền cho xài, vẫn sốt sắng cung cấp đầy đủ các loại giấy tờ, chu toàn nghĩa vụ làm con. Máu Giao Chỉ còn chảy trong người, chắc cũng hơi lo sẽ có lúc *gió đưa cây cải về trời, rau răm ở lại...* Một năm trước đây, khi mới bắt đầu vướng vào cái vòng nhiều khê này, chúng đã không ước lượng được mức độ tàn phá của sự chung đụng. Nay ai nấy đều tỉnh ngộ, nhưng may quá lòng kiêu ngạo của đấng sinh thành đã xử tử sạch sẽ mọi vướng mắc, không để cho kẻ liên lụy

hành chính phải bị dày vò bởi tình máu mủ chẳng chịt. Đây có lẽ không phải trường hợp duy nhất. Nhìn xung quanh ngó kỹ sắc mặt từng người mà xem. Vàng vàng màu nghệ, trắng trắng ngà voi, đùng đục cà phê sữa hay đen tuyền cà phê phin, tất cả đều vằn vữa âm khí, cơ thể như liên hồi phát ra tiếng sột soạt của giấy A 4, bản gốc lẫn bản sao.

12 giờ kém 15 số 058 hiện trên màn hình; thay vì ôm xấp hồ sơ hoàn chỉnh tiến đến bàn số 11 với lòng tự tin của một người nhập cư hợp pháp vừa mới trúng số, tôi tắt tả đi ngược chiều kim đồng hồ, bước sấn ra cửa. Chà chà! Quang đặng! Ngoài này không khí thặng dư, ánh sáng bão hòa. Nheo mắt xác định tọa độ cửa thoát hiểm. Nó kia kia. Băng chéo qua sân hình chữ nhật, trực chỉ mũi tên bắn ra đường Cité sấn trốn bay vèo qua đường Arcole nơi Notre-Dame sừng sững màu đá trắng quai quái giữa nắng trưa chang chang. Tôi khum hai tay đưa lên mồm làm loa gọi khẩn trương a-lô a-lô, Quasimodo đâu, không kẹt giờ kéo chuông thì ra đây nói dóc chơi! Không phải Esméralda ghen, cũng không phải cha Frollo, nhưng để tán gẫu thì đây cũng rất OK.

Qua ngày hôm trước

Kể từ sau ngày 15 tháng 6, tôi trở thành kẻ sống ngoài vòng pháp luật. Chủ nhà trọ có vẻ khó xử. Chỗ quen biết lâu năm, họ lọng cọng nghẹn họng. Bèn trấn an:

- Người tử tế đừng lo! Mọi chuyện rồi sẽ OK thôi; tôi sẽ cuốn gói về quê làm ruộng thậm chí trước khi có giấy trục xuất do Sở Cảnh Sát tổng đạt.

Rồi đổi giọng kể lể:

- Về bên đó, tuy không còn cha mẹ con cái nhưng đâu có phải tứ cố vô thân màn trời chiếu đất, chỉ là muốn tiêu cho hết các khoản còn lại cho phỉ chí tang bồng. Nán ná lâu hơn có ngày phải chui xuống gầm cầu gia nhập băng đảng Cái Bang đi ăn mày chứ tiền đâu mà sống.

Nói vậy nhưng vẫn thanh toán bằng tiền mặt sòng phẳng hàng tháng theo giá thân hữu rồi cứ nhơn nhơn đi ra đi vô không thềm trả lại chìa khóa căn hộ.

Từ lúc chạy ngược chiều kim đồng hồ ra ngồi chat với Quasimodo ở hiên nhà thờ Đức Bà, rõ ràng đầu óc đã nhẹ nhõm lắm, không còn chi ngo ngoe trong đó dù chỉ một mẩu giấy vụn. Thẻ cư trú hết hạn để dành kỷ niệm, lỡ ai có hỏi giờ ra đây nè, nhưng mà... khà khà. Thôi cố tận dụng thời gian chưa bị áp tải dẫn độ về nước, đi lang bang chơi thêm vài bữa ngoại ô hoang dã cho đã nư cái mộng nhàn cư trước khi hồi hương làm lại cuộc đời. Không đi xa được thì vòng vòng trong cự ly khả thi, coi bọn cây cỏ nó gian truân cỡ nào để mà vừa dậm chân tại chỗ lại vừa sống sót và phát triển. Thực vật huyền bí. Bọn động vật tưởng rằng có khả năng di chuyển là một ưu thế trong cuộc chiến đấu sinh tồn, lắm, đúng ra hoàn toàn bất lợi. Vô Sở Cảnh Sát Đô Thành thì biết. Sceaux, với chừng đó con đường bãi cỏ băng ghé hồ nước, bây giờ đã hết lực hút nên bán kính hoạt động được phình ra đến tận công viên Heller của Antony; đỡ ghiền thôi, bởi nó có hơi bị vun vén tĩa tốt giống bức tranh thủ công thêu thùa tỉ mỉ, thiếu mất nét đẹp man rợ của sơn nữ không mặc xà-rông. Ở khoản này hình như bọn chim chóc cóc cần miễn sao có cành để đậu, có sâu để ăn, có nước hồ nhân tạo trộn calcaire để uống, có lùm bụi để làm tổ.

Mò sang địa phận Antony phải bắt đường Le Brun đi miệt mài cho đến Léon Blum, ẹo người sang trái để ôm Pierre Brossolette rồi phom phom tây tiến. Trên đường Francois Molé có một ngôi nhà nát ngày nào đi ngang cũng thấy nó vẫn nát, không một bóng người. Rào gổ xiêu xiêu hé hé, trong sân đất cục trộn đá cuội um tùm cỏ đuôi chồn xanh lam hồng phớt xum xoe mơn trớn dăm bãi anh túc đỏ cam, linh miêu rình rình phóng lủi mắt dạn còn gửi lại một tiếng ngao ai oán. Cơ ngơi này đồ sộ hết biết, vách đá nhều nhệu nhưng lờm chờm vôi vữa, ngoằn ngoèo dây leo. Thoạt nhìn đã muốn làm phim có máu, mô-típ Chạng Vạng của Stephenie Meyer.

Hấp lực đầy chất xi-nê của ngôi nhà chiều hôm nay đã kéo chân khách nhàn du qua cổng. Lần đầu thấy được toàn cảnh trong buổi hoàng hôn, quỷ thần ơi, nó đẹp sững sờ với nắng chảy rớt trên râu phong và đồ nát. Bước sâu vô sân, tôi cẩn thận ngó ngoài ra đường sục tìm một ánh mắt theo dõi, rồi thiếu điều muốn ngao lên một tiếng đầy hăm dọa thách thức như người mèo trước

lúc giương vuốt tấn công người dơi, tôi bắn nhanh qua khung xương vạm vọ của cánh cửa đang khép hờ như mời.

Làm như vậy có OK không? Không. Làm như vậy không OK nhưng nếu thấy khoái thì tất nhiên là OK, bèn tự nhủ. Qua nắng chiều từng sợi xỏ vào các khe cửa sổ bể kính, đại sảnh trông thật đông phương sương mờ với nền đá trống, vương vãi vài chiếc ghế đã sứt ngoe gãy gọn. Tĩnh vật đẹp nào nùng nhờ được phủ mịn màng bởi một màu bụi hắc đã lưu niên. Một dương cầm đầu bạc răng long, thậm chí sún mất răng hàm lẫn răng cửa, chông vó dưới gầm cầu thang dẫn lên đâu không biết. Tôi đến gần khom người ngó ngược rồi ấn thử một răng nanh vàng khè. Tiếng búa nỉ đập vô sợi dây đồng rỉ sét làm bung lên một âm ong ong lưng chừng giữa mi và fa, bay là đà rõ lâu trước khi chết lịm trên đường rơi xuống.

Ráng chiều gần như tắt ngúm khi tôi lò dò bước vấp mấy bậc đá dẫn xuống tầng hầm. Mò tìm trên vách nham nhám không thấy có công tắc điện. Men được khoảng năm sáu nấc thì hụt giò. Mang máng nhớ hình như đã lộn hơn hai vòng, va đập kịch liệt một hồi mới chạm tới đất. Chắc chắn có máu; tới đây coi như mãn nguyện giấc mộng điện ảnh. Tôi ngồi bệt nhắm mắt xuýt xoa, một tay mần mần mắt cá chân, tay kia vói ngược ra sau xoa xoa xương chẩm. Chẩn đoán tình hình sơ bộ thấy có vẻ trầy nhiều da tróc nhiều vảy nhưng không có bể đầu gãy cổ đứt cột sống. Vậy là OK. Mở choàng mắt ra để định vị vẫn thấy đen thui như lúc nhắm mắt. Bỗng nghe giọng Mỹ không rõ giới tính:

- Are you OK?

- Yeah yeah, I'm OK.

Trả lời xong mới hoảng vía nghĩ, có người!!! Làm gì có! Tưởng tượng thêm cho vui thôi. Chẳng lẽ chủ nhà là dân nhập cư gốc Mỹ có giấy cư trú hết hạn nên trốn chui trốn nhủi dưới hầm để khỏi ôm xấp hồ sơ đi xin gia hạn.

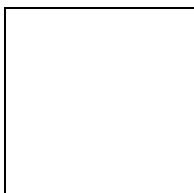
Người thấy hơi đá ảm. Nghe ra tiếng nước róc rách đâu đó. Sàn nhà có chỗ đọng vũng, dẫm phải nghe đánh tồm, mấy lần suýt trượt. Từ phía bên trái phả ra mùi thum thum của động vật phân hủy trộn mùi ung úng của lá cây mục. Phía đó hẳn có khe hèm bí mật dẫn vào một hang sâu. Ha ha! Ta là Indiana Jones! Chút nữa đây sẽ được đạo diễn bất ngờ ấn vào tay cái đuốc, đủ ánh sáng cho khán giả hít hà le lưỡi nhìn thấy bọn rắn rít bọ cạp gián chuột bò lổn ngổn trên màn hình. Lạnh sống lưng vì những hiệu ứng đặc biệt trong phim kinh dị phiêu lưu mạo hiểm là lẽ thường tình, nhưng sẽ phải tăng dần liều lượng như khi dùng thuốc an thần, cho đến khi có thể hoàn toàn làm chủ hệ tiết niệu.

Lờn thuốc rồi, có ghê rợn lắm cũng chừng ấy thứ. Chan chán vì chẳng làm được gì thêm ngoài việc vận dụng tối đa khứu giác thính giác, bèn dùng xúc giác mò tìm chân thang để bò trở lên. Lần này tự hứa cẩn thận pảo-tchọng, hầy, pảo-tchọng! Dù gì cũng phải trồi lên mặt đất, đi ngược về đường Leclerc, chuẩn bị trả nhà khăn gói về quê. Tham quan địa đạo tạm gọi là đủ. Xứ này xét cho cùng không hợp lực phủ ngũ tạng. Đã đành kinh đô lấp lánh, văn hóa rạng ngời, thời tiết quyến rũ những buổi giao mùa, có bãi cỏ để nằm lênh đênh, có đường râm mát để đi là đà, hệ thống an sinh xã hội bình đẳng cho bất cứ ai cư trú hợp pháp. A hèm, dù muốn dù không ở điểm này lại phải đáo về điệp khúc Cảnh Sát Đô Thành. Nhưng mà liệu hồn! Nhịp pasodoble kiêu hãnh và đỉnh đặc đòi hỏi đầu sớ bò tót phải theo dõi mục tiêu tấn công với ngực ưỡn vai mở đầu ngửa thân nghiêng. Bệnh nhân thấp khớp, lại thiếu mắt bạn nhảy là tám vải đỏ, e rằng không kham. Quái! Xắn quần hơi lâu vẫn chưa mò ra chân thang. Có đưa chơi nghịch khuôn đi đâu mất mấy bậc thang đá. Rõ ràng đã quá chủ quan khinh địch; phàm kẻ phiêu lưu nào cũng luôn kè kè một cái đèn pin nếu không có ê-kíp quay phim tíu tít trao cho cái đuốc trước khi hô « diễn ! ». Đoạn « cắt » này hơi lâu. Nhớ xưa kia thuở còn sinh tiền mẹ già thường nói, *cuộc đời như cái cầu thang nhiều nấc, có khi bước hụt lộn cổ té nhào bươu đầu sứt trán, nhưng rồi phải lồm cồm bò dậy nghe con, dù đang leo xuống hay leo lên*. Đã từng leo lên xe 4 bánh lái đi vèo vèo, xong leo xuống xe đạp Trung Quốc gò lưng hùng hục, rồi leo lên xe PC, Chaly vật lộn với bình xăng con trong mùa nước nổi, gần đây đạt tới trình độ xe ôm chỉ cần leo lên yên sau sau khi ngã giá, đi hết tiền leo xuống. Thừa má, má dạy chỉ phải, đời là thế! Có khi sát trần có khi đụng đáy. Con đã quán triệt nên vội lồm cồm bò dậy quờ trong bóng đêm.

Bật ngữ

Kathy Damask là một nhà giáo, nhà văn, nhà thơ, nhà nghiên cứu kịch nghệ, nhà bảo vệ môi trường, vũ công flamenco. Trong một dòng trích ngang lý lịch người ta có thể thấy rất nhiều điều nơi người phụ nữ trung niên độc thân ăn chay trường. Không thích cái họ Damask lấp lánh, cô chọn Kat Dam làm nghệ danh. Không chịu nổi chủ nghĩa tiêu dùng của Mỹ, cô bỏ xứ đi lòng vòng các nước Châu Âu, một thời gian khá lâu trụ lại Tây Ban Nha để học vũ thiết hài, rồi cuối cùng định cư ở Đài Loan, nơi cô sống và làm việc đã hai mươi năm. Tại xứ này cô đã xuất bản các tác phẩm của mình bằng tiếng Anh gồm một quyển tiểu thuyết, hai tập truyện ngắn, một tập thơ. Hiện cô là giáo sư phụ trách môn văn chương và kịch nghệ Anh – Mỹ thuộc khoa Anh đại học Sow Chow. Thành thạo cô trình diễn thiết hài ở những dịp cô thấy thích hợp. Kat Dam sống đơn giản, cần kiệm, dành dụm tiền để đi du lịch hoặc để hàng năm trở về Mỹ thăm gia đình nơi cô còn một mẹ già và một em trai. Cô không có bạn đồng hương, chỉ thiết lập vài quan hệ xã giao với đồng nghiệp người bản xứ và giữ khoảng cách thầy trò trong chừng mực Đông – Tây. Cô tự nấu ăn lấy, kiên quyết không dùng bao nhựa và không ngần ngại bảo vệ lập trường này khi đi chợ hay siêu thị. Những hôm trời đẹp cô đạp xe quanh chân núi gần khu nhà trọ hoặc đi bộ hàng giờ trong công viên để rèn thể lực. Cô ghét hai cha con George Bush, cực đoan trong quan điểm chính trị, bảo thủ trong những suy nghĩ về văn hóa và sắc tộc. Trong một lần sang Việt Nam để tìm hiểu thêm về sân khấu Đông Nam Á, Kat Dam gặp cô La Noue.

Cô La Noue người Giao Chỉ có tên Việt là Thúc Tâm, trung niên độc thân ăn mặn, miễn nhiễm với chủ nghĩa tiêu dùng, thoải mái sử dụng bao nhựa các kích cỡ, không màng đến chính trị, quan tâm đặc biệt đến các nguồn văn hóa và sắc tộc, vẽ, viết văn, có một số tác phẩm viết bằng tiếng Việt xuất bản ở Pháp, Mỹ và Canada. Cô kiếm sống bằng nghề trình bày bìa sách, phiên dịch, phụ trách môn văn chương Anh – Mỹ ở đại học Tổng Hợp Sài Gòn, dạy thêm ngoại ngữ tư gia cho các nhóm nhỏ sĩ số giới hạn, đa phần là sinh viên đang chuẩn bị luận án tốt nghiệp hoặc những người đã đi làm có nhu cầu sử dụng ngoại ngữ. Cô sống đơn giản, cần kiệm vừa phải, dành dụm tiền để đi du lịch hoặc mỗi hè sang Pháp thăm đứa con gái duy nhất đã có gia đình riêng hiện sống và làm việc tại Paris đã 15 năm. Có lẽ do định mệnh từ cái tên của mình, sau lần đổ vỡ hôn nhân, cô như có trái tim bị trời thúc kè, không cách chi đi xa trong mọi quan hệ tình cảm. Cô dễ kết bạn nhưng luôn giữ khoảng cách. Để rèn thể lực, cô ăn bất cứ thứ gì mình thấy ngon miệng và tập thể dục bằng cách mỗi ngày hơn 10 lần leo lên leo xuống 58 nấc thang trong cái nhà hộp 3 tầng mà cô đang ở. Tên La Noue do nhóm học viên tiếng Pháp đặt cho cô, nó cũng khá khớp với tên Thúc Tâm. *Noue* là động từ nouer đã được chia ở thì hiện tại ngôi thứ ba số ít, có nghĩa là cột hoặc thắt. Trong giảng dạy cô thường thắt gút mọi vấn đề rồi để cho học viên tự tháo gỡ theo tư duy của mỗi người. Nhờ cách làm việc này, cô cảm thấy gần gũi với họ và kết gắn được mối quan hệ thầy trò khá thú vị. Kết gắn cũng là một nghĩa nữa của động từ nouer. *La* được dùng như một mạo từ đệm thêm cho sang. Kiểu Comtesse de la Cuisine, Duchesse de la Fontaine. Nhóm học viên Anh văn thậm chí đã gửi tặng cô qua điện thư một bức ảnh tháo bom có định giờ rất ấn tượng. Đại khái khi dự lớp của cô, đa số sợ trúng miếng nhưng rất thích thú trong nỗ lực vô hiệu hóa kíp nổ.

Qua giới thiệu của một đạo diễn sân khấu, La Noue trở thành người phiên dịch của Kat Dam. Họ đi xem chung một số vở kịch ở sân khấu 5B Võ Văn Tần, sân khấu Hoàng Thái Thanh, sân khấu IDECAF. Để làm việc này Noue phải tìm hiểu trước để tóm lược nội dung của từng vở, do không thể dịch rào rào trong khi các nhân vật đang khóc cười ngả nghiêng trên sàn diễn và khán giả xung quanh đang chìm nổi theo nghịch cảnh của nhân vật. Trong giờ giải lao giữa vở kịch, cô sẽ thuyết minh thêm nếu thấy cần thiết. Kat là một khán giả chuyên nghiệp. Chẳng những cô có thể phát âm khá chuẩn những cái tên quen thuộc như Tuyết Thu, Thành Hội, Ái Như, Thanh Thủy, Hồng Ánh, Thành Lộc, Việt Anh mà còn nhớ cả các vai họ đảm trách. Bằng cách quan sát người xem, Kat có thể biết được trình độ thưởng ngoạn của họ, đoán ra phần nào chủ đề của vở diễn và đánh giá được mức độ thành công của tác phẩm. Làm việc với Kat, Noue không phải vất vả với những khoản ấy, chỉ phải mất công tóm tắt câu chuyện và làm sáng tỏ mối quan hệ chằng chịt giữa các nhân vật. Kat nhận xét kịch Việt Nam xoáy sâu vào tình yêu và thảm cảnh gia đình, thường khi trực trặc éo le; những nỗi niềm được thể hiện ồn ào bằng cơ man động tác thặng dư với những giải thích không cần thiết, âm lượng quá liều, gây cười dễ dãi nhưng cũng không khó lấy nước mắt từ một đám đông sẵn sàng mũi lòng, không có sự lắng đọng hay biểu cảm tranh chấp nội tâm, thiếu sự bất ngờ. Cô cho rằng trình độ dân trí quyết định khuynh hướng sáng tạo trong các loại hình nghệ thuật. Noue nghĩ ngược lại. Những cuộc tranh luận loại này cuối cùng thường tắc tị ở học thuyết lẫn quần: con gà hay cái trứng.

Trừ một vài khác biệt, đa phần họ có nhiều điểm chung, gần như trùng hợp thú vị nên dễ trở thành bạn. Sau nhiều năm biết nhau, đã đôi lần Kat về chơi Việt Nam và lưu lại căn phòng mà Noue dành cho. Ở xa, họ liên lạc bằng điện thư, theo dõi các sinh hoạt của nhau, đồng thời chia sẻ mọi chuyện lặt vặt trong cuộc sống.

Trích từ mail của La Noue và Kat Dam.

Ngày 1.3

Kat thân mến,

Tết này tôi chẳng có đi đâu, vì kỳ nghỉ không đủ lâu để du lịch, nếu muốn, chỉ có thể lòng vòng trong nước; với lại đi đâu thì chỗ nào cũng đông nghẹt người, chi bằng ở lại thành phố – thường khi yên tĩnh vào thời điểm này vì vắng dân nhập cư, bởi hầu hết họ đều về quê ăn Tết.

Nghề dạy học cao quý của tôi bấy lâu nay vẫn suôn sẻ và tốt đẹp.

Cây cối thì một mớ hừng hực sức sống, mớ khác qua đời trong đó có mấy cây bạn mua cho. Hai con rùa của bạn gửi, lớn như thổi, chúng khôn đến nỗi không thèm quanh quẩn trong cái hồ chật hẹp mà tìm đường tẩu thoát rồi. Chẳng biết có nhào đầu vô mấy quán nhậu chẳng.

Mùa mưa Sài Gòn năm nay bắt đầu sớm, nhưng trời cứ nóng; nhiệt độ vẫn ở giữa 23 và 35.

Gửi cho tôi mấy bài thơ ca ngợi thiên nhiên của bạn đi, rồi tôi sẽ lại quả bằng mấy bức ảnh côn trùng và thực vật mà tôi đã chụp ở đảo hoa Mainau hè vừa rồi.

Noue

Ngày 2.3

Noue thân mến,

Tết tôi cũng chỉ ở nhà thường thức sự tĩnh lặng ngoại trừ thỉnh thoảng phải nghe pháo nổ đi đùng vì ở Đài Loan người ta chưa cấm đốt pháo như ở Việt Nam.

Chuyến đi Paris sắp tới của tôi đúng là còn mù mịt. Tôi không thực sự có kế hoạch chi cả trừ chuyện sẽ sắp xếp để gặp gỡ bạn bè. Sở dĩ trở lại Châu Âu vào tháng sáu hoặc tháng bảy này là vì tôi phải dự một hội nghị ở Bồ Đào Nha, nhưng có lẽ tôi chỉ quanh quẩn ở đây và Tây Ban Nha thôi. Không đi Paris để hẹn hò với bạn mùa hè này được đâu.

Ở đây tôi thấy cơ man là rùa dưới sông và hồ nhưng không biết con nào là dân bản địa còn con nào thuộc tứ xứ mò đến nên cũng khó mà nhận ra hai con đã đào tẩu. Cây cối của tôi đang sung sức, do dạo này tôi ít đi đâu nên chúng được săn sóc đặc biệt. Mỗi khi đang viết mà bị kẹt, tôi thường bước ra ban-công nhìn chúng phơi phới lớn – với tất cả lòng ganh tị – mặc dù tôi chẳng biết thực sự chúng đã phải kinh qua hay trải nghiệm một chặng đường truân chuyên như thế nào để phát triển.

Tôi vẫn đi bộ và đạp xe, cũng có nhẩy thiết hài với một tay ghi-ta mới, không phải trình diễn, chỉ tập vượt thôi. Sẽ gửi bạn vài bài thơ về môi trường trong thư tới.

Vui nhé.

Kat

Ngày 21.12

Noue,

Tin xấu là tôi không thể đi Việt Nam vào dịp Giáng sinh và Tết dương lịch năm nay, vì những ngày nghỉ của bạn rơi vào lịch hội thảo kịch nghệ của tôi ở Myanmar. Thời điểm khả thi nhất là cuối tháng sáu, trước khi bạn đi Châu Âu.

Tin vui là tôi đang viết trở lại. Tôi đã đổ mồ hôi sôi nước mắt cho một vở kịch trong đó có 3 màn rất ra gì. Giờ thì bí rồi. Tôi biết mình muốn kết ra sao nhưng không biết đường nào để đi đến đó từ cái chỗ tôi đang ngưng đây. Có lẽ tôi sẽ để cho tưởng tượng và vô thức dẫn dắt. Tôi đã dựng một vở ngắn cho hội nghị sắp tới ở Burma, rất nhộn, nhưng tôi để mở, làm như vậy khi sinh hoạt nhóm những người tham dự có thể ngẫu hứng thay đổi tùy nghi.

Tôi đang buộc mình phải vui thích với những gì đang làm. Dạy học chán quá. Còn quyển sách viết về sân khấu Đông Nam Á của tôi vẫn còn nằm chính ịch trên bàn nhà xuất bản. Họ yêu cầu tôi cắt bớt, cắt bớt nữa, làm tôi oải muốn chết. Không biết tôi còn đủ can đảm để tiếp tục vụ này chẳng.

Kat

Ngày 21.12

Kat,

Vào mùa hè, tôi luôn luôn rời Việt Nam sau ngày cuối cùng của niên khóa, có nghĩa là 15 tháng 6. Vậy không có cách chi mình hẹn hò nhau cuối tháng 6 được. Tại sao không gặp nhau ở Châu Âu khoảng tháng bảy, lúc bạn đi Đức đó ?

Rất vui biết bạn đang sáng tác. Từ cái chỗ bạn bí đến chỗ bạn kết, biết đâu lại là phần thú vị nhất của tác phẩm. Ở trường hợp này tôi cứ để mặc cho các nhân vật tự tung tự tác và thường khi thấy mình bị cuốn đi bởi một dòng cuồng lưu, cuối cùng trôi giạt vào bờ ở một điểm đến hết sức bất ngờ. Bơi ngược về chỗ kết đã được tính trước là một hành trình gian nan nhiều thách thức, nhưng chắc cũng không kém phần hào hứng.

Chúc bạn một Giáng Sinh vui vẻ và một năm mới tốt lành,

Noue

Kat không thích kiêu trả lời như trên, vì nó có vẻ đẩy đưa ba phải. Cô đủ nhạy cảm để biết Noue giữ kẽ qua cái cách tránh đề cập đến bản thân hoặc bày tỏ quan điểm cá nhân trong hầu hết các bức điện thư, ngoài ra tình bạn của họ vẫn bền bỉ tuy không đậm đà hơn nhưng có mọi tiến triển theo chiều hướng tích cực. Sau mấy tuần mail qua mail lại, cuối cùng họ cũng thống nhất ý kiến về kỳ nghỉ cuối khóa của Kat ở Sài Gòn. Thời điểm này không rơi vào lịch thánh thơ của Noue nhưng cô sẽ thu xếp. Để đón bạn, cô chuẩn bị phòng ốc sạch sẽ, đi chợ mua rau quả đậu phụ trữ sẵn trong tủ lạnh để cùng ăn chay 10 ngày. Hi vọng với chế độ ăn uống kiêng khem theo bạn, tuy ngắn ngủi, cô có dịp triệt lòng tà trước các món khoái khẩu, căn nguyên của chứng cholesterol. Cô trải sẵn ra giường và tươm tất đặt trên gối một khăn mặt gấp khéo nằm trên một khăn tắm thơm phức. Chuyến bay từ Đài Loan hạ cánh lúc 5 giờ 45. Sáu giờ rưỡi chiều thứ sáu Kat xuất hiện trong khi Noue đang ba hoa với một nhóm trình độ trung cao về bom nguyên tử và Robert Oppenheimer. Cô phải cáo bận vài phút để đưa bạn lên phòng.

Có bạn đồng điệu ở cùng thật dễ chịu. Quen nét sống một mình, hai người đều không thích chia không gian với động vật, đặc biệt loài có vú; lại mắc phải thói chi li tũn mủn của người có tuổi, họ coi trọng sự riêng tư của nhau và dễ cảm thấy bị xúc phạm nếu bị cư xử thiếu tế nhị. Cũng nhờ vậy, họ biết những gì nên cùng làm và những gì không nên. Ban đêm họ tiết chế mọi tiếng động để khỏi làm phiền nhau. Phòng tắm và nhà vệ sinh, trên lầu hay tầng trệt, sau khi được sử dụng không bao giờ còn sót dấu vết của người này hoặc người kia. Sáng họ uống cà phê chung ở cái bàn ăn dưới bếp. Nếu Noue không có giờ dạy buổi sáng ở trường, hai người lên sân thượng tưới cây rồi đi bộ ra chợ nhỏ gần nhà cùng chọn rau quả. Noue đảm nhiệm việc nấu nướng, Kat rửa

dọn. Noue giới thiệu Sinh Cafe nơi Kat có thể mua những tour ngắn ngày. Kat sẽ đi chơi xa chiều về hoặc mai về, nhả nha ra phố hoặc ở nhà đọc sách trong khi Noue lu bu với các tiết dạy. Họ thường tranh luận về nhiều đề tài trong các bữa ăn tối, nhiều trận nảy lửa giữa người cấp tiến và kẻ bảo thủ, nhưng tất nhiên khách luôn luôn đứng. Cuối tuần họ đi xem kịch chung, và Noue lại làm công việc phiên dịch như thuở họ mới biết nhau, bây giờ trong tinh thần thiện nguyện không lương.

Làm thế nào để Kat không cảm thấy phải chò co trong phòng riêng, chịu trận những buổi tối Noue biến phòng khách thành lớp học, dạy thêm ở nhà đến 8 giờ rưỡi trước khi được gọi xuống ăn cơm chung? Noue kéo Kat tham gia những buổi thảo luận của các lớp; trước hết để Kat so sánh trình độ Anh ngữ giữa học viên Đài Loan và Việt Nam, cách họ phát âm cũng như khả năng tư duy và diễn đạt; sau nữa để tạo điều kiện cho học viên của mình có cơ hội giao tiếp thân mật với người Mỹ chính gốc. Ngoài ra, Noue cũng rất cần bạn cho ý kiến về phương pháp giảng dạy của mình. Việc mà cả ba phía đều có thể làm chung có lẽ là thảo luận một vài truyện ngắn trích trong tuyển tập *Under The Palm Tree* của Kat Dam xuất bản tại Đài Loan cách đây vài năm. Truyện được in ra để các học viên đọc trước ở nhà chuẩn bị sẵn cho buổi học.

Một tiếng rưỡi phân tích truyện ngắn *On The Edge* của Kat là một buổi học thất bại, ít ra qua cái nhìn của Noue. *Trên Bờ Vực* gồm 6 trang giấy khổ 18 X 25cm có chữ 10. Chuyện kể về mối quan hệ nghề nghiệp giữa một nữ vũ công thiết hài người Mỹ tên Amelia và một tay ghi-ta người Đài Loan tên Chu. Giữa họ có một sự giao cảm đặc biệt. Tiếng nhạc và nhịp đập chân bao giờ cũng hòa quyện ăn ý. Sự khăng khít của hai người khiến bà vợ cờ bạc của anh nổi ghen. Thật ra Chu cô độc trong đời sống hôn nhân với những nỗi niềm, đam mê và cảm xúc không thể chia sẻ cùng vợ, anh nương dựa vào sự đồng cảm của Amelia như một điểm tựa tinh thần không hơn không kém. Có lần trong một buổi diễn, một sợi dây đàn đứt; do rớt nhịp, cô vũ công cùng lúc đã bị vướng gót giày trong kẽ hở của sàn gỗ. Kat Dam gỡ cái nút thắt đó bằng cách để cho nhân vật đánh đàn kể lể trên đường anh lái xe đưa Amelia về nhà sau buổi diễn. Do những ưu tư riêng mà Chu đã sơ suất trong khi rải nốt và bung dây. Đứng ra anh đang bị ám bởi cơn ác mộng của đêm trước: một người bạn đã chết hiện về trong giấc mơ, bàn tay bị chặt cụt, người đầm đìa máu, ai oán xin khất món nợ còn thiếu Chu. Người bạn này, trước đây bất đắc chí về khả năng đánh đàn của mình đã tự cắt lìa bàn tay phải, sau đó nợ nần rồi tự sát. Trùng hợp là vào cái ngày Chu lãng đãng bởi cơn ác mộng, vợ anh trúng một số tiền lớn tương đương với món nợ của người quá cố. Câu chuyện kể của Chu dẫn dắt họ đến một ngôi đền nơi Amelia ngồi chờ Chu vào cầu nguyện. Với một phụ nữ da trắng nhạy cảm nhưng chừng mực, đang ép mình thích nghi với dân bản địa và tâm tình kỳ ảo của một người đàn ông da vàng trong bối cảnh ngày càng đông phương sương mờ, độc giả chưa kịp đoán chi về đoạn kết thì, sau buổi cầu nguyện của Chu, tác giả để cho hai nhân vật nối tiếp đoạn đường về cho đến khi chiếc xe thẳng gấp ở một lần ranh sát bờ vực.

Không quen đọc sách văn học, lại là bản Anh ngữ, chưa có kinh nghiệm giao lưu trực tiếp với tác giả, lại là người Mỹ, các học viên của Noue có hơi lẩn cẩn trong việc phân tích tâm cảnh nhân vật, lờ mờ về bố cục và bút pháp, bí tịch về thông điệp. Cuộc thảo luận dần dần tách khỏi tác phẩm để đi sâu vào đời tư của tác giả. Có phải nhân vật nữ vũ công là Kat Dam không? Làm thế nào cô có thể ôm đồm nhiều việc cùng một lúc: viết, dạy học, vũ thiết hài, biên kịch và đạo diễn, và bảo vệ môi trường nữa? *Trên Bờ Vực* có phải là một hiện thực huyền ảo hay chỉ là một câu chuyện về dị đoan mê tín? Có bao nhiêu phần trăm sự thật trong câu chuyện? Tại sao cô chọn Đài Loan để sống và làm việc mà không phải một nước Châu Á nào khác trong khu vực? Vì lý do gì cô đã không cho sách của mình được xuất bản ở Mỹ? Sống một mình hẳn cô phải rất cô đơn? Là một nghệ sĩ, trong đời sống tình cảm chắc cô đã trải qua vài cuộc tình đáng nhớ? À, đến đây thì quá lắm. Thiếu điều muốn hỏi năm nay cô bao nhiêu tuổi sao cô không lấy chồng và mỗi tháng kiếm được bao nhiêu tiền. Noue tắt tả kết thúc buổi học bằng một tiết mục mang tính văn hóa đã được chuẩn bị trước, thay cho văn học. Cô nháy nhó với Kat.

Kat trở lên phòng riêng rồi xuất hiện lại trong áo váy đen và khăn choàng đỏ. Bàn học được dọn trống, chừa một sàn gạch diện tích 40 mét vuông. Khán giả đứng ngồi lổn nhổn trên các nấc thang dẫn lên lầu một, thậm thụt qua khe hở của các thanh chắn cầu thang. Nút PLAY được bấm

cái cạch, nhạc phát ra từ một máy nghe CD đặt ở góc phòng. Quá phân nửa dùng điện thoại di động đa chức năng để quay phim, số còn lại chụp ảnh bằng máy kỹ thuật số. Không chắc họ tập trung thường thức các bước nhảy hay lắng nghe nhịp đập của đế giày gỗ trên sàn gạch trong tiếng nhạc flamenco rộn ràng. Khăn choàng đỏ lua tua lượn quanh các đường cong của một cơ thể thon thả nhờ đạp xe và ăn chay trường. Kat trông thật sự trẻ hơn tuổi trong màu vàng của ánh đèn 60 watts.

Chỉ ngay hôm sau Noue nhận được điện thư của vài học viên.

Trích mail của Minh Khánh , Thiên Vũ và Nhị Hồ.

Ngày 30.3

Thưa cô,

Tôi qua em thấy buổi nói chuyện thoải mái dễ chịu. Nhưng em hơi bị đơ khi mọi người bàn về *On The Edge*; không hiểu sao em không biết nói gì dù lúc đọc truyện có rất nhiều cảm xúc. Đó là điều em thấy tiếc.

Lúc cô Kat biểu diễn thì em phải nói là *intoxicated*. Cái em cảm nhận nơi cô và cô Kat là một tình yêu mãnh liệt, một đam mê bất tận trong việc mình đang làm, điều làm người ta dễ thờ hơn trong cuộc sống này. Cảm xúc của em là đầy cảm xúc, và có lẽ đã nhiễm được một phần đam mê. Em vẫn đang tìm kiếm một thứ gì đó để có thể theo đuổi.

Tuần sau cô Kat trở về Đài Loan, mình cho phân tích lại truyện *Trên Bờ Vực* đi cô. Có vài điều em còn lẩn cẩn phải suy nghĩ, rất nên mang ra mổ xẻ. Em chưa từng nghĩ em sẽ thích văn học, nhưng em đang dần thích. Dù hơi muộn nhưng xin cô giúp em xây dựng từ từ kiến thức trong lãnh vực này. Cô cứ cho em gạ, em sẽ cố gắng thôi *com*.

Khánh

Ngày 30.3

Em thật sự ngạc nhiên và thú vị trước câu trả lời của cô Kat khi được em hỏi về sự cô đơn. Cô ấy trả lại em bằng một câu hỏi: ai mà không cô đơn? Đó là điều em chưa bao giờ tự hỏi. Thật khó tìm một người không cô đơn phải không cô? Kể đó hẳn không có tâm hồn. Vậy có thể nào xem câu khẳng định bạn ơi tôi biết tổng bạn cô đơn là một lời ngợi khen, vì chính nhờ sự cô đơn mà người ta có một tâm hồn ?

Nhân tiện cô cho em vắng mặt buổi học tới, vì em có chương trình đi chơi xa với gia đình ngày chủ nhật này.

Vũ

Ngày 30.3

Kính thưa cô,

Buổi học vừa rồi cho em nhiều ấn tượng đặc biệt.

-Thứ nhất : được đọc truyện, được gặp tác giả, thậm chí có chữ ký của chính tác giả trên bài đọc, dù chỉ là bản sao.

- Thứ hai : được tận mắt thường thức điệu nhảy flamenco mà trước giờ chỉ xem trong phim hoặc TV. Có thể nó đã không được trình diễn trên một sân khấu đúng nghĩa nhưng điệu nhảy có những cái tuyệt riêng mà không điệu nhảy nào có thể so sánh. Nơi cô Kat, em rõ ràng nhận thấy lửa, sự đam mê và tính chuyên nghiệp. Cô Kat đã rất tôn trọng khán giả, dù chỉ là thành phần lóc cóc leng keng. Có lẽ bản thân điệu nhảy flamenco tự nó đã cháy phừng phừng rồi.

- Thứ ba : qua truyện ngắn *On The Edge*, em nhận thấy cô Kat có một cái nhìn rất sâu sắc về thế giới tâm linh của người phương Đông, đặc biệt là người Trung Hoa. Một người tây phương thông thạo Hoa ngữ và am tường văn hóa đông phương, đủ để hiểu những góc tối của họ như cô Kat, thật là hiếm hoi. Em đề nghị hôm nào cô cho lớp phân tích lại truyện ngắn này, vì chỉ đọc lướt qua một lần khó có thể nhận ra những điều hay ho.

- Cuối cùng, qua kiểu sống của cô và cô Kat, em tin là ai cũng có thể làm được điều mình muốn, miễn sao có sự đam mê và lòng kiên trì. Không đi thẳng được thì mình đi đường vòng.

Em cảm ơn cô, thật lòng đó cô ơi, vì đã mang đến cho em nói riêng và cho lớp nói chung những điều thú vị, bổ ích và mới mẻ mà tại em ít khi hoặc không thể có cơ hội tiếp cận. Cô đã đưa những con ếch lên đến miệng giếng. Cảm ơn cô và cô Kat Dam.

Nhị Hồ

Noe nghĩ, hóa ra bọn họ không đến nỗi hời hợt. Còn tù mù nhưng đầy thiện chí khai tâm. Trước khi đọc các thư này cô chủ quan cho rằng chỉ có những chuyện đời thường trong nhà ngoài phố hay loại sự kiện đầy tai tiếng của các ngôi sao trong thế giới show biz mới thu hút họ, chỉ có những phụ tùng thời trang mới mang lại cho họ sự tự tin. Trong một số điện thư sau ngày thảo luận *Trên Bờ Vực*, có bạn học viên còn đề nghị mang tác phẩm của Thúc Tâm ra phân tích. Cô đã nghĩ đến *Seretide*, một loại thuốc suyễn, nhưng là tựa đề của một truyện ngắn có bối cảnh mênh mông của cảng Civitavecchia và màu sắc lung linh của cầu Vecchio trên sông Arno. Chuyện kể về một chuyến du lịch bằng tàu thủy vòng quanh Địa Trung Hải đã được giữ chỗ trước nhưng không thực hiện được khiến nhân vật chính trong truyện phải chuyển sang kế hoạch B, hậu quả là những cơn suyễn ngắt ngụt, dẫn đến thảm kịch cho bản thân và cho cả người bạn đồng hành.

Cô cũng nghĩ đến *Valium 5*, một loại thuốc an thần, nhưng là tựa đề của một câu chuyện kể về âm mưu dè hèn của một kẻ mất ngủ, bệnh hoạn tìm cách trả thù bà hàng xóm nhiều sự. Bối cảnh là xóm nhỏ, phố hẹp, đường ray và những chuyến xe lửa rầm rập 3 lần mỗi ngày vào những giờ im ắng nhất.

Sẽ có các câu hỏi đại loại như: vì lẽ gì cô không có truyện được xuất bản tại Việt Nam? Có phải tác phẩm của cô đi ngược lại đường lối chủ trương của chế độ? Trong khi đọc, do đã quen biết nhiều với người viết, làm sao độc giả có thể tách rời tác giả ra khỏi nhân vật? Còn lại gì trong mối quan hệ giữa hai người bạn đồng hành sau khi chuyến đi đã kết thúc? Sau vụ trói ké bà hàng xóm nhốt trong căn nhà cạnh đường ray xe lửa, tình cảm giữa cô và bà Phương ra sao? Hàng xóm của cô có đọc bài cô viết về bà ấy không? Sẽ không có những nhận định về văn phong, bố cục, tâm lý nhân vật hay thông điệp. Họ sẽ nhìn cô giáo như một người bệnh tâm thần, tệ hơn, một kẻ tinh táo nhưng độc địa với những toan tính nhỏ nhen ti tiện. Họ không quen với loại tự trào vì bấy lâu nay bị điều kiện hóa bằng sự tô hồng. Họ sẽ không có thái độ khái quát dễ dãi như đã đọc Kat Dam. Không đến nỗi gay gắt như kỳ thị, nhưng người ta thường độ lượng với những gì thuộc xã hội tây phương, bởi mọi cách hành xử của họ đều được cho là sản phẩm của văn minh. Noe tự nhủ phải cẩn thận, chớ vội mềm lòng hay lạc quan trước những tín hiệu nhấp nháy khích lệ từ phía học viên.

Trích mail của Kat Dam và La Noe.

Ngày 8.4

Noe thân mến,

Tôi đã về đến nhà an toàn và được chào đón bởi mùi hương thơm lừng từ đám hoa lài tím trồng ngoài ban-công. Buổi sáng được đánh thức bởi tiếng chim líu lo, dễ chịu gì đâu! Cả ngày hôm qua tôi lau chùi tắm giặt, tưới bón rồi đi đón con chim về; nó đã được gửi tạm nhà người bạn trong 10 ngày tôi đi vắng.

Không biết bạn và các học viên đã có bao giờ thảo luận về thói quen và tập quán? Tôi chưa sẵn sàng nghĩ đến giờ dạy ngày mai, thay vì thế, tôi cố đọc cho xong chương cuối của Bảng Hóa Trị – The Periodic Table của Primo Levi, một nhà văn Ý gốc Do Thái. Cuốn sách được viết thật tài tình. Tôi nghĩ chương cuối này sẽ giúp tôi nhiều trong năm tới, khi tôi khởi sự viết vài vở kịch mới về môi trường.

Hôm nay thật tĩnh lặng, vì là ngày chủ nhật Phục Sinh. Dù gì ngày mai rồi sẽ huyên náo trở lại với những thói quen bắt đầu lúc 8 giờ sáng với thời dụng biểu của học kỳ mới. Tôi có kể với vài bạn đồng nghiệp về điều kiện dạy học lý tưởng của bạn ở Sài Gòn. Chúng tôi vẫn thường rên rỉ với nhau về trình độ quá kém của các học viên ở đây.

Taipei đột nhiên trở trời với không khí mát rượi. Tôi sẽ lợi dụng thời tiết này để lại đạp xe trong tuần. Sẽ không chọn ngày chủ nhật vì chỗ nào cũng đông người.

Cám ơn Noue về những buổi tán gẫu rất vui, và về những sự việc mà giờ đây đã trở thành kỷ niệm đẹp. Tôi mong có thể lưu giữ đâu đó trong tâm trí nơi chúng không thể thất lạc được. Hãy để cho các học viên thảo luận về tác phẩm của bạn đi.

Kat

Ngày 11.4

Kat thân mến,

Ồ, tôi cũng khoái Primo Levi, đặc biệt là Đám Cưới Kiến, chuyện kể về một góa phụ để trứng!!! Chiều chủ nhật vừa rồi, thay vì chọn một truyện ngắn của Thúc Tâm để phân tích, chúng tôi đã thảo luận đề tài sốc văn hóa. Tôi đã kể cho các học viên về phản ứng quyết liệt của bạn hôm nọ khi bị nhân viên bảo vệ nhà sách FAHASA Tân Định chặn lại yêu cầu phải gửi giỏ xách ở quầy. Tôi cũng đề nghị họ thử nghĩ ra những tình huống khác nhau mà một người nước ngoài phải đối phó khi du lịch ở một nơi có văn hóa khác biệt với xứ họ. Buổi học khá ly kỳ và thú vị.

Noue

Ngày 11.4

Noue,

Thực ra sau cái vụ trực trực ở tiệm sách, tôi đã định phân trần với bạn nhưng rồi cho qua. Thành thực mà nói, vụ này không dính líu gì đến khác biệt văn hóa. Có những nhà sách ở Mỹ yêu cầu bạn cho xét giỏ xách. Có những nơi ở Đài Loan cũng làm như thế, nói tóm lại, trên thế giới đâu đâu cũng có chuyện tương tự. Vậy thì ở Việt Nam làm như vậy có gì sai (sau đó tôi có ghé vô vài nhà sách khác ở trung tâm thành phố nhưng chẳng bị những nhiều chi cả).

Vấn đề nằm ở chỗ tính khí của tôi. Tôi đã từng không thèm bước vô các bảo tàng viện chỉ vì người ta đòi xét giỏ xách, dù chỉ là một cái bé tẹo chứ có phải loại ba-lô đeo trên lưng đâu! Có khi tôi sẵn lòng tuân thủ, lúc khác lại không. Có khi tôi lại cảm ơn họ đã giữ lại giỏ xách của tôi sau một buổi mua sắm đứ đừ. Trong một hiệu sách cũ ở Berkeley tôi thậm chí nhờ họ giữ giùm giỏ xách vì phải đeo vai quá mệt, để có thể rảnh tay mà la đà lâu. Vậy tại sao tôi nhăn nhó ngày hôm đó chứ? Điều tôi ân hận là, lẽ ra tôi nên cân nhắc hơn và phải nghĩ đến sự hiện diện của người bạn đi cùng.

Tôi có thái độ khá cực đoan trong vụ này phần vì sự buộc tội giả định cho một cái tội tôi chưa hề phạm, phần vì cái chất Mỹ nơi tôi – vốn thường cho rằng người ta được coi là vô tội cho đến khi nào được chứng minh có tội. Tôi chưa kịp chôm quyển sách nào mà! Có lẽ sự việc tôi đang ở Việt Nam có dự phần trong phản ứng này chăng? Tôi cảm thấy bị áp lực khi không thể giao tiếp bằng tiếng Việt và phải lệ thuộc nơi bạn quá nhiều. Cũng có thể kinh nghiệm của lần bị giật giỏ đến gãy 4 ngón tay ngay trên bến Bạch Đằng năm nào vẫn còn là một ám ảnh. Tôi thích tin tưởng người khác thay vì ngờ vực họ hay bị họ ngờ vực. Vấn đề là bạn nên cảnh giác đến mức nào ở cái nơi mà bạn chưa biết rõ, và đến mức nào thì cẩn thận quá hóa thành hoảng sợ vô cớ?

Kết luận của tôi là không có gì kỳ quặc trong việc giữ lại giỏ xách của khách hàng, mà chính cái việc bạn là người nước ngoài và chính cái việc bạn không biết rõ các cấp độ của nội quy đã khiến bạn trở nên nhạy cảm hơn thường khi. Hoặc cũng có thể, vào cái lúc chúng ta đặt chân vào tiệm sách tôi đã không còn hứng thú muốn xem sách nữa!

Tôi tự hỏi không biết bạn sẽ phân giải những cái này như thế nào với các học viên?

Kat

PS. Hôm qua tôi trải qua một kinh nghiệm khủng khiếp trong giờ dạy Shakespeare. Một số sinh viên đến lớp trễ, đã không làm bài còn nói chuyện ồn ào suốt giờ học. Tôi bảo họ muốn nói chuyện thì ra ngoài mà nói tôi không phiền đâu, nhưng sẽ rất phiền nếu họ nói trong khi tôi nói. Chưa bao giờ tôi gặp phải một đám nhỏ nhặng như vậy, muốn đánh rớt khoảng 10 tên trong bọn chúng nhưng sẽ không thể làm như ý vì không muốn rắc rối. Tôi nghĩ tình hình này rồi sẽ càng ngày càng tệ. May mà hôm nay tôi đã đi bộ một trận ra gì rồi đạp xe tung tóe cho đến chiều, vừa kịp về đến nhà thì một cơn bão ập tới. Giờ tôi cảm thấy khá hơn nhiều. Sẽ tiết giảm thì giờ dành cho học sinh được chừng nào hay chừng nấy. Ôi, tôi ganh tị với tình thầy trò của bạn quá! Các học viên của bạn, một khi đã bước vào nhà bạn để dự lớp, coi như họ đã lán vô một phần đời tư

của bạn rồi. Tôi không có điều kiện địa lý, văn hóa và sắc tộc thích hợp để thiết lập một mối quan hệ đẹp đẽ như vậy. Nhưng mà, bạn có chắc rằng chừng đó là đã đủ?

Mail này xà quần làm Noue đau đầu. Cô giả lơ không hồi đáp, nghĩ đây chỉ là cách ngụy biện của một người tự biết mình quá quắt và bất nhất. Cô đã gút lại với lớp: khi đi du lịch bạn phải tập thích nghi, và thậm chí rất nên thưởng thức tất cả những điều phi lý không hiện hữu trong nền văn hóa của bạn, và đó là tất cả ý nghĩa của du lịch; bạn nào muốn tháo gút thì để dành hôm khác nhé! Sau giờ dạy, một học viên rủ cô đi ăn tối. Tô hủ tíu Liền Húi ngon đặc biệt sau những ngày chay tịnh. Với những món khoái khẩu, Noue thấy rõ mình còn nặng lòng trần. Nhớ đã đọc đầu đó Đại Đức Pindola Bhavaraja trong khi đi khát thực đã ăn ngón tay của một người cùi rụng rơi vào bình bát của ngài khi người này cúng dường vật thực. Thật khập khiễng khi so sánh tô hủ tíu với ngón tay cùi, cô cũng biết vậy, nhưng không ngăn được dòng liên tưởng.

OOO

Ngày lễ 30 tháng 4 và Quốc Tế Lao Động năm nay rơi vào thứ hai và thứ ba, như vậy mọi người có đến 4 ngày nghỉ nếu gộp chung với thứ bảy và chủ nhật. Như thường lệ Noue không có chương trình gì đặc biệt vì ngại ra đường; vào những dịp nghỉ dài ngày cô lợi dụng thì giờ rảnh rang để bắt đầu một truyện ngắn hay một bức sơn dầu. Những thứ này cần một thời lượng nhất định và sự liên tục một khi đã được khởi sự. Thường ngày buổi sáng hay bị mè vì các giờ dạy ở trường, buổi chiều và tối bị đứt khúc vì các nhóm học thêm. Cô cần một mảng trống liền lạc. Nhưng để viết gì hay vẽ gì, cô phải thử người cả buổi để moi ra những quả chín đủ vốn được cất lâu ngày trong đầu rồi bị bỏ quên vì cái thời dụng biểu chật chội. Đã 3 tuần nay cô cố gắng không trả lời cái mail lằng nhằng của Kat. Phía bên kia cũng im hơi. Chắc giận. Sáng nay lên sân thượng tưới cây, cô thấy nhớ bạn và đã tần ngần hồi lâu trước cây hồng lộc mà Kat mua cho. Tỉa tốt quét dọn một lúc, cô bất ngờ nhìn thấy một con chim nằm chết thẳng cẳng ngay bên dưới chậu cau kiểng. Nó to ra gì, lông đen thẫm như quạ, đầu lại có mào như két. Cô lấy một tờ giấy báo gói sơ sịa con vật tội nghiệp mang xuống phòng vẽ. Đỡ quá, thôi khỏi cần trái cây chín dứa.

Trích mail của La Noue và Kat Dam.

Ngày 2.5

Kat,

Năm 1965 tôi đọc The Painted Bird của Jerzo Kosinski thấy sờn tóc gáy. Sau năm 1975 đọc lại nghe lạnh xương sống. Chuyện kể về một con chim bị bắt, bị sơn màu mè lên lông cánh rồi được thả cho bay trở lại bầy. Nó đâu có được chấp nhận bởi đồng loại, trái lại còn bị xua đuổi, tấn công và hủy hoại cho đến chết. Quyển sách ám ảnh tôi như ác mộng, rồi mới vài ngày trước đây thôi tôi đã nhặt được một con chim chết trên sân thượng trong lúc tưới cây buổi sáng. Mang nó xuống phòng vẽ, quét màu xanh ngọc lên cặp cánh đã cứng đờ, tôi kê nó lên một cái đôn gỗ để làm mẫu. Kèm theo mail này là attach ảnh chụp bức The Painted Bird mà tôi đặt tựa tiếng Việt là Bật Ngựa. Nó được gò bằng sơn dầu trên vải bố khổ 70cm X 90cm, liên tục trong 4 ngày rưỡi. Tôi đã phải gọi điện vô trường cáo bệnh để ở nhà thêm một buổi tỉa cho xong gốc cây mục. Drop Dead, nếu bạn muốn gọi như thế, để không vay mượn tựa truyện của Kosinski.

Noue

Ngày 2.5

Noue,

Dĩ nhiên là Drop Dead, hiểu theo nghĩa đen, nhưng rồi người ta đâu có biết gì về cái chết thê thảm của con chim sơn. Tôi đã từng làm một bài thơ có tựa là MAD để nguyên rửa cái thế giới khủng điên này – đâu có ai biết MAD cũng là chữ tắt của Mass Animal Deaths, những cái chết hàng loạt của động vật. Cụm từ này đã được sử dụng khi hàng trăm con chim lông đen cánh đỏ không biết vì sao rơi lộp độp xuống từ trên trời.

Tôi nghĩ đặt tựa cho bức tranh là Con Chim Sơn cũng được. Bức họa sẽ chẳng có nghĩa gì nếu không có quyển sách, đúng không ?

Thúc Tâm à,

Ba tuần qua tôi đã loay hoay với tập thơ môi trường và định xin phép bạn dùng bức tranh 4 con cá bị trái rạ của bạn để làm bìa. Tôi còn nhớ kiểu trị bệnh dân gian của người Việt mà bạn kể: đặt thau nước có mấy con cá trê bên dưới giường của người bị lên trái rạ rồi chờ cho các mụn lở loét trên da người bệnh truyền sang đám nặn ngư vón tron nhấy và khỏe mạnh. Tôi thích bức tranh của bạn chẳng những vì câu chuyện nó kể với người xem mà còn vì những cái mụn sần sùi trên mình cá, nó làm tôi đau thốn trong ngực mỗi khi nhìn bức tranh.

Cũng trong 3 tuần qua, tôi cố gắng vật lộn với cái truyện viết bằng tiếng Pháp của bạn, và đã đọc nó với những cảm xúc bồng bềnh. Tôi cho là câu chuyện đầy tính siêu thực với nhân vật chính là một người đàn bà bị đấng trí đến mức khủng điên do tác dụng của thuốc an thần; khả năng tiếng Pháp giới hạn của tôi càng làm cho nó ghê rợn thêm. Ngoài ra vì thức quá khuya để đọc cho xong, nửa chừng tôi lịm đi, trong đầu nghe ong ồng tiếng phát thanh của đài Radio France International mà trước giờ có khi nào tôi nghe đâu! Một giấc mơ Pháp, có lẽ! Tôi có thể hiểu bố cục cơ bản của câu chuyện nhưng không nắm bắt được giọng điệu và chủ đích của tác giả. Thực ra đây là một cơ hội tốt để tôi nỗ lực vận dụng cái vốn tiếng Pháp ít ỏi của tôi; nó nhắc nhở cho tôi những khó khăn mà các sinh viên Trung Hoa phải đối diện khi học văn chương Anh. Họ có thể hiểu được cốt chuyện nhưng không thể nào cảm nhận được sự tinh tế. Giờ tôi rất thông cảm với sự bết tắc đó. Tôi sẽ tra thêm một số từ vựng và đọc lại câu chuyện một lần nữa. Rõ ràng là với môn tiếng Pháp, tôi có thể đọc khá hơn là nói.

Nói tóm lại trong 3 tuần qua, sau cái mail giải thích về sự cố ở nhà sách, không lúc nào tôi không nghĩ đến bạn và luôn quanh quẩn với những gì có liên quan đến bạn, thậm chí sờ mó chúng. Thật thiếu kín đáo khi thổ lộ rằng bên cạnh bạn tôi luôn luôn lúng túng nếu không nói là mất bình tĩnh. Giờ bạn hiểu vì sao tôi giải thích mãi vẫn không gỡ ra được cái mớ bòng bong về phản ứng của tôi ngày hôm đó. Thành thật mà nói, tôi đã rất xúc động vì những gì bạn làm cho tôi suốt thời gian mười mấy năm chúng ta biết nhau, suốt 10 ngày tôi ở chơi nhà bạn, đặc biệt ngày cuối bạn đã bỏ lớp để dành hẳn một buổi chiều cho tôi. Chúng ta đã đi bộ đến bến xe buýt ở đường Trần Huy Liệu để bắt chiếc số 3 đi ngoằn ngoèo ra Lê Văn Sỹ, quẹo Lý Chính Thắng, đổ ra Hai Bà Trưng cuối cùng xuống cái trạm ngay trước nhà sách FAHASA Tân Định. Thay vì ôm lấy vai bạn và nói cảm ơn, tôi bỗng nhiên nghe nóng bừng mặt vì một tình cảm mờ hồ lúc ấy bị thôi thúc phải thể hiện bằng một cái hôn giữa chốn công cộng, ngay trên cái xứ sở nhiều thành kiến của bạn. Rồi với cảm giác phùng phùng kìm nén, tôi chọt nổi dóa với nhân viên bảo vệ nhà sách khi bị yêu cầu phải gửi lại giỏ xách.

Ba tuần im lặng của bạn cho tôi thời gian để hiểu rằng suốt đời tôi chưa bao giờ có khả năng yêu một người đàn ông, nhưng cuối cùng lại có thể làm điều đó với một người đàn bà. Tuy bạn không hề có thiện chí tự cởi trói và kín bưng đến mức không sơ hở một lời ca cẩm, tôi biết bạn đơn độc trong bầy đàn của chính mình. Thằng nhóc trong *The Painted Bird* của Jerzy Kosinski bị đào thải vì nó là người Do Thái. Tôi cũng là một con chim sơn, bị hủy hoại ở cái nơi không thể thuộc về tôi. Vậy tại sao mình không đỡ cánh nhau mà bay? *Birds of the same feathers flock together*. Câu này bạn kể đã có lần đưa ra cho lớp thảo luận rồi mà!

Love,
Kat

Sceaux, 06.2012

Cinema Paradiso

Vào ngày 27 tháng 5 năm 1956 khi con nhỏ Titi 7 tuổi ngồi trong buồng chiếu phim của rạp hát Huỳnh Long đối diện Kênh 16 của tỉnh lỵ. Quận Long thì Giuseppe Tornatore chào đời ở Bagheria, Palermo trên đảo Sicily nước Ý. Ông này 32 năm sau trở thành đạo diễn điện ảnh và lãnh giải phim nước ngoài hay nhất với *Cinema Paradiso*, được thực hiện năm 1988 – phim có bối cảnh na ná cái nơi Titi đã sống 32 năm trước. Tính nhảm, Titi lẽ ra phải được xem cuốn phim lúc 39 tuổi nếu đạo đó các rạp hát ở Sài Gòn vẫn còn hoạt động.

Lúc Titi 39, miền Nam Việt Nam đã đổi mới được 13 năm. Mọi thứ đều mới. Không có rạp hát. Sau hơn một thập kỷ đói và đốt, từ những lỗ châu mai người ta thập thò ngoi đầu lên dáo dác ngó qua ngó lại. Các chuyến vượt biên thừa đi, nhiều gia đình thị dân lồi thoi lếch thếch kéo về khu kinh tế mới làm rẫy sau khi đã tán gia bại sản, số còn lại ngoi ngóp bò ra từ hố đen, sửa chữa lại nhà cửa hạ quyết tâm ổn định dần cuộc sống, hoặc bằng trăm cách buôn bán lẻ, hoặc cố gắng xin làm bất cứ công việc gì cho nhà nước để có số mua gạo và nhu yếu phẩm. Họ bắt đầu ý thức giá trị tuyệt đối của hộ khẩu, cho con cái đi học bình thường ở trường địa phương, tin tưởng ở một tương lai khác, thôi bày hàng những chọn lựa mà trước đây họ thường tự hậu đãi. Sau một ngày vất vả, họ tập xem các chương trình TV, đọc báo Nhân Dân và Sài Gòn Giải Phóng, thậm chí nghe cả nhạc. Các nhạc sĩ se sẽ viết nhạc nhẹ; xen lẫn với *Cô gái vót chông*, *Con kênh ta đào*, *Tiếng chày trên sóc Bombo* là *Bông hồng nhỏ*, *Tự nguyện*, *Đi qua vùng cỏ non*. Ở các cột đèn ngã tư, máy phóng thanh thổi gào thét lúc 5 giờ sáng những bài hát gấu ó như chó cắn; TV phát phim Nga phim Tiệp phim Pháp, có *Mũi tên đen*, *Maika cô bé từ trên trời rơi xuống*, *Người nông dân nổi dậy*. Thị trường sách sôi động với *Hòn đất* của Anh Đức và bản dịch *Thép đã tôi thế đấy* của Nikolai A. Ostrovsky in trên giấy tái chế đen sì. Các tụ điểm ca nhạc dè dặt hình thành, nơi các ca sĩ rón rén hát nhạc vàng có giấy phép. Nhà Văn Hóa Thiếu Nhi chiếu ngoài trời clip ca nhạc của ABBA, có màu. Con nít vừa nhảy cà tung vừa hát theo *I have a dream*. Chưa có máy tính.

Thông tin còn lùnh bùng, đặc biệt sinh hoạt văn học nghệ thuật thế giới. Không ai biết vua nhạc rock Elvis Presley châu trời năm 1977 khi mới 42 tuổi vì sử dụng ma túy quá liều; John Lennon của The Beatles bị fan cuồng Mark Chapman bắn 5 phát vào lưng bằng khẩu 38 năm 1980 lúc sự nghiệp âm nhạc đang ở đỉnh cao; cha đẻ chủ nghĩa hiện sinh Jean Paul Sartre cưới hạc qui tiên cùng năm 1980 vì phổi có nước trong khi Simone De Beauvoir mãi đến 6 năm sau mới về với ông bà; nữ diễn viên Romy Schneider đột quy qua đời năm 1982 sau một năm đau đớn trước cái chết của đứa con trai 14 tuổi bị té toét động mạch trên cọc nhọn của hàng rào trước nhà; *Bay Qua Tổ Chim Cúc Cu* được chào hàng đúng năm 1975; *Chiến tranh giữa các vì sao* xuất xưởng hai năm sau đó; rồi *Amadeus*, *Die Hard I*, *Batman*, *Superman*... tung hoành trên màn ảnh đại vĩ tuyến ở đâu đó phía bên kia của trái đất. Mãi đến đầu thập niên 90 mới có cái gọi là tiệm cho thuê băng video, hai ngàn một phim, ai muốn thuê phải để lại tiền cọc và giấy căn cước. Đạo ấy người ta mê mẩn *Hải âu phi xứ*, *Xóm vắng*, *Mùa thu lá bay*, *Tiểu ngạo giang hồ*... Đại khái là rữ rượi Quỳnh Dao và hào hùng sĩ khí Kim Dung.

Khi Giuseppe Tornatore bước lên bục ở Cannes nhận giải cho phim *Cinema Paradiso* vào năm 1989 vào một múi giờ khác của địa cầu, con Titi 7 tuổi đã biến thái thành cô gái lờ thì tên Thy Thy

40 tuổi, bỏ miền cuối Việt lên sinh sống ở Sài Thành được hơn 30 năm. Chẳng phải đường tình duyên lận đận, đơn giản vì cô mãi tìm một hình ảnh người đàn ông mà cô đã nuôi trong tâm tưởng từ thuở bé nhưng chưa gặp. Có một người cha vô trách nhiệm và nửa tá anh trai, kẻ thủ đoạn người bạc nhược, cô ao ước gặp được một tay tử tế – một người cha một người anh một người bạn, hơn là một người tình. Nhảm, thứ đó làm gì có. Bọn họ đến rồi đi, ca tụng tình yêu màu tím hoa sim hoặc tung hô vạn tuế tình dục màu đỏ hiện sinh, không ai có thể chia sẻ với cô nỗi niềm u ải.

Vào những năm rối beng vì đổi mới, cô Thy Thy ban đầu kiếm sống lương thiện bằng nghề vẽ bút điện trên guốc gỗ, sau chuyển sang bán thịt cho Hợp Tác Xã phường. Bắt đầu từ thời điểm sử dụng dao thớt, cô trở thành một người khác. Về sau thậm chí đi quá xa. Cô may tào với đàn ông, mua đi bán lại, không chỉ hàng hóa. Khi rảnh rỗi cô xem phim tình cảm Đài Loan hoặc phim chương Hồng Kông; mỗi lần ra tiệm đổi phim cô lấy về hàng chục cuốn để khỏi bị ức vì gián đoạn do mỗi cuốn đều ngưng tức tưởi ở cuối tập. Cô thuộc cả bài *Mùa Thu Lá Bay* lời Việt, thường ngân nga... *giờ đành lia xa thế nhân sầu đau, hẹn anh kiếp sau ta nhìn thấy nhau...* Có lần xem hết loạt phim tập, cô lúng túng vớ đại vài cuốn phim lẻ được bày bắt mắt trên kệ tiệm cho thuê video, trong đó có *Cinema Paradiso*, vì bị hút bởi cái bìa có in hình ông già cộc cạch chờ thằng nhỏ trên ghi-đông xe đạp dọc con đường làng. Tưởng phim thiếu nhi. Quái, thỉnh thoảng cô lại thấy lòng mềm yếu, kiểu rưng rưng, nhưng rồi đầu lại vào đấy khi soi gương đánh răng rửa mặt sáng hôm sau.

Phim kể về thằng nhóc Toto 6 tuổi mê điện ảnh, lúc nào cũng quần chân ông thợ chiếu phim tên Alfredo để được xem ông làm việc trong cái buồng tối hù 4 mét vuông, và để được nhìn thấy trên màn hình những chân trời khác mệnh mông hơn cái thế giới nhỏ xíu của làng Giancaldo, nơi mọi người gặp nhau mỗi ngày ở tất tần tật các loại sinh hoạt, kể cả giải trí. Rạp xi-nê Paradiso tọa lạc ngay quảng trường. Dân chúng đủ mọi tuổi tác giới tính thành phần đều tụ tập ở đấy xem phim đen trắng vốn rất thường khi bị cắt đứt khúc vì vi phạm đạo đức, đại khái những cảnh hôn hít. Ngay trong rạp, đàn ông phì phèo thuốc lá, la ó, khạc nhổ, cụ già nhai nhồm nhoàm, phụ nữ vạch vú cho con bú, trẻ con huyết sáo kêu gọi viện binh khi người hùng trên màn ảnh lâm nguy. Nhan nhản quanh khu quảng trường, áp-phích Clark Gable, Vivien Leigh, John Wayne, Bette Davis làm tăng thêm màu sắc cho đời sống úa và buồn của ngôi làng nhỏ. Trở thành thanh niên, Toto thay Alfredo chiếu phim cho rạp, được một thời gian cũng bỏ làng đi. Chàng tuổi trẻ, do tình yêu điện ảnh có được từ Alfredo, về sau trở thành đạo diễn Salvatore Di Vita – có vẻ như âm bản của Giuseppe Tornatore. Phim kết ở cảnh Salvatore sau mấy chục năm lang bạt kỳ hồ trở về làng dự đám tang ông già Alfredo, gặp lại những người quen của tuổi thơ ấu, nhăn nheo hơn lụm cụm hơn nhưng vẫn cứ tùm nùm trong bối cảnh cũ. Ở màn cuối, tất cả bọn họ cùng Salvatore đứng nhìn cái rạp ọp ẹp bị giệt sập bằng chất nổ. Gạch đá sụm xuống, vôi vữa bay lên. Hết. Phim tình cảm nhảm nhí, cô Thy Thy ngáp vắn ngáp dài, tự hỏi không biết cái gì nó lôi mình đến cuối phim. Tưởng có chi éo le, hóa ra chỉ là hoài niệm. Đạo ấy hoài niệm là thứ xa xỉ, nó giống như một kẻ đang trần truồng đói lạnh bỗng được tặng cho cái khăn mùi-xoa bằng lụa tấm nước hoa có thêu bông cúc bông mai để làm duyên.

Ngày 25 tháng 8 năm 2013 kênh truyền hình HD1 của Pháp phát lại phim *Cinema Paradiso* lúc 8 giờ 50 tối. Cô Thy Thy bây giờ là bà Richelieu, vợ thứ năm của một ông tây già 84 tuổi, nhà buôn đồ gỗ có tiếng ở Touraine. Titi Richie, tên gọi âu yếm của ông chồng già đặt cho, đang ngồi trong ghế bành bọc da ở phòng khách lầu một; trên cái bàn thấp trước mặt có hũ sữa chua Danone-Activia trộn trái cây mà bà định tráng miệng sau cơm tối. Tay phải đang cầm cái muỗng nhỏ, bà chọt khụng lại. Hả? Phim này hình như coi rồi ở Việt Nam hơn hai chục năm trước, mượn hai ngàn còn phải để lại tiền cọc với giấy căn cước. Loại hoài niệm. Ở tuổi này, hoài niệm, bà thờ dài ứ hự, thôi cũng được đi, còn hơn là xem mấy phim hình sự hành động bắn giết tung bừng kên nào cũng chiếu trùng một giờ; tuy đã một thời chặt bằm trên thớt thịt, bà vẫn xây xẩm khi thấy máu người. Âm ứ lầy lẹ, lòng có phần nguội lạnh, bà nghĩ hoài niệm vẫn còn hơn là tắt đèn chui vô phòng nghe lão bựa ngáy. Già quá rồi, lông mũi thò cả ra ngoài, râu tóc thưa rinh thưa rảng,

răng cở sệu sạo, mồm miệng toác hoác, lại còn nhểu nhảo. Ngó phát chán. Chán nhưng mà sượng tằm thân. Muốn có được người cha người anh người bạn thì đó, cứ mà hưởng. Khỏi phải nghe ca cầm tình yêu màu tím hay tình dục màu đỏ.

Xem lại phim lần này, Titi Richie không để ý đến lời thoại do khả năng chỉ nghe được lồm bồm một bùm tiếng Tây sau vồn vện vài năm xa xứ. Dĩ nhiên bà thừa biết câu chuyện diễn biến ra sao, nhưng trong căn phòng ầm cúng với tiếng mưa lích rích ngoài cửa kính, và nhất là trong tâm thái thư nhàn, những tình tiết trên màn hình tinh thể lỏng hiệu Peekton 50 inches bỗng đánh thức nơi bà cái thời thơ ấu bị bỏ quên đến hơn nửa thế kỷ, đạo con nhỏ Titi 7 tuổi quán chân chú Quảng trong buồng chiếu phim của rạp Huỳnh Long.

Rạp hát được xây trên phần đất hương hỏa của ông bà ngoại để lại cho cậu Út, mặt tiền ngó ra kênh 16, bên phải là hai cái mả đá của ông bà, bên trái trống trơn được phát sạch cỏ để làm lối đi bên hông rạp. Những lúc không phải xách cặp đi bộ đến trường tiểu học Quán Long, Titi cà rà theo chú Quảng để xem chú vẽ pa-nô bằng bột màu. Chú Quảng là người hùng đầu tiên trong đời Titi. Chẳng những chú có thể tô quệt đặc sắc chân dung các tài tử điện ảnh khắp thế giới mà còn kẻ tuyệt đẹp bằng hiệu và điều khiển điều luyện máy chiếu phim. Dưới nét cọ của chú, Titi thuộc nằm lòng cách chú đi màu từng phần làm hiện lên dần khuôn mặt nam tài tử Vân Hùng của *Áo dòng đầm máu*, Thảm Thúy Hằng của *Người đẹp Bình Dương*, Thu Trang của *Chiêu Quân công Hồ*; rồi *Sửa rừng thay sửa mẹ*, *Người vợ rắn*, *Tìm chồng dưới đáy biển* với các diễn viên Ấn Độ Sivaji Ganeshan, Kommareddy Savitri, Angeli Devi. Trong trí nhớ của Titi Richie vẫn còn đậm nét kiểu chữ uốn éo điệu nghệ và bộ váy chú Quảng vận người o bế các tựa phim *Người phu xe*, *Áo người trinh nữ*, *Bạc trắng lửa hồng*...

Lâu lâu rạp ngưng chiếu do xe đồ chưa đưa phim về kịp từ Sài Gòn. Mấy cô bán quán cóc ngồi ngáp ruồi dọc theo bờ kênh, chảy cả nước mắt sống; trẻ con chạy giỡn bắt cào cào lôm côm quanh các cột đèn huỳnh quang trước rạp hát. Mưa thì thôi, buồn thúi ruột. Rạp hát ế nhẹ, có khi phải trả vé lại cho khán giả, hủy buổi chiếu. Chị Kim Hoa ngồi sau quầy đếm cùi vé xong liệng cái phạch, xách giỏ về sớm.

Thỉnh thoảng cả thị xã chợt rộn ràng khi cậu Út nghỉ lấy phim để cho mấy gánh hát lưu diễn thuê rạp. Hoài Dung-Hoài Mỹ, Kim Lan-Kim Cúc, Ba Vân, La Thoại Tân... những cái tên nghe quen đến ghiền; chưa coi diễn, chỉ đọc tên đào kép thôi dân tình nhỏ đã thấy lòng dạ xôn xao. Titi thường theo xe Lambretta 10 chỗ ngồi đi phát chương trình với chú Quảng. Pa-nô tuồng bự tổ chẳng máng hai bên lườn xe, chú đánh trống tùng tùng tùng, còn Titi hãnh diện tung tờ rơi, bọn con nít rượt theo xe vừa nhặt tờ quảng cáo vừa reo hò, hể hả với chiến lợi phẩm. Chỗ Titi ngồi vắt vẻo trên xe Lambretta đạo ấy là ước mơ của tất cả bọn chúng.

Sống bên cạnh rạp hát, Titi có dịp nhìn thấy những khuôn mặt không tô vẽ của các ông hoàng bà chúa, đào thương, kép độc. Rũ bỏ cân đai áo mào bước ra khỏi ánh đèn màu sân khấu, họ bèo nhèo dưới nắng mặt trời tinh lẻ. Ngồi lặc lè trên mấy cái ghế đầu xiêu vẹo, quân vương bạo chúa ái nương thị nữ lính hầu ăn cháo lòng cháo huyết trứng vịt lộn muối tiêu rau răm, uống trà đá hoặc cà phê xây-chùng, tán gẫu với mấy em bán quán. Trông họ nhợt nhạt mệt mỏi với kiểu sống tạm bợ của những chuyến lưu diễn. Bởi vậy Titi chỉ thích xem phim; những chân trời mênh mông không biết nằm đâu trên bản đồ địa lý đã mở ra cho nó cơ man là cõi giới, những diễn viên ở tí tít mù xa không có cơ chường mặt thật cho nó thất vọng. Từ buồng chiếu của chú Quảng, qua cái lỗ vuông vuông tuốt trên cao mà Toto thường rướn người trèo lên trong rạp hát Paradiso, Titi có thể nhìn thấy những khuôn mặt khán giả quen thuộc. Cũng lao xao lác xác, cũng vỗ tay reo hò khi viện binh đến vừa kịp lúc để giải cứu người hùng, cũng lăm nhăm thuộc lòng theo lời thoại của các nhân vật do đã xem đi xem lại nhiều lần, cũng ho có đàm, khạc nhổ hỉ mũi, ăn uống nhồm nhoàm, hút thuốc, cho con bú; hơi kém văn minh hơn dân làng Giancaldo, họ cho cả chân cẳng lên ghế.

Trong thị xã còn có rạp Huê Tinh nằm gần trung tâm. Hai rạp thường thuê phim chung từ một nguồn cung cấp – hãng phim Mỹ Vân chẳng hạn, chiếu theo suất so le để rạp này vừa xong vài hộp liền chuyển ngay cho rạp kia. Nhân viên giao phim đạp xe trời chết, đặc biệt vất vả vào những ngày mưa, y hệt kiểu người ta chạy phim bằng xe đạp trên những con đường làng ở

Giancaldo. Mỗi phim 35 li có đến mấy chục hộp được đánh số thứ tự; xong mỗi hộp chú Quảng tài tình nối phim thật lanh lẹ liền lạc, tuy thỉnh thoảng cũng có trục trặc kỹ thuật khiến màn hình chỉ có sọc xuôi sọc ngược hoặc nhảy nhót loạn xạ 1, 2, 3, X, Y, Z chẳng hiểu ra làm sao. Khách giả la ó đến mấy, chú vẫn không run tay, y như bị lòn thuốc.

Có những điều Titi Richie không biết về nơi chốn đó sau cuộc bể dâu. Trong nhiều năm kể từ 1975, rạp Huỳnh Long được nhà nước tiếp quản để chiếu phim cách mạng. Kênh 16 đã được lấp kín, luồn cống bên dưới, dọn chỗ cho nhà cửa hai bên bờ kênh mọc đầu đít nhau, chỉ chừa một con hẻm nhỏ ở vị trí giữa lòng kênh đủ cho hai người đi bộ. Một đầu kênh bị cắt ngang bởi đường Lê Lợi. Đường này xưa kia chạy ngang tiệm thuốc Bắc Tế Nhơn Đường đâm thẳng ra bến tàu Ngọc Tiếng. Hiện nó vẫn còn ôm một khúc rẽ dài sông Cà Mau chảy xuôi vô miệt trong, nhập nhòa với sông Gành Hào băng qua làng Tân Duyệt quận Đầm Dơi – là nơi con Titi chào đời, sau được ba má gửi người quen chèo ghe đưa ngược ra chợ Quán Long ở đậu nhà cậu Út để đi học. Đường Lê Phú Nhung trước rạp hát được đổi thành Nguyễn Văn Tạo, rồi Nguyễn Trãi – trớ trêu là lý lịch của ba nhân vật này hoàn toàn không có điểm nào chung, thậm chí éo le gây cấn.

Trong trận bão Linda năm 1997 rạp Huỳnh Long hoàn toàn đổ sập khỏi căn chát nỏ. Bãi đất trống trở thành bãi rác, địa chỉ ưa chuộng của dân hút chích. Cậu Út qua đời, gia đình người cháu của cậu cất nhà bên hông cái rạp đã sập để trông coi phần đất hương hỏa vốn không hẳn bị nhà nước trưng dụng nhưng cũng chưa chính thức được cấp giấy chủ quyền. Nhằm xóa điểm tụ tập của mấy cô cậu xì-ke ma túy ốm nhom ốm nhách như cò ma, một vòng rào bằng cây tu hú đã được dựng quanh miếng đất, bên trong lợi khơi vài cây mít, một cây vú sữa, một cây cóc, chòm hỏm một mớ cải xanh và rau búp ngót, có phát phơ cả thuốc nam, nhưng dương đông kích tây vẫn là lá dứa. Trên đồng điều tàn của quá khứ, rõ ràng đám này tuy gượng gạo cũng gom được một nhúm màu xanh thiên nhiên cho xóm nhỏ. Cô Thy Thy đã không trở về chốn cũ suốt những năm đó để đứng nhìn mớ vôi vữa còn lại của rạp hát như Salvatore Di Vita. Cũng không có người thân yêu nào qua đời bên dòng kênh 16 để mà quay lại ngậm ngùi. Thay vì trở thành đạo diễn điện ảnh nổi tiếng thế giới như thằng Toto, con Titi nhiều mộng tưởng đã bị đột biến gien thành một bà bán thịt của Hợp Tác Xã phường. Rồi bây giờ là một mẹ tây.

Mãi đến khi xem lại *Cinema Paradiso* lần này, mẹ tây Titi Richie mới vỡ lẽ ra phim không phải kết thúc ở cái chỗ người ta giật sập rạp hát như mình đã nghĩ. Hoặc cuốn video được mượn giá hai ngàn đồng bị cắt mất đoạn chót, hoặc bà đã tắt đèn đi ngủ trước khi Salvatore trở về thực tại sau 124 phút hoài niệm. Cũng có thể bà có lướt xem cảnh cuối, chưa kịp nắm bắt chuyện gì đang xảy ra đã thấy nhảm nhí tình cảm lãng mạn nên bấm cái cạch, đẹp, nghỉ khỏe.

Ở vài ba phút còn lại của *Cinema Paradiso*, đạo diễn Salvarore Di Vita ngồi một mình trong phòng chiếu phim mini cực sang trọng với các dãy ghế bọc nhung đỏ. Trên màn hình là những cảnh hôn nhau, lần lượt, liên tục, bất tận. Vivien Leigh mãnh liệt với Clark Gable, John Wayne đấm đui đôi môi mềm của Maureen O'Hara, Bette Davis quên hết trời đất trong vòng tay Humphrey Bogart... Đó là những cảnh phim đi ngược thuần phong mỹ tục mà lão Alfredo đã phải cắt bỏ theo yêu cầu của vị cha cố làng Giancaldo. Trước khi qua đời, ông già chiếu phim không quên gửi lại cho Toto cái kho tàng thuở bé thằng nhỏ luôn khi bức bối muốn khám phá. Những mẫu cắt lụn vụn ém đầy nhóc trong cái hộp tròn đựng phim 35 li quen thuộc của thập niên 50 đã được ráp nối lại. Người đàn ông tóc hoa râm ngồi đấy, các cánh cửa bí mật bị lãng quên của thời thơ ấu được mở dần ra theo từng nụ hôn trên màn ảnh. Mất đắm lệt, Toto Di Vita như đang làm hòa với quá khứ. Xem đến đây Titi Richie chợt ngã ngửa ra lưng ghế rên ư ư. Có một chỗ nào đó trong cơ thể bỗng sừng tấy lên, làm mủ.

Créteil, 31.08.2013

Đỏ tía

Nếu không có óc thì ai đang suy nghĩ đây? Thật ly kỳ. Một hôm bạn thức dậy, máy móc đưa tay lên vuốt mái tóc dựng ngược do nằm vui cả đêm – động tác bạn vẫn thường làm trước khi kéo dép lạch phạch qua nhà vệ sinh theo nghi lễ mỗi sáng – bỗng thấy tay trượt vào trống không, lại còn vướng vào một sợi dây thẳng đứng chẳng biết bằng cách nào đã mọc lên từ vị trí cái đầu đã mất tích, loại dây gân mảnh như nhợ mà người ta thường dùng làm dây câu. Bạn thử nắm lấy giật giật. Nó nhúc nhích! Mù mịt như mò mẫm lúc cúp điện, theo bản năng bạn lần tay xuống dần và hoảng vía nhận ra đầu dây hình như mọc ra từ vị trí thực quản của bạn. Còn đầu kia? Dám đánh cuộc đó là câu hỏi chẳng những bật ra ngay tức thì ở dạng ý nghĩ mà còn trào lên ngực làm thanh quản rung lên, thất lại rồi vỡ thành một tiếng la thất thanh, thuần nguyên âm. Bạn quăng cả hai cánh tay lên không, quơ quào lung tung để mần cho ra cái gì ở trên đó. Hóa ra nó là một cái bong bóng bay, nếu buông tay nó sẽ nhẹ nhàng tự bung lên, lơ lửng khoảng hơn nửa mét phía trên đầu bạn. Trừ phi bạn muốn thả nó ra còn thì nó luôn luôn đi theo bạn chừng nào mà phần mọc ra không bị khứa đứt. Trong một sát na sinh tử, tiềm thức mách bảo rằng bạn sẽ không ngu gì làm một chuyện như vậy.

Đó là tình cảnh của tôi, một buổi sáng ở Thôn Bọ Ngựa kinh hoàng khám phá ra phần quan trọng nhất của cơ thể đã bị mất. Tôi đã tưởng mình không có óc, hoàn toàn mất cảm giác, cảm điếc, mù lòa, bại liệt. Nhưng khi nhận ra mình đang hoảng sợ đến hết ra thành tiếng, đang quỳnh quang mò tìm, đang quay người mòng mòng như con chó rượt vòng vòng để cắn cho được cái đuôi của chính nó, tôi biết chắc như bấp vẫn còn một tổng hành dinh được đặt căn cứ ở đâu đó đang điều khiển toàn bộ phần còn lại. Vậy là tôi tạm yên tâm thở phào hủ vía rồi bắt đầu cuộc điều tra phẳng lại manh mối mọi sự việc, trong tinh thần cảnh giác cao độ, sao cho trong tiến trình này quả bóng được bảo vệ an toàn tối đa, bởi rõ ràng có một sự liên đới chặt chẽ giữa hai chúng tôi.

Còn nhớ trước đó, khi được vợ chồng người bạn rủ về chơi nhà họ ở miền quê, nơi vừa mới trải qua một trận bão lớn, tôi đã ái ngại đồng thời cảm kích trước lời mời đầy chân tình của họ. Nghĩ rằng tôi đang có trong đầu hình ảnh một ngôi nhà tan hoang đổ nát vì đã đọc trên báo về khu vực bị tàn phá, bạn tôi hân hoan mô tả những căn phòng đã được nhân tiện nhanh chóng sửa chữa, thậm chí tân trang với hệ thống xoa bóp và tẩy rửa hiện đại vừa được lắp đặt trong nhà cầu. Tôi cảm thấy khó từ chối, mà thực sự cũng muốn tạm thời lùa công việc ra sau lưng để bỏ thành phố ít hôm cho đỡ mệt, tất nhiên không phải vì tò mò muốn đã đời với sự tiện nghi.

Đêm đầu tiên ở căn phòng bạn dành cho ở tầng 1, tôi lẩn cấn không biết nằm phía nào trên cái giường menh mông đặt chẵn vằn giữa diện tích 12 mét vuông, trên có trải tấm ra chằng chịt hoa, điểm xuyết thêm một gối nằm có vải bọc in hình một đóa hồng to tướng màu đỏ máu. Bữa cơm tối nhẹ nhàng không thịt cá cùng ly trà thảo mộc hiệu Dr Stuart thơm mùi quế uống cuối buổi đã làm tôi dúi mắt khi chỉ mới 8 giờ tối. Xin phép chủ nhà, tôi đã vội vàng lên phòng. Giữa đêm chợt nghe tiếng nhai rào rạo, hai bên mang tai những cánh hoa bông bung lớn ra từ gối nằm rồi khép trùm cả phần đầu, tóc và da bị kéo giật kịch liệt, môi má cảm nhận được cả chất mềm và nhớt của cánh hoa đang tiết dịch. Giãy giụa, la hét, tôi dùng hết sức lực ở phần còn lại của cơ thể để rút đầu ra khỏi cái lỗ đen ngòm hun hút và hôi hám đang càng lúc càng xiết chặt lại như gọng kềm. Trong vô thức tôi vẫn lơ mơ nghĩ mình đang gặp ác mộng, đã có choàng tỉnh vài giây, thờ hào hển rồi ngủ thiếp lại không mộng mị cho đến sáng thì phát hiện ra bản thân đã hóa thành hiệp sĩ không đầu.

Sau cơn hoảng loạn như đã nói ở trên, tôi lừ lừ đứng trước tấm gương trong phòng tắm. Hừ, từ hai con mắt như được vẽ trên quả bóng bằng loại màu nước kém chất lượng, tôi nhìn thấy chính mình không thiếu chi trừ cái thủ cấp. Một trang thanh niên tuần tú mặc pyjama sọc nhàu nhượi, cánh tay thông xuôi hai bên hông, bàn tay phải thu lại thành một nắm đấm, bàn tay trái xòe hờ như đang lúng túng không biết làm gì với 5 ngón tay. Ngay chỗ cắt rất ngọt ở cổ mọc lên một sợi dây gần như trong veo, chót vót trên đầu dây là một quả bóng xanh indigo hơi ánh bạc,

loại sơn bóng có pha nhũ của các hãng xe hơi, đặc biệt giống màu Fiat 500C. Nhìn kỹ thấy tươm tất mắt mũi miệng, nhấp nhô cầu thả kiểu hình con này con kia mà mấy tay bán bong bóng thường vẽ nguệch ngoạc thần tốc tại chỗ để bán cho trẻ con. Nhìn chính diện phẳng dẹt, nhưng ngó nghiêng lại có độ lồi, trông na ná bức *Sleep* của Dali, hoặc tệ hơn, giống giống bọn du thủ du thực thường trùm mặt bằng vớ phụ nữ, hoặc chụp kín mũ len có khoét hai lỗ ở mắt, hoặc mang mặt nạ giả da đi cướp cạ ở các nhà băng hay cửa hàng bách hóa của người Châu Á. Trong gương tôi là một gã xấu trai có hai lỗ tai so le hơi lệch xệ bên phải, mắt bụp lạc thần, cánh mũi dày nở to phụng phì như đang cố lấy hơi lên, miệng trễ xuống hình dấu ố. Tất cả những chỗ có độ cộm đều được bọc bên trong một lớp nhựa mỏng dẻo màu xanh. Nét vẽ vụng nhưng không phải là không chuẩn xác. Nếu với đầy đủ khung xương sọ, tóc tai và cơ mặt, nổi hoảng kinh và tuyệt vọng của tôi có lẽ cũng chỉ đến thế.

Bằng một động tác dứt khoát tôi gõ mạnh lên cánh cửa phòng ngủ bên cạnh của vợ chồng người bạn. Không thấy động tĩnh. Tôi gõ thêm hai lần nữa, đứng chờ rõ lâu. Nhìn quanh quát thấy đồng hồ trên tường chỉ 9 giờ 20 sáng. Chà! Mình đã ngủ một giấc ra gì từ 8 giờ tối hôm qua. Hai người này hẳn đã dậy sớm đi bộ ra công viên gần nhà tập càn khôn thập linh như mọi hôm vẫn làm. Tôi quay trở lại phòng, bước qua nhà vệ sinh nơi có cái bồn cầu mới được lắp hệ thống xoa bóp tẩy rửa tối tân, tự nhủ để coi nội tạng hoạt động ra sao. Hệ tiêu hóa và bài tiết bình thường, chỉ có thiếu răng để chà, tóc để chải, râu để cạo, mặt để rửa. Nhìn mớ gương lược kem kiếc, nghĩ, từ nay bọn tên tuổi Colgate, Dentamyl, Aquafresh, Oral-B, Signal và các con tương cạ coi như mất một khách hàng.

Sai lầm. Khi tôi bước ra đường trời hơi hanh hanh. Sáng thứ bảy đường sá khá vắng vẻ. Lớp tuyết mỏng hôm qua đang lầy nhầy tan. Xe cộ thưa thớt xẹt tới xẹt lui trên các con đường sạch bong của Thôn Bọ Ngựa. Nhìn kỹ trong xe, trước tay lái – trời đất quỷ thần ơi – là những quả bóng mà sợi dây cột dường như được chính ngán lại cho vừa tầm nhìn của người lái xe. Chi tiết này quan trọng, tôi sẽ nghiên cứu lại phần mình. Bên kia đường có vài người đi bộ. Một bà cụ lưng hơi cong đang đẩy bằng cả hai tay cái giỏ đi chợ có bánh xe. Lơ lửng phía trên cổ, một quả bóng xám chao tới chao lui như bị gió đẩy. Cách bà cụ dăm thước về phía trước là một thiếu nữ mặc váy hơi ngắn, chân mang vớ len kéo lên tận đầu gối, vai phát phơ một khăn quàng sọc ca-rô trắng đen. Cô ta đang ngắc ngư lồi theo mình một quả bóng màu vàng cam trên cổ, tay phải kéo xềnh xệch một con chó có bóng nâu lúu quíu dưới chân. Nó đang chụm cả bốn cẳng oằn người trì lại làm quả bóng trên cổ bật tới bật lui như gió giật cấp bốn.

Trên xe buýt, ở các tiệm cà-phê, trong siêu thị, đâu đâu cũng thấy bóng. Cả một cái thôn nhỏ rộng rãi màu sắc. Mùa đông ở đây không thấy chút âm đạm. Ngoài mấy cái cây tả tơi sau cơn giông hai tuần trước và lớp tuyết mỏng đang dần rã ra dưới nắng hanh buổi sáng cuối đông, Thôn Bọ Ngựa trông vui tươi như một thành phố du lịch mùa hè. Họ chào hỏi cười nói, âm thanh phát ra lũng bùng, đục và trầm như bị cản bởi lớp nhựa bóng – mà theo quan sát của tôi, có vẻ như có màu sắc hình dạng và độ dày khác nhau tùy theo từng nhân thân.

Chính trong quán cà-phê *Góc Phố* tôi gặp nàng. Bóng đỏ tía dây ngắn cách cổ 7 phân, khăn choàng len màu trắng, áo khoác đen. Nàng ngồi một mình chiếm cái bàn hai chỗ, mắt đăm đăm nhìn ra cửa kính như đang chăm chú theo dõi hoạt cảnh bên ngoài. Tay họa sĩ bán bong bóng nào đó đã quệt lên mí mắt nàng hai hàng lông mi sậm sì làm tối sầm một phần ba khuôn mặt. Do quán đông khách vào cái giờ ai cũng cần một tách cà-phê nóng, người phục vụ bóng xanh lục đến xin phép nàng cho tôi được ngồi chung. Nàng quay lại làm động tác ngẩng lên nhìn bóng xanh indigo ánh kim rồi gật nhẹ. Quả bóng đỏ hơi chúi tới, đoạn đứng yên. Tôi lọng cọng ngồi xuống, hai tay đặt lên cái bàn trống trơn, 10 ngón đan chặt. Nàng lại ngẩng lên, kiểu người ta nhìn mây đoán mưa, rồi cất giọng mờ mờ như đang bị nhốt trong thùng gỗ:

- Anh chắc hẳn không phải người ở đây?

Tôi có cảm tưởng như mình đang cố kéo hai khóe môi hình dấu ố lên vài li để xã giao với nàng một nụ cười dấu á hơi càn cạ. Tưởng tượng thôi, chứ có thấy mặt mũi những người xung

quanh biểu cảm gì đâu. Có vẻ như họ thể hiện tương quan qua tiếng nói. Tôi đang háng lấy giọng, và lần đầu tiên kể từ khi phát giác bị mất đầu, tôi nghe được âm vực của chính mình. Nó điêng điếc như dây đàn bị ém.

- Làm thế nào mà cô biết được hay thật! Tôi chỉ mới đến đây từ chiều hôm qua.

- Ngó cái cách anh thả bóng nghênh ngang tuốt phía trên đủ biết anh chưa quen... tự vận hành. Tôi phải rướn cả người lên mới thấy – nàng cười nhỏ – trên ấy thời tiết ra sao?

- A, tôi cũng có để ý nhưng... a hèm – tôi lại gượng gạo nhếch hai khóe môi lên – mọi thứ đối với tôi vẫn còn đột ngột và mới mẻ quá.

Nàng nói lỏng khăn quàng rồi lấy hai ngón tay giữa và trở đặt lên động mạch cổ.

- Anh nhìn đây! Cứ như anh rê chuột máy tính ấy. Tự nhìn vào gương, ấn nhẹ nhẹ kéo xuống hoặc đẩy lên xong nhả chuột ở vị trí cần thiết. Khi đã thuần thục anh sẽ có thể tự chỉnh tầm nhìn thích hợp. Đường kính cổ 45 phân của anh chỉ cần một đoạn dây 10 đến 12 phân là cân đối. Nhớ trừ hao phần cổ thịt nhô lên nhé.

Tôi bật cười, âm ồm ồm. Đúng lúc ấy bóng xanh lục trở lại đứng chờ, tay lăm lăm cây bút chì và tập giấy nhỏ. Làm giọng khả ái, tôi nói:

- Cho tôi một espresso và một bánh sừng trâu – quay sang nàng tôi hỏi – cô đã gọi món gì chưa? Bóng đỏ tía khúc khích:

- Tôi đang dùng Dr Stuart's ginger tea. Ở đây chúng tôi không ăn uống như thế. Anh nhìn quanh thì biết. Mạch dẫn sẽ kích hoạt ngũ quan. Hmmm...ý tôi muốn nói là, trong trường hợp này thực đơn anh gọi sẽ được đưa thẳng vào mạch.

Ngốc thật! Trong đầu, à không, trong bóng, tôi không hề có ý niệm gì về một đời sống không ăn uống mà không chết. Rõ ràng có nghe tiếng lanh canh của ly tách chạm vào nhau, người thấy mùi Arabica thơm nức mũi, mùi bánh nướng bơ làm cồn cào ruột gan; nhưng trong tiếng vĩ cầm dìu dặt làm nền, các quả bóng chỉ đu đưa nhẹ trên những thân thể gần như bất động. Họ ngồi đấy nghe và người, rì rầm trò chuyện và có thể đang tán tụng sắc bóng của nhau, như tôi sắp sửa làm như thế với người phụ nữ không đẹp đang ngồi trước mặt tôi đây. Trong một thoáng mắt kiểm soát tôi buột miệng kêu lên:

- Ôi, vậy thì chán chết! Cứ ngồi chơi khơi khơi mà cũng phải trả tiền sao?

Bóng xanh lục nhã nhặn:

- Ông vẫn có thể gọi Arabica, Robusta, Lipton, trà gừng trà táo trà thảo mộc Dr Stuart, hoặc một chocolat nóng, hoặc một croissant hoặc một cái croque-monsieur hoặc....

Tôi cau có:

- Thôi. Cám ơn. Chắc tôi phải ra ngoài cho thoáng. Ở đây ngột ngạt quá.

Vừa nói tôi vừa vội vã đứng dậy bắt tay từ giã bóng đỏ. Bàn tay nàng khô và ấm cho tôi cảm giác thật dễ chịu. Trong đời, tôi đã chạm cơ man là bàn tay; sợ nhất loại nhũn, nhờn, ẩm, nguội ngắt, hờ hững, chiếu lệ. Nhám, cứng, mạnh, dứt khoát đáng tin cậy hơn. Nhưng bàn tay nàng, trời, nó không mềm xèo quặt quẹo như tiểu thư, không thô cứng như một bà nội trợ lam lũ, không mảnh liệt như một phụ nữ độc lập, cũng không yếu xiu như loài nhuyển thể. Tôi úm cảm giác êm ái ấy trong lòng bàn tay phải, nhốt nó vào túi áo khoác và bước ra cửa.

Bên ngoài nắng đã hơi cao, không khí vẫn se lạnh. Không thể nói là tôi không thấy tiếc cuộc gặp gỡ ngắn ngủi khi quyết định bỏ đi đột ngột, nhưng rõ ràng tôi đã hành xử như một kẻ chẳng ra gì. Bình thường khi có điều chi bận tâm hay ân hận, tôi sẽ cúi gằm mặt làm lũi đi tìm chỗ vắng vẻ ngồi một mình để gặm nhấm nó, sờ mó nó và thậm chí mửa nó ra để nhai lại như loài ăn cỏ. Giờ đây ngó mà coi, không còn cái đầu để gục gặc lúc lắc, để đồng ý hay phản đối, để thả rơi, cúi gằm hoặc ngẩng lên. Không có thực quản để ăn uống. Không có thanh quản để trầm bổng. Chỉ một sợi dây trong veo làm mạch nối cho hệ thần kinh nằm trong quả bóng bươm đầy khí tro với những phân tử biết suy nghĩ và cảm xúc. Thật không thể tưởng tượng nổi một điều tương tự như vậy sẽ xảy ra cho phần còn lại của quả địa cầu.

Sực nhớ lời chỉ dẫn của cô gái, tôi định dùng ngón trỏ và ngón giữa thử nháp vào động mạch cổ để chỉnh tầm nhìn, nhưng rồi sợ vuột mất cái cảm giác đang cất trong túi, tôi giữ nguyên bụm tay trong đó, nghênh ngang để mặc cho gió tha hồ tạt bóng trên cao. Kia rồi, linh tính báo cho biết

nàng đang ở phía sau lưng tôi chứ đâu! Tiếng chân bước dồn đoạn chậm lại. Sấn tới ngang phía trái của tôi, bóng đỏ vừa thở hụt vừa nói:

- Anh chớ hoảng.

Tôi làm thình. Tôi có hoảng không? Ai sẽ không hót hơ hót hải trong tình cảnh này chứ? Tôi chưa kịp tìm được lời gì để nói thì nàng bước trở tới phía trước xoay người đối mặt với tôi khiến tôi phải đứng khựng lại. Dùng hai ngón tay ấm và khô, nàng ấn nhẹ vào cổ tôi rồi di di lần xuống. Va chạm đột ngột giữa hai thứ da thịt làm tôi bắn; cơn chấn động đậu lại rất lâu sau khi nàng đã nhả chuột ra. Sợi dây bị rút ngắn lại và cái tổng hành dinh xanh indigo ánh kim sà xuống thấp cho tôi một cảm giác chưng hửng khó tả. Phần trên cổ như nặng thêm và các giác quan dường như mất cảm hơn. Với tầm nhìn thích hợp, tôi ngó sâu vào một phần ba tối thui trên khuôn mặt nàng, chỗ đôi mắt, rồi chết chìm trong đó.

Ở khoảnh khắc khắc liệt không mang ý nghĩa thời gian, như hai con cá bị ngộp hơi, chúng tôi hồi hải hồi nhau tới bờ sông gần đấy. Tựa người vào nhau, cả hai ngửa bóng ra, ham hổ đớp lấy đớp để mảng không gian mệnh mỏng bên trên. Nắng lọc qua lớp mây xám xám rót xuống một loại ánh sáng kỳ quặc không vui không buồn của buổi tàn đông. Trong nhá nhem hư ảo, chúng tôi ngã vật ra bãi cỏ, xoay người nằm nghiêng đối mặt, bốn bàn tay rịt vào nhau và im thít lắng nghe. Một thứ hạnh phúc êm đềm dâng lên trào xuống, rút ra xa rồi ập òa trên da thịt. Giữa đỉnh điểm của khoái cảm ngập và trời, chúng tôi rên lên ỉ ỉ, âm đùng đục như tiếng kêu kiệt quệ của hai con vật đang bị trọng thương. Hai mạch dây kéo dựng đứng hai quả bóng thẳng góc với vết cắt ở cổ. Cách cơ thể chỉ vài tấc, đồ tía phập phồng khí hê-li trong khi indigo chao qua chao lại như điều sắp băng.

Chúng tôi giữ tư thế đó không biết bao lâu trong khi bầu trời càng lúc càng sà xuống thấp. Chiều đang nghiêng, thả rơi một màn bóng tối mong mỏng. Phụt! Vào cái lúc bất ngờ nhất hai mạch nối cùng đứt phăng quăng chúng tôi lên trong trạng thái phi trọng lực. Bên dưới, trên bãi cỏ đã ướt ướt sương, hai thân thể nằm cong queo bất động, vẫn ở vị trí đối mặt, với bốn bàn tay níu rịt, cổ bị cắt lìa, y hệt một cảnh phim máu me của Quentin Tarantino.

Phất phơ cùng đồ tía, tôi đưa mắt nhìn bao quát. Rải rác và lơ lửng, những quả bóng đủ các sắc độ từng đôi chấp chới bên nhau. Dưới kia, Thôn Bọ Ngựa đã lấp lánh đèn. Cảnh tượng nhắc tôi nhớ lại cuốn phim ngắn 34 phút của Albert Lamorisse thực hiện năm 1956 với cảnh cuối khiến hàng triệu triệu người xem phải thổn thức: cơ man là bóng và bóng thoát ra từ các khung cửa sổ của thành phố, bay lữ lượt dọc theo những con hẻm nhỏ, nườm nượp tụ về bãi đất trống rồi chụm đầu lại để buông xuống một chùm dây; nơi đó, cậu bé Pascal đã được nhắc bổng lên, rục rỡ cùng cái khinh khí cầu muôn sắc.

Giờ thì tôi biết rằng khi yêu nhau người ta có thể bằng cả mạch dẫn để bay lên cùng ngũ quan bỏ lại phần xác thịt phù hư, với bộ phận sinh dục đã mấy ngàn năm trường kỳ nhiễu sự và vô tích sự. Những cái cổ trụ lủi ấy, liệu có mọc lên mạch dẫn mới với màu bóng khác đi? Hay thân xác rồi sẽ rữa ra ngấm vào đất cho xanh thêm cây cỏ? Mà cần chi phải biết đến những điều ấy chứ!

***

Trên đây là kịch bản cho một clip ngắn cỡ phim *Le Ballon Rouge/Quả bóng đỏ* của Albert Lamorisse mà cơ sở sản xuất trà đặt hàng để quảng cáo cho nhãn hiệu Dr Stuart, một tên tuổi đã hơn 20 năm lầy lừng trên thị trường trà thế giới. Slogan dự kiến sẽ là: *Hãy tận hưởng cảm giác bay bổng cùng trà thảo mộc của Dr Stuart*. Giá 5.89 USD/hộp nặng 37g chứa 15 túi lọc.

Telecom

- Anh Hoàng. Em nè!

- A! Em lại là đà ở Bonneuil?

- *Mỗi năm đến hè... A hèm, mừng sinh nhật anh.*
- Sinh nhật gì, sắp là ngày giỗ của anh rồi.
- Anh sao? Anh khỏe không?
- SARCOMA.
- Là cái gì?
- Là đau ở cột sống, là phải uống thuốc giảm đau, là không ngủ được, là không còn lái xe đi cà-phê, là sắp chết – hiểu chưa? Là có thể anh sắp được chuyển đi Stanford để chemo thay vì xạ trị như hiện nay.
- Hmmmm... cái bệnh quái quỷ sao nó ghé qua nhiều người quen của mình thế?
- Em chỉ nói được có vậy?
- Chứ nói sao nữa? Chỉ biết chúc anh ... lì đòn. Hay là anh về Việt Nam một thời gian để em có dịp bày tỏ lòng thành. Dĩ nhiên em không thể chữa bệnh, nhưng chăm bệnh thì được. Nói càn vậy thôi. Đừng tin.
- Quỷ sứ! Sao 50 năm trước em không nói những lời tương tự?
- 50 năm trước em học lớp đệ tam, anh có vợ con; 40 năm trước em chín mùi, anh lại có thêm vợ con; 30 năm trước em trung niên có chồng con, anh lưu lạc cùng vợ con; 20 năm trước em thành thang, anh vẫn đang trong qui trình sản xuất trẻ con; 10 năm trước anh 66 tuổi, 7 con; bố ai dám tỏ tình!
- Em vẫn không thay đổi, ít ra là giọng điệu của em.
- Có chứ! Bây giờ em lạt hơn, dễ ôi thiu khi mềm nếu không để tủ lạnh, dễ gãy khi giòn nếu rán quá lửa, không còn học thuộc lòng thơ truyện của anh vì không còn thấy hay tí tẹo tèo tèo.
- Em giỏi lắm. Anh thấy cái gì em làm cũng đến nơi đến chốn. Chỉ có anh là chẳng ra làm sao.
- Lại tự ti rồi, hay đang gậy ảo tưởng cho kẻ nhẹ dạ sánh lời tâng bốc? Đến nơi nào, chốn nào? Em chơi cho vui thôi. Cũng tại anh đưa em vào con đường sa ngã. Ngã vào văn chương là một cú rơi tự do, trước sau gì cũng sẽ chạm đáy. Bị lực ly tâm làm sao vươn đến đỉnh? Anh xem *Upside Down* của Juan Diego Solanas chưa? Có một thế giới ngược với lực ly tâm của riêng nó, nơi từ dưới này anh phải trang bị nam châm toàn thân mới leo được lên trên kia. Úi trời, phải có tình yêu mới làm nổi – như Jim Sturgess liều mạng cùi đi tìm Kirsten Dunst rồi hai người chui vào trong nhau giữa hai thế giới, bay lơ lửng trong gam màu xanh lè y hệt bức *Au-dessus de la ville*; chắc Solanas chôm ý tưởng của Marc Chagall rồi!
- Em vẫn bị mê hoặc, gần như mê muội bởi bọn làm phim Hollywood. Vẫn nhớ em của thuở ấy.
- Thuở nào?
- Thuở hồng hoang. Thuở em mê Alain Delon, Anthony Perkins, Audrey Hepburn, Pier Angeli. Thuở em viết nhật ký. Thuở em còn ghiền ăn xí muội, ngồi thu lu dưới gầm bàn vừa chép thơ tình tán gái của các đại thi hào, vừa hóng chuyện đàm đạo văn chương giữa anh và chị Chi. Đạo đó không ngày nào anh không ăn cơm nhà em; má thương anh ghê!
- Vì anh tuổi Dần cùng tuổi với ông anh đã chết của em. Vì anh biết nịnh bà già, biết mét má khi bị vợ đánh đòn vì ghen, biết tán chị Chi bằng Alain Robbe Grillet, Nathalie Sarraute, Gunter Grass, Sartre, Beauvois. Vì anh biết dụ trẻ con bằng cách đều đặn đút dưới gầm bàn những tập bán nguyệt san có in hai chữ *Kính biếu* ở trang bìa; rồi *Thềm Hoang*, *Chim Hót Trong Lòng* của Nhật Tiến; sau nâng cấp với *Chị Em Hải*, *Con Đường* của Nguyễn Đình Toàn. Đến *Thérèse Desqueroix* của Mauriac và *Of Mice and Men* của Steinbeck thì em biết tự mua sách và biết yêu.
- Em sống tội nghiệp quá. Sau kỷ niệm không đẹp với nhà thơ lính, em bay chấp chơi, vượt mắt ngoài tầm nhìn. Anh chẳng còn thấy em nữa, chỉ nghe thôi.
- Sau kỷ niệm không đẹp, mọi thứ đều đẹp. Em đã có những tháng ngày lãng mạn nhưng hợp vệ sinh với nhà văn này nhà thơ nọ, luôn luôn cảnh giác giữ tư thế ngồi để tránh nhãn lượng áo. Chính anh đã đẩy em vào thế giới sáng tác nơi em không thể không cà-phê phin hoặc trà chanh đường với những văn nhân hàng ngày ngồi chơi xơi nước ở quán Cái Chùa hoặc Givral – khu vực...hmmmm...văn hóa nhất của Sài Gòn ngày trước. Kệ cái là họ đều có vợ, đỡ cái là em không chủ trương làm lẻ làm chẵn để làm chi. Mấy ông kệ thấy táo hươm hươm thì muốn hái, nhưng đúng ra chỉ là trái cây chín dứa.

- Vẫn không quên buổi trưa hai anh em nằm với nhau trong căn phòng 1 giường ở khách sạn Diplomat. Lần ấy thực tình anh chỉ muốn biết táo dú khí đá và chín cây thì khác nhau như thế nào, nhưng anh đã không cần vì thấy em thực sự còn xanh. Mà hình như em cũng chỉ thích lất lẻo trên cành thôi.
  - À, buổi trưa đó hả? Mình đã giữ vệ sinh chung cho đến lúc nghe mưa ào xuống bên ngoài thì ngồi bật dậy xem đồng hồ rồi trả phòng, men theo hàng hiên tìm quán hủ tíu trên đường Tôn Thất Thiệp. Chỉ có lần đó, một ngày cuối năm, hai anh em mới có dịp nói chuyện nhiều trong cái phòng tránh nắng có máy điều hòa ở nhiệt độ 17. Cũng là lần đầu tiên anh đặt tay lên cái ngực lép của em, phía có trái tim, rồi phát giác ra nó không đập. Màu xanh của táo đi ra từ chỗ có màu đỏ của tim.
  - Em đưa cái trí thông minh của em xuống dưới ấy, trái tim chết ngắc là phải rồi. Theo những gì anh biết sau này về em, anh thấy nó ngắc ngứ tùy cơn; có vẻ như em dị ứng với động vật; con nào nhúc nhích thì em đập cho lòi phero hoặc phun thuốc trừ sâu cho giầy đànghạch.
  - Đã nói là sau kỳ niệm không đẹp ở biển, mọi thứ đều đẹp nhờ em biết vô hiệu hóa bất cứ sinh vật nào ngo ngoe.
  - Em lại sống tội nghiệp rồi. Sao em bạc đãi chính mình chi vậy?
  - Đâu có! Em an nhiên tự tại mà. Không riêng anh, nhiều người nhìn em như một con bệnh. Bệnh của em, nếu có, nó không làm đau nhức hay chết người như sarcoma. Em lành mạnh và khỏe mạnh hơn anh chứ!
  - Có lẽ em nói đúng. Anh đã hậu đãi mình bằng hai cuộc hôn nhân, nhưng thứ này, chắc, có sức tàn phá thật khốc liệt. Anh bị cuốn xiết trong con trốt tình cảm, nghĩa vụ, trách nhiệm, sinh kế, tương quan xã hội. Anh luôn phải đối phó; đến lúc thắm mệt anh nằm xuống nghỉ thì góc đầu lên hết nổi. Bây giờ anh đau từng phút từng giây từng cử động. Đêm của anh rất dài. Ngày của anh cũng vậy. Chỉ mới hai tháng nay thôi, nhưng đã dài lắm.
  - Em gọi điện để chúc mừng sinh nhật anh, như mọi năm vẫn làm, không ngờ nhận tin xấu. Em thật sự lúng túng không biết hành xử như thế nào trong một trường hợp như vậy.
  - Em đã chúc anh lì đòn. Anh không lì thì ai chịu đau giùm anh chứ! Tự nãy giờ em đã giúp anh quên đau, vì mình mãi kể chuyện cổ tích. Vì sao khi người ta thất thập năm chết dí một chỗ thì ký ức tuôn chảy dễ dàng làm dậy lên cơ man là trầm tích. Bấy lâu nay khỏe mạnh sao không có được những lúc như thế này nhỉ?
  - Căn lảng sâu dưới đáy trong khi dòng thủy lưu cứ thoăn thoắt.
  - Em còn cuộn cuộn không?
  - Á, không. Em lững lờ lâu rồi. Gần như lờ đờ, vì vậy êm ả.
  - Bonneuil có nước không?
  - Gần chỗ em ở có một cái hồ nhân tạo được đào từ đầu thập niên 70 của thế kỷ trước, Lac de Créteil, 40 ha. Loại ao tù đó mà, không chảy đi đâu được, nhưng có tí hơi nước với gió hiu hiu vào những ngày đẹp trời thì thiên hạ khoái chí đổ xô ra bờ hồ ngồi tàng tàng cũng đủ lãng quên đời.
  - Có ví von gì không?
  - Không. Chỉ là cái hồ ở gần nhà.
  - Chỗ em ở ra sao?
  - Vẫn cái áp em thuê hàng năm. Một căn hộ 30 mét vuông gọn xinh dành cho người độc thân.
- Mặt trời phía đông phía tây đều hát nắng vào chỗ em đang ngồi đây. Có cái ban-công be bé có thể kê 5, 6 chậu nhỏ để trồng cây xanh. Em đang ươm ngò rí, tía tô, quế và ngò gai. Đã nảy lùn phún rồi.
- Chi vậy? Nghỉ hè xong trả nhà quay về cố quận, bày đặt trồng trọt chi cho mất công?
  - Do có tình yêu vô biên đối với thực vật.
  - Hừ! Kể ra em có đời sống vương giả đáng thèm.
  - Xa xỉ gì bọn rau nhiệt đới? Sao lúc nãy phê là em sống tội nghiệp, bạc đãi bản thân?
  - Là ở khía cạnh tình cảm kia!

- Cái khóa đó hồn ai nấy giữ anh ơi! Ăn thua là an toàn lao động. Mà con người ta đâu chỉ sống nhờ một khóa.
- Em nói làm anh nhớ con ba khóa quá! Hồi đó má cho ăn hoài. Mắm ba khóa xé phay trộn với chanh ớt tỏi đường ăn cay chảy nước mắt nhưng cứ xới thêm cơm, đặc biệt ngon với mưa làm rằm trên mái tôn.
- Giờ sống vẫn mình ở Mỹ, ở nhà to, lái xe hơi vèo vèo trên đường cao tốc bày đặt nhớ chòm khế ngọt. Má thì qui tiên rồi. Ba khóa dạo này ốm nhách không có thịt. Nhà mái tôn đã được sửa lại, có chỗ khang trang cho anh nằm dưỡng bệnh, có cây xanh từ trên xuống dưới từ trước ra sau cho anh ảo giác vườn quê, có cái bàn 50 tuổi vẫn còn ở vị trí cũ cho anh hồi tưởng những buổi đàm đạo văn chương với chị Chi. Nhưng mà thôi, sarcoma không phải là thứ để nhân danh.
- Em thử nhân danh một thứ khác đi!
- Đừng dạy đời em!
- Trước khi đi biển với nhà thơ lính em đã ngồi uống soda chanh với anh ở Givral để hỏi ý kiến; lần đó em rao là nhân danh tình yêu. Sau khi trở về em lại coi chuyện đi như một tai nạn. Anh đã hăm he trước: hạnh phúc như hòn lửa đỏ ngậm trong miệng, dù sao cũng phải bỏng; em đâu có nghe!
- Hay dạy đời vậy nên em mới cảm tác *Bài Đức Dục Của Lão Chăn Trâu*.
- Mới mười sáu tuổi đã làm thơ mặn như muối, giọng điệu du côn.
- Trời! Anh còn nhớ ư?
- Sẽ đọc cho nghe.

*Chàng dạy tôi cười bằng đuôi con mắt
Và khóc bằng hai bàn tay bụm lấy mặt
Như một kẻ khốn cùng*

*Tôi chỉ gục gặc
Chàng dạy tôi yêu bằng chân không
Và tập đau bằng lục phủ ngũ tạng
Như một kẻ dốt nát*

*Tôi dạ vâng
Chàng dạy tôi nói bằng sự lặng im
Và lẩn trốn bằng sự phù phiếm
Như một kẻ vô vọng*

*Tôi ngậm câm
Lời chàng dạy tôi cho đi qua
Như con nước chảy ra biển cả
Chàng bèn đánh đập
Tôi rên la*

- Chà, rõ ràng là em lì như trâu mà! Anh chặn em đâu có được. Còn một bài **Cách Ngôn** em tán anh nữa, nhớ không? Cái gì mà...

*Chàng dạy dỗ tôi bằng những lời này
Tôi gục đầu nghe bằng hai lỗ tai
Giọng chàng hàm hồ giọng chàng đay nghiến
Môi chàng nhíp nhàng lưỡi chàng huyền thuyên
Chàng nói và nói chàng nói như hát
Chân chàng cày bừa tay cày gặt
Môi chàng chích chòe lưỡi chàng chia vôi
Tôi càng hỗn mang chàng càng gay gắt
Chàng đổ cát xộp cho dãi tràng xe
Chàng nhíp chà cùn vồn vã trên đe
Huy chương mè đay chàng máng trước ngực
Tội nghiệp lời chàng tôi bưng tai nghe*

*Ngồi trong lòng chàng như ngồi giữa trời
Lần vải áo chàng rịn mồ hôi người
Mặn như muối hột tanh như nước biển
Biển thì mênh mông tôi chìm như chơi*

- Ha ha! Sau đó thì anh viết *Niềm Yên Lặng Cửa Biển*. Mà có yên lặng gì đâu, dạo ấy sao anh ba hoa thế; lại chỉ nói về mình, khoe khoang với em hàng hà sa số chiến lợi phẩm tình ái.
- Ui, mắc cười quá! Mình đã là nguồn cảm hứng của nhau. Vậy sao mình không trở thành đại văn hào nhỉ?
- Có những người làm một bùm rất nhỏ những chuyện lớn, trong khi mình ôm một bùm lớn những chuyện nhỏ.
- Thời khắc này anh ngộ ra như thế cũng còn kịp lúc.
- Kịp cho cái gì? Cái chết hả?
- Không. Cái sự sống. Bằng cách này hay cách khác nó đã được kéo dài để mình kịp có thì giờ mà ngộ ra điều này điều kia.
- Anh còn ngộ ra một điều nữa: có những thứ nằm bên dưới và bên trong của bên trên và bên ngoài.
- Tưởng gì! Em cũng biết cái đó. Vậy nên em chui ngược trở vô để sống với nó.
- Khi nó tổng em ra thì em gọi cho anh hả?
- Đâu có! Em tổng nó ra.
- Anh lại nghĩ khác: em cứ nhào ra nhào vô theo các cơn bốc đồng của chính em thôi. Anh biết em quá mà! Chỉ khi bò ra khỏi cái hang ở cố quận, em mới đâm ra hào sảng, hiểu ở nhiều nghĩa.
- Ở trong hang thì làm gì có nhu cầu chi tiêu.
- Thảo nào thấy em toàn cảm tác lãng nhăng khi dạo chơi ở ngoài, và chỉ gọi anh khi đã an tọa đầu đó mà không phải cần nhà trong hẻm.
- Biết hết còn gì để nói nữa!
- Nói cho anh nghe về cái hang của em đi.
- Nó rộng hơn cái ấp này 9 lần, tính luôn không gian dành cho thực vật. Ít khi em chui ra khỏi hang trừ phi đi chợ. Hang không có lóng lánh thạch nhũ hay róc rách khe suối nhưng có điện nước đầy đủ, có lò điện lò gas, quạt máy bàn ủi. Đại khái, những tiện nghi tối thiểu, cho nên hang nhân không phải khắc khoải nhớ tiếc ánh sáng văn minh đô thị. Cái hang hùm của anh mới có nhiều chuyện đáng nói chứ!
- Ừ hự, bây giờ anh như cọp mắc thuốc, ngày ngày lại ngâm bài **Hổ Nhớ Rừng** của Thế Lữ.
*Gặm một mối cảm hờn trong cũi sắt,
Ta nằm dài nghe ngày tháng dần qua...*
- Lại xạo rồi! Trong cuộc sống vật chất thặng dư, anh chợt
*Nhớ cảnh sơn lâm, bóng cả cây già
Với tiếng gió gào ngàn, với giọng nguồn hét núi.*
Trong số mấy triệu khúc ruột ngàn dặm, rất nhiều khúc thành đạt hưởng thụ đã đòi xong về thăm quê hương chề dơ chề thú chề lạc hậu, nhưng lại làm thơ viết văn rên rỉ
*Ta sống mãi trong tình thương nỗi nhớ
Thủa tung hoành hống hách những ngày xưa.*
Chịu, không hiểu nổi!
- Lại làm bộ rồi! Hiểu chứ sao không hiểu?
- Xạo gặp làm bộ, hèn chi vui quá trời.
- Nè, em gọi cho anh để chúc sinh nhật phải không? Giờ chọc tức cho anh lên huyết áp phải không?
- Không. Hai anh em mình khắc khẩu, gây với nhau nửa thế kỷ nay rồi. Tử tế được một lát thế nào cũng nháng lửa. Thôi, em cúp máy đây. Khi nào ngộ hổ tàng long ở bệnh viện Stanford để làm chemo thì cho em biết để em chọc tiếp. Nhớ đấy, phải lì đòn, bắt chấp thập diện mai phục!

- Quỳ sứ!

Bonneuil, 07.2013